

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPAS PARLAMENTS

PADOME

**Strasbūrā, 2023. gada 13. septembrī
(OR. en)**

**2021/0203 (COD)
LEX 2255**

**PE-CONS 15/1/23
REV 1**

**ENER 175
ENV 332
TRANS 127
ECOFIN 307
RECH 119
CLIMA 177
IND 160
COMPET 296
CONSOM 113
CODEC 540**

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA
PAR ENERGOEFEKTĪVĪTI
UN AR KO GROZA REGULU (ES) 2023/955
(PĀRSTRĀDĀTA REDAKCIJA)**

**EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES
DIREKTĪVA (ES) 2023/...**

(2023. gada 13. septembris)

**par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955
(pārstrādāta redakcija)**

(Dokuments attiecas uz EEZ)

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 194. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu¹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu²,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru³,

¹ OV C 152, 6.4.2022., 134. lpp.

² OV C 301, 5.8.2022., 139. lpp.

³ Eiropas Parlamenta 2023. gada 11. jūlija nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2023. gada 25. jūlija lēmums.

tā kā:

- (1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES¹ ir vairākas reizes būtiski grozīta². Tā kā ir jāizdara turpmāki grozījumi, skaidrības labad minētā direktīva būtu jāpārstrādā.
- (2) Komisija savā 2020. gada 17. septembra paziņojumā "Eiropas 2030. gada klimatisko ieceru vēriena kāpināšana. Investīcijas klimatneitrālā nākotnē cilvēku labā" ("Klimata mērķrādītāja plāns") ierosināja kāpināt Savienības klimatisko ieceru vērienu, siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju samazinājuma mērķrādītāju periodam līdz 2030. gadam palielinot līdz vismaz 55 % (salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni). Tas ir būtisks kāpums salīdzinājumā ar līdzšinējo 40 % samazinājuma mērķrādītāju. Ar šo priekšlikumu tika īstenota apņemšanās, kas tika pausta Komisijas 2019. gada 11. decembra paziņojumā "Eiropas zaļais kurss" ("Eiropas zaļais kurss"), proti, nākt klajā ar visaptverošu plānu, kā 2030. gadam nosprausto Savienības mērķrādītāju atbildīgā veidā palielināt, lai tas sasniegtu 55 %. Šāda rīcība ir saskanīga arī ar Parīzes nolīguma, kas pieņemts 2015. gada 12. decembrī saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējo konvenciju par klimata pārmaiņām, ("Parīzes nolīgums") mērķiem ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2 °C atzīmes un tiekties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1,5 °C.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/27/ES (2012. gada 25. oktobris) par energoefektivitāti, ar ko groza Direktīvas 2009/125/EK un 2010/30/ES un atceļ Direktīvas 2004/8/EK un 2006/32/EK (OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.).

² Sk. XVI pielikuma A daļu.

- (3) Eiropadomes 2020. gada 10. un 11. decembra secinājumos tika apstiprināts Savienības saistošais iekšzemes samazinājuma mērķrādītājs SEG neto emisijām, proti, līdz 2030. gadam tās samazināt vismaz par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni. Eiropadome secināja, ka klimatisko ieceru vēriens jākāpina tā, lai stimulētu ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi, radītu darbvietas, sniegtu labumu Savienības iedzīvotājiem veselības un vides jomā un sekmētu Savienības ekonomikas globālo konkurētspēju ilgtermiņā, veicinot inovāciju zaļajās tehnoloģijās.
- (4) Minēto mērķu īstenošanai Komisijas 2020. gada 19. oktobra paziņojumā "Komisijas darba programma 2021. gadam. Vitāla Savienība nestabilitātes pilnā pasaulē" tika paziņots par tiesību aktu kopumu, kurā paredzēts līdz 2030. gadam SEG emisijas samazināt vismaz par 55 % ("tiesību aktu kopums *Fit for 55*") un līdz 2050. gadam panākt klimatneitrālu Eiropas Savienību. Minētais tiesību aktu kopums aptver tādas rīcībpolitikas jomas kā energoefektivitāte, atjaunīgā enerģija, zemes izmantošana, zemes izmantošanas maiņa un mežsaimniecība, enerģijas nodokļi, kopīgie centieni un emisijas kvotu tirdzniecība.
- (5) Tiesību aktu kopuma *Fit for 55* mērķis ir Savienībā aizsargāt un radīt darbvietas un ļaut Savienībai kļūt par pasaules līderi tīru tehnoloģiju izstrādē un ieviešanā globālās enerģētikas pārkārtošanā, ietverot energoefektivitātes risinājumus.
- (6) Prognozes rāda, ka tad, ja pašreizējās rīcībpolitikas tiktu īstenotas pilnā mērā, SEG emisiju samazinājums līdz 2030. gadam būtu aptuveni 45 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni, neieskaitot zemes izmantošanas emisijas un piesaistījumus, bet, ja tos ieskaita, – par 47 %. Tāpēc klimata mērķrādītāja plāns šādu vērienīgāku klimatisko ieceru īstenošanai paredz vairākas visos tautsaimniecības sektoros veicamās darbības un galveno likumdošanas instrumentu pārskatīšanu.

- (7) Komisija savā 2018. gada 28. novembra paziņojumā "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" norādīja, ka viena no galvenajām rīcības jomām ir energoefektivitāte, bez kuras nav iespējams panākt pilnīgu Savienības tautsaimniecības dekarbonizāciju. Pašreizējā Savienības energoefektivitātes rīcībpolitika ir veidota, balstoties uz vajadzību izmantot izmaksu ziņā lietderīgu enerģijas ietaupījumu izdevības. 2018. gada decembrī ar paketi "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā" 2030. gadam tika nosprausts jauns Savienības pamatmērķrādītājs – energoefektivitāti uzlabot vismaz par 32,5 % salīdzinājumā ar prognozēto enerģijas izmantojumu 2030. gadā –, kura nolūks bija energoefektivitāti noteikt par prioritāti, panākt vadošo lomu atjaunīgās enerģijas jomā pasaules mērogā un nodrošināt taisnīgus nosacījumus patērētājiem.
- (8) Klimata mērķrādītāja plānam pievienotais ietekmes novērtējums apliecināja, ka, lai sasniegtu vērienīgākās klimatiskās ieceres, energoefektivitātes uzlabojumi būs ievērojami jāpalielina salīdzinājumā ar pašreizējo 32,5 % līmeni.
- (9) Savienības 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītāja palielināšana var samazināt enerģijas cenas, un tam var būt izšķiroša nozīme SEG emisiju samazināšanā līdz ar elektrifikācijas, ūdeņraža, e-degvielu un citu atbilstīgu tehnoloģiju, kas nepieciešamas zaļās pārkārtošanās nolūkā, pieaugumu un plašāku izmantošanu, tostarp transporta nozarē. Arī tad, ja atjaunīgās elektroenerģijas ražošana strauji pieaug, energoefektivitāte var samazināt vajadzību pēc jaunām elektroenerģijas ražošanas jaudām, ka arī samazināt ar uzglabāšanu, pārvadi un sadali saistītās izmaksas. Energoefektivitātes uzlabošana ir īpaši svarīga arī Savienības enerģētiskajai drošībai, jo tā mazina Savienības atkarību no degvielas importa no trešām valstīm. Energoefektivitāte ir viens no tīrākajiem un izmaksu ziņā lietderīgākajiem pasākumiem, kā novērst minēto atkarību.

- (10) Dalībvalstu nacionālajos enerģētikas un klimata plānos ziņoto valstu devumu summa ir nepietiekama, lai sasniegtu Savienības mērķrādītāju 32,5 %. Devumi kolektīvi nodrošinātu primārās enerģijas patēriņa samazinājumu par 29,7 % un enerģijas galapatēriņa samazinājumu par 29,4 % salīdzinājumā ar Komisijas 2007. gada ES atsaucis scenārija prognozēm 2030. gadam. Tas nozīmētu, ka kolektīvi ES-27 līmenī neatbilstība ar primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju ir 2,8 procentpunkti, bet ar enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju – 3,1 procentpunkts.
- (11) Vairākas dalībvalstis iesniedza vērienīgus nacionālos enerģētikas un klimata plānus, kurus Komisija bija novērtējusi kā "pietiekamus" un kuri ietvēra pasākumus, kas ļauj minētajām dalībvalstīm veicināt kopīgo energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanu ar koeficientu, kas pārsniedz Savienības vidējo rādītāju. Turklāt vairākas dalībvalstis pēdējos gados ir dokumentējušas "agrīnus centienus" panākt enerģijas ietaupījumu, proti, enerģijas ietaupījumu virs Savienības vidējām trajektorijām. Abi gadījumi ir ievērojami centieni, kas būtu jāatzīst un jāiekļauj Savienības turpmākās modelēšanas prognozēs un kas var kalpot kā labs piemērs tam, kā visas dalībvalstis var strādāt pie sava energoefektivitātes potenciāla, lai sniegtu ievērojamus ieguvumus savai ekonomikai un sabiedrībai.

- (12) Dažos gadījumos pieņēmumi, ko Komisija izmantoja savā 2020. gada ES atsaucē scenārijā, un pieņēmumi, ko izmantojušas dažas dalībvalstis saviem atsaucē scenārijiem, kas ir to nacionālo enerģētikas un klimata plānu pamatā, atšķiras. Tas var radīt atšķirības attiecībā uz primārās enerģijas patēriņa aprēķināšanu, taču attiecībā uz primārās enerģijas patēriņu abas pieejas ir derīgas.
- (13) Lai gan enerģijas ietaupījuma potenciāls visos sektoros joprojām ir ievērojams, īpaši sarežģīti to ir realizēt transporta sektorā, kas atbildīgs par vairāk nekā 30 % enerģijas galapatēriņa, un ēku sektorā, jo 75 % Savienības ēku ir vāja energoefektivitāte. Arvien nozīmīgāks kļūst arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) sektors, kas atbildīgs par 5-9 % pasaules kopējā elektroenerģijas patēriņa un rada vairāk nekā 2 % globālo emisiju. 2018. gadā datu centru elektroenerģijas pieprasījums veidoja 2,7 % no ES-28 pieprasījuma. Šajā sakarā Komisija 2020. gada 19. februāra paziņojumā "Eiropas digitālās nākotnes veidošana" ("Savienības Digitālā stratēģija") uzsvēra vajadzību pēc ļoti energoefektīviem un ilgtspējīgiem datu centriem un telesakaru operatoriem domātiem pārredzamības pasākumiem attiecībā uz vides pēdas nospiedumu. Turklāt būtu jāņem vērā arī tas, ka dekarbonizācijas rezultātā varētu pieaugt industrijas enerģijas pieprasījums, jo īpaši energoietilpīgos procesos.

- (14) Vērienīgākas ieceres nozīmē, ka ir vairāk jāpopularizē izmaksu ziņā lietderīgi energoefektivitātes pasākumi, un tas jādara visās energosistēmas jomās un visos attiecīgajos sektoros, kuru darbības ietekmē enerģijas pieprasījumu, piemēram, transporta, ūdenssaimniecības un lauksaimniecības sektorā. Energoefektivitātes uzlabojumi visā enerģijas ķēdē, ieskaitot enerģijas ražošanu, pārvadi, sadali un gala patēriņu, nāks par labu videi, uzlabos gaisa kvalitāti un sabiedrības veselību, samazinās SEG emisijas, uzlabos enerģētisko drošību, samazinot nepieciešamību pēc enerģijas importa, jo īpaši fosilā kurināmā importa, samazinās enerģijas izmaksas mājāsaimniecībām un uzņēmumiem, palīdzēs mazināt enerģētisko nabadzību un vairo konkurētspēju, darbvietas un ekonomisko aktivitāti visā tautsaimniecībā. Energoefektivitātes uzlabošana tādējādi uzlabotu iedzīvotāju dzīves kvalitāti, vienlaikus veicinot pārmaiņas Savienības attiecībās enerģētikas jomā ar trešo valstu partneriem, lai panāktu klimatneitralitāti. Tas atbilst Savienības saistībām, ko tā uzņēmusies enerģētikas savienības un ar Parīzes nolīgumu izveidotās globālās klimatrīcības programmas satvarā. Energoefektivitātes uzlabošana dažādos sektoros var veicināt pilsētvides atjaunošanu, tostarp ēku uzlabošanu, un izmaiņas mobilitātes un piekļūstamības modeļos, vienlaikus veicinot efektīvākas, ilgtspējīgākas un cenas ziņā pieejamākas iespējas.

- (15) Šī direktīva ir solis ceļā uz klimatneitralitāti 2050. gadā, un tā paredz, ka pret energoefektivitāti jāattiecas kā pret pilnvērtīgu energoresursu. Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" ir vispārējs princips, un to vajadzētu ievērot visos sektoros, neaprobežojoties tikai ar energosistēmu, visos līmeņos, tostarp finanšu sektorā. Nosakot jaunus noteikumus attiecībā uz piegādes pusi un citām rīcībpolitikas jomām, energoefektivitātes risinājumi rīcībpolitikas, plānošanas un investīciju lēmumos būtu jāapsver kā pirmais variants. Lai gan princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" būtu jāpiemēro, neskarot citus juridiskos pienākumus, mērķus un principus, šādi pienākumi, mērķi un principi tomēr nedrīkstētu apgrūtināt principa piemērošanu vai būt iemesls atbrīvošanai no tā piemērošanas. Komisijai būtu jānodrošina, ka energoefektivitāte un pieprasījuma reakcija var konkurēt ar ražošanas jaudām ar vienlīdzīgiem nosacījumiem. Energoefektivitātes uzlabojumi ir jāveic, ja tie ir izmaksu ziņā lietderīgāki par līdzvērtīgiem piegādes puses pasākumiem. Tam būtu jāpalīdz izmantot daudzskaitlīgos ieguvumus, ko energoefektivitāte sniedz Savienībai, īpaši iedzīvotājiem un uzņēmumiem. Energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenošanai vajadzētu būt prioritātei arī enerģētiskās nabadzības mazināšanā.

- (16) Energoefektivitāte būtu jāuzskata par būtisku elementu un prioritāru apsvērumu turpmākajos lēmumos par investīcijām Savienības enerģētikas infrastruktūrā. Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" būtu jāpiemēro, galvenokārt ņemot vērā sistēmas efektivitātes pieeju un sabiedrības un veselības perspektīvu un pievēršot uzmanību piegādes drošībai, energosistēmas integrācijai un pārejai uz klimatneitralitāti. Tādējādi energoefektivitātes pirmajam principam vajadzētu palīdzēt kāpināt efektivitāti atsevišķos galapatēriņa sektoros un visā energosistēmā. Principa piemērošanai būtu arī jāatbalsta investīcijas energoefektīvos risinājumos, kas palīdz sasniegt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2020/852¹ minētos vides mērķus.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088 (OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.).

(17) Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" ir paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1999¹, un tas veido pamatu ar Komisijas 2022. gada 8. jūlija paziņojumu ieviestajai ES Energosistēmas integrācijas stratēģijai. Lai gan principa pamatā ir izmaksu lietderība, tā piemērošanai, raugoties no sabiedrības perspektīvas, ir plašāka ietekme. Minētā ietekme atkarībā no apstākļiem var būt atšķirīga, un tā būtu rūpīgi jāizvērtē, izmantojot stabilas izmaksu un ieguvumu analīzes metodes, kurās ņemti vērā dažādie energoefektivitātes sniegtie ieguvumi. Komisija ir sagatavojusi īpašas vadlīnijas, kurās apskatīta principa darbība un piemērošana, aprakstot konkrētus rīkus un piemērošanas piemērus dažādos sektoros. Komisija ir arī izdevusi dalībvalstīm ieteikumu, kura pamatā ir šajā direktīvā noteiktās prasības, un tas attiecībā uz šā principa piemērošanu aicina veikt konkrētas darbības. Dalībvalstīm vajadzētu maksimāli ņemt vērā minēto ieteikumu un pēc tā vadīties, īstenojot praksē energoefektivitātes principu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/1999 (2018. gada 11. decembris) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību un ar ko groza Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 663/2009 un (EK) Nr. 715/2009, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 94/22/EK, 98/70/EK, 2009/31/EK, 2009/73/EK, 2010/31/ES, 2012/27/ES un 2013/30/ES, Padomes Direktīvas 2009/119/EK un (ES) 2015/652 un atceļ Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.).

- (18) Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" nozīmē pieņemt holistisku pieeju, kurā tiek ņemta vērā integrētās energosistēmas kopējā efektivitāte, piegādes drošība un izmaksu lietderība un tiek veicināti visefektīvākie risinājumi klimatneitralitātei visā vērtību ķēdē – no enerģijas ražošanas un transportēšanas tīkla līdz enerģijas galapatēriņam –, lai nodrošinātu efektivitāti gan primārās enerģijas patēriņā, gan enerģijas galapatēriņā. Minētās pieejas pamatā vajadzētu būt sistēmas sniegunam un dinamiskai enerģijas izmantošanai, kur pieprasījuma puses resursi un sistēmas elastīgums tiek uzskatīti par energoefektivitātes risinājumiem.

- (19) Lai panāktu ietekmi, princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" valstu, reģionālajiem, vietējiem un nozaru lēmumu pieņēmējiem ir konsekventi jāpiemēro visos tajos relevantajos scenārijos un rīcībpolitikas, plānošanas un nozīmīgu investīciju lēmumos, proti, lēmumos par liela mēroga investīcijām, kur katra projekta vērtība pārsniedz 100 000 000 EUR vai transporta infrastruktūras projektiem – 175 000 000 EUR, kuri ietelmē energopatēriņu vai energoapgādi. Lai princips tiktu pareizi piemērots, ir jāizmanto pareiza izmaksu un ieguvumu analīzes metodika, jārada apstākļi, kas veicina energoefektīvus risinājumus, un jānodrošina pienācīga uzraudzība. Lai nodrošinātu pamudinājumu piemērot energoefektivitātes pasākumus, būtu sistemātiski jāizstrādā un jāveic izmaksu un ieguvumu analīze, un tai būtu jābalstās uz visjaunāko informāciju par enerģijas cenām un tajā būtu jāietver cenu pieauguma scenāriji, piemēram, saistībā ar Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ES ETS) kvotu samazināšanos saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK¹. Rīcībpolitikas mērķu sasniegšanā prioritāte būtu piešķirama pieprasījuma puses risinājumiem, ja tie ir izmaksu ziņā lietderīgāki par investīcijām energoapgādes infrastruktūrā. Plašākus ekonomiskos, vidiskos un sociālos ieguvumus patērētājiem un sabiedrībai kopumā, tostarp vietējām kopienām, var sniegt pieprasījuma puses elastība; tā var palielināt energosistēmas efektivitāti un samazināt enerģijas izmaksas, piemēram, samazinot sistēmas ekspluatācijas izmaksas, kā rezultātā visiem patērētājiem samazinās tarifi. Dalībvalstīm, piemērojot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā", būtu jāņem vērā ieguvumi, ko varētu sniegt pieprasījuma puses elastība, un attiecīgā gadījumā, cenšoties palielināt integrētās energosistēmas efektivitāti, gan centralizētā, gan decentralizētā līmenī jāapsver pieprasījuma reakcija, enerģijas uzkrāšana un viedie risinājumi.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2003/87/EK (2003. gada 13. oktobris), ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Savienībā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 25.10.2003., 32. lpp.).

- (20) Novērtējot projektu vērtības nolūkā piemērot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā", Komisijai savā ziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei jo īpaši būtu jānovērtē, vai un kā robežvērtības tiek efektīvi piemērotas katrā dalībvalstī.
- (21) Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" vienmēr būtu jāpiemēro proporcionāli, un šajā direktīvā noteiktajām prasībām nevajadzētu novest pie dalībvalstu pienākumu pārklāšanās vai pretrunīguma, ja principa piemērošanu tieši nodrošina citi tiesību akti. Tas varētu attiekties uz kopīgu interešu projektiem, kas iekļauti Savienības sarakstā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2022/869¹ 3. pantu, kas ievieš prasības principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" ņemt vērā šo projektu izstrādē un novērtēšanā.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2022/869 (2022. gada 30. maijs) par Eiropas energoinfrastruktūras pamatnostādņem un ar ko groza Regulas (EK) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 un (ES) 2019/943 un Direktīvas 2009/73/EK un (ES) 2019/944 un atceļ Regulu (ES) Nr. 347/2013 (OV L 152, 3.6.2022., 45. lpp.).

(22) Taisnīga pārkārtošanās uz klimatneitrālu Savienību līdz 2050. gadam ir Eiropas zaļā kursa pamatu pamats. "Enerģētiskā nabadzība" ir pamatjēdziens paketē "Tīru enerģiju ikvienam Eiropā", un tas ir izstrādāts, lai sekmētu taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu. Ievērojot Regulu (ES) 2018/1999 un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu (ES) 2019/944¹, Komisija savā Ieteikumā (ES) 2020/1563 par enerģētisko nabadzību² sniedza indikatīvus norādījumus par piemērotiem enerģētiskās nabadzības mērīšanas rādītājiem un jēdziena "ievērojams enerģētiski nabadzīgo mājsaimniecību skaits" definēšanu. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK³ un Direktīva (ES) 2019/944 prasa, lai dalībvalstis veiktu piemērotus enerģētiskās nabadzības novēršanas pasākumus, ja tāda ir konstatēta, tai skaitā pasākumus, ar ko nabadzību risina plašākā kontekstā. Tas ir īpaši būtiski enerģijas cenu un inflācijas spiediena palielināšanās kontekstā, jo būtu jāīsteno gan īstermiņa, gan ilgtermiņa pasākumi, lai risinātu sistēmiskas problēmas, kuras skar Savienības energosistēmu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2019/944 (2019. gada 5. jūnijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un ar ko groza Direktīvu 2012/27/ES (OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.).

² Komisijas Ieteikums (ES) 2020/1563 (2020. gada 14. oktobris) par enerģētisko nabadzību (OV L 357, 27.10.2020., 35. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/73/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 94. lpp.).

- (23) Labums no principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošanas būtu jāgūst enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem vai enerģētiskās nabadzības riskam pakļautajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem, arī galaizmantotājiem, mājsaimniecībām ar zemiem un vidējiem ienākumiem un sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem. Energoefektivitātes pasākumi prioritāri būtu jāīsteno, lai uzlabotu šo indivīdu un mājsaimniecību situāciju un mazinātu enerģētisko nabadzību, un tiem nevajadzētu veicināt mājokļu, mobilitātes vai enerģijas izmaksu nesamērīgu pieaugumu. Holistiska pieeja rīcībpolitiku veidošanā un rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanā prasa, lai dalībvalstis nodrošinātu, ka minētās personas un mājsaimniecības nelabvēlīgi neietekmē citas rīcībpolitikas un pasākumi.
- (24) Šī direktīva ir daļa no plašāka energoefektivitātes rīcībpolitikas satvara, kas pievēršas energoefektivitātes potenciālam konkrētās rīcībpolitikas jomās, aptverot ēkas (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES¹), ražojumus (Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK² un Regula (ES) 2017/1369³ un (ES) 2020/740)⁴ un pārvaldību (Regula (ES) 2018/1999). Minētajām rīcībpolitikām ir ļoti liela nozīme enerģijas ietaupījuma panākšanā, kad tiek nomainīti ražojumi vai būvētas vai renovētas ēkas.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/31/ES (2010. gada 19. maijs) par ēku energoefektivitāti (OV L 153, 18.6.2010., 13. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/125/EK (2009. gada 21. oktobris), ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (OV L 285, 31.10.2009., 10. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1369 (2017. gada 4. jūlijs) ar ko izveido energomarķējuma satvaru un atceļ Direktīvu 2010/30/ES (OV L 198, 28.7.2017., 1. lpp.).

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2020/740 (2020. gada 25. maijs) par rīpu marķēšanu attiecībā uz degvielas patēriņa efektivitāti un citiem parametriem, ar ko groza Regulu (ES) 2017/1369 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1222/2009 (OV L 177, 5.6.2020., 1. lpp.).

- (25) Lai sasniegtu vērienīgu energoefektivitātes mērķrādītāju, ir jānovērš šķēršļi nolūkā atvieglot investēšanu energoefektivitātes pasākumos. Savienības programmas *LIFE* apakšprogrammā "Pāreja uz tīru enerģiju", kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/783¹, tiks atvēlēti līdzekļi, lai palīdzētu izstrādāt Savienības paraugpraksi energoefektivitātes politikas īstenošanā, kas palīdzēs novērst biheiviorālos, tirgus un regulatīvos šķēršļus energoefektivitātei.
- (26) Eiropadome savos 2014. gada 23. un 24. oktobra secinājumos atbalstīja energoefektivitātes mērķrādītāju Savienības līmenī 2030. gadam – 27 %, kas līdz 2020. gadam vēl jāpārskata, orientējoties uz 30 % mērķrādītāju Savienības līmenī. Eiropas Parlaments 2015. gada 15. decembra rezolūcijā "Virzība uz Eiropas enerģētikas savienību" aicināja Komisiju izvērtēt arī to, cik reāli ir iespējams tādā pašā laika periodā sasniegt energoefektivitātes mērķrādītāju 40 % apmērā.
- (27) Komisija savā 2018. gada 28. novembra paziņojumā "Tīru planētu – visiem! Stratēģisks Eiropas ilgtermiņa redzējums par pārticīgu, modernu, konkurētspējīgu un klimatneitrālu ekonomiku" prognozē, ka 2030. gadam nospraustais Savienības energoefektivitātes mērķrādītājs 32,5 % un pārējie pašreizējā satvarā paredzētie rīcībpolitiskie instrumenti ļautu līdz 2030. gadam SEG emisijas samazināt par aptuveni 45 %. Klimata mērķrādītāja plāna ietekmes novērtējumā tika novērtēts, kāds centienu līmenis būtu vajadzīgs dažādajās rīcībpolitikas jomās, lai īstenotu vērienīgākas klimatiskās ieceres, proti, līdz 2030. gadam SEG emisijas samazināt par 55 %. Novērtējumā tika secināts, ka SEG emisiju mērķrādītāja sasniegšanai attiecībā pret bāzlīniju izmaksu ziņā optimālā veidā primārās enerģijas patēriņš un enerģijas galapatēriņš jāsamazina attiecīgi par 39–41 % un 36–37 %.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/783 (2021. gada 29. aprīlis), ar ko izveido vides un klimata pasākumu programmu (*LIFE*) un atceļ Regulu (ES) Nr. 1293/2013 (OV L 172, 17.5.2021., 53. lpp.).

- (28) Savienības energoefektivitātes mērķrādītājs sākotnēji tika noteikts un aprēķināts, par bāzlīniju izmantojot 2007. gada ES atsaucē scenārija prognozes 2030. gadam. Taču izmaiņas *Eurostat* enerģijas bilances aprēķina metodikā un uzlabojumi turpmākajās modelēšanas prognozēs nozīmē, ka bāzlīnija ir jāmaina. Tādējādi mērķrādītāja definēšanai ir izmantota tā pati pieeja, proti, salīdzinot to ar nākotnes bāzlīnijas prognozēm, bet Savienības 2030. gada energoefektivitātes mērķrādītāja vērienīgums ir noteikts salīdzinājumā ar 2020. gada ES atsaucē scenārija prognozēm 2030. gadam, kas atspoguļo valstu devumus no nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem. Minētā atjauninātā bāzlīnija nozīmē, ka 2030. gadam nosprausto ar energoefektivitāti saistīto ieceru vēriens Savienībai ir vēl jāpalielina vismaz par 11,7 % salīdzinājumā ar centienu līmeni 2020. gada ES atsaucē scenārijā. Jaunais veids, kā tiek izteikts Savienības mērķrādītāju vērienīgums, neietekmē faktiski vajadzīgo centienu līmeni un atbilst samazinājumam par 40,5 % primārās enerģijas patēriņa izteiksmē un par 38 % enerģijas galapatēriņa izteiksmē salīdzinājumā ar 2007. gada ES atsaucē scenārija prognozēm 2030. gadam.
- (29) Primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa aprēķināšanas metodika ir saskaņota ar jauno *Eurostat* metodiku, bet šīs direktīvas vajadzībām izmantotajiem rādītājiem ir atšķirīgs tvērums, jo tajos attiecībā uz primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa mērķrādītājiem izslēgta apkārtējās vides enerģija un iekļauts starptautiskās aviācijas energopatēriņš. Jaunu rādītāju izmantošana nozīmē arī to, ka jebkādas izmaiņas domnu energopatēriņā tagad tiek atspoguļotas tikai primārās enerģijas patēriņā.

(30) Savienībai ir jāuzlabo energoefektivitāte, un šī vajadzība būtu jāizsaka kā primārās enerģijas patēriņš un enerģijas galapatēriņš, kas jāsasniedz 2030. gadā, norādot to papildu centienu līmeni, kuri vajadzīgi salīdzinājumā ar nacionālo enerģētikas un klimata plānu esošajiem vai plānotajiem pasākumiem. 2020. gada ES atsaucis scenārijā prognozēts, ka līdz 2030. gadam primārās enerģijas patēriņam jāsasniedz 1124 Mtoe un enerģijas galapatēriņam – 864 Mtoe (neskaitot apkārtējās vides enerģiju un ieskaitot starptautisko aviāciju). Papildu samazinājums 11,7 % apmērā nozīmē, ka patēriņam 2030. gadā jābūt 763 Mtoe un 992,5 Mtoe. Salīdzinājumā ar 2005. gada līmeni tas nozīmē, ka enerģijas galapatēriņš Savienībā būtu jāsamazina par aptuveni 25 % un primārās enerģijas patēriņš – par aptuveni 34 %. 2020. un 2030. gada perspektīvā nav saistošu mērķrādītāju dalībvalstu līmenī, un dalībvalstīm, ņemot vērā šajā direktīvā norādīto formulu, būtu jānosaka savs devums Savienības energoefektivitātes mērķrādītāja sasniegšanā. Dalībvalstīm vajadzētu būt rīcības brīvībai noteikt savus nacionālos mērķus, pamatojoties vai nu uz primārās enerģijas patēriņu vai enerģijas galapatēriņu, vai primārās enerģijas ietaupījumu vai enerģijas galaietaupījumu, vai arī pamatojoties uz energointensitāti. Šajā direktīvā ir grozīts veids, kā dalībvalstīm būtu jāizsaka savs valstu devums Savienības mērķrādītāja sasniegšanā. Lai nodrošinātu konsekveni un progresu uzraudzību, dalībvalstīm savi valstu devumi Savienības mērķrādītāja sasniegšanā būtu jāizsaka primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa izteiksmē. Ir nepieciešams regulāri novērtēt virzību uz Savienības 2030. gadam izvirzīto mērķrādītāju sasniegšanu, un attiecīga prasība ir paredzēta Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1999.

- (31) Komisijai līdz 2023. gada 30. novembrim būtu jāatjaunina 2020. gada ES atsaucē scenārijs, pamatojoties uz jaunākajiem *Eurostat* datiem. Dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot atjaunināto atsaucē scenāriju, savs atjauninātais valstu devums būtu jāpaziņo līdz 2024. gada 1. februārim kā daļa no iteratīvā procesa, kas paredzēts Regulā (ES) 2018/1999.
- (32) Būtu vēlams energoefektivitātes mērķrādītājus sasniegt, kopīgi īstenojot īpašus Savienības un valstu pasākumus, kas veicina energoefektivitāti dažādās jomās. Dalībvalstīm būtu jāprasa noteikt valsts energoefektivitātes rīcībpolitikas un pasākumus. Šīs rīcībpolitikas un pasākumi un katras dalībvalsts individuālie centieni Komisijai būtu jāizvērtē vienlaikus ar datiem par panākto, lai novērtētu iespējamību sasniegt vispārējo Savienības mērķrādītāju un apmēru, kādā individuālie centieni ir pietiekami, lai panāktu kopīgo mērķi.
- (33) Publiskais sektors ir atbildīgs par aptuveni 5–10 % no Savienības kopējā enerģijas galapatēriņa. Publiskās iestādes katru gadu tērē aptuveni 1 800 000 000 000 EUR. Tas veido aptuveni 14 % Savienības iekšzemes kopprodukta. Šā iemesla dēļ publiskais sektors ir svarīgs virzītājspēks, kas stimulē tirgus pāreju uz efektīvākiem ražojumiem, ēkām un pakalpojumiem, kā arī veicina iedzīvotāju un uzņēmumu enerģijas patēriņa paradumu maiņu. Turklāt enerģijas patēriņa samazināšana, izmantojot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, var atbrīvot publiskos resursus citiem mērķiem. Publiskajām struktūrām valsts, reģionālā un vietējā līmenī vajadzētu būt par paraugu energoefektivitātes ziņā.

- (34) Lai rādītu piemēru, publiskajam sektoram būtu jāizvirza savi dekarbonizācijas un energoefektivitātes mērķi. Energoefektivitātes uzlabojumiem publiskajā sektorā būtu jāatspoguļo Savienības līmenī vajadzīgie centieni. Lai sasniegtu enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju, Savienībai līdz 2030. gadam enerģijas galapatēriņš būtu jāsamazina par 19 % salīdzinājumā ar vidējo enerģijas patēriņu 2017., 2018. un 2019. gadā. Pienākumam panākt ikgadēju enerģijas patēriņa samazinājumu publiskajā sektorā vismaz par 1,9 % būtu jānodrošina, ka publiskais sektors kalpo par paraugu. Dalībvalstis saglabā pilnīgu elastību attiecībā uz to, ar kādiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem tās panāks enerģijas galapatēriņa samazinājumu. Prasība ik gadu samazināt enerģijas galapatēriņu rada mazāku administratīvo slogu nekā enerģijas ietaupījuma mērīšanas metožu ieviešana.

- (35) Lai izpildītu savas saistības, dalībvalstīm būtu jākoncentrējas uz visu sabiedrisko pakalpojumu un publisko struktūru iekārtu enerģijas galapatēriņu. Lai noteiktu adresātu tvērumu, dalībvalstīm būtu jāpiemēro jēdziena "publiskās struktūras" definīcija, kā noteikts šajā direktīvā un kuras daļa "ko minētās iestādes tieši finansē" nozīmē, ka minētās struktūras galvenokārt finansē no publiskiem līdzekļiem, un daļa "ko minētās iestādes tieši pārvalda" nozīmē, ka valsts, reģionālai vai vietējai iestādei ir balsu vairākums attiecībā uz subjekta vadības izvēli. Minēto pienākumu var izpildīt ar enerģijas galapatēriņa samazinājumu jebkurā publiskā sektora jomā, tai skaitā transporta sektorā, publiskā sektora ēku sektorā, veselības aprūpē, telpiskajā plānošanā, ūdens resursu apsaimniekošanā un notekūdeņu apstrādē, notekūdeņu un ūdens attīrīšanā, atkritumu apsaimniekošanā, centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē, enerģijas sadalē, piegādē un uzkrāšanā, publiskajā apgaismojumā un infrastruktūras plānošanā, un izglītības un sociālo pakalpojumu sniegšanā. Transponējot šo direktīvu, dalībvalstis var iekļaut arī citus pakalpojumu veidus. Lai publiskajām struktūrām samazinātu administratīvo slogu, dalībvalstīm būtu jāizveido digitālas platformas vai rīki, ar kuru palīdzību no publiskām struktūrām vākt agregētus patēriņa datus, darīt tos publiski pieejamus un paziņot šos datus Komisijai. Dalībvalstīm agregētā veidā attiecībā uz katru sektoru atsevišķi būtu jānodrošina plānošana un ikgadēja ziņojumu sagatavošana par publisko struktūru patēriņu.
- (36) Dalībvalstīm būtu jāveicina – arī savā publiskā iepirkuma praksē – tādi energoefektīvi mobilitātes veidi kā dzelzceļš, velotransports, pārvietošanās kājām vai kopīgota mobilitāte, atjaunojot un dekarbonizējot autoparkus, veicinot modālo pārvirzi un iekļaujot minētos transporta veidus pilsētu mobilitātes plānošanā.

- (37) Dalībvalstīm būtu jārāda piemērs, nodrošinot, ka visi energoefektivitātes līgumi, energoauditi un energopārvaldības sistēmas publiskajā sektorā tiek īstenoti saskaņā ar Eiropas vai starptautiskajiem standartiem vai ka publiskā sektora energoietilpīgās daļās tiek lielā mērā izmantoti energoauditi. Dalībvalstu uzdevums būtu sniegt skaidrus norādījumus un ieviest procedūras attiecībā uz minēto instrumentu izmantošanu.
- (38) Publiskās iestādes tiek mudinātas attiecīgā gadījumā saņemt atbalstu no tādām struktūrām kā ilgtspējīgas enerģijas aģentūras, kas izveidotas reģionālā vai vietējā līmenī. Tas, kā šīs aģentūras ir organizētas, parasti atspoguļo publisko iestāžu individuālās vajadzības konkrētā reģionā vai noteiktā publiskā sektora jomā. Centralizētas aģentūras var labāk apmierināt vajadzības un sekmīgāk darboties tādos gadījumos kā mazākās vai centralizētās dalībvalstīs vai sarežģītos vai starpreģionālos aspektos, piemēram, centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē. Ilgtspējīgas enerģijas aģentūras var darboties kā vienas pieturas aģentūras. Minētās aģentūras bieži vien ir atbildīgas par vietējo vai reģionālo dekarbonizācijas plānu izstrādi, kuros var būt iekļauti arī citi dekarbonizācijas pasākumi, piemēram, fosilā kurināmā katlu nomaiņa, un par atbalsta sniegšanu publiskā sektora iestādēm ar enerģētiku saistītu rīcībpolitiku īstenošanā. Ilgtspējīgas enerģijas aģentūrām vai citām struktūrām, kas palīdz reģionālajām un vietējām iestādēm, var būt skaidri noteikta kompetence, mērķi un resursi ilgtspējīgas enerģijas jomā. Ilgtspējīgas enerģijas aģentūras varētu mudināt apsvērt iniciatīvas, kas uzsāktas Pilsētas mēru pakta ietvaros, kurā apvienojušās pašvaldības, kas brīvprātīgi apņēmušās īstenot Savienības klimata un enerģētikas mērķus, kā arī citas minētajam nolūkam izveidotas iniciatīvas. Dekarbonizācijas plāni būtu jāsaista ar teritoriālās attīstības plāniem, un tajos būtu jāņem vērā visaptverošais novērtējums, ko dalībvalstīm vajadzētu veikt.

- (39) Dalībvalstīm būtu jāatbalsta publiskās struktūras energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu plānošanā un ieviešanā, arī reģionālā un vietējā līmenī, sniedzot vadlīnijas, veicinot kompetenču veidošanu un apmācības iespējas un mudinot publiskā sektora struktūras, arī aģentūras, savstarpēji sadarboties. Šajā nolūkā dalībvalstis varētu izveidot valstu kompetenču centrus, kuri vietējām vai reģionālām enerģētikas aģentūrām sniegtu konsultācijas tādos sarežģītos jautājumos kā centralizētā siltumapgāde vai aukstumapgāde. Prasība ēkas renovēt tā, lai tās kļūtu par gandrīz nulles enerģijas ēkām, neizslēdz un neaizliedz iespēju diferencēt starp gandrīz nulles enerģijas ēkas līmeņiem jaunām vai renovētām ēkām. Gandrīz nulles enerģijas ēkas, kā arī izmaksu ziņā optimālais līmenis ir definēts Direktīvā 2010/31/ES.
- (40) Līdz 2026. gada beigām dalībvalstīm, kas renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības jebkurā konkrētā gadā, būtu jādod iespēja papildus renovēto platību ieskaitīt ikgadējā renovācijas normā jebkurā no trim nākamajiem gadiem. Dalībvalstij, kas no 2027. gada 1. janvāra renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības, vajadzētu būt iespējai papildus renovēto platību ieskaitīt divu nākamo gadu ikgadējā renovācijas normā. Minēto iespēju nevajadzētu izmantot nolūkiem, kas neatbilst šīs direktīvas vispārējiem mērķiem un vērienīgumam.
- (41) Dalībvalstīm būtu jāmudina publiskās struktūras ņemt vērā plašākus ieguvumus, kas nav saistīti ar enerģijas ietaupījumu, piemēram, iekštelpu vides kvalitāti, kā arī cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanu un komfortablus apstākļus atjaunotajās sabiedriskajās ēkās, īpaši skolās, dienas aprūpes centros, pansionātos, patversmēs, slimnīcās un sociālajos mājokļos.

(42) Galvenie enerģijas lietotāji un emitētāji līdzās rūpniecībai ir ēkas un transports. Ēkas ir atbildīgas par aptuveni 40 % Savienības kopējā enerģijas patēriņa un par 36 % tās ar enerģiju saistīto SEG emisiju. Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumā "Renovācijas vilnis" apskatīts divkāršs uzdevums – ēku sektorā panākt energoefektivitāti un resursefektivitāti un pieejamību cenas ziņā –, un tā mērķis ir divkāršot renovācijas tempu. Tajā galvenā uzmanība pievērsta ēkām ar ļoti sliktu energosniegumu, enerģētiskajai nabadzībai un publiskā sektora ēkām. Turklāt ēkas ir ļoti būtiskas, lai līdz 2050. gadam sasniegtu klimatneitralitāti. Publiskajām struktūrām piederošas ēkas veido ievērojamu daļu no pastāvošā ēku fonda, un tām ir augsta atpazīstamība sabiedrības dzīvē. Tādēļ ir lietderīgi noteikt dalībvalsts teritorijā publiskām struktūrām piederošo ēku renovācijas gada normu, lai uzlabotu to energosniegumu un pārveidotu tās par gandrīz nulles enerģijas ēkām vai bezemisiju ēkām. Dalībvalstis tiek aicinātas noteikt augstāku renovācijas normu, ja tas ir izmaksu ziņā lietderīgi to ēku fonda renovācijas satvarā saskaņā ar ilgtermiņa renovācijas stratēģijām vai nacionālajām renovācijas programmām, vai saskaņā ar tām abām. Minētajai renovācijas normai nevajadzētu skart pienākumus saistībā ar gandrīz nulles enerģijas ēkām, kuri noteikti Direktīvā 2010/31/ES. Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai dažām ēkām, piemēram, ēkām ar īpašu arhitektonisko vai vēsturisko vērtību, piemērot mazāk stingras prasības. Nākamajā Direktīvas 2010/31/ES izskatīšanā Komisijai būtu jānovērtē, kā dalībvalstīm veicies ar publiskā sektora ēku renovāciju. Komisijai, ņemot vērā dalībvalstu panākto progresu, būtiskus ekonomiskus vai tehniskus pavērsienus vai vajadzības gadījumā Savienības saistības dekarbonizācijas un nulles piesārņojuma jomā, būtu jāapsver tiesību akta priekšlikums par renovācijas normas pārskatīšanu. Šajā direktīvā noteiktais pienākums renovēt publisko struktūru ēkas papildina to, kas noteikts Direktīvā 2010/31/ES, saskaņā ar kuru dalībvalstu pienākums ir nodrošināt to, ka gadījumos, kad esošajās ēkās veic nozīmīgu renovāciju, šo ēku energosniegums tiek uzlabots, lai tas atbilstu gandrīz nulles enerģijas ēku prasībām.

- (43) Ēku automatizācijas un kontroles sistēmas un citi risinājumi aktīvas energopārvaldības nodrošināšanai ir svarīgi instrumenti, ar kuriem publiskās struktūras var uzlabot un uzturēt ēku energosniegumu, kā arī nodrošināt nepieciešamos iekštelpu apstākļus ēkās, kas tām pieder vai kuras tās izmanto, saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES.
- (44) Zaļās mobilitātes veicināšana ir svarīga Eiropas zaļā kursa daļa. Uzlādes infrastruktūras nodrošināšana ir viens no nepieciešamajiem pārkārtošanās elementiem. Īpaši svarīga nozīme ir uzlādes infrastruktūrai ēkās, jo to stāvvietās elektrotransportlīdzekļi tiek novietoti regulāri un ilgstoši, un tas atvieglo uzlādi un padara to efektīvāku. Publiskajām struktūrām būtu jā dara viss iespējama, lai ierīkotu uzlādes infrastruktūru ēkās, kas tām pieder vai kuras tās izmanto, saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES.
- (45) Lai noteiktu renovācijas normu, dalībvalstīm ir vajadzīgs pārskats par ēkām, kas nerasniedz gandrīz nulles enerģijas ēku līmeni. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāpublicē un jāuztur publisko ēku, tostarp attiecīgā gadījumā sociālo mājokļu, saraksts, kas būtu kopējas energoefektivitātes sertifikātu datubāzes daļa. Minētajam sarakstam būtu arī jāveicina tas, ka privātā sektora dalībnieki, tostarp energopakalpojumu uzņēmumi (*ESCO*), var ierosināt renovācijas risinājumus, kurus varētu apkopot ES Ēku fonda observatorija.

- (46) Sarakstā varētu iekļaut datus no esošajiem ēku fonda sarakstiem. Dalībvalstīm būtu jāveic atbilstīgi pasākumi, lai atvieglotu datu vākšanu un padarītu sarakstu pieejamu privātā sektora dalībniekiem, tostarp *ESCO*, lai tie varētu aktīvi piedalīties renovācijas risinājumos. ES Ēku fonda observatorija var apkopot pieejamos un publiskotos datus par ēku fonda raksturlielumiem, ēku renovāciju un energoefektivitāti, lai nodrošinātu labāku izpratni par ēku nozares energoefektivitāti, izmantojot salīdzināmus datus.
- (47) 2020. gadā vairāk nekā puse pasaules iedzīvotāju dzīvoja urbānā teritorijā. Paredzams, ka 2050. gadā šis skaitlis sasniegs 68 %. Turklāt līdz 2050. gadam vēl ir jāuzbūvē puse no urbānās infrastruktūras. Pilsētas un lielpilsētu teritorijas ir saimnieciskās darbības, zināšanu radīšanas, inovācijas un jaunu tehnoloģiju centri. Pilsētas ietekmē tajās dzīvojošo vai strādājošo iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Dalībvalstīm būtu jāatbalsta pašvaldības gan tehniski, gan finansiāli. Vairākas pašvaldības un citas publiskās struktūras dalībvalstīs jau ir ieviesušas integrētas pieejas enerģijas taupīšanai, enerģijas piegādei un ilgtspējīgai mobilitātei, piemēram, īstenojot ilgtspējīgas enerģētikas rīcības plānus vai ilgtspējīgas pilsētu mobilitātes plānus, piemēram, tos, kas izstrādāti saskaņā ar Pilsētas mēru pakta iniciatīvu, un integrētas pilsētplānošanas pieejas, kas ir plašākas par atsevišķiem pasākumiem saistībā ar ēkām un transporta veidiem. Ir vajadzīgi papildu centieni, lai uzlabotu pilsētu mobilitātes energoefektivitāti attiecībā uz pasažieru un kravu pārvadājumiem, jo tie veido aptuveni 40 % no visa autotransporta enerģijas patēriņa.

- (48) Visi principi, kas minēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2014/23/ES¹, 2014/24/ES² un 2014/25/ES³, paliek pilnībā piemērojami šīs direktīvas ietvaros.
- (49) Attiecībā uz noteiktu ražojumu un pakalpojumu iegādi, kā arī ēku iegādi un nomu, līgumslēdzējām iestādēm un līgumslēdzējiem, kas slēdz publiskus būvdarbu, piegādes vai pakalpojumu līgumus, būtu jākalpo par piemēru un jāpieņem energoefektīvi pirkumu lēmumi, un jāpiemēro princips "energoefektivitāte pirmajā vietā", arī attiecībā uz tiem publiskajiem līgumiem un koncesijām, kam šajā direktīvā nav noteiktas īpašas prasības. Tas būtu jāpiemēro attiecībā uz administratīvās pārvaldes iestādēm un līgumslēdzējām iestādēm, uz kuriem attiecas Direktīva 2014/23/ES, 2014/24/ES vai 2014/25/ES. Dalībvalstīm būtu jālikvidē šķēršļi kopīgam iepirkumam dalībvalstī vai pāri robežām, ja tas var samazināt izmaksas un palielināt iekšējā tirgus sniegtās priekšrocības, paverot uzņēmējdarbības iespējas piegādātājiem un energopakalpojumu sniedzējiem.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/23/ES (2014. gada 26. februāris) par koncesijas līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu (OV L 094, 28.3.2014., 1. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 094, 28.3.2014., 65. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 094, 28.3.2014., 243. lpp.).

- (50) Visiem publiskajiem subjektiem, kuri ar iepirkuma palīdzību investē publiskos līdzekļus, līgumu un koncesiju piešķiršanā būtu jārada piemērs, izvēloties ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus ar visaugstākajiem energoefektivitātes rādītājiem, arī tajos iepirkumos, kam nav piemērojamas īpašas prasības saskaņā ar Direktīvu 2009/30/EK. Šajā kontekstā visās publiskā iepirkuma līgumu un koncesiju piešķiršanas procedūrās, kuru vērtība pārsniedz noteiktās robežvērtības un uz kurām attiecas Direktīvas 2014/23/ES 8. pants, Direktīvas 2014/24/ES 4. pants un Direktīvas 2014/25/ES 15. pants, ir jāņem vērā ražojumu, ēku un pakalpojumu energoefektivitātes rādītāji, kas noteikti Savienības vai valstu tiesību aktos, un iepirkuma procedūrās par prioritāti jāuzskata princips "energoefektivitāte pirmajā vietā".
- (51) Tāpat ir svarīgi, lai dalībvalstis uzraudzītu, kā līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, iepērkot ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus, ņem vērā energoefektivitātes prasības, proti, tiem jānodrošina, ka tad, ja uzvarējušajos piedāvājumos ir pārsniegtas iepirkuma direktīvās noteiktās robežvērtības, informācija par to ietekmi uz energoefektivitāti tiek darīta publiski pieejama. Tas ieinteresētajām personām un iedzīvotājiem ļautu pārredzamā veidā novērtēt, kā publiskais sektors publiskajā iepirkumā nodrošina principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošanu.
- (52) Tomēr dalībvalstu pienākums nodrošināt, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji iegādājas tikai tādus ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus, kam ir augsti energoefektivitātes rādītāji, nedrīkstētu liegt dalībvalstīm iegādāties preces, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu aizsardzību sabiedrības drošības vai sabiedrības veselības ārkārtas situācijās un reaģētu uz tām.

- (53) Eiropas zaļajā kursā ir atzīts, ka vispārējo Savienības dekarbonizācijas mērķu sasniegšanā svarīga loma ir aprites ekonomikai. Publiskajam sektoram un jo īpaši transporta sektoram būtu jāveicina šo mērķu sasniegšana, izmantojot savu pirktspēju, lai attiecīgā gadījumā ar zaļā publiskā iepirkuma instrumentu palīdzību izvēlētos videi draudzīgus ražojumus, ēkas, būvdarbus un pakalpojumus, tādējādi sniedzot būtisku ieguldījumu enerģijas patēriņa un ietekmes uz vidi samazināšanā.
- (54) Ir svarīgi, lai dalībvalstis publiskajām struktūrām sniegtu nepieciešamo atbalstu energoefektivitātes prasību ieviešanā publiskajā iepirkumā un attiecīgā gadījumā zaļā publiskā iepirkuma izmantošanā, nodrošinot nepieciešamās vadlīnijas un metodiku dzīves cikla izmaksu, kā arī ietekmes uz vidi un izmaksu novērtēšanai. Paredzams, ka labi izstrādāti rīki, jo īpaši digitālie rīki, atvieglos iepirkuma procedūras un samazinās administratīvās izmaksas, jo īpaši mazākās dalībvalstīs, kurām, iespējams, nav pietiekamas kapacitātes sagatavot konkursus. Šajā sakarā dalībvalstīm būtu aktīvi jāveicina digitālo rīku izmantošana un sadarbība starp līgumslēdzējām iestādēm, arī pāri robežām, lai apmainītos ar paraugpraksi.
- (55) Ņemot vērā to, ka ēkas ir atbildīgas par SEG emisijām, kas rodas pirms un pēc to ekspluatācijas laika, dalībvalstīm būtu jāņem vērā arī viss ēku oglekļa emisiju dzīves cikls. Tam būtu jānotiek saistībā ar centieniem palielināt uzmanības pievēršanu sniegunam visā dzīves ciklā, aprites ekonomikas aspektiem un ietekmei uz vidi, kas ir daļa no publiskā sektora uzdevuma kalpot par paraugu. Tādējādi publiskais iepirkums var kalpot par izdevību pievērsties jautājumam par ēku ietvērto oglekli visā to dzīves ciklā. Šajā sakarā līgumslēdzējas iestādes ir svarīgi dalībnieki, kas savu rīcību var demonstrēt iepirkuma procedūru ietvaros, iegādājoties jaunas ēkas, kurās uzmanība pievērsta globālās sasilšanas potenciālam visā dzīves ciklā.

- (56) Globālās sasilšanas potenciāls visā dzīves ciklā mēra ar ēku saistītās SEG emisijas dažādos tās dzīves cikla posmos. Tāpēc ar to mēra ēkas kopējo emisiju devumu, kas izraisa klimata pārmaiņas. Dažkārt to dēvē par oglekļa pēdas novērtējumu vai visa dzīves cikla oglekļa mērīšanu. Tajā tiek uzskaitītas gan būvmateriālos ietvertās oglekļa emisijas, gan tiešās un netiešās oglekļa emisijas no izmantošanas posma. Ēkas ir nozīmīgas materiālu glabātājas, kurās daudzus gadu desmitus glabājas oglekļietilpīgi resursi, tāpēc ir svarīgi izpētīt projektus, kas veicina tālāku atkalizmantošanu un reciklēšanu pēc ekspluatācijas laika beigām, kā tas paredzēts jaunajā aprites ekonomikas rīcības plānā. Dalībvalstīm būtu jāveicina būvmateriālu apritīgums, noturība un pielāgojamība, lai pievērstos būvizstrādājumu ilgtspējas sniegumam.
- (57) Globālās sasilšanas potenciālu izsaka kā skaitlisku rādītāju $\text{kgCO}_2\text{eq/m}^2$ (no lietderīgās iekšējās platības) katram dzīves cikla posmam, kas aprēķināts kā vidējā vērtība vienam gadam 50 gadu ilgā atsauces pētījuma periodā. Datu atlasī, scenāriju definēšanu un aprēķinus veic saskaņā ar standartu EN 15978. Būvelementu un tehniskā aprīkojuma tvērums ir noteikts Savienības kopīgās sistēmas *Level(s)* 1.2. rādītājā. Ja ir izveidots nacionāls aprēķinu rīks vai tas ir vajadzīgs informācijas atklāšanai vai būvatļauju saņemšanai, prasītās informācijas sniegšanai vajadzētu varēt izmantot šo nacionālo rīku. Vajadzētu būt iespējai izmantot citus aprēķina rīkus, ja tie atbilst minimālajiem kritērijiem, kas noteikti Savienības kopīgajā sistēmā *Level(s)*.

- (58) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES¹ nosaka noteikumus attiecībā uz iekārtām, kas palīdz ražot enerģiju vai izmanto enerģiju ražošanas vajadzībām, un paredz, ka informācija par iekārtā izmantoto vai saražoto enerģiju ir jāiekļauj integrēto atļauju pieteikumos saskaņā ar minētās direktīvas 12. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Turklāt minētās direktīvas 11. pantā ir paredzēts, ka enerģijas efektīvs izmantojums ir viens no vispārīgajiem principiem, kas reglamentē operatora pamatpienākumus, un viens no kritērijiem, pēc kuriem nosaka labākos pieejamos tehniskos paņēmienus saskaņā ar minētās direktīvas III pielikumu. Energosistēmu darbības efektivitāti konkrētajā brīdī ietekmē spēja netraucēti un elastīgi piegādāt tīklā enerģiju, kas ražota no dažādiem avotiem – ar dažādas pakāpes inerci un darbības uzsākšanas laikiem. Uzlabojot efektivitāti, varēs labāk izmantot atjaunīgo enerģiju.
- (59) Energoefektivitātes uzlabojumi var palīdzēt sasniegt augstāku ekonomikas produktivitāti. Dalībvalstīm un Savienībai būtu jātiecas enerģijas patēriņu samazināt neatkarīgi no ekonomiskās izaugsmes līmeņa.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2010/75/ES (2010. gada 24. novembris) par rūpnieciskajām emisijām (piesārņojuma integrēta novēršana un kontrole) (OV L 334, 17.12.2010., 17. lpp.).

- (60) Šajā direktīvā noteiktais enerģijas ietaupījuma pienākums būtu jāpalielina un būtu jāpiemēro arī pēc 2030. gada. Tas nodrošinās lielāku stabilitāti investoriem un tādējādi veicinās ilgtermiņa investīcijas un ilgtermiņa energoefektivitātes pasākumus, piemēram, ēku dziļo renovāciju, lai sasniegtu ilgtermiņa mērķi – veicināt esošo ēku izmaksu ziņā lietderīgu pārveidi par gandrīz nulles enerģijas ēkām. Enerģijas ietaupījuma pienākumam ir svarīga loma, radot vietēju izaugsmi, darbvietas, konkurenci un mazinot enerģētisko nabadzību. Tam būtu jānodrošina, ka Savienība var sasniegt savus enerģētikas un klimata mērķus, radot papildu iespējas un saraujot saikni starp energopatēriņu un izaugsmi. Sadarbība ar privāto sektoru ir svarīga, lai novērtētu, kādos apstākļos varētu izvērst privātas investīcijas energoefektivitātes projektos un attīstīt jaunus ieņēmumu modeļus inovācijai energoefektivitātes jomā.
- (61) Energoefektivitātes uzlabojumu pasākumiem ir arī pozitīva ietekme uz gaisa kvalitāti, jo energoefektīvākas ēkas palīdz samazināt pieprasījumu pēc kurināmā, tostarp pēc cietā kurināmā. Energoefektivitātes pasākumi tāpēc palīdz uzlabot iekštelpu un ārtelpu gaisa kvalitāti un palīdz izmaksu ziņā lietderīgi sasniegt Savienības gaisa kvalitātes rīcībpolitikas mērķus, jo īpaši tos, kas noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2016/2284¹.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2016/2284 (2016. gada 14. decembris) par dažu gaisu piesārņojošo vielu valstu emisiju samazināšanu un ar ko groza Direktīvu 2003/35/EK un atceļ Direktīvu 2001/81/EK (OV L 344, 17.12.2016., 1. lpp.).

- (62) Lai nodrošinātu stabilu un paredzamu ieguldījumu Savienības enerģētikas un klimata mērķrādītāju sasniegšanā līdz 2030. gadam un klimatneitralitātes mērķa sasniegšanā līdz 2050. gadam, dalībvalstīm ir jāsasniedz visam pienākuma laikposmam līdz 2030. gadam noteiktie kumulatīva enerģijas galapatēriņa ietaupījumi, kas līdzvērtīgi jauniem ikgadējiem ietaupījumiem vismaz 0,8 % apmērā no enerģijas galapatēriņa līdz 2023. gada 31. decembrim un vismaz 1,3% apmērā no 2024. gada 1. janvāra, 1,5 % apmērā no 2026. gada 1. janvāra un 1,9 % apmērā no 2028. gada 1. janvāra. Minēto prasību varētu izpildīt vai nu ar jauniem rīcībpolitikas pasākumiem, kas tiek pieņemti pienākuma laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, vai ar jaunām atsevišķām darbībām, kas izriet no iepriekšējā periodā vai vēl pirms tam pieņemtiem rīcībpolitikas pasākumiem, ar noteikumu, ka enerģijas ietaupījumu rosinošās darbības tiek ieviestas nākamajā laikposmā. Minētajā nolūkā dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai izmantot energoefektivitātes pienākuma shēmu, alternatīvus rīcībpolitikas pasākumus vai arī abus no minētajiem.
- (63) Laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim Kiprai un Maltai būtu jāprasa panākt tādu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kas ir līdzvērtīgs jaunam ietaupījumam 0,24 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo rādītāju pēdējo trīs gadu posmā pirms 2019. gada 1. janvāra. Laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim Kiprai un Maltai būtu jāprasa panākt tādu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu 0,45 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo rādītāju pēdējo trīs gadu laikposmā pirms 2019. gada 1. janvāra.

- (64) Ja dalībvalstis izmanto pienākuma shēmu, tām, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, būtu jāizraugās atbildīgās puses no pārvades sistēmas operatoriem, sadales sistēmas operatoriem, enerģijas sadales uzņēmumiem, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem un transportlīdzekļu degvielas izplatītājiem vai transportlīdzekļu degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumiem. Dažu šādu vienību izraudzīšanās vai atbrīvošana no izraudzīšanās nebūtu jāuztver kā tāda, kas ir pretrunā nediskriminēšanas principam. Tādēļ dalībvalstis var izvēlēties, vai par atbildīgajām pusēm tiek izraudzītas šādas vienības vai tikai dažas to kategorijas. Lai stiprinātu un aizsargātu enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus un lai rīcībpolitikas pasākumi prioritāri tiktu īstenoti šo cilvēku vidū, dalībvalstis var pieprasīt, lai atbildīgās puses panāk enerģijas ietaupījumu minēto cilvēku vidū. Minētajā nolūkā dalībvalstis var arī ieviest enerģijas izmaksu samazināšanas mērķrādītājus. Atbildīgās puses šos mērķrādītājus varētu sasniegt, veicinot pasākumus, kas palīdz panākt enerģijas ietaupījumu un finansiālu ietaupījumu enerģijas rēķinos, piemēram, izolācijas un apsildes ierīkošanu, un atbalstot atjaunīgās enerģijas kopienas un iedzīvotāju energokopienas enerģijas ietaupījuma iniciatīvas.

(65) Izstrādājot rīcībpolitikas pasākumus, ar ko tiks izpildīts enerģijas ietaupījuma pienākums, dalībvalstīm būtu jāievēro Savienības standarti un prioritātes klimata un vides jomā un princips "nenodari būtisku kaitējumu" Regulas (ES) 2020/852 nozīmē. Dalībvalstīm nevajadzētu veicināt darbības, kas ir videi neilgtspējīgas, piemēram, fosilā kurināmā izmantošanu. Enerģijas ietaupījuma pienākuma mērķis ir stiprināt atbildes reakciju uz klimata pārmaiņām, stimulējot dalībvalstis īstenot ilgtspējīgas un tīras enerģijas rīcībpolitikas, kas ir noturīgas un mazina klimata pārmaiņas. Tāpēc enerģijas ietaupījumu no rīcībpolitikas pasākumiem, kas attiecas uz tiešas fosilā kurināmā sadedzināšanas izmantojumu, no šīs direktīvas transponēšanas dienas atbilstoši šīs direktīvas pielikumam, ievērojot zināmus nosacījumus un uz pārejas laikposmu, var ieskaitīt enerģijas ietaupījuma pienākumā. Tas ļaus enerģijas ietaupījuma pienākumu saskaņot ar Eiropas zaļā kursa, Klimata mērķrādītāja plāna un Renovācijas viļņa mērķiem un atspoguļos vajadzību rīkoties, uz ko savā neto nulles emisiju ziņojumā norādījusi Starptautiskā Enerģētikas aģentūra. Šā ierobežojuma mērķis ir mudināt dalībvalstis publiskos līdzekļus veltīt tikai nākotnes prasībām atbilstošām un ilgtspējīgām tehnoloģijām. Ir svarīgi, lai dalībvalstis tirgus dalībniekiem nodrošinātu skaidru rīcībpolitikas satvaru un pārlicību par investīcijām. Ar aprēķina metodikas ieviešanu enerģijas ietaupījuma pienākuma satvarā būtu jādod iespēja visiem tirgus dalībniekiem saprātīgā termiņā pielāgot savas tehnoloģijas. Ja dalībvalstis atbalsta efektīvu fosilā kurināmā tehnoloģiju apguvi vai šādu tehnoloģiju agrīnu nomaiņu, piemēram, ar subsīdiju shēmām vai energoefektivitātes pienākuma shēmām, jebkāds enerģijas ietaupījums, kas rodas tā rezultātā, turpmāk var nebūt ieskaitāms enerģijas ietaupījuma pienākumā. Tomēr, lai gan enerģijas ietaupījuma pienākumā nevarēs ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas panākts, piemēram, ar dabasgāzē balstītas koģenerācijas veicināšanu, ierobežojums nebūs piemērojams netiešai fosilā kurināmā izmantošanai, piemēram, elektroenerģijas ražošanai, kas ietver enerģijas ģenerēšanu no fosilā kurināma. Joprojām atbilstīgi būs uz paradumu maiņu orientēti rīcībpolitikas pasākumi, kuru mērķis ir samazināt fosilā kurināmā patēriņu, piemēram, ar informatīvām kampaņām un ekobraukšanas popularizēšanu. Rīcībpolitikas pasākumi, kas orientēti uz ēku renovāciju, var ietvert tādus pasākumus kā fosilā kurināmā siltumapgādes sistēmu nomaiņa kopā ar ēkas norobežojošās konstrukcijas uzlabojumiem. Minētie pasākumi būtu jāattiecina tikai uz tādām tehnoloģijām, kas ļauj panākt vajadzīgo enerģijas ietaupījumu saskaņā ar dalībvalstī noteiktajiem valsts būvnormatīviem. Tomēr dalībvalstīm siltumapgādes sistēmu modernizācija būtu jāveicina dziļās renovācijas ietvaros saskaņā ar ilgtermiņa mērķi panākt oglekļneitralitāti, proti, samazināt siltuma pieprasījumu un atlikušo siltuma pieprasījumu apmierināt ar enerģiju no bezoglekļa energoavotiem. Aprēķinot ietaupījumu, kas vajadzīgs, lai daļu no enerģijas ietaupījuma pienākuma panāktu enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku vidū, dalībvalstis var ņemt vērā savus klimatiskos apstākļus.

- (66) Dalībvalstu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus transporta jomā var ņemt vērā, lai sasniegtu savu enerģijas galapatēriņa ietaupījuma pienākumu. Šādi pasākumi ietver rīcībpolitikas pasākumus, kas cita starpā paredzēti, lai veicinātu efektīvākus transportlīdzekļus, modālo pārvirzi uz velotransportu, pārvietošanos kājām un kolektīvo transportu vai tādu mobilitāti un pilsētvides plānošanu, ar ko samazina pieprasījumu pēc transporta. Turklāt iespējams izmantot arī shēmas, ar kurām paātrina jaunu un efektīvāku transportlīdzekļu izmantošanu, vai rīcībpolitikas pasākumus, kuri veicina pāreju uz degvielām ar samazinātu emisiju līmeni, izņemot shēmas vai rīcībpolitikas pasākumus, kuri attiecas uz tiešas fosilā kurināmā sadedzināšanas izmantojumu, ja šādas shēmas un pasākumi samazina izmantoto enerģijas daudzumu uz kilometru, ar noteikumu, ka ir nodrošināta atbilstība šajā direktīvā izklāstītajiem būtiskuma un papildināmības noteikumiem. Rīcībpolitikas pasākumi, kuri veicina jaunu fosilo degvielu transportlīdzekļu izmantošanu nebūtu kvalificējami par atbilstīgiem pasākumiem saskaņā ar enerģijas ietaupījuma pienākumu.
- (67) Par izmaksu ziņā lietderīgu veidu, kādā dalībvalstis var izpildīt savu enerģijas ietaupījuma pienākumu saskaņā ar šo direktīvu, var uzskatīt pasākumus, kurus dalībvalstis veikušas, ievērojot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2018/842¹, un kuri izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu energoefektivitātes uzlabojumu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2018/842 (2018. gada 30. maijs) par saistošiem ikgadējiem siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem, kas dalībvalstīm jāpanāk no 2021. līdz 2030. gadam un kas dod ieguldījumu rīcībā klimata politikas jomā, lai izpildītu Parīzes nolīgumā paredzētās saistības, un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 525/2013 (OV L 156, 19.6.2018., 26. lpp.).

- (68) Kā alternatīvu prasībai atbildīgajām pusēm sasniegt kumulatīva enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjomu atbilstoši enerģijas ietaupījuma pienākumam, kas noteikts šajā direktīvā, dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai savās pienākumu shēmās atļaut vai pieprasīt atbildīgajām pusēm ieguldīt valsts energoefektivitātes fondā, kuru varētu izmantot, lai rīcībpolitikas pasākumus prioritāri īstenotu enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū.
- (69) Dalībvalstīm un atbildīgajām pusēm būtu jāizmanto visi pieejamie līdzekļi un tehnoloģijas, izņemot attiecībā uz tiešas fosilā kurināmā sadedzināšanas tehnoloģijām, ar mērķi sasniegt prasīto kumulatīvo enerģijas gala patēriņa ietaupījumu, tostarp veicinot viedas un ilgtspējīgas tehnoloģijas efektīvās centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmās, efektīvā siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūrā, efektīvās un viedās ēkās, elektrotransportlīdzekļos un rūpniecības nozarēs, un energoauditos vai līdzvērtīgās pārvaldes sistēmās, ar noteikumu, ka deklarētie enerģijas ietaupījumi atbilst šai direktīvai. Dalībvalstīm būtu jātiecas uz augstu elastīguma pakāpi alternatīvu rīcībpolitikas pasākumu izstrādē un īstenošanā. Dalībvalstīm būtu jāmudina veikt darbības, kas sniedz enerģijas ietaupījumu ilgākā dzīves ciklā.
- (70) Ilgtermiņa energoefektivitātes pasākumi turpina nodrošināt enerģijas ietaupījumu arī pēc 2020. gada, tomēr, lai palīdzētu sasniegt Savienības 2030. gadam izvirzīto energoefektivitātes mērķrādītāju, ar minētajiem pasākumiem pēc 2020. gada būtu jāpanāk vēl jauni papildu ietaupījumi. No otras puses, pēc 2020. gada 31. decembra panāktais enerģijas ietaupījums nebūtu jāieskaita kumulatīvajā enerģijas galapatēriņa ietaupījumā, kas jāpanāk laikposmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim.

(71) Papildināmība ir būtisks enerģijas ietaupījuma pienākuma pamatprincips, kā paredz šī direktīva, ciktāl ar to tiek nodrošināts, ka dalībvalstis ievieš rīcībpolitiku un pasākumus, kas īpaši izstrādāti enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildei. Jauni ietaupījumi būtu jāpanāk papildus *status quo* scenārijam, lai enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildē nebūtu ieskaitīti ietaupījumi, kuri būtu radušies jebkurā gadījumā. Lai aprēķinātu ieviesto pasākumu ietekmi, rezultātos būtu jāieskaita tikai neto ietaupījumus, ko mēra kā energopatēriņa izmaiņas, kuru tiešais iemesls ir attiecīgais energoefektivitātes pasākums, kas īstenots šajā direktīvā noteiktā enerģijas ietaupījuma pienākuma vajadzībām. Lai aprēķinātu neto ietaupījumus, dalībvalstīm būtu jāizstrādā pamata scenārijs, kurā aprakstīts, kā situācija attīstītos bez attiecīgā pasākuma. Attiecīgo rīcībpolitikas pasākumu būtu jāizvērtē attiecībā pret minēto scenāriju. Dalībvalstīm būtu jāņem vērā atbilstošajā Savienības līmeņa tiesiskajā regulējumā paredzētais prasību minimums un tas, ka tajā pašā laikposmā varētu tikt veikti arī citi rīcībpolitikas pasākumi, kas arī var ietekmēt enerģijas ietaupījuma apjomu, tāpēc ne visas pēc konkrēta rīcībpolitikas pasākuma ieviešanas novērotās pārmaiņas var attiecināt tikai uz minēto rīcībpolitikas pasākumu. Atbildīgo, iesaistīto vai pilnvaroto pušu darbībām būtu reāli jāsekmē tāda enerģijas ietaupījuma panākšana, ko ieskaita rezultātos, lai nodrošinātu, ka ir izpildīta prasība, ka ietaupījumam jābūt reāli saistītam ar darbībām.

- (72) Aprēķinot enerģijas ietaupījumu, ir svarīgi attiecīgos gadījumos ņemt vērā visus enerģijas ķēdes posmus, lai palielinātu enerģijas ietaupījuma potenciālu elektroenerģijas pārvadē un sadalē. Pētījumi un apspriedes ar ieinteresētajām personām ir apliecinājušas, ka potenciāls ir ievērojams. Tomēr fiziskie un ekonomiskie apstākļi starp dalībvalstīm un bieži vien vairākās dalībvalstīs ir samērā atšķirīgi, un ir liels skaits sistēmu operatoru. Minētie apstākļi norāda, ka atbilstoši subsidiaritātes principam ir vajadzīga decentralizēta pieeja. Valstu regulatīvajām iestādēm ir zināšanas, juridiskā kompetence un administratīvā kapacitāte, kas nepieciešamas, lai veicinātu energoefektīva elektrotīkla izveidi. Noderīgu ieguldījumu var sniegt arī tādas struktūras kā elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls (*ENTSO-E*) un Eiropas sadales sistēmu operatoru struktūra, un tām būtu jāatbalsta savi locekļi energoefektivitātes pasākumu ieviešanā.
- (73) Līdzīgi apsvērumi attiecas uz ļoti daudziem dabasgāzes sistēmu operatoriem. Dabasgāzes loma un apgādes un teritorijas aptvēruma līmenis dažādās dalībvalstīs ir ļoti atšķirīgs. Šādos gadījumos vislabāk ir, ja sistēmas pārtapšanu energoefektīvākā sistēmā uzrauga un virza valstu regulatīvās iestādes, un noderīgu ieguldījumu var sniegt tādas struktūras kā gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls, kam būtu jāatbalsta savi locekļi energoefektivitātes pasākumu ieviešanā.

- (74) *ESCO* ir svarīga loma, izstrādājot, projektējot, būvējot un organizējot finansējumu projektiem, kas taupa enerģiju, samazina enerģijas izmaksas un samazina darbības un uzturēšanas izmaksas tādās nozarēs kā ēkas, rūpniecība un transports.
- (75) Lai risinātu enerģijas un ūdens patēriņa savstarpējo atkarību un pieaugošo spiedienu uz abiem resursiem, ir īpaši svarīgi apsvērt ar ūdens un enerģijas saikni saistītos jautājumus. Efektīva ūdensresursu apsaimniekošana var dot ievērojamu devumu enerģijas ietaupījumā, sniedzot ne tikai ieguvumus klimata jomā, bet arī ekonomiskus un sociālus ieguvumus. Ūdensapgādes un notekūdeņu nozares patērē 3,5 % no visas Savienībā patērētās elektroenerģijas, un paredzams, ka šis īpatsvars pieaugs. Tajā pašā laikā ūdens noplūdes veido 24 % no kopējā ūdens daudzuma, ko patērē Savienībā, un enerģētikas nozare ir lielākais ūdens patērētājs, veidojot 44 % no patērētā daudzuma. Būtu pilnībā jāizpēta enerģijas ietaupījuma potenciāls, kas rastos no viedo tehnoloģiju un procesu izmantošanas visos rūpniecības, sadzīves un komerciālajos ūdens ciklos un lietojumos, un tas būtu jāīsteno ikreiz, kad vien tas ir izmaksu ziņā lietderīgi, un būtu jāapsver princips "energoefektivitāte pirmajā vietā". Turklāt lauksaimniecībā, ēkās un rūpniecībā ūdens patēriņu un ūdens attīrīšanai un transportēšanai patērēto enerģiju būtiski samazināt varētu progresīvas apūdeņošanas tehnoloģijas, lietusūdens vākšana un ūdens atkalizmantošanas tehnoloģijas.

(76) Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 9. pantu Savienības energoefektivitātes politikai jābūt iekļaujošai un tādējādi būtu jānodrošina, ka visiem enerģētiskās nabadzības skartiem patērētājiem ir vienlīdzīga piekļuve energoefektivitātes pasākumiem. Energoefektivitātes uzlabojumi prioritāri būtu jāsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargātu lietotāju un galaizmantotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem vai vidējiem ienākumiem, sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku, vecu cilvēku, kā arī lauku un attālās teritorijās un tālākajos reģionos dzīvojošo cilvēku vidū. Minētajā kontekstā īpaša uzmanība būtu jāpievērš konkrētām grupām, kuras pakļautas lielākam enerģētiskās nabadzības riskam vai kuras biežāk izjūt enerģētiskās nabadzības negatīvo ietekmi, piemēram, sievietes, cilvēki ar invaliditāti, veci cilvēki, bērni un cilvēki, kas pieder pie rases vai etniskās minoritātes. Dalībvalstis var prasīt, lai atbildīgās puses savos enerģijas taupības pasākumos iestrādā arī sociālus mērķus saistībā ar enerģētisko nabadzību, un šī iespēja jau ir attiecināta arī uz alternatīviem rīcībpolitikas pasākumiem un valstu energoefektivitātes fondiem. Tas būtu jāpadara par pienākumu, lai aizsargātu un stiprinātu mazaizsargātos lietotājus un galaizmantotājus un lai mazinātu enerģētisko nabadzību, vienlaikus ļaujot dalībvalstīm saglabāt pilnīgu rīcības brīvību tādos aspektos kā rīcībpolitikas pasākuma veids, to apjoms, tvērums un saturs. Ja energoefektivitātes pienākuma shēma neatļauj pasākumus attiecībā uz atsevišķiem enerģijas patērētājiem, dalībvalsts enerģētiskās nabadzības mazināšanai var pieņemt pasākumus vienīgi alternatīvu rīcībpolitikas pasākumu veidā. Dalībvalstīm savu rīcībpolitikas pasākumu kopumā būtu jānodrošina, ka enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, galaizmantotājus un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus negatīvi neietekmē citi rīcībpolitikas pasākumi. Dalībvalstīm būtu pēc iespējas labāk jāizmanto publiskā finansējuma investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, arī Savienības līmenī pieejamais finansējums un finanšu mehānismi.

- (77) Katrai dalībvalstij būtu jādefinē jēdziens "mazaizsargāti lietotāji", kurš var būt saistīts ar enerģētisko nabadzību un cita starpā aizliegumu šādiem lietotājiem krīžu laikā atslēgt elektroenerģijas padevi. Jēdzienā "mazaizsargāti lietotāji" var būt ietverts ienākumu līmenis, ar enerģiju saistīto izdevumu daļa izmantojamajos ienākumos, māju energoefektivitāte, kritiska atkarība no elektroiekārtām veselības apsvērumu dēļ, vecums un citi kritēriji. Tas ļauj dalībvalstīm iekļaut cilvēkus mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem.

- (78) Saskaņā ar Ieteikumu (ES) 2020/1563 aptuveni 34 miljoni mājsaimniecību Savienībā 2019. gadā nespēja uzturēt savu mājokli pienācīgi siltu. Eiropas zaļajā kursā pārkārtošanās sociālajai dimensijai ir piešķirta prioritāte, apņemoties ievērot principu "nevienu neatstāt novārtā". Zaļā pārkārtošanās, arī tīrā pārkārtošanās, sievietes un vīriešus ietekmē atšķirīgi, un dažas nelabvēlīgākā situācijā esošas grupas, arī cilvēkus ar invaliditāti, tā var ietekmēt īpaši jūtami. Tādēļ energoefektivitātes pasākumiem ir jābūt svarīgākajam elementam ikvienā izmaksu ziņā lietderīgā stratēģijā, kas izstrādāta, lai novērstu enerģētisko nabadzību un patērētāju neaizsargātību, un tie papildina sociālā nodrošinājuma rīcībpolitiku dalībvalstu līmenī. Lai nodrošinātu, ka energoefektivitātes pasākumi samazina īrnieku enerģētisko nabadzību ilgtspējīgā veidā, būtu jāņem vērā šādu pasākumu izmaksu lietderība, kā arī īpašuma īpašnieku un īrnieku iespējas to atļauties, un atbilstīgs finansiālais un tehniskais atbalsts šādiem pasākumiem būtu jānodrošina dalībvalstu līmenī. Dalībvalstīm būtu jāpalīdz apzināt un mazināt enerģētisko nabadzību vietējā un reģionālā līmenī. Saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem viss Savienības ēku fonds ilgtermiņā ir jāpārveido par "gandrīz nulles enerģijas ēkām". Pašreizējie ēku renovācijas rādītāji ir nepietiekami, un visgrūtāk ir sasniegt ēkas, kurās dzīvo iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem, kurus skar enerģētiskā nabadzība. Tāpēc īpaši svarīgi ir šajā direktīvā noteiktie pasākumi attiecībā uz enerģijas ietaupījuma pienākumu, energoefektivitātes pienākuma shēmām un alternatīviem rīcībpolitikas pasākumiem.
- (79) Dalībvalstīm būtu jātiecas nodrošināt, ka energoefektivitātes veicināšanas vai atbalstīšanas pasākumi, jo īpaši tie, kas attiecas uz ēkām un mobilitāti, neizraisa ar šādiem pasākumiem saistīto pakalpojumu cenas nesamērīgu pieaugumu vai lielāku sociālo atstumtību.

(80) Lai izmantotu enerģijas ietaupījuma potenciālu dažos tirgus segmentos, kuros energoauditus nepiedāvā komerciāli (piemēram, maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)), dalībvalstīm būtu jāizstrādā programmas, lai mudinātu un palīdzētu MVU veikt energoauditus un īstenot no minētajiem energoauditiem izrietošos ieteikumus. Uzņēmumos, kuros gada vidējais energopatēriņš pārsniedz noteiktu robežvērtību, energoauditiem vajadzētu būt obligātiem, un tie būtu jāveic regulāri, jo enerģijas ietaupījums var būt nozīmīgs. Energoauditus būtu jāņem vērā attiecīgie Eiropas vai starptautiskie standarti, piemēram, EN ISO 50001 (energopārvaldības sistēmas) vai EN 16247-1 (energoauditi), vai – ja ietver energoauditus – EN ISO 14000 (vides pārvaldības sistēmas) un tādējādi ievērojot šo direktīvu, kas nepārsniedz minēto attiecīgo standartu prasības. Pašlaik tiek izstrādāts īpaši energoauditiem veltīts Eiropas standarts. Energoauditus var veikt atsevišķi vai tie var būt plašākas vides pārvaldības sistēmas vai energoefektivitātes līguma daļa. Visos šādos gadījumos šīm sistēmām būtu jāatbilst šajā direktīvā noteiktajām minimālajām prasībām. Turklāt par saderīgiem ar energoauditiem, arī energopārvaldības sistēmās, var uzskatīt specifiskus mehānismus un shēmas, kas izveidoti, piemēram, saskaņā ar Savienības tiesību aktiem (ES ETS), lai uzraudzītu dažu transporta operatoru emisijas un degvielas patēriņu, ar nosacījumu, ka tie atbilst šajā direktīvā noteiktajām minimālajām prasībām. Attiecībā uz tiem uzņēmumiem, kas jau īsteno energoaudita pienākumu, energoauditus būtu jāturpina veikt vismaz reizi četros gados, sākot no iepriekšējā energoaudita datuma, saskaņā ar šo direktīvu.

- (81) Dalībvalstis varētu izstrādāt vadlīnijas, kas uzņēmumiem jāievēro, īstenojot pasākumus, lai panāktu jaunus ikgadējus ietaupījumus, kas norādīti energoauditā.
- (82) Lai palielinātu energopārvaldības sistēmu un energoauditu jutīgumu attiecīgo izmaksu ziņā lietderīga enerģijas ietaupījuma izdevību identificēšanā, kritērijam, pēc kura nosaka šo mehānismu piemērošanu, vajadzētu būt uzņēmuma vidējam patēriņam. Uzņēmumu, kura patēriņš ir mazāks par energopārvaldības sistēmām un energoauditiem noteiktajām patēriņa robežvērtībām, būtu jāmudina veikt energoauditus un īstenot minētajos audits sniegtos ieteikumus.
- (83) Ja energoauditus veic uzņēmuma iekšējie speciālisti, tie nedrīkstētu būt tieši iesaistīti auditējamajā darbībā, tādējādi garantējot viņu neatkarību.
- (84) Dalībvalstīm būtu jāveicina energopārvaldības sistēmu un energoauditu īstenošana valsts pārvaldē valstu, reģionālā un vietējā līmenī.

(85) Vēl viens nozīmīgs sektors, kam tiek pievērsta arvien lielāka uzmanība, ir IKT. 2018. gadā datu centru enerģijas patēriņš Savienībā bija 76,8 TWh. Sagaidāms, ka līdz 2030. gadam tas pieaugs līdz 98,5 TWh, proti, par 28 %. Pieaugums absolūtā izteiksmē redzams arī relatīvā izteiksmē: 2018. gadā Savienībā datu centri veidoja 2,7 % elektroenerģijas pieprasījuma, un 2030. gadā tas sasniegs 3,21 %, ja attīstība turpināsies atbilstoši pašreizējai trajektorijai. Vajadzība pēc ļoti energoefektīviem un ilgtspējīgiem datu centriem jau tika uzsvēta Savienības Digitālajā stratēģijā, kurā arī prasīts ieviest pārredzamības pasākumus telesakaru operatoriem attiecībā uz viņu vides pēdas nospiedumu. Lai veicinātu ilgtspējīgu IKT sektora, īpaši datu centru, attīstību, dalībvalstu uzdevums būtu pieprasīt vākt un publiskot datus, kuri ir atbilstoši datu centru energoefektivitātei, ūdens izmantojuma pēdas un pieprasījuma puses elastības ziņā, balstoties uz vienotu Savienības veidni. Dalībvalstu uzdevums būtu pieprasīt vākt un publiskot datus tikai par tiem datu centriem, kuru pēda ir būtiska, proti, tādiem, kuros ar piemērotiem konstrukcijas vai efektivitātes risinājumiem (attiecīgi jaunās vai esošās iekārtās) var panākt būtisku enerģijas un ūdens patēriņa samazinājumu, sistēmu efektivitātes palielinājumu, sekmējot tīkla dekarbonizāciju, vai atlikumsiltuma atkalizmantošanu tuvējos kompleksos vai siltumtīklos. Uz savākto datu pamata varētu noteikt datu centra ilgtspējas rādītājus, ņemot arī vērā jau esošās iniciatīvas šajā sektorā.

- (86) Ziņošanas pienākums attiecas uz tiem datu centriem, kas atbilst šajā direktīvā noteiktajai robežvērtībai. Visos gadījumos un jo īpaši attiecībā uz uzņēmuma datu centriem, kuri atrodas uz vietas, ziņošanas pienākums būtu jāsaprot kā tāds, kas attiecas uz telpām un ierīcēm, ko izmanto galvenokārt vai tikai ar datiem saistītajām funkcijām (serveru telpām), tostarp nepieciešamajām saistītajām ierīcēm, piemēram, saistītām aukstumapgādes ierīcēm, apgaismes ierīcēm, akumulatoru blokiem vai nepārtrauktas barošanas avotiem. No ziņošanas pienākuma būtu jāizslēdz viss IT aprīkojums, kas izvietots vai ierīkots galvenokārt publiskās piekļuves, koplietošanas vai biroja telpās, vai kas atbalsta citas korporatīvās funkcijas, piemēram, darbstacijas, klēpj datoru, kopēšanas ierīces, sensori, drošības aprīkojums vai sadzīves tehnika un audiovizuālās ierīces. Tāds pats izņēmums būtu jāattiecina arī uz serveru, tīkla, uzglabāšanas un saistītām ierīcēm, kas būtu izklaidus izvietotas pa visu telpu, piemēram, atsevišķiem serveriem, atsevišķiem stendiem vai Wi-Fi un tīklošanas piekļuves punktiem.

- (87) Apkopotie dati būtu jāizmanto, lai mērītu vismaz dažus ilgtspējīga datu centra pamataspektus, proti, cik efektīvi tiek izmantota enerģija, cik daudz no šīs enerģijas nāk no atjaunīgiem energoresursiem, kā tiek atkalizmantots saražotais atlikumsiltums, kāda ir aukstumapgādes efektivitāte un oglekļa izmantošanas efektivitāte, un kā tiek izmantots saldūdens. Apkopotajiem datiem un ilgtspējas rādītājiem būtu jāuzlabo izpratne šādu personu vidū: datu centru īpašnieki un operatori, iekārtu ražotāji, programmatūras un pakalpojumu izstrādātāji, datu centru pakalpojumu lietotāji visos līmeņos, kā arī subjekti un organizācijas, kas ievieš, izmanto vai iepērk mākoņpakalpojumus un datu centru pakalpojumus. Apkopotajiem datiem un ilgtspējas rādītājiem arī būtu jārada pārliecība par faktiskajiem uzlabojumiem, kas panākti ar centieniem un pasākumiem ar mērķi palielināt jaunu vai esošu datu centru ilgtspēju. Visbeidzot, minētie dati un rādītāji būtu jāizmanto par pamatu pārredzamai un pierādījumos balstītai plānošanai un lēmumu pieņemšanai. Komisijai būtu jānovērtē datu centru efektivitāte, balstoties uz atbildīgo datu centru sniegto informāciju.
- (88) Pēc novērtējuma veikšanas Komisijai, veidojot iespējamās konkrētai nozarei pielāgotas energoefektivitātes partnerības, būtu iekļaujoši un reprezentatīvi jāapvieno galvenās ieinteresētās personas, tostarp nevalstiskās organizācijas un sociālie partneri, tādās nozarēs kā IKT, transports, finanses un ēkas.

- (89) Zemākus patērētāju izdevumus par enerģiju būtu jāpanāk, palīdzot patērētājiem samazināt enerģijas izmantošanu, samazinot enerģijas vajadzības ēkās un uzlabojot ierīču efektivitāti, kas būtu jākombinē ar tādu zema enerģijas līmeņa transporta veidu pieejamību, kuri ir integrēti ar sabiedrisko transportu, kopīgotu mobilitāti un velotransportu. Dalībvalstīm būtu jāapsver arī savienotības uzlabošana lauku un attālās teritorijās.
- (90) Ir svarīgi uzlabot visu Savienības iedzīvotāju informētību par ieguvumiem no energoefektivitātes uzlabošanas un sniegt viņiem precīzu informāciju par to, kā to panākt. Turklāt visu vecumu iedzīvotāji būtu jāiesaista enerģētikas pārkārtošanā, tam izmantojot Eiropas Klimata pakta un konferenci par Eiropas nākotni. Energoefektivitātes uzlabošana ir ļoti svarīga arī Savienības enerģētiskajai drošībai, jo tā mazina Savienības atkarību no degvielas importa no trešām valstīm.
- (91) Izmaksām un ieguvumiem no visiem veiktajiem energoefektivitātes pasākumiem, tostarp atmaksāšanās periodiem, vajadzētu būt pilnībā pārredzamiem patērētājiem.
- (92) Īstenojot šo direktīvu un pieņemot citus pasākumus energoefektivitātes jomā, dalībvalstīm īpaša uzmanība būtu jāpievērš sinerģijai starp energoefektivitātes pasākumiem un efektīvu dabas resursu izmantošanu atbilstīgi aprites ekonomikas principiem.

- (93) Izmantojot jaunus uzņēmējdarbības modeļus un tehnoloģijas, dalībvalstīm būtu jācenšas veicināt un atvieglot energoefektivitātes pasākumu ieviešanu, tostarp izmantojot inovatīvus energopakalpojumus liela un maza apjoma lietotājiem.
- (94) Ir nepieciešams nodrošināt biežākas un pilnīgākas informācijas par energopatēriņu saņemšanu, ja tehniski iespējams un izmaksu ziņā lietderīgi, ņemot vērā uzstādītās uzskaites ierīces. Šajā direktīvā precizēts tas, ka dalītās uzskaites izmaksu efektivitāte ir atkarīga no tā, vai saistītās izmaksas ir samērīgas ar potenciālo enerģijas ietaupījumu. Novērtējot, vai dalītā uzskaitē ir izmaksu ziņā lietderīga, varētu ņemt vērā citu konkrētu, plānotu pasākumu, tādu kā jebkāda gaidāma renovācija, ietekmi kādā konkrētā ēkā.
- (95) Šī direktīva arī precizē, ka tiesībām, kas saistītas ar rēķinu sagatavošanu un rēķinu vai patēriņa informāciju, būtu jāattiecas uz patērētājiem, kas saņem centralizētas siltumapgādes, aukstumapgādes vai mājāsaimniecības karstā ūdens apgādes pakalpojumus, pat tad, ja tiem nav tiešas, individuālas līgumattiecības ar energopiegādātāju.
- (96) Lai panāktu uzskaites pārredzamību par siltumenerģijas individuālo patēriņu un tādējādi atvieglotu dalītās uzskaites ieviešanu, dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pastāv pārredzami un publiski pieejami valsts noteikumi par to, kā sadala izmaksas par siltumenerģijas, aukstumapgādes enerģijas un mājāsaimniecības karstā ūdens patēriņu daudzdzīvokļu un daudzfunkcionālās ēkās. Papildus pārredzamībai dalībvalstis varētu apsvērt arī iespēju veikt pasākumus, ar ko stiprināt konkurenci dalītās uzskaites pakalpojumu sniegšanā, tādējādi palīdzot nodrošināt, ka jebkādas izmaksas, kas jāsedz galaizmantotājiem, ir saprātīgas.

- (97) Jaunuzstādītajiem siltumskaitītājiem un siltummaksas sadalītājiem vajadzētu būt nolasāmiem attālināti, lai nodrošinātu izmaksu ziņā lietderīgu un biežu patēriņa informācijas sniegšanu. Šīs direktīvas noteikumus attiecībā uz siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes uzskaiti; siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes dalīto uzskaiti un izmaksu sadali; attālinātas nolasīšanas prasību; siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes rēķinu un patēriņa informāciju; maksu par piekļuvi siltumenerģijas, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens uzskaites un rēķinu un patēriņa informācijai; un minimālajām prasībām attiecībā uz rēķiniem un siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens patēriņa informāciju iecerēts piemērot tikai centralizētai siltumapgādei, aukstumapgādei un mājsaimniecības karstā ūdens apgādei. Dalībvalstis pašas var brīvi lemt, vai pa radioviļņiem nolasāmas (*walk-by* vai *drive-by*) tehnoloģijas ir jāuzskata par tādām, ko var nolasīt attālināti. Attālināti nolasāmām ierīcēm nav nepieciešama piekļuve atsevišķiem dzīvokļiem vai vienībām, lai veiktu nolasīšanu.
- (98) Dalībvalstīm būtu jāņem vērā tas, ka veiksmīgai jaunu energopatēriņa mērīšanas tehnoloģiju ieviešanai ir vajadzīgas pastiprinātas investīcijas gan izmantotāju, gan piegādātāju izglītībā un prasmēs.

- (99) Rēķinu informācija un gada kopsavilkumi ir svarīgi lietotāju informēšanas līdzekļi par viņu enerģijas patēriņu. Dati par patēriņu un izmaksām var sniegt arī citu informāciju, kas palīdz patērētājiem salīdzināt savu pašreizējo līgumu ar citiem piedāvājumiem un izmantot sūdzību izskatīšanu un alternatīvus strīdu izšķiršanas mehānismus. Tomēr, ņemot vērā, ka strīdi par rēķiniem ir izplatīts patērētāju sūdzību cēlonis un faktors, kas veicina to, ka patērētāju apmierinātības un sadarbības ar saviem enerģijas pakalpojumu sniedzējiem līmenis pastāvīgi ir zems, rēķini ir jāpadara vienkāršāki, skaidrāki un saprotamāki, vienlaikus nodrošinot, ka atsevišķi instrumenti, piemēram, rēķina informācija, informācijas instrumenti un gada kopsavilkumi sniedz visu to informāciju, kas patērētājiem nepieciešama, lai regulētu savu enerģijas patēriņu, salīdzinātu piedāvājumus un mainītu piegādātājus.
- (100) Izstrādājot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, dalībvalstīm būtu pienācīgi jāņem vērā nepieciešamība nodrošināt pareizu iekšējā tirgus darbību un konsekventu *acquis* īstenošanu saskaņā ar LESD.

- (101) Augstas efektivitātes koģenerācijai un efektīvai centralizētajai siltumapgādei un aukstumapgādei Savienībā ir ievērojams primārās enerģijas ietaupījuma potenciāls. Dalībvalstīm būtu jāveic visaptverošs novērtējums par augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes potenciālu. Minētajiem izvērtējumiem vajadzētu būt saskanīgiem ar dalībvalstu integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem un to ilgtermiņa renovācijas stratēģijām, un tajos varētu iekļaut trajektorijas, lai laikposmā, kas ir saderīgs ar klimatneitralitātes mērķa sasniegšanu, tiktu izveidots valsts siltumapgādes un aukstumapgādes sektors, kurš balstīts uz atjaunīgo enerģiju un atlikumsiltumu. Jaunās elektroenerģijas ražošanas iekārtas un pastāvošās iekārtas, kuras tiek būtiski modernizētas vai kurām tiek atjaunināta atļauja vai licence, būtu, pamatojoties uz pozitīvu izmaksu un ieguvumu analīzi, jāaprīko ar augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtām, lai atgūtu atlikumsiltumu, kas rodas elektroenerģijas ražošanā. Līdzīgi, ja izmaksu un ieguvumu analīze uzrāda pozitīvu izmaksu un ieguvumu pārsvaru, ar tehniskiem risinājumiem, kas ļauj apgūt kompleksa radīto atlikumsiltumu, būtu jāaprīko citi kompleksi ar būtisku gada vidējo enerģijas ielaidi. Šo atlikumsiltumu ar centralizētās siltumapgādes tīklu palīdzību varētu transportēt turp, kur tas vajadzīgs. Gadījumi, uz kuriem attiecas prasība par atļaujas kritēriju piemērošanu, parasti būs tādi, uz kuriem attiecas arī prasība par atļauju saņemšanu saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES un par atļauju piešķiršanu saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/944.

- (102) Var būt lietderīgi, ka elektroenerģijas ražošanas iekārtas, ar kurām plānots izmantot ģeoloģisko uzglabāšanu, kas atļauta saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2009/31/EK¹, atrastos vietās, kur nav izmaksu ziņā lietderīgi atgūt atlikumsiltumu ar augstas efektivitātes koģenerācijas palīdzību vai nodrošinot centralizētās siltumapgādes vai aukstumapgādes tīklu. Tāpēc dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai uz minētajām iekārtām neattiecināt pienākumu veikt izmaksu un ieguvumu analīzi, lai iekārtā izmantotu aprīkojumu, kas ļauj atgūt atlikumsiltumu ar augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtas palīdzību. Vajadzētu arī būt iespējai no prasības ražot arī siltumu atbrīvojot tādas maksimālās slodzes un elektroenerģijas ražošanas rezerves iekārtas, kuras piecu gadu laikā plānots ekspluatēt vidēji ne vairāk kā 1500 darba stundas gadā.
- (103) Ir lietderīgi, ka dalībvalstis veicina pasākumu un procedūru ieviešanu, lai atbalstītu koģenerācijas iekārtas, kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauda ir mazāka par 5 MW, lai sekmētu kļiedētu enerģijas ražošanu.
- (104) Lai ieviestu visaptverošus valstu mēroga novērtējumus, dalībvalstīm būtu jānodrošina reģionālā un vietējā līmenī novērtēt augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes potenciālu. Dalībvalstīm būtu jāveic pasākumi, lai veicinātu un atvieglotu noskaidrotā augstas efektivitātes koģenerācijas un efektīvas centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes potenciāla realizāciju.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/31/EK (2009. gada 23. aprīlis) par oglekļa dioksīda ģeoloģisko uzglabāšanu un grozījumiem Padomes Direktīvā 85/337/EEK, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvās 2000/60/EK, 2001/80/EK, 2004/35/EK, 2006/12/EK, 2008/1/EK un Regulā (EK) Nr. 1013/2006 (OV L 140, 5.6.2009., 114. lpp.).

- (105) Efektīvai centralizētajai siltumapgādei un aukstumapgādei piemērojamajām prasībām vajadzētu būt saskanīgām ar Savienības klimata rīcībpolitikas ilgtermiņa mērķiem, standartiem un prioritātēm klimata un vides jomā un principu "nenodari būtisku kaitējumu" Regulas (ES) 2020/852 nozīmē. Visām centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmām būtu jātiecas uzlabot spēju mijiedarboties ar citām energosistēmas daļām, lai optimizētu enerģijas izmantošanu un novērstu enerģijas izšķērdēšanu, pilnībā izmantojot ēku potenciālu uzkrāt siltumu vai aukstumu, arī lieko siltumu no pakalpojumu kompleksiem un tuvumā esošiem datu centriem. Tādēļ efektīvām centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmām būtu jānodrošina primārās enerģijas efektivitātes pieaugums un pakāpeniska atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma un atlikumaukstuma integrēšana, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/2001¹. Tāpēc ar šo direktīvu pakāpeniski ievieš stingrākas siltumapgādei un aukstumapgādei piemērojamas prasības, kurām vajadzētu būt piemērojamām konkrētos laika periodos, un tām būtu jāklūst pastāvīgi piemērojamām no 2050. gada 1. janvāra.
- (106) Principiem, saskaņā ar kuriem aprēķina no atjaunīgiem energoresursiem iegūtā siltuma vai aukstuma īpatsvaru efektīvā centralizētā siltumapgādē un aukstumapgādē, vajadzētu būt saskanīgiem ar Direktīvu (ES) 2018/2001 un *Eurostat* statistikas pārskata metodiku. Ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 7. panta 1. punktu, no atjaunīgiem energoresursiem iegūtas enerģijas bruto galapatēriņš ietver no atjaunīgiem energoresursiem iegūtas enerģijas bruto galapatēriņu siltumapgādes un aukstumapgādes sektorā. Siltuma vai aukstuma enerģijas bruto galapatēriņš centralizētā siltumapgādē vai aukstumapgādē ir vienāds ar siltuma vai aukstuma enerģijas piegādi tīklā, kas apgādā galalietotājus vai enerģijas sadales uzņēmumus.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/2001 (2018. gada 11. decembris) par no atjaunojamajiem energoresursiem iegūtas enerģijas izmantošanas veicināšanu (OV L 328, 21.12.2018., 82. lpp.).

- (107) Siltumsūkņiem ir svarīga nozīme siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācijā, kā arī centralizētā siltumapgādē. Metodika, kas noteikta Direktīvas (ES) 2018/2001 VII pielikumā, paredz noteikumus, saskaņā ar kuriem siltumsūkņu iegūto enerģiju uzskaita kā atjaunīgo energoresursu enerģiju, un novērš atjaunīgo energoresursu elektroenerģijas divkāršu uzskaiti. Lai aprēķinātu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru centralizētās siltumapgādes tīklā, viss siltums, ko saražo siltumsūknis un kas nonāk tīklā, būtu jāuzskaita kā atjaunīgā enerģija ar noteikumu, ka siltumsūknis tā ierīkošanās brīdī atbilst Direktīvas (ES) 2018/2001 VII pielikumā noteiktajiem minimālajiem efektivitātes kritērijiem.
- (108) Augstas efektivitātes koģenerācija ir definēta ar enerģijas ietaupījumu, ko iegūst, apvienojot, nevis nodalot siltuma un elektroenerģijas ražošanu. Augstas efektivitātes koģenerācijai piemērojamajām prasībām vajadzētu būt saskanīgām ar klimata rīcībpolitikas ilgtermiņa mērķiem. Savienības tiesību aktos izmantotajām koģenerācijas un augstas efektivitātes koģenerācijas definīcijām nevajadzētu skart atšķirīgu definīciju izmantošanu valstu tiesību aktos tādā nolūkā, kas atšķiras no attiecīgo Savienības tiesību aktu nolūka. Lai maksimāli palielinātu enerģijas ietaupījumu un nezaudētu iespējas ietaupīt enerģiju, īpaša uzmanība būtu jāpievērš koģenerācijas iekārtu darbības apstākļiem.

- (109) Lai nodrošinātu pārredzamību un ļautu galalietotājam izvēlēties starp koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju un elektroenerģiju, kas ražota ar citiem paņēmieniem, būtu jānodrošina, lai, pamatojoties uz saskaņotām efektivitātes atsauces vērtībām, ir iespējams apliecināt to, ka elektroenerģija saražota, izmantojot augstas efektivitātes koģenerāciju. Izcelsmes apliecināšanas shēmas pašas par sevi nenozīmē tiesības gūt labumu no valsts līmeņa atbalsta mehānismiem. Ir svarīgi, lai izcelsmes apliecinājumos varētu ietvert visus augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas veidus. Izcelsmes apliecinājumi būtu jānošķir no apmaiņai paredzētiem sertifikātiem.
- (110) Būtu jāņem vērā koģenerācijas un centralizētās siltumapgādes un dzesēšanas nozaru īpašā struktūra, kas ietver daudzus ražotājus, kas ir MVU, it īpaši pārskatot administratīvās procedūras, kas jāievēro, lai saņemtu atļauju koģenerācijas jaudas vai saistītu tīklu ierīkošanai, piemērojot principu "vispirms domāt par mazākajiem".
- (111) Lielākā daļa Savienības uzņēmumu ir MVU. Tie pārstāv milzīgu enerģijas ietaupījuma potenciālu Savienībā. Lai palīdzētu tiem pieņemt energoefektivitātes pasākumus, dalībvalstīm būtu jāizveido labvēlīga sistēma, kas ļautu sniegt MVU tehnisko atbalstu un mērķtiecīgu informāciju.

- (112) Dalībvalstīm, pamatojoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, būtu jāizveido noteikumi, kas reglamentē izmaksu uzņemšanos un sadali elektrotīkla pieslēguma un elektrotīkla jaudas palielinājuma gadījumā un noteikumi attiecībā uz tehniskiem pielāgojumiem, kas vajadzīgi, lai integrētu jaunus augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas elektroenerģijas ražotājus, ņemot vērā tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas izstrādātas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2019/943¹ un (EK) Nr. 715/2009². Augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas elektroenerģijas ražotājiem būtu jāļauj izsludināt konkursu par pieslēguma darbiem. Būtu jāatvieglo tādas elektroenerģijas piekļuve tīkla sistēmai, kas saražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā, īpaši mazās un mikrokoģenerācijas iekārtās. Saskaņā ar Direktīvas 2009/73/EK 3. panta 2. punktu un Direktīvas (ES) 2019/944 9. panta 2. punktu dalībvalstīm ir iespēja uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas un gāzes nozarēs, piemērot sabiedrisko pakalpojumu saistības, tostarp attiecībā uz energoefektivitāti.
- (113) Lai stiprinātu patērētāju aizsardzību un ļautu galalietotājiem saņemt biežāku, skaidrāku un aktuālāku informāciju par siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājāsaimniecības karstā ūdens patēriņu un regulēt enerģijas patēriņu, ir nepieciešams noteikt noteikumus attiecībā uz rēķinu sagatavošanu, vienoto kontaktpunktu, strīdu izšķiršanu ārpusstiesas kārtībā, enerģētisko nabadzību un līgumiskajām pamattiesībām ar mērķi tos vajadzības gadījumā saskaņot ar atbilstošajiem noteikumiem par elektroenerģiju saskaņā ar Direktīvu (ES) 2019/944.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/943 (2019. gada 5. jūnijs) par elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV L 158, 14.6.2019., 54. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 715/2009 (2009. gada 13. jūlijs) par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (OV L 211, 14.8.2009., 36. lpp.).

- (114) Šī direktīva stiprina patērētāju aizsardzību, attiecībā uz centralizēto siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājsaimniecības karstā ūdens apgādi ieviešot līgumiskās pamattiesības, kas atbilst tam patērētāju tiesību, aizsardzības un stiprināšanas līmenim, kas ar Direktīvu (ES) 2019/944 tika ieviests galalietotājiem elektroenerģijas sektorā. Patērētājiem būtu jādara pieejama vienkārša un nepārprotama informācija par viņu tiesībām. Ir vairāki faktori, kas neļauj patērētājiem piekļūt daudziem tiem pieejamiem tirgus informācijas avotiem, tos saprast un rīkoties, pēc tiem vadoties. Līgumisko pamattiesību ieviešana var cita starpā palīdzēt pareizi izprast to pakalpojumu kvalitātes bāzlīniju, kurus piegādātājs piedāvā līgumā, cita starpā piegādātās enerģijas kvalitāti un iezīmes. Turklāt tās var palīdzēt līdz minimumam samazināt slēptās vai papildu izmaksas, kas var rasties, ieviešot vai nu modernizētus, vai arī jaunus pakalpojumus pēc līguma parakstīšanas bez skaidras klienta izpratnes vai piekrišanas. Minētie pakalpojumi var attiekties cita starpā uz piegādāto enerģiju, uzskaites vai rēķinu apstrādes pakalpojumiem, iegādi un uzstādīšanu vai papildpakalpojumiem un uzturēšanas pakalpojumiem un izmaksām saistībā ar tīklu, mērierīcēm, vietējās siltumapgādes vai aukstumapgādes iekārtām. Šīs prasības palīdzēs uzlabot piedāvājumu salīdzināmību un nodrošinās vienu līgumisko pamattiesību līmeni visiem Savienības iedzīvotājiem attiecībā uz siltumapgādi, aukstumapgādi un mājsaimniecības karstā ūdens apgādi, neierobežojot valstu kompetenci.
- (115) Ja notiek plānota atslēgšana no siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes sistēmas, piegādātājiem būtu jāsniedz attiecīgajiem klientiem atbilstoša informācija par alternatīviem pasākumiem, piemēram, atbalsta avotiem, lai novērstu atslēgšanu, priekšapmaksas sistēmām, energoauditiem, energokonsultāciju pakalpojumiem, alternatīviem maksāšanas plāniem, konsultācijām par parādu pārvaldību vai atslēgšanas moratorijiem.

- (116) Lielāka patērētāju aizsardzība būtu jāgarantē, nodrošinot, ka visiem patērētājiem ir pieejami iedarbīgi un neatkarīgi strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismi, piemēram, enerģētikas ombuds, patērētāju struktūra vai regulatīva iestāde. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāievieš ātras un iedarbīgas sūdzību izskatīšanas procedūras.
- (117) Būtu jāatzīst un aktīvi jāatbalsta ieguldījums, ko Eiropas zaļā kursa un klimata mērķrādītāja plāna mērķu sasniegšanā dod atjaunīgās enerģijas kopienas, ievērojot Direktīvu (ES) 2018/2001, un iedzīvotāju energokopienas, ievērojot Direktīvu (ES) 2019/944. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāapsver un jāpopularizē atjaunīgās enerģijas kopienu un iedzīvotāju energokopieņu loma. Minētās kopienas ar energoefektivitātes uzlabojumiem vietējā vai mājsaimniecību līmenī, kā arī sabiedriskajās ēkās sadarbībā ar vietējām iestādēm var dalībvalstīm palīdzēt sasniegt šīs direktīvas mērķus. Tās var stiprināt un iesaistīt patērētājus un atsevišķām mājsaimniecības lietotāju grupām, arī lauku un attālās teritorijās, dot iespēju piedalīties energoefektivitātes projektos un pasākumos, un tādējādi var apvienot pasākumus ar investīcijām atjaunīgā enerģijā. Energokopienām var būt liela nozīme izglītošanā un iedzīvotāju informētības palielināšanā par pasākumiem, kas paredzēti, lai panāktu enerģijas ietaupījumu. Ar dalībvalstu pienācīgu atbalstu energokopienas var palīdzēt apkarot enerģētisko nabadzību, jo tās var sekmēt energoefektivitātes projektus, samazināt energopatēriņu un panākt zemākus piegādes tarifus.

- (118) Enerģijas patērēšanas ieradumu maiņu ilgtermiņā var panākt, stiprinot iedzīvotājus. Energokopienas var palīdzēt ilgtermiņā ietaupīt enerģiju, jo īpaši mājāsaimniecībām, un palielināt iedzīvotāju un mazo uzņēmumu ilgtspējīgus ieguldījumus. Dalībvalstīm būtu jāspēcina iedzīvotāji veikt šādas darbības, atbalstot kopienu energoprojektus un organizācijas. Turklāt iesaistes stratēģijas, iesaistot rīcībpolitikas veidošanas procesā visas attiecīgās ieinteresētās personas valsts un vietējā līmenī, var būt daļa no vietējiem vai reģionālajiem dekarbonizācijas plāniem vai valsts ēku renovācijas plāniem, lai palielinātu izpratni un iegūtu atgriezenisko saiti par šādām rīcībpolitikām, kā arī uzlabotu sabiedrības atbalstu tām.
- (119) Būtu jāatzīst ieguldījums, ko dod vienas pieturas aģentūras vai līdzīgas struktūras, kuras darbojas kā mehānismi, kas vairākām mērķgrupām, tai skaitā iedzīvotājiem, MVU un publiskajām iestādēm, var dot iespējas izstrādāt un īstenot projektus un pasākumus saistībā ar pāreju uz tīru enerģiju. Vienas pieturas aģentūru ieguldījums var būt ļoti svarīgs mazaizsargātiem lietotājiem, jo viņi varētu saņemt uzticamu un pieejamu informāciju par energoefektivitātes uzlabojumiem. Minētais ieguldījums var ietvert tehnisku, administratīvu un finansiālu konsultāciju un palīdzības sniegšanu, nepieciešamo administratīvo procedūru vai piekļuves finanšu tirgiem atvieglošanu vai norādījumu sniegšanu par Savienības un nacionālo tiesisko regulējumu, arī publiskā iepirkuma noteikumiem un kritērijiem, un ES taksonomiju.

- (120) Komisijai būtu jāizskata, kāda ir ietekme tās pasākumiem, ar kuriem atbalsta platformu un forumu izveidi, iesaistot cita starpā Eiropas sociālā dialoga struktūras energoefektivitātes apmācību programmu veicināšanā, un vajadzības gadījumā tai būtu jāierosina turpmāki pasākumi. Komisijai būtu arī jāmudina Eiropas sociālie partneri diskutēt par energoefektivitāti, jo īpaši attiecībā uz mazaizsargātiem lietotājiem un galaizmantotājiem, arī enerģētiskās nabadzības skartajiem.
- (121) Taisnīga pārkārtošanās uz klimatneitrālu Savienību līdz 2050. gadam ir Eiropas zaļā kursa pamatu pamats. Eiropas sociālo tiesību pīlārā, ko 2017. gada 17. novembrī kopīgi proklamēja Eiropas Parlaments, Padome un Komisija, enerģija ir iekļauta to pamatpakalpojumu vidū, uz kuriem tiesības ir ikvienam. Atbalsts piekļuvei šādiem pakalpojumiem ir jāsaņem ikvienam, kam tas ir vajadzīgs, jo īpaši inflācijas spiediena un enerģijas cenu būtiska pieauguma kontekstā.
- (122) Ir jānodrošina, ka enerģētiskās nabadzības skartie cilvēki, mazaizsargātie lietotāji, cilvēki māsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošie cilvēki tiek aizsargāti un šajā nolūkā stiprināti tā, lai viņi aktīvi piedalītos dalībvalstu īstenotajās energoefektivitātes uzlabošanas intervences darbībās, pasākumos un saistītajos patērētāju aizsardzības vai informēšanas pasākumos. Būtu jāizstrādā mērķtiecīgas informētības palielināšanas kampaņas, lai uzskatāmi parādītu energoefektivitātes ieguvumus, kā arī sniegtu informāciju par pieejamo finansiālo atbalstu.

- (123) Publiskais finansējums, kas pieejams Savienības un valstu līmenī, būtu stratēģiski jāinvestē energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, no kuriem labumu it sevišķi gūst enerģētiskās nabadzības skartie cilvēki, mazaizsargātie lietotāji, cilvēki māsājniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošie cilvēki. Dalībvalstīm būtu jāizmanto jebkurš finansiālais ieguldījums, ko tās varētu saņemt no Sociālā klimata fonda, kurš izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/955¹, un ieņēmumi no ES ETS kvotām. Minētie ieņēmumi palīdzēs dalībvalstīm izpildīt pienākumu īstenot energoefektivitātes pasākumus un rīcībpolitikas pasākumus, ko paredz enerģijas ietaupījuma pienākums, prioritāri īstenot enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku māsājniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū, tostarp lauku un attālos reģionos dzīvojošo cilvēku vidū.
- (124) Valstu finansējuma shēmas būtu jāpapildina ar piemērotām shēmām, ar kurām nodrošina labāku informāciju, tehnisko un administratīvo palīdzību un vieglāku piekļuvi finansējumam, kas ļaus pēc iespējas labāk izmantot pieejamos līdzekļus, jo īpaši enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku māsājniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū.
- (125) Dalībvalstīm visi cilvēki būtu jāstiprina un jāaizsargā vienlīdzīgi neatkarīgi no dzimuma, dzimtes, vecuma, invaliditātes, rases vai etniskās izcelsmes, seksuālās orientācijas, reliģijas vai ticības, un ir jānodrošina, ka tiek pienācīgi aizsargāti tie cilvēki, kurus enerģētiskā nabadzība skar visvairāk, tie, kuri ir pakļauti lielākam enerģētiskās nabadzības riskam, vai tie, kuri ir visvairāk pakļauti enerģētiskās nabadzības nelabvēlīgajai ietekmei. Turklāt dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka energoefektivitātes pasākumi nepalielina jebkādu pastāvošo nevienlīdzību, jo īpaši attiecībā uz enerģētisko nabadzību.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2023/955 (2023. gada 10. maijs), ar ko izveido Sociālo klimata fondu un groza Regulu (ES) 2021/1060 (OV L 130, 16.5.2023., 1. lpp.).

- (126) Ievērojot Direktīvas 2012/27/ES 15. panta 2. punktu, visas dalībvalstis ir veikušas savas gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras energoefektivitātes potenciāla novērtējumu un ir noteikušas konkrētus pasākumus un ieguldījumus izmaksu ziņā lietderīgu energoefektivitātes uzlabojumu ieviešanai tīkla infrastruktūrā ar to ieviešanas grafiku. Minēto darbību rezultāti ir stabils pamats principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošanai to tīkla plānošanā, tīkla attīstībā un investīciju lēmumos.
- (127) Valstu energoregulatoru pieejai vajadzētu būt integrētai un ietvert enerģijas ietaupījuma potenciālu enerģijas piegādes un galapatēriņa nozarēs. Neskarot piegādes drošību, tirgu integrāciju un apsteidzošas investīcijas atkrastes elektrotīklos, kas vajadzīgas plašākai atkrastes atjaunīgās enerģijas apguvei, valstu energoregulatoriem būtu jānodrošina, ka plānošanas un lēmumu pieņemšanas procesos tiek piemērots princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" un ka tīkla tarifi un noteikumi stimulē energoefektivitātes uzlabojumus. Dalībvalstīm arī būtu jānodrošina, ka principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" ņem vērā pārvades un sadales sistēmu operatori. Tas sadales un pārvades sistēmu operatoriem palīdzētu labāk apsvērt energoefektivitātes risinājumus pieprasījuma puses resursu iepirkumiem un papildizmaksas, ko tie rada, kā arī vidisko un sociālekonomisko ietekmi, ko rada dažādas investīcijas tīklos un darbības plāni. Šāda pieeja nozīmē, ka šaura ekonomiskās efektivitātes skatījuma vietā ir jātiecas pēc maksimālas sociālās labklājības. Principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošana ir sevišķi svarīga, veidojot energoinfrastruktūras paplašināšanas scenārijus, kuros kā dzīvotspējīgas alternatīvas varētu apsvērt pieprasījumā balstītus risinājumus, kas ir pienācīgi jānovērtē, un šim principam jāklūst par neatņemamu tīkla plānošanas projektu novērtējuma daļu. Principa piemērošana valstu regulatīvajām iestādēm būtu rūpīgi jāuzrauga.

(128) Vajadzētu būt pieejamam pietiekamam skaitam uzticamu profesionāļu, kuri ir lietpratīgi energoefektivitātes jomā, lai nodrošinātu šīs direktīvas efektīvu un savlaicīgu īstenošanu, piemēram, attiecībā uz atbilstību prasībām par energoauditiem un energoefektivitātes pienākuma shēmu īstenošanu. Tādēļ dalībvalstīm ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem, apmācību nodrošinātājiem un citām attiecīgajām ieinteresētajām personām būtu jāievieš sertifikācijas vai ekvivalentas kvalifikācijas, vai abas minētās, un piemērotas apmācības shēmas energopakalpojumu sniedzējiem, energoauditu veicējiem un citu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu īstenotājiem. Shēmas no 2024. gada decembra reizi četros gados būtu jānovērtē un vajadzības gadījumā jāatjaunina, lai nodrošinātu, ka energopakalpojumu sniedzējiem, energoauditoriem, energopārvaldniekiem un būvelementu uzstādītājiem ir vajadzīgā kompetence.

(129) Ir jāturpina attīstīt energopakalpojumu tirgu, lai nodrošinātu gan energopakalpojumu pieprasījuma, gan piegādes pieejamību. Pārredzamība, piemēram, izmantojot sertificētu energopakalpojumu sniedzēju sarakstus, un pieejami līgumu paraugi, paraugprakses piemēru apmaiņa un vadlīnijas var būtiski sekmēt energopakalpojumu un energoefektivitātes līgumu slēgšanas plašāku izmantošanu un var arī palīdzēt stimulēt pieprasījumu un vairogt uzticību energopakalpojumu sniedzējiem. Energoefektivitātes līgumā energopakalpojuma saņēmējs izvairās no investīciju izmaksām, daļu no enerģijas ietaupījuma finanšu vērtības izmantojot, lai pilnībā vai daļēji atmaksātu investīciju, ko veikusi trešā persona. Tas var palīdzēt piesaistīt privāto kapitālu, kas ir ļoti svarīgs, lai palielinātu ēku renovācijas tempu Savienībā, panākt, ka speciālās zināšanas nonāk līdz tirgum, un radīt inovatīvus uzņēmējdarbības modeļus. Tāpēc nedzīvojamām ēkām, kuru lietderīgā platība pārsniedz 750 m², būtu jānosaka prasība izvērtēt iespēju renovācijai izmantot energoefektivitātes līgumus. Tas ir solis ceļā uz to, lai palielinātu uzticību energopakalpojumu uzņēmumiem un vairogtu šādus projektus nākotnē.

- (130) Ņemot vērā vērienīgos renovācijas mērķus, kas saistībā ar Renovācijas vilni ir izvirzīti nākamajai desmitgadei, lai stimulētu tirgus attīstību pieprasījuma un piedāvājuma pusē un lai veicinātu energoefektivitātes līgumu slēgšanu privāto un publisko ēku renovācijai, ir jāpalielina loma, ko ieņem neatkarīgi tirgus starpnieki, arī vienas pieturas aģentūras vai līdzīgi atbalsta mehānismi. Šajā ziņā svarīga loma varētu būt vietējām enerģētikas aģentūrām, kuras varētu apzināt un atbalstīt potenciālo veicinātāju jeb vienas pieturas aģentūru izveidi. Ar šo direktīvu būtu jāpalīdz uzlabot esošo ražojumu, pakalpojumu un konsultāciju pieejamību, tostarp veicinot uzņēmēju iespējas novērst attiecīgo deficītu tirgū un piedāvāt novatoriskus risinājumus energoefektivitātes uzlabošanai, vienlaikus ievērojot nediskriminēšanas principu.
- (131) Vairākās dalībvalstīs joprojām ir apgrūtināta energoefektivitātes līgumu slēgšana, proti, nav novērsti regulatīvie un neregulatīvie šķēršļi. Tāpēc ir svarīgi risināt neskaidrības nacionālajā tiesiskajā regulējumā, speciālo zināšanu trūkumu, jo īpaši attiecībā uz iepirkuma konkursu procedūrām, un konkurējošu aizdevumu un dotāciju jautājumu.
- (132) Dalībvalstīm būtu jāturpina atbalstīt publisko sektoru energoefektivitātes līgumu slēgšanā, nodrošinot līgumu paraugus, kuros ņemti vērā pieejamie Eiropas vai starptautiskie standarti, iepirkuma konkursu vadlīnijas un 2018. gada maijā *Eurostat* un Eiropas Investīciju bankas (EIB) publicētā Energoefektivitātes līgumu statistiskās apstrādes rokasgrāmata par to, kā energoefektivitātes līgumi uzskaitāmi valdības kontos; tie ir pavēruši izdevību dalībvalstīs novērst atlikušos regulatīvos šķēršļus šādu līgumu izmantošanai.

- (133) Dalībvalstis ir veikušas pasākumus, lai apzinātu un novērstu regulatīvos un neregulatīvos šķēršļus. Tomēr ir aktīvāk jānovērš regulatīvie un neregulatīvie šķēršļi energoefektivitātes līgumu un tādu trešo personu finansēšanas pasākumu izmantošanai, kuri palīdz panākt enerģijas ietaupījumu. Minētie šķēršļi ietver grāmatvedības noteikumus un prakses, kas neļauj rēķinos visa investīciju cikla garumā atbilstīgi atspoguļot kapitālieguldījumus un ikgadējus finanšu ietaupījumus, kuri rodas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu rezultātā.
- (134) Lai ziņotu par to, kā veicies ar regulatīvo un neregulatīvo šķēršļu novēršanu energoefektivitātes jomā attiecībā uz ēku vai ēku vienību īpašnieku un īrnieku vai nomnieku pretrunīgajām interesēm vai interešu atšķirībām starp vairākiem īpašniekiem, dalībvalstis izmantoja valstu 2014. un 2017. gada energoefektivitātes rīcības plānus. Ņemot vērā *Eurostat* 2016. gada statistiku, jo īpaši to, ka vairāk nekā četri no desmit Eiropas iedzīvotājiem dzīvo dzīvokļos un vairāk nekā trīs no desmit Eiropas iedzīvotājiem ir īrnieki, dalībvalstīm būtu jāturpina strādāt šajā virzienā un jāatrisina energoefektivitātes potenciāls.

(135) Dalībvalstis, tostarp reģionālās un vietējās pārvaldes iestādes, būtu jāmudina pilnībā izmantot Eiropas finansējumu, kas pieejams saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam, kas noteikta Padomes Regulā (ES, *Euratom*) 2020/2093¹, un Atveseļošanas un noturības mehānismu, kas izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/241², kā arī finanšu instrumentus un tehnisko palīdzību, kas pieejami saskaņā ar *InvestEU* programmu, kura izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/523³, lai veicinātu privātas vai publiskas investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos. Investīcijām energoefektivitātē ir potenciāls veicināt ekonomikas izaugsmi, nodarbinātību, inovācijas un enerģētiskās nabadzības samazinājumu mājāsaimniecībās, un tādēļ tie pozitīvi ietekmē ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un zaļo atveseļošanu. Potenciālās finansēšanas jomas ietver energoefektivitātes pasākumus publiskā sektora ēkās un dzīvojamās mājās un jaunu prasmju nodrošināšanu, veicot speciālistu apmācību, pārkvalifikāciju un kvalifikācijas celšanu, jo īpaši ar ēku renovāciju saistītajās darbvietās, lai veicinātu nodarbinātību energoefektivitātes nozarē. Komisija nodrošinās sinerģiju starp dažādajiem finansēšanas instrumentiem, it sevišķi dalītas pārvaldības un tiešas pārvaldības fondiem, piemēram, centralizēti pārvaldītajām programmām "Apvārsnis Eiropa" un *LIFE*, kā arī starp dotācijām, aizdevumiem un tehnisko palīdzību, tādējādi maksimizējot to sviras efektu privātā finansējuma piesaistē un ietekmi uz energoefektivitātes rīcībpolitikas mērķu sasniegšanu.

¹ Padomes Regula (ES, *Euratom*) 2020/2093 (2020. gada 17. decembris), ar ko nosaka daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam (OV L 433 I, 22.12.2020., 11. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp.).

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/523 (2021. gada 24. marts), ar ko izveido programmu *InvestEU* un groza Regulu (ES) 2015/1017 (OV L 107, 26.3.2021., 30. lpp.).

- (136) Dalībvalstīm būtu jāveicina finansēšanas mehānismu izmantošana, lai sekmētu šīs direktīvas mērķu sasniegšanu. Šādi finansēšanas mehānismi varētu ietvert finanšu ieguldījumus un naudassodus, kas saistīti ar konkrētu šīs direktīvas noteikumu pārākumiem, līdzekļus, kas saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK 10. panta 3. punktu atvēlēti energoefektivitātei, un līdzekļus, kas energoefektivitātei atvēlēti Eiropas fondos un programmās un šim mērķim īpaši paredzētos Eiropas finanšu instrumentos, piemēram, Eiropas Energoefektivitātes fondā.
- (137) Finansēšanas mehānismi attiecīgos gadījumos varētu būt balstīti uz līdzekļiem, kas energoefektivitātei atvēlēti no Savienības projektu obligācijām, līdzekļiem, ko energoefektivitātei atvēlējusi EIB un citas Eiropas finanšu iestādes, jo īpaši Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) un Eiropas Padomes Attīstības banka, līdzekļiem, kas piesaistīti finanšu iestādēs, valstu līdzekļiem, tostarp veidojot regulatīvas un fiskālas sistēmas, ar ko veicina energoefektivitātes iniciatīvu un programmu īstenošanu, un ieņēmumiem no ikgadējiem emisiju iedaļes apjomiem saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 406/2009/EK¹.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums Nr. 406/2009/EK (2009. gada 23. aprīlis) par dalībvalstu pasākumiem siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanai, lai izpildītu Kopienas saistības siltumnīcas efektu izraisošu gāzu emisiju samazināšanas jomā līdz 2020. gadam (OV L 140, 5.6.2009., 136. lpp.).

- (138) Finansēšanas mehānismi jo īpaši varētu izmantot ieguldījumus, līdzekļus un ienākumus no minētajiem resursiem, lai veidotu iespējas piesaistīt privāto kapitālu un sekmētu tā piesaisti, jo īpaši institucionālo investoru kapitālu, vienlaikus izmantojot kritērijus, lai nodrošinātu vides un sociālo mērķu sasniegšanu finansējuma piešķiršanai; izmantot inovatīvus finansēšanas mehānismus, tostarp aizdevuma garantijas privātkapitālam, aizdevuma garantijas, lai veicinātu energoefektivitātes līgumu slēgšanu, dotācijas, subsidētus aizdevumus, īpašas kredītlīnijas un trešo personu finansēšanas sistēmas, kas samazina energoefektivitātes projektu riskus un ļauj veikt izmaksu ziņā lietderīgu renovāciju pat mājāsaimniecībās ar maziem un vidējiem ieņēmumiem; būt saistītiem ar programmām vai aģentūrām, kuras apkopos energotaupības projektus un izvērtēs to kvalitāti, sniegs tehnisko atbalstu, veicinās energopakalpojumu tirgu un palīdzēs veicināt patērētāju pieprasījumu pēc energopakalpojumiem.
- (139) Finansēšanas mehānismi varētu arī nodrošināt pienācīgus līdzekļus, ar ko atbalstīt apmācību un sertifikācijas programmas, kuras uzlabo energoefektivitātes prasmes un garantē to kvalitāti; nodrošināt līdzekļus, lai pētītu un demonstrētu maza mēroga un mikrotehnoloģijas enerģijas ražošanas jomā un paātrinātu to izplatības tempu un lai optimizētu minēto ģeneratoru pieslēgšanu elektrotīkliem; būt saistīti ar programmām visu mājokļu energoefektivitātes veicināšanas darbību veikšanai, lai novērstu energoresursu trūkumu un mudinātu īres namu īpašniekus padarīt savu īpašumu pēc iespējas energoefektīvāku; un nodrošināt pienācīgus līdzekļus ar mērķi atbalstīt sociālo dialogu un standartu noteikšanu ar mērķi uzlabot energoefektivitāti un nodrošināt labus darba apstākļus un veselības aizsardzību un drošību darbā.

- (140) Būtu jāizmanto pieejamās Savienības finansējuma programmas, finanšu instrumenti un inovatīvi finansēšanas mehānismi, lai praktiski realizētu mērķi, saskaņā ar kuru paredzēts uzlabot publisko struktūru ēku energoefektivitāti. Šajā sakarā dalībvalstis – uz brīvprātības pamata un ņemot vērā valsts budžeta noteikumus – šādu mehānismu attīstīšanai var izmantot savus ieņēmumus, kas gūti no Lēmumā Nr. 406/2009/EK minētajiem ikgadējiem emisiju iedaļes apjomiem. Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsniedz reģionālajām un vietējām pārvaldes iestādēm pienācīga informācija par šādām Savienības finansējuma programmām, finanšu instrumentiem un inovatīviem finansēšanas mehānismiem.
- (141) Īstenojot energoefektivitātes mērķrādītāju, Komisijai būtu jāpārtrauc attiecīgo pasākumu ietekme uz Direktīvu 2003/87/EK, lai saglabātu ES ETS stimulus, ar kuriem atalgo investīcijas zema oglekļa emisiju tehnoloģijās, un sagatavot ES ETS nozares inovācijām, kas būs vajadzīgas nākotnē. Tai būs jāpārtrauc ietekme uz tām rūpniecības nozarēm, kas ir pakļautas ievērojamam oglekļa emisiju pārvirzes riskam, kā izklāstīts Komisijas Lēmuma 2014/746/ES¹ pielikumā, lai nodrošinātu, ka šī direktīva veicina un nekavē minēto nozaru attīstību.

¹ Komisijas Lēmums 2014/746/ES (2014. gada 27. oktobris), ar ko atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvai 2003/87/EK 2015.–2019. gada periodam nosaka sarakstu ar nozarēm un apakšnozarēm, kurās pastāv būtisks oglekļa dioksīda emisiju pārvirzes risks (OV L 308, 29.10.2014., 114. lpp.).

- (142) Dalībvalstu pasākumi būtu jāatbalsta ar labi izstrādātiem un efektīviem Savienības finanšu instrumentiem programmas *InvestEU* satvarā, un ar EIB un ERAB finansējumu, kam būtu jāatbalsta investīcijas energoefektivitātē visos enerģijas ķēdes posmos un jāpiemēro visaptveroša izmaksu un ieguvumu analīze ar diferencētu diskonta likmju modeli. Finanšu atbalstā galvenā uzmanība būtu jāpievērš izmaksu ziņā lietderīgām energoefektivitātes palielināšanas metodēm, kas nodrošinātu enerģijas patēriņa samazināšanu. EIB un ERAB kopā ar valstu attīstību veicinošām bankām būtu jāizstrādā, jā sagatavo un jāfinansē programmas un projekti energoefektivitātes nozarē, tostarp arī enerģētiskās nabadzības skartām mājsaimniecībām.
- (143) Starpnozaru tiesību akti nodrošina spēcīgu pamatu patērētāju aizsargāšanai attiecībā uz plašu pašreiz pieejamo energopakalpojumu klāstu, un tie, visticamāk, attīstīsies. Tomēr dažas lietotāju līgumiskās pamattiesības būtu jānosaka skaidri. Patērētājiem būtu jā dara pieejama vienkārša un nepārprotama informācija par viņu tiesībām attiecībā uz enerģētiku.
- (144) Lai būtu iespējams izvērtēt šīs direktīvas iedarbīgumu, būtu jānosaka prasība veikt šīs direktīvas vispārēju izvērtēšanu un iesniegt ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei līdz 2027. gada 28. februārim. Minētais izvērtējums būtu jāizmanto, lai veiktu vajadzīgos pielāgojumus, ņemot vērā arī ekonomikas un inovācijas attīstību.
- (145) Vietējām un reģionālajām pašvaldībām būtu jāpiešķir vadoša loma šajā direktīvā noteikto pasākumu izstrādē un plānošanā, izpildē un novērtēšanā, lai tās spētu pienācīgi ņemt vērā savas klimata, kultūras un sabiedrības īpatnības.

(146) Ņemot vērā tehnikas progresu un aizvien augošo atjaunīgo energoresursu īpatsvaru elektroenerģijas ražošanas sektorā, vajadzētu pārskatīt standartkoeficientu attiecībā uz ietaupītajām elektroenerģijas kWh, lai atspoguļotu elektroenerģijas un citu enerģijas nesēju primārās enerģijas faktora izmaiņas. Aprēķina metodika ir saskaņota ar *Eurostat* enerģijas bilancēm un definīcijām, izņemot metodi kurināmā daudzuma iedalei siltumenerģijas un elektroenerģijas ražošanai koģenerācijas stacijās, attiecībā uz kurām atsauces sistēmas efektivitāte, kas nepieciešama kurināmā patēriņa iedalei, tika saskaņota ar *Eurostat* datiem par 2015. un 2020. gadu. To aprēķinu pamatā, ar kuriem atspoguļo primārās enerģijas faktora energoresursu struktūru, ir gada vidējās vērtības. Kodolelektroenerģijas un kodolsiltumenerģijas uzskaitē izmanto "fiziskās enerģijas satura" metodi, savukārt elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanā no fosilā kurināmā un biomasas izmanto "tehniskās pārveidošanas lietderības" metodi. No nededzināmiem atjaunīgajiem energoresursiem iegūtas enerģijas uzskaitē izmanto tiešās ekvivalences metodi, kuras pamatā ir "kopējās primārās enerģijas" pieeja. Lai aprēķinātu primārās enerģijas īpatsvaru koģenerācijā saražotā elektroenerģijā, izmanto šajā direktīvā izklāstīto metodi. Tiek izmantota vidējā tirgus pozīcija, nevis marginālā pozīcija. Tiek pieņemts, ka nededzināmu atjaunīgo energoresursu pārveidošanas lietderība ir 100 %, ģeotermālo spēkstaciju pārveidošanas lietderība ir 10 %, bet kodolspēkstaciju pārveidošanas lietderība ir 33 %. Koģenerācijas kopējās efektivitātes aprēķina pamatā ir jaunākie *Eurostat* dati. Tiek ņemti vērā pārveidošanas, pārvades un sadales zudumi. Ar elektroenerģiju nesaistīti sadales zudumi energonesējiem aprēķinos netiek ņemti vērā uzticamu datu trūkuma un aprēķina sarežģītības dēļ. Attiecībā uz sistēmas robežām, visu energoavotu primārās enerģijas faktors ir 1. Izvēlētais koeficients primārās enerģijas faktoram attiecībā uz elektroenerģiju ir 2024. un 2025. gada vidējā vērtība, jo uz nākotni vērsts primārās enerģijas faktors nodrošinās piemērotāku rādītāju nekā vēsturiskais primārās enerģijas faktors. Analīze aptver dalībvalstis un Norvēģiju. Datu kopa attiecībā uz Norvēģiju ir balstīta uz *ENTSO-E* datiem.

- (147) Enerģijas ietaupījums, kas izriet no Savienības tiesību aktu īstenošanas, nebūtu jāieskaita rezultātos, izņemot gadījumus, kad tas izriet no pasākuma, kas neaprobežojas ar attiecīgā Savienības tiesību akta prasību minimumu izpildi vien, proti, ja ar to tiek noteiktas stingrākas energoefektivitātes prasības dalībvalsts līmenī vai pasākums tiek piemērots plašāk nekā prasīts. Ēkām ir būtisks potenciāls vēl vairāk palielināt energoefektivitāti, un ēku renovācija ir būtisks un ilgtermiņa faktors ar apjomradītiem ietaupījumiem, kas palielina enerģijas ietaupījumu. Tāpēc ir jāprecizē, ka visus tos enerģijas ietaupījumus, kas izriet no pasākumiem, kuru mērķis ir veicināt esošo ēku renovāciju, ir iespējams ieskaitīt rezultātos ar noteikumu, ka tie pārsniedz ietaupījumu, kas būtu noticis arī tad, ja rīcībpolitikas pasākuma nebūtu, un ar noteikumu, ka dalībvalsts pierāda, ka atbildīgā, iesaistītā vai pilnvarotā puse ir faktiski sekmējusi šādu enerģijas ietaupījuma panākšanu.
- (148) Saskaņā ar Komisijas 2015. gada 25. februāra paziņojumu "Pamatstratēģija spēcīgai Enerģētikas savienībai ar tālredzīgu klimata pārmaiņu politiku" un labāka regulējuma principiem, lielāka nozīme būtu jāpiešķir monitoringa un verifikācijas noteikumiem energoefektivitātes pienākuma shēmu un alternatīvu rīcībpolitikas pasākumu īstenošanā, tostarp prasībai pārbaudīt statistiski reprezentatīvu pasākumu izlasi.

- (149) Enerģija, kas uz ēkām vai ēkās saražota, izmantojot atjaunīgo energoresursu tehnoloģijas, samazina no fosilā kurināmā piegādātās enerģijas apjomu. Energopatēriņa samazināšana un atjaunīgās enerģijas izmantošana ēku sektorā ir svarīgi pasākumi, ar kuriem samazināt Savienības energoatkarību un SEG emisijas, jo īpaši, ņemot vērā 2030. gadam izvirzītos vērīnīgos klimata un enerģētīkas mērķus, kā arī vispārējās saistības, kuras Savienība uzņēmusies saistībā ar Parīzes nolīgumu. Sava kumulatīvā enerģijas ietaupījuma pienākuma nolūkā dalībvalstīm ir iespējams savu enerģijas ietaupījuma prasību izpildē saskaņā ar šajā direktīvā sniegto aprēķīna metodīku ņemt vērā enerģijas ietaupījumu no rīcībpolitīkas pasākumīem, ar kuriem veicina atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas. Enerģijas ietaupījumu no rīcībpolitīkas pasākumīem, kas attīecas uz tiešu fosilā kurināmā sadedzīnāšanu, vērā ņemt nevajadzētu.
- (150) Dažas izmaiņas, kas ievīestas ar šo direktīvu, varētu nozīmēt, ka tālāk ir jāizdara grozījumi Regulā (ES) 2018/1999, lai nodrošinātu abu tiesību aktu saskaņotību. Jaunie noteikumi, kas galvenokārt saistīti ar valstu devumu noteīkšanu, neatbilstības novēršanas mehānismīem un ziņošanas pienākumīem, būtu jāsaskaņo ar minēto regulu un jāpārviēto uz to, kad tā tiks grozīta. Turklāt, ņemot vērā šajā direktīvā ierosinātās izmaiņas, daži Regulas (ES) 2018/1999 noteikumi varētu būt jānovērtē atkārtoti. Papīldu ziņošanas un monitoringa prasībām nevajadzētu radīt jaunas paralēlas ziņošanas sistēmas, un uz tām būtu jāattīecina esošais monitoringa un ziņošanas satvars saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999.

- (151) Lai sekmētu šīs direktīvas praktisku īstenošanu nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī, Komisijai, izmantojot tiešsaistes platformu, būtu jāturpina atbalstīt pieredzes apmaiņu par praktisko īstenošanu, salīdzinošo novērtēšanu, tīklošanās darbības, kā arī inovatīvu praksi.
- (152) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķus, proti, sasniegt Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju un likt pamatus turpmākai energoefektivitātes uzlabošanai un klimatneitralitātes sasniegšanai, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet rīcības mēroga un ietekmes dēļ tos var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minēto mērķu sasniegšanai.

- (153) Lai varētu pielāgoties tehnikas attīstībai un energoresursu sadales izmaiņām, Komisijai būtu jādeleģē pilnvaras pieņemt aktus saskaņā ar LESD 290. pantu attiecībā uz saskaņoto efektivitātes atsaucēs vērtību pārskatīšanu, kuras noteiktas, pamatojoties uz šo direktīvu, un attiecībā uz vērtībām, aprēķina metodēm, standarta primārās enerģijas koeficientu un prasībām, kas noteiktas šīs direktīvas pielikumos, kā arī attiecībā uz šīs direktīvas papildināšanu, izveidojot kopīgu Savienības shēmu tās teritorijā izvietoto datu centru ilgtspējas reitinga noteikšanai. Ir īpaši būtiski, lai Komisija, veicot sagatavošanas darbus, rīkotu atbilstīgas apspriešanās, tostarp ekspertu līmenī, un lai minētās apspriešanās tiktu rīkotas saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu¹. Jo īpaši, lai deleģēto aktu sagatavošanā nodrošinātu vienādu dalību, Eiropas Parlaments un Padome visus dokumentus saņem vienlaicīgi ar dalībvalstu ekspertiem, un minēto iestāžu ekspertiem ir sistemātiska piekļuve Komisijas ekspertu grupu sanāksmēm, kurās notiek deleģēto aktu sagatavošana.
- (154) Regula (ES) 2023/955 būtu jāgroza, lai ņemtu vērā šajā direktīvā noteikto enerģētiskās nabadzības definīciju. Tas nodrošinātu konsekveni, saskaņotību, papildināmību un sinerģiju starp dažādiem instrumentiem un finansējumu, jo īpaši pievēršoties enerģētiskās nabadzības skartajām māsaimniecībām.

¹ OV L 123, 12.5.2016., 1. lpp.

- (155) Pienākums transponēt šo direktīvu valsts tiesību aktos būtu jāattiecina vienīgi uz tiem noteikumiem, kuri, salīdzinot ar iepriekšējo direktīvu, ir grozījumi pēc būtības. Pienākums transponēt noteikumus, kas nav mainīti, izriet no iepriekšējās direktīvas.
- (156) Šai direktīvai nebūtu jāskar dalībvalstu pienākumi attiecībā uz termiņu XVI pielikuma B daļā minēto direktīvu transponēšanai valsts tiesību aktos,

IR PIENĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

I nodaļa

Priekšmets, darbības joma, definīcijas un energoefektivitātes mērķrādītāji

1. pants

Priekšmets un darbības joma

1. Šī direktīva izveido kopēju satvaru energoefektivitātes veicināšanai Savienībā, lai nodrošinātu Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanu, un nodrošina iespējas turpmākiem energoefektivitātes uzlabojumiem. Minētā kopējā satvara mērķis ir veicināt Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2021/1119¹ īstenošanu un Savienības energoapgādes drošību, samazinot atkarību no enerģijas importa, tostarp fosilā kurināmā.

Šī direktīva paredz noteikumus, kas izstrādāti, lai energoefektivitāti visos sektoros padarītu par prioritāti, novērstu šķēršļus enerģijas tirgū un pārvarētu tirgus nepilnības, kas kavē enerģijas piegādes, pārvades, uzkrāšanas un patēriņa efektivitāti. Tajā arī paredzēta indikatīvo valstu energoefektivitātes devumu noteikšana 2030. gadam.

Šī direktīva palīdz īstenot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā", tādējādi veicinot arī to, ka Savienību veido iekļaujoša, taisnīga un pārticīga sabiedrība ar modernu, resursu ziņā efektīvu un konkurētspējīgu ekonomiku.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/1119 (2021. gada 30. jūnijs), ar ko izveido klimatneitralitātes panākšanas satvaru un groza Regulas (EK) Nr. 401/2009 un (ES) 2018/1999 ("Eiropas Klimata akts") (OV L 243, 9.7.2021., 1. lpp.).

2. Šajā direktīvā paredzētās prasības ir minimālās prasības, un tās neliedz jebkurai dalībvalstij uzturēt spēkā vai ieviest stingrākus pasākumus. Šādi pasākumi atbilst Savienības tiesību aktiem. Ja valsts tiesību aktos ir paredzēti stingrāki pasākumi, dalībvalstis šādus tiesību aktus dara zināmus Komisijai.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "enerģija" ir energoprodukti, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (EK) Nr. 1099/2008¹ 2. panta d) punktā;
- 2) "princips "energoefektivitāte pirmajā vietā"" ir princips "energoefektivitāte pirmajā vietā", kā definēts Regulas (ES) 2018/1999 2. panta 18. punktā;
- 3) "energosistēma" ir sistēma, kas galvenokārt paredzēta energopakalpojumu sniegšanai, lai apmierinātu galapatēriņa sektoru pieprasījumu pēc enerģijas siltuma, degvielas un elektroenerģijas formā;
- 4) "sistēmas efektivitāte" ir energoefektīvu risinājumu izvēle, ja tie nodrošina arī izmaksu ziņā lietderīgus dekarbonizācijas risinājumus, papildu elastību un resursu efektīvu izmantošanu;
- 5) "primārās enerģijas patēriņš" jeb "PEC" ir bruto pieejamā enerģija, izņemot starptautiskās kuģniecības bunkurus, neenerģētisko galapatēriņu un apkārtējās vides enerģiju;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 1099/2008 (2008. gada 22. oktobris) par enerģētikas statistiku (OV L 304, 14.11.2008., 1. lpp.).

- 6) "enerģijas galapatēriņš" jeb "FEC" ir visa enerģija, kas piegādāta rūpniecībai, transportam, ieskaitot starptautiskās aviācijas energopatēriņu, mājsaimniecībām, publiskā un privātā sektora sniegto pakalpojumu nozarei, lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un zivsaimniecībai un citiem galalietotāju sektoriem, izņemot energopatēriņu starptautiskās kuģniecības bunkuros, apkārtējās vides enerģiju un piegādes pārveidošanas nozarei un enerģētikas nozarei un pārvadē un sadalē radušos zudumus, kā definēts Regulas (EK) Nr. 1099/2008 A pielikumā;
- 7) "apkārtējās vides enerģija" ir apkārtējās vides enerģija, kā definēts Direktīvas (ES) 2018/2001 2. panta 2. punktā;
- 8) "energoefektivitāte" ir attiecība starp iegūto jaudu, pakalpojumu, precēm vai enerģiju un ieguldīto enerģiju;
- 9) "enerģijas ietaupījums" ir ietaupītās enerģijas apjoms, ko nosaka, izmērot vai aplēšot patēriņu, vai arī patēriņu gan izmērot, gan aplēšot, pirms un pēc energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma īstenošanas, vienlaikus nodrošinot, ka tiek standartizēti ārējie apstākļi, kas ietekmē enerģijas patēriņu;
- 10) "energoefektivitātes uzlabošana" ir energoefektivitātes pieaugums, kas panākts jebkādu tehnoloģisku pārmaiņu, paradumu maiņas vai ekonomisku pārmaiņu rezultātā;

- 11) "energoapakalpojums" ir fizisks labums, lietderīgums vai ieguvums, kas gūts no enerģijas un energoefektīvas tehnoloģijas vai tāda pasākuma apvienojuma, kurā var būt iekļautas pakalpojuma sniegšanai vajadzīgās ekspluatācijas, uzturēšanas un kontroles darbības un ko sniedz, pamatojoties uz līgumu, un attiecībā uz kuru parastos apstākļos ir pierādīts, ka tas izraisa pārbaudāmu un izmērāmu vai aplēšamu energoefektivitātes uzlabojumu vai primārās enerģijas ietaupījumu;
- 12) "publiskas struktūras" ir valsts, reģionālās vai vietējās iestādes un subjekti, ko minētās iestādes tieši finansē un pārvalda, bet kam nav rūpnieciska vai komerciāla rakstura;
- 13) "kopējā izmantojamā grīdas platība" ir ēkas vai ēkas daļas platība, kur enerģiju izmanto iekštelpu mikroklimate regulēšanai;
- 14) "līgumslēdzējas iestādes" ir līgumslēdzējas iestādes, kā definēts Direktīvas 2014/23/ES 6. panta 1. punktā, Direktīvas 2014/24/ES 2. panta 1. punktā un Direktīvas 2014/25/ES 3. panta 1. punktā;
- 15) "līgumslēdzēji" ir līgumslēdzēji, kā definēts Direktīvas 2014/23/ES 7. panta 1. punktā un Direktīvas 2014/25/ES 4. panta 1. punktā;
- 16) "energo pārvaldības sistēma" ir saistītu vai mijiedarbojošos elementu kopums stratēģijā, ar ko nosaka energoefektivitātes mērķi un plānu, kā sasniegt minēto mērķi, un te ietilpst arī faktiskā energopatēriņa monitorings, energoefektivitātes uzlabošanai veiktās darbības un progresu mērīšana;

- 17) "Eiropas standarts" ir standarts, ko pieņēmusi Eiropas Standartizācijas komiteja, Eiropas Elektrotehniskās standartizācijas komiteja vai Eiropas Telekomunikāciju standartu institūts un kas ir darīts pieejams publiskai izmantošanai;
- 18) "starptautisks standarts" ir standarts, ko pieņēmusi Starptautiskā Standartizācijas organizācija un kas ir darīts pieejams publiskai izmantošanai;
- 19) "atbildīgā puse" ir enerģijas sadales, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmums, pārvades sistēmas operators, kuram ir saistošas valsts energoefektivitātes pienākuma shēmas, kas minētas 9. pantā;
- 20) "pilnvarotā puse" ir juridiska persona, kurai valdība vai cita publiska struktūra ir deleģējusi pilnvaras minētās valdības vai citas publiskas struktūras vārdā izstrādāt, pārvaldīt vai uzturēt finansēšanas shēmu;
- 21) "iesaistītā puse" ir uzņēmums vai publiska struktūra, kura, balstoties uz brīvprātīgu vienošanos, ir apņēmusies sasniegt konkrētus mērķus vai uz kuru attiecas valstu regulatīvs rīcībpolitikas instruments;
- 22) "īstenojošā publiskā iestāde" ir publisko tiesību subjekts, kura atbildībā ir veikt vai pārraudzīt aplikšanu ar enerģijas vai oglekļa nodokli, finanšu shēmas un instrumentus, fiskālos stimulus, standartus un normas, energomarķējuma shēmas un apmācības vai izglītības pasākumus;

- 23) "rīcībpolitikas pasākums" ir regulatīvs, finanšu, fiskāls, brīvprātīgs vai informācijas sniegšanas instruments, kas dalībvalstī ir oficiāli izveidots un tiek īstenots, lai tirgus dalībniekiem radītu atbalsta sistēmu, prasību vai stimulu nodrošināt un pirkt energopakalpojumus un īstenot citus energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus;
- 24) "atsevišķa darbība" ir darbība, kuras rezultātā ir panākti pārbaudāmi un izmērāmi, vai aplēšami energoefektivitātes uzlabojumi un kuras īstenošana izriet no rīcībpolitikas pasākuma;
- 25) "enerģijas sadales uzņēmums" ir fiziska vai juridiska persona, tostarp sadales sistēmas operators, kas ir atbildīga par enerģijas transportēšanu, lai to piegādātu galalietotājiem vai sadales stacijām, kuras pārdod enerģiju galalietotājiem;
- 26) "sadales sistēmas operators" ir sadales sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 29. punktā attiecībā uz elektroenerģiju vai Direktīvas 2009/73/EK 2. panta 6. punktā attiecībā uz gāzi;
- 27) "enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmums" ir fiziska vai juridiska persona, kas pārdod enerģiju galalietotājiem;
- 28) "galalietotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas iepērk enerģiju savam galapatēriņam;
- 29) "energo pakalpojumu sniedzējs" ir fiziska vai juridiska persona, kas sniedz energopakalpojumus vai energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus galalietotāja iekārtās vai telpās;

- 30) "mazie un vidējie uzņēmumi" jeb "MVU" ir uzņēmumi, kā definēts Komisijas Ieteikuma 2003/361/EK¹ pielikuma 2. panta 1. punktā;
- 31) "mikrouzņēmums" ir uzņēmums, kā definēts Ieteikuma 2003/361/EK pielikuma 2. panta 3. punktā;
- 32) "energoaudits" ir sistemātiska procedūra ar mērķi iegūt pietiekamas zināšanas par ēkas vai ēku grupas, rūpnieciskās vai komerciālās darbības vai iekārtas vai privāto vai publisko pakalpojumu enerģijas patēriņa profilu, nosakot un kvantificējot izmaksu ziņā lietderīga enerģijas ietaupījuma iespējas, nosakot izmaksu ziņā lietderīga atjaunīgās enerģijas izmantojuma vai ražošanas potenciālu un ziņojot par konstatējumiem;
- 33) "energoefektivitātes līgums" ir tāda līgumiska vienošanās starp energoefektivitātes uzlabošanas pasākuma saņēmēju un sniedzēju, ko pārbauda un pārrauga visā līguma darbības laikā, ja darbu, piegādi vai pakalpojumu minētajā pasākumā apmaksā attiecībā uz līgumā atrunātu energoefektivitātes uzlabojuma līmeni vai citu energoefektivitātes kritēriju, piemēram, finanšu ietaupījumu, par kuru ir panākta vienošanās;
- 34) "viedā uzskaites sistēma" ir viedā uzskaites sistēma, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 23. punktā, vai viedo mēraparātu sistēma, kā minēts Direktīvā 2009/73/EK;

¹ Komisijas Ieteikums (2003. gada 6. maijs) par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju (OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.).

- 35) "pārvades sistēmas operators" ir pārvades sistēmas operators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 35. punktā attiecībā uz elektroenerģiju vai Direktīvas 2009/73/EK 2. panta 4. punktā attiecībā uz gāzi;
- 36) "koģenerācija" ir siltumenerģijas un elektroenerģijas vai mehāniskās enerģijas vienlaicīga ražošana vienā procesā;
- 37) "ekonomiski pamatots pieprasījums" ir pieprasījums, kas nepārsniedz siltumapgādes vai aukstumapgādes vajadzības un ko pretējā gadījumā atbilstīgi tirgus nosacījumiem apmierinātu, izmantojot enerģijas ražošanas metodes, kas nav koģenerācija;
- 38) "lietderīgais siltums" ir siltums, kas saražots koģenerācijas procesā, lai apmierinātu ekonomiski pamatotu siltumapgādes vai aukstumapgādes pieprasījumu;
- 39) "koģenerācijas režīmā saražotā elektroenerģija" ir elektroenerģija, kas saražota procesā, kurš ir saistīts ar lietderīgā siltuma ražošanu un kura aprēķini veikti saskaņā ar II pielikumā noteiktajiem vispārīgajiem principiem;
- 40) "augstas efektivitātes koģenerācija" ir koģenerācija, kas atbilst III pielikumā izklāstītajiem kritērijiem;
- 41) "kopējā efektivitāte" ir gadā saražotās elektroenerģijas, mehāniskās enerģijas un lietderīgā siltuma summa attiecībā pret kurināmā daudzumu, kas izmantots siltuma ražošanai koģenerācijas procesā un bruto elektroenerģijas un mehāniskās enerģijas ražošanai;

- 42) "attiecība starp elektroenerģiju un siltumu" ir attiecība starp koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju un lietderīgo siltumu, ko, izmantojot attiecīgās iekārtas darbības datus, aprēķina laikā, kad iekārta pilnībā darbojas koģenerācijas režīmā;
- 43) "koģenerācijas iekārta" ir iekārta, kas spēj darboties koģenerācijas režīmā;
- 44) "maza apjoma koģenerācijas iekārta" ir koģenerācijas iekārta ar uzstādīto jaudu, kas nerasniedz 1 MW_e;
- 45) "mikrokoģenerācijas iekārta" ir koģenerācijas iekārta, kuras maksimālā jauda nerasniedz 50 kW_e;
- 46) "efektīva centralizētā siltumapgāde un aukstumapgāde" ir centralizētās siltumapgādes vai aukstumapgādes sistēma, kura atbilst 26. pantā noteiktajiem kritērijiem;
- 47) "efektīva siltumapgāde un aukstumapgāde" ir siltumapgādes un aukstumapgādes risinājums, kas salīdzinājumā ar pamata scenāriju, kurā ņemtas vērā ierastās metodes, izmaksu ziņā lietderīgā veidā – kā tas novērtēts šajā direktīvā minētajā izmaksu un ieguvumu analizē – izmērāmi samazina primārās enerģijas daudzumu, kas nepieciešams vienas piegādātās enerģijas vienības piegādei attiecīgās sistēmas robežās, ņemot vērā ieguvei, pārveidei, transportēšanai un sadalei nepieciešamo enerģiju;
- 48) "efektīva individuālā siltumapgāde un aukstumapgāde" ir individuālās siltumapgādes un aukstumapgādes risinājums, kurš – salīdzinājumā ar efektīvu centralizēto siltumapgādi un aukstumapgādi – izmērāmi samazina neatjaunīgas primārās enerģijas daudzumu, kas nepieciešams vienas piegādātās enerģijas vienības piegādei attiecīgās sistēmas robežās, vai kuram nepieciešams tāds pats neatjaunīgas primārās enerģijas daudzums, bet par zemākām izmaksām, ņemot vērā ieguvei, pārveidei, transportēšanai un sadalei nepieciešamo enerģiju;

- 49) "datu centrs" ir datu centrs, kā definēts Regulas (EK) Nr. 1099/2008 A pielikuma 2.6.3.1.16. punktā;
- 50) "būtiska modernizācija" ir modernizācija, kuras izmaksas pārsniedz 50 % no investīciju izmaksām par līdzvērtīgu jaunu iekārtu;
- 51) "agregators" ir neatkarīgs agregators, kā definēts Direktīvas (ES) 2019/944 2. panta 19. punktā;
- 52) "enerģētiskā nabadzība" ir mājsaimniecības nespēja piekļūt pamata energopakalpojumiem, ja šādi pakalpojumi nodrošina pamata līmeņus un pienācīgu dzīves un veselības standartu, tostarp pienācīgu siltumapgādi, karsto ūdeni, aukstumapgādi, apgaismi un enerģiju iekārtu darbināšanai, attiecīgajā nacionālajā kontekstā, spēkā esošajā nacionālajā sociālajā rīcībpolitikā un citās attiecīgās nacionālajās rīcībpolitikās, ko izraisījusi vairāku faktoru kombinācija, tostarp vismaz nespēja nodrošināt cenas, nepietiekami izmantojamie ienākumi, lieli enerģijas izdevumi un slikta energoefektivitāte;
- 53) "galaizmantotājs" ir fiziska vai juridiska persona, kas iepērk siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājsaimniecības karsto ūdeni pašu galapatēriņam, vai fiziska vai juridiska persona, kas apdzīvo atsevišķu ēku vai vienību daudzdzīvokļu vai daudzfunkcionālā ēkā, kurā siltumapgādi, aukstumapgādi vai mājsaimniecības karsto ūdeni nodrošina no centrāla avota, ja šādai personai nav tieša vai individuāla līguma ar energopiegādātāju;

- 54) "pretrunīgas intereses" nozīmē, ka ar energoefektivitātes investīcijām saistītie finansiālie pienākumi un atlīdzinājums nav taisnīgi un saprātīgi sadalīti starp iesaistītajiem aktoriem, piemēram, starp ēkas vienību īpašniekiem un īrniekiem un nomniekiem vai dažādiem īpašniekiem vai starp daudzdzīvokļu vai daudzfunkcionālu ēku īpašniekiem un īrniekiem un nomniekiem vai dažādiem īpašniekiem;
- 55) "iesaistes stratēģija" ir stratēģija, ar ko nosaka mērķus, izstrādā paņēmienus un izveido procesu, kā rīcībpolitikas veidošanas procesā iesaistīt visas attiecīgās ieinteresētās personas valsts vai vietējā līmenī, tostarp pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus, piemēram, patērētāju organizācijas, lai palielinātu izpratni un iegūtu atgriezenisko saiti par šādām rīcībpolitikām, kā arī uzlabotu sabiedrības atbalstu tām;
- 56) "statistiski nozīmīga un reprezentatīva izlase no energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem" ir tāda izlase, kas prasa izveidot attiecīgo enerģijas taupības pasākumu statistiskā kopuma apakškopu tā, lai tā atspoguļotu visu enerģijas taupības pasākumu visu attiecīgo kopumu un tādējādi ļautu izdarīt pamatoti uzticamus secinājumus par visa pasākumu kopuma uzticamību.

3. pants

Princips "energoefektivitāte pirmajā vietā"

1. Saskaņā ar principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" dalībvalstis nodrošina, ka energoefektivitātes risinājumi, tostarp pieprasījuma puses resursi un sistēmas elastīgums, tiek novērtēti plānošanas, rīcībpolitikas un nozīmīgu investīciju lēmumos, kuru vērtība pārsniedz 100 000 000 EUR katrs vai 175 000 000 EUR transporta infrastruktūras projektiem, saistībā ar šādiem sektoriem:
 - a) energosistēmas; un
 - b) neenerģētiskie sektori, ja šiem sektoriem ir ietekme uz enerģijas patēriņu un energoefektivitāti, piemēram, ēku, transporta, ūdens, informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT), lauksaimniecības un finanšu sektori.
2. Līdz ... [četri gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija veic 1. punktā izklāstīto robežvērtību novērtējumu ar mērķi tās koriģēt uz leju, ņemot vērā iespējamās norises ekonomikā un enerģijas tirgū. Komisija līdz ... [pieci gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei un pēc tam attiecīgā gadījumā pievienojot tiesību aktu priekšlikumus.
3. Piemērojot šo pantu, dalībvalstis tiek mudinātas ņemt vērā Komisijas Ieteikumu (ES) 2021/1749¹.

¹ Komisijas Ieteikums (ES) 2021/1749 (2021. gada 28. septembris) par principu "energoefektivitāte pirmajā vietā": no principiem pie prakses – Vadlīnijas un piemēri principa ieviešanai lēmumu pieņemšanā enerģētikas nozarē un ārpus tās (OV L 350, 4.10.2021., 9. lpp.).

4. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentās iestādes uzrauga principa “energoefektivitāte pirmajā vietā” piemērošanu, tostarp attiecīgā gadījumā nozaru integrāciju un starpnozaru ietekmi, ja uz rīcībpolitikas, plānošanas un investīciju lēmumiem attiecas prasības par apstiprināšanu un uzraudzību.
5. Piemērojot principu "energoefektivitāte pirmajā vietā", dalībvalstis:
 - a) veicina un, ja tiek prasīta izmaksu un ieguvumu analīze, nodrošina, ka tiek piemērotas, un dara publiski pieejamas izmaksu un ieguvumu metodikas, kas attiecīgā gadījumā ļauj pienācīgi novērtēt plašākus ieguvumus no energoefektivitātes risinājumiem, ņemot vērā visu dzīves ciklu un ilgtermiņa perspektīvu, sistēmu un izmaksu efektivitāti, piegādes drošību un kvantitatīvu novērtēšanu no sabiedrības, veselības, ekonomikas un klimatneitralitātes perspektīvas, ilgtspēju un aprites ekonomikas principus pārejā uz klimatneitralitāti;
 - b) risina jautājumu par ietekmi uz enerģētisko nabadzību;
 - c) nosaka subjektu vai subjektus, kā atbildībā ir uzraudzīt principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošanu un tiesiskā regulējuma, tostarp finanšu noteikumu, plānošanas, rīcībpolitikas un nozīmīgo investīciju lēmumu, kā minēts 1. punktā, ietekmi uz energopatēriņu, energoefektivitāti un energosistēmām;

- d) savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresā ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu, ziņo Komisijai par to, kā princips "energoefektivitāte pirmajā vietā" ņemts vērā nacionālajos un – attiecīgā gadījumā – reģionālajos un vietējos plānošanas, rīcībpolitikas un nozīmīgu investīciju lēmumos, kas attiecas uz nacionālajām un reģionālajām energosistēmām, iekļaujot vismaz šādu informāciju:
 - i) novērtējumu par principa "energoefektivitāte pirmajā vietā" piemērošanu un tā sniegtajiem ieguvumiem energosistēmās, jo īpaši attiecībā uz enerģijas patēriņu;
 - ii) to pasākumu sarakstu, kas veikti ar mērķi novērst nevajadzīgus regulatīvus vai neregulatīvus šķēršļus principam "energoefektivitāte pirmajā vietā" un pieprasījuma puses risinājumiem, tostarp identificējot valsts tiesību aktus un pasākumus, kas ir pretrunā principam "energoefektivitāte pirmajā vietā".

6. Līdz ... [6 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija pieņem pamatnostādnes, nodrošinot kopīgu vispārīgu satvaru, kurā būtu iekļauta uzraudzība, monitorings un ziņošanas procedūra, ko dalībvalstis varētu izmantot, izstrādājot 5. punkta a) apakšpunktā minēto izmaksu un ieguvumu aprēķina metodiku, nolūkā nodrošināt salīdzināmību, vienlaikus atstājot dalībvalstīm iespēju pielāgoties valsts un vietējiem apstākļiem.

4. pants

Energoefektivitātes mērķrādītāji

1. Dalībvalstis kolektīvi nodrošina, ka energopatēriņš 2030. gadā ir vismaz par 11,7 % mazāks salīdzinājumā ar prognozēm 2020. gada ES atsaucēs scenārijā tā, lai 2030. gadā Savienības enerģijas galapatēriņš nepārsniegtu 763 Mtoe. Dalībvalstis dara visu iespējamo, lai kopīgi veicinātu indikatīvo Savienības primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju – ne vairāk kā 992,5 Mtoe 2030. gadā.
2. Katra dalībvalsts nosaka indikatīvu valsts energoefektivitātes devumu, kas balstās uz enerģijas galapatēriņu, lai kolektīvi sasniegtu Savienības saistošo enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju, kas minēts šā panta 1. punktā, un dara visu iespējamo, lai kolektīvi veicinātu Savienības indikatīvo primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju, kas minēts minētajā punktā. Dalībvalstis minētos devumus kopā ar šo devumu indikatīvo trajektoriju paziņo Komisijai savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, un savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu. To darot, dalībvalstis savus devumus izsaka arī kā absolūtu primārās enerģijas patēriņa līmeni 2030. gadā. Nosakot savus indikatīvos nacionālos energoefektivitātes devumus, dalībvalstis ņem vērā šā panta 3. punktā noteiktās prasības un paskaidro, kā un uz kāda datu pamata šie devumi ir aprēķināti. Minētajā nolūkā tās var izmantot šīs direktīvas I pielikumā noteikto formulu.

Dalībvalstis savos valstu energoefektivitātes devumos norāda primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa īpatsvaru, kā definēts Regulā (EK) Nr. 1099/2008, tostarp rūpniecības, dzīvojamā, pakalpojumu un transporta sektorā). Dalībvalstis arī norāda prognozes par enerģijas patēriņu IKT sektorā.

3. Nosakot savus indikatīvos valstu energoefektivitātes devumus, kas minēti 2. punktā, dalībvalstis ņem vērā:
 - a) Savienības kopējā enerģijas patēriņa mērķrādītāju 2023. gadā, kas nepārsniedz 763 Mtoe, un primārās enerģijas patēriņa mērķrādītāju, kas nepārsniedz 992,5 Mtoe, kā paredzēts 1. punktā;
 - b) pasākumus, kas paredzēti šajā direktīvā;
 - c) citus pasākumus, lai veicinātu energoefektivitāti dalībvalstīs un Savienības līmenī;
 - d) jebkādu būtiskus faktorus, kas ietekmē centienus energoefektivitātes jomā:
 - i) agrīni centieni un darbības energoefektivitātes jomā;
 - ii) centienu taisnīgs sadalījums visā Savienībā;

- iii) ekonomikas energointensitāte;
- iv) atlikušais izmaksu ziņā lietderīgais enerģijas ietaupījuma potenciāls;
- e) citus valsts apstākļus, kas ietekmē energopatēriņu, proti:
 - i) IKP un demogrāfijas attīstība un prognozes;
 - ii) enerģijas importa un eksporta izmaiņas, izmaiņas energoresursu struktūrā un jaunu ilgtspējīgu degvielu plaša apguve;
 - iii) visu atjaunīgo energoresursu attīstība, kodolenerģija, oglekļa piesaiste un uzglabāšana;
 - iv) energoietilpīgo nozaru dekarbonizācija;
 - v) nacionālo dekarbonizācijas vai klimatneitralitātes plānu mērķu vārienīgums;
 - vi) ekonomiskais enerģijas ietaupījuma potenciāls;
 - vii) pašreizējie klimatiskie apstākļi un klimata pārmaiņu prognozes.

4. Piemērojot 3. punktā izklāstītās prasības, dalībvalsts nodrošina, ka tās devums, kas izteikts Mtoe, nepārsniedz 2,5 % virs tā, kāds tas būtu bijis, ja tas būtu iegūts I pielikumā noteiktās formulas rezultātā.

5. Komisijas izvērtē, ka dalībvalstu kolektīvais devums ir vismaz vienāds ar šā panta 1. punktā izklāstīto Savienības saistošo enerģijas galapatēriņa mērķrādītāju. Ja Komisija, kad tā veic savu atjaunināto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projektu novērtējumu, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 9. panta 2. punktu, vai vēlākais līdz 2024. gada 1. martam, ņemot vērā atjaunināto 2020. gada ES atsaucis scenāriju, ievērojot šo punktu, secina, ka tas ir nepietiekams, Komisija katrai dalībvalstij iesniedz korigētu indikatīvo nacionālo energoefektivitātes devumu enerģijas galapatēriņam, pamatojoties uz:
- a) atlikušo kolektīvo enerģijas galapatēriņa samazinājumu, kas nepieciešams, lai sasniegtu 1. punktā izklāstīto Savienības saistošo mērķrādītāju;
 - b) relatīvo SEG intensitāti uz IKP vienību 2019. gadā attiecīgo dalībvalstu vidū;
 - c) minēto dalībvalstu IKP 2019. gadā.

Pirms I pielikumā dotās formulas piemērošanas šajā punktā izveidotajam mehānismam un vēlākais līdz 2023. gada 30. novembrim Komisija atjaunina 2020. gada ES atsaucis scenāriju, pamatojoties uz jaunākajiem *Eurostat* datiem, ko dalībvalstis paziņojušas saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 4. panta 2. punkta b) apakšpunktu un 14. pantu.

Neatkarīgi no šīs direktīvas 37. panta dalībvalstis, kuras vēlas atjaunināt savus indikatīvos valstu energoefektivitātes devumus, ievērojot šā panta 2. punktu, izmantojot atjaunināto 2020. gada ES atsaucis scenāriju, savu atjaunināto indikatīvo nacionālo energoefektivitātes devumu paziņo vēlākais līdz 2024. gada 1. februārim. Ja dalībvalsts vēlas atjaunināt savu indikatīvo valsts energoefektivitātes devumu, tā nodrošina, ka tās devums, kas izteikts Mtoe, nepārsniedz 2,5 % virs tā, kāds tas būtu bijis, ja tas būtu iegūts I pielikumā noteiktās formulas rezultātā, izmantojot atjaunināto 2020. gada ES atsaucis scenāriju.

Dalībvalstis, kurām Komisija iesniedza koriģētu indikatīvu valstu energoefektivitātes devumu, savu indikatīvo valstu energoefektivitātes devumu atjaunina, ievērojot šā panta 2. punktu, ar koriģēto indikatīvo valstu energoefektivitātes devumu enerģijas galapatēriņam kopā ar minēto devumu indikatīvās trajektorijas atjauninājumu un – attiecīgā gadījumā – saviem papildu pasākumiem to integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumu ietvaros, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu. Komisija saskaņā ar minēto Regulu pieprasa, lai dalībvalstis nekavējoties iesniegtu savu koriģēto indikatīvo energoefektivitātes devumu un – attiecīgā gadījumā – savus papildu pasākumus, lai nodrošinātu šajā punktā izklāstītā mehānisma piemērošanu.

Ja dalībvalsts ir paziņojusi par tādu indikatīvu valsts energoefektivitātes devumu attiecībā uz enerģijas galapatēriņu, kas izteikts Mtoe un kas vienāds ar vai zemāks par to, kāds tas būtu bijis, ja tas būtu iegūts I pielikumā noteiktās formulas rezultātā, Komisija minēto devumu negroza.

Piemērojot šajā punktā noteikto mehānismu, Komisija nodrošina, ka vairs nav atšķirības starp visu dalībvalstu valstu devumu summu un 1. punktā izklāstīto Savienības saistošo mērķrādītāju.

6. Ja Komisija, balstoties uz savu novērtējumu, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 29. panta 1. un 3. punktu, secina, ka progress virzībā uz energoefektivitātes devumu sasniegšanu nav bijis pietiekams, dalībvalstis, kurās šā panta 2. punktā minētā indikatīvā trajektorija attiecībā uz enerģijas galapatēriņu ir pārsniegta, nodrošina, ka viena gada laikā pēc Komisijas novērtējuma saņemšanas tiek īstenoti papildu pasākumi, lai dalībvalstis atkal virzītos uz savu energoefektivitātes devumu sasniegšanu. Minētie papildu pasākumi cita starpā ietver vismaz vienu no šādiem pasākumiem:
- a) veikt nacionālus pasākumus, kas nodrošina papildu enerģijas ietaupījumu, arī sniegt lielāku projektu izstrādes palīdzību energoefektivitātes investīciju pasākumu īstenošanai;
 - b) palielināt šīs direktīvas 8. pantā noteikto enerģijas ietaupījuma pienākumu;
 - c) koriģēt publiskajam sektoram uzlikto pienākumu;

- d) veikt brīvprātīgu finanšu iemaksu šīs direktīvas 30. pantā minētajā valsts energoefektivitātes fondā vai citā energoefektivitātei veltītā finansēšanas instrumentā, nodrošinot, ka ikgadējās finanšu iemaksas ir līdzvērtīgas investīcijām, kas vajadzīgas indikatīvās trajektorijas sasniegšanai.

Ja dalībvalsts enerģijas galapatēriņš pārsniedz šā panta 2. punktā minēto indikatīvo trajektoriju attiecībā uz enerģijas galapatēriņu, tā savā integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata progresa ziņojumā, kas iesniegts, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu, iekļauj skaidrojumu par pasākumiem, ko tā veiks, lai šo neatbilstību novērstu, un lai nodrošinātu, ka tā sasniedz savu valsts energoefektivitātes devumu un enerģijas ietaupījumu, kādu ir paredzēts panākt.

Komisija novērtē, vai šajā punktā minētie valstu pasākumi ir pietiekami, lai sasniegtu Savienības energoefektivitātes mērķrādītājus. Ja valstu pasākumi tiek atzīti par nepietiekamiem, Komisija pēc vajadzības ierosina pasākumus un īsteno savas pilnvaras Savienības līmenī, lai nodrošinātu 2030. gadam nosprausto Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju sasniegšanu.

- 7. Komisija līdz 2026. gada 31. decembrim novērtē visas metodoloģiskās izmaiņas datus, kas paziņoti saskaņā ar Regulu (EK) Nr. 1099/2008, enerģijas bilances aprēķināšanas metodikā un enerģētiskajos modeļos Eiropas enerģijas izmantošanai, un vajadzības gadījumā ierosina tehniskas korekcijas Savienības 2030. gada mērķrādītāju aprēķināšanā, lai saglabātu šā panta 1. punktā izvirzīto ieceru vērienu.

II nodaļa

Publiskais sektors kā paraugs

5. pants

Publiskā sektora līderība energoefektivitātes jomā

1. Dalībvalstis nodrošina, ka katru gadu visu publisko struktūru kopējais enerģijas galapatēriņš tiek samazināts vismaz par 1,9 % salīdzinājumā ar 2021. gadu.

Dalībvalstis var izvēlēties no pirmajā daļā noteiktā pienākuma izslēgt sabiedrisko transportu vai bruņotos spēkus.

Piemērojot pirmo un otro daļu, dalībvalstis nosaka bāzlīniju, kas ietver visu publisko struktūru, izņemot sabiedrisko transportu vai bruņotos spēkus, enerģijas galapatēriņu 2021. gadam. Sabiedriskā transporta un bruņoto spēku enerģijas patēriņa samazinājums ir indikatīvs, un to joprojām var ņemt vērā, lai izpildītu pirmajā daļā noteikto pienākumu, pat ja tas ir izslēgts no bāzlīnijas saskaņā ar šo pantu.

2. Pārejas periodā, kas beidzas ... [četri gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas],
 1. punktā noteiktais mērķrādītājs ir indikatīvs. Minētā pārejas perioda laikā dalībvalstis var izmantot aplēstos patēriņa datus, un līdz tam pašam datumam dalībvalstis bāzlīniju koriģē un visu publisko struktūru aplēsto enerģijas galapatēriņu saskaņo ar visu publisko struktūru faktisko enerģijas galapatēriņu.

3. Šā panta 1. punktā noteiktajā pienākumā līdz 2026. gada 31. decembrim neiekļauj publisko struktūru energopatēriņu vietējās administratīvās vienībās ar mazāk nekā 50 000 iedzīvotāju, un līdz 2029. gada 31. decembrim publisko struktūru energopatēriņu vietējās administratīvās vienībās ar mazāk nekā 5000 iedzīvotāju.
4. Dalībvalsts, aprēķinot savu publisko struktūru enerģijas galapatēriņu, var ņemt vērā klimatiskās atšķirības tajā.
5. Dalībvalstis saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu iesniegtajos nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kas paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.-12. pantu, iekļauj energopatēriņa samazinājuma apjomu, kas jāasniedz visām publiskām struktūrām atsevišķos sektoros, un pasākumus, ko tās plāno pieņemt, lai minētos samazinājumus sasniegtu. Dalībvalstis par katrā gadā panākto enerģijas galapatēriņa samazinājumu ziņo Komisijai savos integrētajos valstu enerģētikas un klimata progresā ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, tai skaitā – attiecīgā gadījumā – enerģētikas aģentūrām, un sabiedrību, tai skaitā jo īpaši neaizsargātām grupām, kuras pakļautas enerģētiskās nabadzības riskam, vai kuras ir neaizsargātākas pret tās sekām, reģionālās un vietējās iestādes savos ilgtermiņa plānošanas rīkos, piemēram, dekarbonizācijas vai ilgtspējīgas enerģijas plānos, nosaka konkrētus energoefektivitātes pasākumus.

Dalībvalstis arī nodrošina, ka kompetentās iestādes, izstrādājot un īstenojot energoefektivitātes pasākumus, veic darbības, lai mazinātu energoefektivitātes pasākumu būtisku tiešu vai netiešu negatīvu ietekmi uz enerģētiski nabadzīgām mājstāvētniecībām, mājstāvētniecībām ar zemiem ienākumiem vai neaizsargātām grupām.

7. Dalībvalstis atbalsta publiskās struktūras. Šāds atbalsts var, neskarot valsts atbalsta noteikumus, ietvert finansiālu un tehnisku atbalstu nolūkā ieviest energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un mudināt publiskās struktūras ņemt vērā plašākus ieguvumus, kas nav saistīti ar enerģijas ietaupījumu, piemēram, iekštelpu vides kvalitāti, arī reģionālā un vietējā līmenī, sniedzot vadlīnijas, veicinot kompetenču veidošanu, prasmju apguvi un apmācības iespējas un mudinot publiskās struktūras sadarboties.
8. Dalībvalstis mudina publiskās struktūras ņemt vērā dzīves cikla oglekļa emisijas, kā arī ekonomiskos un sociālos ieguvumus no publisko struktūru investīciju un rīcībpolitikas darbībām.
9. Dalībvalstis mudina publiskās struktūras uzlabot to ēku energoefektivitāti, kuras ir publisko struktūru īpašumā vai lietošanā, tostarp, aizstājot vecos un neefektīvos sildītājus.

6. pants

Publisko struktūru ēkas kā paraugs

1. Neskarot Direktīvas 2010/31/ES 7. pantu, katra dalībvalsts nodrošina, lai katru gadu tiktu renovēti vismaz 3 % kopējās grīdas platības publisko struktūru īpašumā esošajās ēkās, kuras apsilda un/vai dzesē, lai tās tiktu pārveidotas par vismaz gandrīz nulles enerģijas ēkām vai par bezemisiju ēkām saskaņā ar Direktīvas 2010/31/ES 9. pantu.

Dalībvalstis var izvēlēties, kuras ēkas iekļaut 3 % renovācijas prasībā, renovējamo ēku izvēlē pienācīgi ņemot vērā izmaksu lietderību un tehnisko iespējamību.

Dalībvalstis no šā punkta pirmajā daļā minētā pienākuma renovēt var atbrīvot sociālos mājokļus, ja renovācija izmaksu ziņā nebūtu neitrāla vai cilvēkiem, kuri dzīvo sociālajos mājokļos, radītu ievērojamu īres maksas pieaugumu, izņemot gadījumus, kad šādi īres maksas pieaugumi nav lielāki par ekonomiskajiem ietaupījumiem no enerģijas rēķina.

Ja publiskās struktūras apdzīvo ēku, kura nav to īpašumā, tās risina sarunas ar ēkas īpašnieku, jo īpaši tad, ja tiek sasniegts tāds atskaites punkts kā īres atjaunošana, izmantojuma maiņa, nozīmīgi remontdarbi vai uzturēšanas darbi, lai izstrādātu līguma noteikumus, kas ļautu ēkai kļūt par gandrīz nulles enerģijas ēku vai nulles enerģijas ēku.

Normu – vismaz 3 % – aprēķina no to publisko struktūru īpašumā esošo ēku kopējās grīdas platības, kuru kopējā izmantojamā grīdas platība pārsniedz 250 m² un kuras 2024. gada 1. janvārī nav gandrīz nulles enerģijas ēkas.

2. Mazāk stingras prasības nekā tās, kas noteiktas 1. punktā, dalībvalstis var piemērot šādām ēku kategorijām:

- a) ēkām, ko oficiāli aizsargā kā daļu no klasificētas vides vai to īpašās arhitektūras vai vēsturiskās vērtības dēļ, tiktāl, ciktāl konkrētu minimālo energoefektivitātes prasību izpilde nepieņemami izmainītu to raksturu vai izskatu;
- b) ēkām, kuras ir bruņoto spēku vai centrālās valdības īpašumā un kalpo valsts aizsardzības mērķiem, izņemot bruņoto spēku un citu valsts aizsardzības iestāžu personālam paredzētas atsevišķas dzīvojamās telpas vai biroja ēkas;
- c) ēkām, kas kalpo par kulta vietām un ko izmanto reliģiskām darbībām.

Dalībvalstis jebkuru ēku, kas nav minēta šā punkta pirmajā apakšpunktā, var nolemt līdz 1. punktā paredzētajam līmenim nerenovēt, ja tās uzskata, ka minēto ēku tehniski, ekonomiski vai funkcionāli par gandrīz nulles enerģijas ēku pārveidot nav iespējams. Ja dalībvalstis pieņem šādu lēmumu, tās minētās ēkas renovāciju 1. punktā izklāstītas prasības izpildē neieskaita.

3. Lai vispirms veicinātu enerģijas ietaupījumu un stimulētu agrīnu rīcību, dalībvalsts, kas atbilstīgi 1. punkta nosacījumiem renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības jebkurā gadā līdz 2026. gada 31. decembrim, pārpalikumu var ieskaitīt ikgadējā renovācijas normā jebkurā no trim nākamajiem gadiem. Dalībvalsts, kas no 2027. gada 1. janvāra renovē vairāk nekā 3 % no savu ēku kopējās grīdas platības, papildus renovēto platību var ieskaitīt divu nākamo gadu ikgadējā renovācijas normā.
4. Dalībvalstis var ēku ikgadējā renovācijas normā ieskaitīt jaunas ēkas, kas ir to īpašumā, aizstājot publisko struktūru konkrētas ēkas, kuras ir nojauktas divu iepriekšējo gadu laikā. Tas ir pieļaujami tikai tad, ja tas ir izmaksu ziņā lietderīgāk un ilgtspējīgāk panākto enerģijas ietaupījumu un dzīvescikla CO₂ emisiju samazinājumu ziņā salīdzinājumā ar šādu ēku renovāciju. Katra dalībvalsts skaidri nosaka un publicē vispārīgos kritērijus, metodiku un procedūras, ko izmanto, lai noteiktu šādus izņēmuma gadījumus.
5. Līdz ... [divi gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas], dalībvalstis šā panta vajadzībām izveido un dara publiski pieejamu un piekļūstamu publisko struktūru īpašumā vai lietošanā esošo ēku sarakstu, kuras apsilda un/vai dzesē un kuru kopējā izmantojamā grīdas platība ir lielāka par 250 m². Dalībvalstis minēto sarakstu atjaunina vismaz reizi divos gados. Saraksts ir saistīts ar ēku fonda pārskatu, kas veikts saskaņā ar valsts ēku renovācijas plāniem saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES, un attiecīgajām datu bāzēm.

ES Ēku fonda observatorija var apkopot publiski pieejamos un piekļūstamos datus par ēku fonda raksturlielumiem, ēku renovāciju un energoefektivitāti, lai nodrošinātu labāku izpratni par ēku nozares energoefektivitāti, izmantojot salīdzināmus datus.

Sarakstā norāda vismaz šādus datus:

- a) grīdas platību m²;
- b) siltumapgādei un aukstumapgādei izmantotās enerģijas, elektroenerģijas un karstā ūdens uzsildīšanai izmantotās enerģijas mērīto gada patēriņu;
- c) katras ēkas energoefektivitātes sertifikātu, kas izdots saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES.

6. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu piemērot pieeju, kas ir alternatīva 1.–4. punktā izklāstītajam, lai ik gadus publisko struktūru ēkās sasniegtu tādu enerģijas ietaupījumu apjomu, kas ir vismaz līdzvērtīgs 1. punktā prasītajam apjomam.

Lai piemērotu minēto alternatīvo pieeju, dalībvalstis:

- a) nodrošina, ka ik gadus attiecīgā gadījumā tiek ieviesta ēkas atjaunošanas pase ēkām, kas atbilst vismaz 3 % kopējās grīdas platības publisko struktūru īpašumā esošajās ēkās, kuras apsilda un/vai dzesē. Attiecībā uz minētajām ēkām renovāciju līdz gandrīz nulles enerģijas ēkai sasniedz vēlākais līdz 2040. gadam;

- b) var aplēst enerģijas ietaupījumu, ko 1.–4. punkts radītu, izmantojot attiecīgas standarta vērtības references publisko struktūru ēku energopatēriņam pirms un pēc renovācijas ar nolūku tās pārveidot par gandrīz nulles enerģijas ēkām, kā minēts Direktīvā 2010/31/ES.

Tās dalībvalstis, kas nolemj piemērot alternatīvo pieeju, līdz 2023. gada 31. decembrim paziņo Komisijai savus enerģijas ietaupījumus, kas paredzēti, lai līdz 2030. gada 31. decembrim sasniegtu vismaz līdzvērtīgus enerģijas ietaupījumu ēkās, uz kurām attiecas 1. punkts.

7. pants

Publiskais iepirkums

1. Dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, slēdzot publiskos līgumus un koncesijas līgumus par vērtību, kas vienāda ar vai lielāka par robežvērtībām, kuras noteiktas Direktīvas 2014/23/ES 8. pantā, Direktīvas 2014/24/ES 4. pantā un Direktīvas 2014/25/ES 15. pantā, iegādājas tikai tādus ražojumus, pakalpojumus, ēkas un būvdarbus, kuriem ir augsts energoefektivitātes līmenis saskaņā ar prasībām, kas minētas šīs direktīvas IV pielikumā, ja vien tas nav tehniski iespējams.

Dalībvalstis arī nodrošina, ka, slēdzot publiskos līgumus un koncesijas līgumus, kuru vērtība ir vienāda ar pirmajā daļā minētajām robežvērtībām vai lielāka par tām, līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji piemēro principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" saskaņā ar 3. pantu, tostarp attiecībā uz publiskajiem līgumiem un koncesijas līgumiem, attiecībā uz kuriem IV pielikumā nav paredzētas īpašas prasības.

2. Pienākumus, kas minēti šā panta 1. punktā, nepiemēro, ja tie apdraud dalībvalsts sabiedrisko drošību vai kavē reaģēšanu sabiedrības veselības ārkārtas situācijās. Šā panta 1. punktā minēto pienākumu bruņoto spēku līgumiem piemēro tikai tiktāl, ciktāl to piemērošana nav pretrunā bruņoto spēku pasākumu būtībai un galvenajam mērķim. Pienākumus nepiemēro militārā ekipējuma piegādes līgumiem, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/81/EK¹ 1. panta 5. punktā.
3. Neatkarīgi no 29. panta 4. punkta dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, rīkojot iepirkuma konkursus par pakalpojuma līgumiem, kuros enerģija ir svarīga sastāvdaļa, izvērtē iespējamību noslēgt ilgtermiņa energoefektivitātes līgumus, kas nodrošina enerģijas ietaupījumu ilgtermiņā.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/81/EK (2009. gada 13. jūlijs), ar kuru koordinē procedūras attiecībā uz to, kā līgumslēdzējas iestādes vai subjekti, kas darbojas drošības un aizsardzības jomā, piešķir noteiktu būvdarbu, piegādes un pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesības, un ar kuru groza Direktīvas 2004/17/EK un 2004/18/EK (OV L 216, 20.8.2009., 76. lpp.).

4. Neskarot šā panta 1. punktu, dalībvalstis, iegādājoties ražojumu kopumu, kuru pilnībā aptver saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1369 pieņemts deleģētais akts, var prasīt, lai ražojumu kopējā energoefektivitāte būtu svarīgāka nekā katra kopumā iekļautā ražojuma energoefektivitāte atsevišķi, iegādājoties ražojumu kopumu, kas atbilst kritērijam par piederību augstākajai pieejamajai energoefektivitātes klasei.
5. Nolūkā sasniegt Savienības dekarbonizācijas un nulles piesārņojuma mērķus dalībvalstis var prasīt, lai līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, slēdzot šā panta 1. punktā minētos līgumus, iepirkuma praksē attiecīgā gadījumā ņem vērā plašākus ilgtspējas, sociālos, vidiskos un aprites ekonomikas aspektus. Attiecīgā gadījumā un saskaņā ar IV pielikumu dalībvalstis pieprasa, lai līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji ņem vērā Savienības zaļā publiskā iepirkuma kritērijus vai pieejamus līdzvērtīgus valstu kritērijus.

Lai iepirkuma procesā nodrošinātu energoefektivitātes prasību piemērošanas pārredzamību, dalībvalstis nodrošina, ka līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji dara publiski pieejamu informāciju par to līgumu ietekmi uz energoefektivitāti, kuru vērtība ir vienāda ar vai lielāka par 1. punktā minētajām robežvērtībām, saskaņā ar Direktīvām 2014/23/ES, 2014/24/ES, 2014/25/ES un Komisijas Īstenošanas regulu (ES) 2019/1780¹, minēto informāciju publicējot attiecīgajos paziņojumos *Tenders Electronic Daily (TED)* tīmekļa vietnē. Līgumslēdzējas iestādes var nolemt pieprasīt, lai pretendenti atklāj informāciju par globālās sasilšanas potenciālu visā dzīves ciklā, zema oglekļa emisiju materiālu izmantojumu un to materiālu apritīgumu, kas izmantoti jaunai ēkai un renovējamai ēkai. Līgumslēdzējas iestādes var minēto informāciju par līgumiem darīt publiski pieejamu, it sevišķi gadījumos, ja līgumi aptver jaunas ēkas, kuru platība ir lielāka par 2000 m².

Dalībvalstis atbalsta līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzējus energoefektivitātes prasību ieviešanā, arī reģionālā un vietējā līmenī, nodrošinot skaidrus noteikumus un vadlīnijas, tai skaitā dzīves cikla izmaksu un ietekmes uz vidi un izmaksu novērtēšanas metodiku, izveidojot kompetences atbalsta centrus un mudinot līgumslēdzējas iestādes sadarboties, arī pāri robežām, un, ja iespējams, izmantojot apvienoto iepirkumu un digitālo iepirkumu.

¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2019/1780 (2019. gada 23. septembris), ar ko izveido standarta veidlapas paziņojumu publicēšanai publisko iepirkumu jomā un atceļ Īstenošanas regulu (ES) 2015/1986 ("e-veidlapas") (OV L 272, 25.10.2019., 7. lpp.).

6. Lai iepirkuma procesā nodrošinātu energoefektivitātes prasību piemērošanu, Komisija vajadzības gadījumā var valstu iestādēm un iepirkuma amatpersonām sniegt papildu norādījumus. Šāds atbalsts var stiprināt esošos forumus, lai atbalstītu dalībvalstis, piemēram, ar saskaņotu rīcību, un var palīdzēt tām ņemt vērā zaļā publiskā iepirkuma kritērijus.
7. Dalībvalstis izstrādā normatīvos aktus un administratīvo praksi attiecībā uz publisko iepirkumu un ikgadējo budžeta veidošanu un grāmatvedību, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka atsevišķas publiskās struktūras netiek atturētas veikt investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā un izmantot energoefektivitātes līgumus un trešo personu finansējuma mehānismus, kas balstīti uz ilgtermiņa līgumiskām saistībām.
8. Dalībvalstis novērš jebkādas regulatīvus vai neregulatīvus šķēršļus energoefektivitātei, jo īpaši normatīvajos aktos un administratīvajā praksē attiecībā uz publisko iepirkumu un ikgadējo budžeta veidošanu un grāmatvedību, lai nodrošinātu to, ka atsevišķas publiskās struktūras netiek atturētas veikt investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā, kā arī izmantot energoefektivitātes līgumus un trešo personu finansējuma mehānismus, kas balstīti uz ilgtermiņa līgumiskām saistībām.

Dalībvalstis par pasākumiem, kas veikti, lai novērstu šķēršļus energoefektivitātes uzlabojumu ieviešanai, Komisijai ziņo savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresā ziņojumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.

III nodaļa

Enerģijas izmantojuma efektivitāte

8. pants

Enerģijas ietaupījuma pienākums

1. Dalībvalstis sasniedz vismaz šādu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu:
 - a) no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim – katru gadu jaunu ietaupījumu 1,5 % apmērā no ikgadējā enerģijas pārdošanas apjoma galalietotājiem, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2013. gada 1. janvāra. Minētajā aprēķinā var daļēji vai pilnībā neiekļaut pārdotās enerģijas apjomu, ko izmanto transportam;
 - b) no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim:
 - i) no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 0,8 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra;
 - ii) no 2024. gada 1. janvāra līdz 2025. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 1,3 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra;

- iii) no 2026. gada 1. janvāra līdz 2027. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 1,5 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra;
- iv) no 2028. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim katru gadu jaunu ietaupījumu 1,9 % apmērā no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, aprēķinot to kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra.

Atkāpjoties no pirmās daļas b) apakšpunkta i) punkta, Kipra un Malta katru gadu no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim sasniedz jaunus ietaupījumus, kas līdzvērtīgi 0,24 % no ikgadējā enerģijas galapatēriņa, to aprēķinot kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra.

Atkāpjoties no pirmās daļas b) apakšpunkta ii), iii) un iv) punkta, Kipra un Malta katru gadu no 2024. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim sasniedz jaunus ietaupījumus, kas līdzvērtīgi 0,45 % no ikgadējā enerģijas galapatēriņa (FEC), to aprēķinot kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra.

Dalībvalstis izlemj, kā jauno ietaupījumu aprēķināto apjomu sadalīt katrā pirmās daļas a) un b) apakšpunktā minētajā periodā, ar noteikumu, ka katra pienākuma laikposma beigās ir panākti prasītie kopējie kumulatīvie enerģijas galapatēriņa ietaupījumi.

Dalībvalstis turpina panākt jaunus ikgadējus ietaupījumus saskaņā ar pirmās daļas b) punkta iv) apakšpunktā paredzēto ietaupījuma likmi desmit gadu laikposmos pēc 2030. gada.

2. Dalībvalstis šā panta 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu apjomu panāk, vai nu izveidojot energoefektivitātes pienākuma shēmu, kā minēts 9. pantā, vai pieņemot alternatīvos rīcībpolitikas pasākumus, kā minēts 10. pantā. Dalībvalstis energoefektivitātes pienākuma shēmu var kombinēt ar alternatīviem rīcībpolitikas pasākumiem. Dalībvalstis nodrošina, ka enerģijas ietaupījumus, kas izriet no 9. pantā, 10. pantā un 30. panta 14. punktā minētajiem rīcībpolitikas pasākumiem, aprēķina saskaņā ar V pielikumu.
3. Dalībvalstis energoefektivitātes pienākuma shēmas, alternatīvus rīcībpolitikas pasākumus vai abu kombināciju vai programmas vai pasākumus, ko finansē no valsts energoefektivitātes fonda, prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū, bet ne tikai. Dalībvalstis nodrošina, ka rīcībpolitikas pasākumiem, ko īsteno, ievērojot ar šo pantu, nav nelabvēlīgas ietekmes uz šīm personām. Attiecīgā gadījumā dalībvalstis pēc iespējas labāk izmanto finansējumu, arī publisko finansējumu, Savienības līmenī izveidotos finansēšanas mehānismus un ieņēmumus no kvotām saskaņā ar 24. panta 3. punkta b) apakšpunktu ar mērķi novērst negatīvu ietekmi un nodrošināt taisnīgu un iekļaujošu enerģētikas pārkārtošanu.

Lai sasniegtu 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu un neskarot Regulu (ES) 2019/943 un Direktīvu (ES) 2019/944, dalībvalstis šādu rīcībpolitikas pasākumu izstrādes nolūkā apsver un veicina atjaunīgās enerģijas kopienu un iedzīvotāju energokopienu lomu tajā, kā palīdzēt īstenot šos rīcībpolitikas pasākumus.

Dalībvalstis daļu no vajadzīgā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma nosaka un panāk enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Šī daļa ir vismaz vienāda ar enerģētiskās nabadzības skarto mājāsaimniecību īpatsvaru, ko novērtē dalībvalstu nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri izveidoti saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 3. punkta d) apakšpunktu. Dalībvalstis, savos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos novērtējot enerģētiskās nabadzības īpatsvaru, ņem vērā šādus rādītājus:

- a) nespēja uzturēt mājokli pietiekami siltu (*Eurostat*, SILC [ilc_mdcs01]);
- b) kavēti maksājumi par komunālo pakalpojumu rēķiniem (*Eurostat*, SILC [ilc_mdcs07]);
- c) kopējais iedzīvotāju skaits, kas dzīvo mājoklī ar cauru jumtu, mitrām sienām, grīdām vai pamatiem vai puvi logu rāmjos vai grīdā (*Eurostat*, SILC [ilc_mdho01]);

- d) nabadzības riska rādītājs (*Eurostat*, SILC un ECHP apsekojumi [ilc_li02]) (robežpunkts: 60 % no vidējā ekvivalentā ienākuma pēc sociālo pārskaitījumu veikšanas).

Ja dalībvalsts nav paziņojusi enerģētiskās nabadzības skarto mājsaimniecību īpatsvaru, ko novērtē nacionālajā enerģētikas un klimata plānā, vajadzīgā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjoma daļa enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū ir vismaz vienāda ar tālāk uzskaitīto rādītāju 2019. gada vērtību – vai, ja kādam rādītājam vērtība par 2019. gadu nav pieejama, izmanto trešajā apakšpunktā minēto rādītāju vērtības lineāru ekstrapolāciju par pēdējiem trim gadiem, par kuriem vērtības ir pieejamas, – vidējo aritmētisko daļu.

4. Dalībvalstis informāciju par izmantotajiem rādītājiem, vidējo aritmētisko daļu un saskaņā ar šā panta 3. punktu izstrādāto rīcībpolitikas pasākumu iznākumu iekļauj savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, savos turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, un attiecīgajos progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot minētās regulas 17. pantu.
5. Dalībvalstis var ieskaitīt enerģijas ietaupījumus, kas izriet no rīcībpolitikas pasākumiem neatkarīgi no tā, vai tie ieviesti līdz 2020. gada 31. decembrim vai pēc tam, ar noteikumu, ka minētie pasākumi noveduši pie jaunām atsevišķām darbībām, kas tiek veiktas pēc 2020. gada 31. decembra. Enerģijas ietaupījumi, kas panākti kādā pienākuma periodā, netiek ieskaitīti vajadzīgo enerģijas ietaupījumu apjomā iepriekšējos pienākuma periodos, kas noteikti 1. punktā.

6. Ar noteikumu, ka dalībvalstis sasniedz vismaz savu kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma pienākumu, kas minēts 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā, minētajā punktā norādīto prasīto enerģijas ietaupījumu apjomu tās var aprēķināt vienā vai vairākos šādos veidos:
- a) enerģijas pārdošanas apjomam galalietotājiem vai enerģijas galapatēriņam, ko aprēķina kā vidējo no pēdējo triju gadu rādītājiem pirms 2019. gada 1. janvāra, piemērojot ikgadēju ietaupījumu likmi;
 - b) pilnībā vai daļēji no pamata scenārija aprēķina izslēdzot enerģiju, ko izmanto transportam;
 - c) izmantojot jebkuru no 8. punktā izklāstītajiem variantiem.
7. Ja dalībvalstis attiecībā uz vajadzīgo enerģijas ietaupījumu, kas minēts 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā, izmanto kādu no 6. punktā paredzētajām iespējām, tās nosaka:
- a) savu ikgadēju ietaupījumu likmi, kura tiks piemērota viņu kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma aprēķināšanā, kas nodrošina, ka viņu neto enerģijas ietaupījuma galīgais apjoms nav zemāks par minētajā punktā prasīto;
 - b) savu aprēķina pamata scenāriju, no kura daļēji vai pilnībā var tikt izslēgta transportam izmantotā enerģija.

8. Katra dalībvalsts, ievērojot 9. punktu, var:
- a) izdarīt 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā prasīto aprēķinu, izmantojot šādas vērtības: 1 % 2014. un 2015. gadā, 1,25 % 2016. un 2017. gadā un 1,5 % 2018., 2019. un 2020. gadā;
 - b) aprēķinā neiekļaut visu to pārdotās enerģijas apjomu vai daļu no tā, kas izmantots 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētajā pienākuma laikposmā, vai enerģijas galapatēriņu, kas Direktīvas 2003/87/EK I pielikumā uzskaitīto rūpniecisko darbību nolūkos patērēts minētās daļas b) apakšpunkta i) punktā minētajā pienākuma laikposmā;
 - c) šā panta 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā un b) apakšpunkta i) punktā prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas, īstenojot 25. panta 4. punkta a) apakšpunktā, 26. panta 7. punktā un 27. panta 1. punktā, 5.–9. punktā un 11. punktā paredzētās prasības, ir iegūts enerģijas pārveides, sadales un pārvades nozarēs, tostarp efektīvā centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūrā. Dalībvalstis informē Komisiju par rīcībpolitikas pasākumiem, ko tās paredzējušas veikt saskaņā ar šo punktu laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, kā daļu no saviem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kuri paziņoti, ievērojot 3. pantu un 7.–12. pantu. Minēto pasākumu ietekmi aprēķina saskaņā ar V pielikumu un iekļauj minētajos plānos;

- d) prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt izmērāmu un verificējamu enerģijas ietaupījumu, kas gūts ar atsevišķām darbībām, kuras īsteno kopš 2008. gada 31. decembra un kuru ietekme joprojām būs manāma 2020. gadā attiecībā uz 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minēto pienākuma laikposmu un – pēc tam – attiecībā uz minētās daļas b) apakšpunkta i) punktā minēto periodu;
- e) prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas izriet no rīcībpolitikas pasākumiem, ar noteikumu, ka var pierādīt, ka minētie pasākumi noveduši pie atsevišķām darbībām, kas veiktas no 2018. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim un dod ietaupījumus pēc 2020. gada 31. decembra;
- f) ievērojot 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu un b) apakšpunkta i) punktu, prasītā enerģijas ietaupījuma aprēķinā neiekļaut 30 % no verificējamā tās enerģijas daudzuma, kas ēkās vai uz ēkām pašpatēriņam saražota tādu rīcībpolitikas pasākumu rezultātā, ar kuriem veicina atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju jaunuzstādīšanu;
- g) ievērojot 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktu un b) apakšpunkta i) punktu, prasītajā enerģijas ietaupījumā ieskaitīt enerģijas ietaupījumu, kas pārsniedz to enerģijas ietaupījumu, kas jāpanāk pienākuma laikposmā no 2014. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 31. decembrim, ar noteikumu, ka minētais ietaupījums gūts no atsevišķām darbībām, kuras veiktas saskaņā ar 9. un 10. punktā minētajiem rīcībpolitikas pasākumiem, par kuriem dalībvalstis paziņojušas savos valsts energoefektivitātes rīcības plānos un ziņojušas savos progresa ziņojumos saskaņā ar 26. pantu.

9. Dalībvalstis piemēro saskaņā ar 8. punktu izvēlētos variantus un to ietekmi aprēķina katram 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā un b) apakšpunkta i) punktā minētajam laikposmam atsevišķi:
- a) lai aprēķinātu 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētajā pienākuma periodā panākamo enerģijas ietaupījumu, dalībvalstis var izmantot 8. punkta a)–d) apakšpunktā uzskaitītos variantus. Visi saskaņā ar 8. punktu izvēlētie varianti kopā nedrīkst pārsniegt 25 % no 1. punkta pirmās daļas a) apakšpunktā minētā enerģijas ietaupījuma apjoma;
 - b) lai aprēķinātu 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā minētajā pienākuma laikposmā panākamo enerģijas ietaupījumu, dalībvalstis var izmantot 8. punkta b) līdz g) apakšpunktā uzskaitītos variantus ar noteikumu, ka 8. punkta d) apakšpunktā minētajām atsevišķajām darbībām būs verificējama un izmērāma ietekme arī pēc 2020. gada 31. decembra. Visi saskaņā ar 8. punktu izvēlētie varianti nerada saskaņā ar 6. un 7. punktu aprēķinātā enerģijas ietaupījuma apjoma samazinājumu par vairāk nekā 35%.

Neatkarīgi no tā, vai dalībvalstis no sava aprēķina pamata scenārija pilnībā vai daļēji izslēdz enerģiju, ko izmanto transportam, vai izmanto kādu no 8. punktā uzskaitītajiem risinājumiem, tās nodrošina, ka aprēķinātais jauno ietaupījumu neto apjoms, kas sasniedzams enerģijas galapatēriņā 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunkta i) punktā minētajā pienākuma laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2023. gada 31. decembrim, nav zemāks par apjomu, ko iegūst, piemērojot minētajā punktā noteikto ikgadējo ietaupījumu likmi.

10. Dalībvalstis savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, savos turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, un saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 III pielikumu un attiecīgajos progresā ziņojumos apraksta, kā tiek aprēķināts enerģijas ietaupījuma apjoms, kas sasniedzams laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim, un – attiecīgā gadījumā – paskaidro, kā tika noteikta ikgadējā ietaupījumu likme un aprēķina bāzlīnija un kā un kādā mērā tika piemērotas šā panta 8. punktā minētās iespējas.
11. Dalībvalstis vajadzīgo enerģijas ietaupījuma apjomu, kas minēts šā panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktā un 3. punktā, un aprakstu par rīcībpolitikas pasākumiem, kas īstenojami, lai sasniegtu prasīto kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma kopējo apjomu, un to aprēķināšanas metodiku saskaņā ar šīs direktīvas V pielikumu Komisijai paziņo savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, un savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu. Dalībvalstis izmanto ziņošanas veidni, ko dalībvalstīm nodrošina Komisija.

12. Ja, pamatojoties uz integrēto nacionālo enerģētikas un klimata progresa ziņojumu novērtējumu, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 29. pantu, vai uz tā jaunākā paziņotā integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna atjauninājuma projekta vai atjauninājuma galīgās redakcijas novērtējumu, kas iesniegts, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. pantu, vai uz to turpmāko integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu projekta un galīgās redakcijas novērtējumu, kuri paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, Komisija secina, ka rīcībpolitikas pasākumi nenodrošina prasītā kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjoma sasniegšanu līdz pienākuma perioda beigām, Komisija dalībvalstīm, kuru rīcībpolitikas pasākumus tā uzskata par nepietiekamiem, lai tiktu nodrošināta to enerģijas ietaupījuma pienākuma izpilde, var sniegt ieteikumus saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 34. pantu.
13. Ja kāda dalībvalsts līdz katra 1. punktā noteiktā pienākuma perioda beigām nav panākusi prasīto kumulatīvo enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, atlikušo enerģijas ietaupījumu tā panāk papildus kumulatīvajam enerģijas galapatēriņa ietaupījumam, kas jāpanāk līdz nākamā pienākuma perioda beigām.

Alternatīvā gadījumā, ja līdz katra 1. punktā noteiktā pienākuma laikposma beigām kāda dalībvalsts ir sasniegusi kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kas ir augstāks par prasīto līmeni, tai ir tiesības attiecināmo summu, kas nav lielāka par 10 % šāda pārpalikuma, pārnest uz nākamo pienākumu periodu, mērķrādītāja saistības nepalielinot.

14. To nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, attiecīgajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kuri iesniegti, ievērojot minētās regulas 17. pantu, un turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kuri paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu, dalībvalstis pierāda, tostarp attiecīgā gadījumā ietverot pierādījumus un aprēķinus:
- a) ka gadījumos, kad rīcībpolitikas pasākumu vai atsevišķu darbību ietekme pārklājas, nenotiek enerģijas ietaupījuma dubulta uzskaitē;
 - b) kā enerģijas ietaupījums, kas panākts, ievērojot šā panta 1. punkta pirmās daļas b) apakšpunktu, palīdz sasniegt valstu devumu saskaņā ar 4. pantu;
 - c) ka enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildei ir noteikti rīcībpolitikas pasākumi, kuri izstrādāti atbilstoši šā panta prasībām, un ka minētie rīcībpolitikas pasākumi ir atbilstīgi un piemēroti, lai nodrošinātu, ka līdz katra pienākuma perioda beigām tiek sasniegts prasītais kumulatīvā enerģijas galapatēriņa ietaupījuma apjoms.

9. pants

Energoefektivitātes pienākuma shēmas

1. Ja dalībvalstis nolemj izmantot energoefektivitātes pienākuma shēmu, lai izpildītu savas saistības panākt 8. panta 1. punktā noteikto ietaupījumu apjomu, tās nodrošina, ka šā panta 3. punktā minētās atbildīgās puses, kas darbojas katras dalībvalsts teritorijā, neskarot 8. panta 8. un 9. punktu, izpilda prasības par savu kumulatīvu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kā izklāstīts 8. panta 1. punktā.

Attiecīgā gadījumā dalībvalstis var nolemt, ka atbildīgās puses panāk minētos ietaupījumus – pilnībā vai daļēji – kā ieguldījumu valsts energoefektivitātes fondā saskaņā ar 30. panta 14. punktu.

2. Ja dalībvalstis nolemj izmantot energoefektivitātes pienākuma shēmu, lai izpildītu savas saistības panākt 8. panta 1. punktā noteikto ietaupījumu apjomu, tās var iecelt īstenojošo publisko iestādi šīs shēmas pārvaldīšanai.
3. Dalībvalstis, pamatojoties uz objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem, izraugās atbildīgās puses no pārvades sistēmu operatoriem, sadales sistēmu operatoriem, enerģijas sadales uzņēmumiem, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem un transportlīdzekļu degvielas izplatītājiem vai transportlīdzekļu degvielas mazumtirdzniecības uzņēmumiem, kas darbojas to teritorijā. Pienākuma izpildei nepieciešamo enerģijas ietaupījumu apjomu dalībvalsts izraudzītās atbildīgās puses galalietotāju vidū panāk neatkarīgi no saskaņā ar 8. panta 1. punktu veiktā aprēķina, vai, ja dalībvalsts tā nolēmusi, ar sertificētiem ietaupījumiem, ko panākušas citas personas, kā izklāstīts šā panta 11. punkta a) apakšpunktā.

4. Ja enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi ir izraudzīti kā atbildīgās puses saskaņā ar 3. punktu, dalībvalstis nodrošina, ka, pildot savu pienākumu, enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi nerada šķēršļus, kas traucē lietotājiem pāriet no viena piegādātāja pie otra.
5. Dalībvalstis var prasīt, lai atbildīgās puses kādu enerģijas ietaupījuma pienākumu daļu sasniedz enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Dalībvalstis var arī prasīt, lai atbildīgās puses sasniedz enerģijas izmaksu samazināšanas mērķrādītājus ar noteikumu, ka to rezultātā rodas enerģijas ietaupījumi un ka tos aprēķina saskaņā ar V pielikumu, un panāk enerģijas ietaupījumus, veicinot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, arī finansiālā atbalsta pasākumus, kas mazina oglekļa cenas ietekmi uz MVU un mikrouzņēmumiem.
6. Dalībvalstis var prasīt, lai atbildīgās puses sadarbojas ar sociālajiem dienestiem, reģionālajām iestādēm, vietējām iestādēm vai pašvaldībām ar mērķi veicināt energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Tas nozīmē arī apzināt un risināt tādu konkrētu grupu īpašās vajadzības, kuras pakļautas enerģētiskās nabadzības riskam vai kuras ir neaizsargātākas pret tās sekām. Lai aizsargātu enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus, dalībvalstis mudina atbildīgās puses veikt tādas darbības kā ēku, arī sociālo mājokļu, renovācija, ierīču nomaiņa, finansiāla atbalsta un stimulu nodrošināšana energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem saskaņā ar valstu finansēšanas un atbalsta shēmām vai energoauditiem. Dalībvalstis nodrošina pasākumu atbilstību attiecībā uz atsevišķām vienībām, kas atrodas daudzdzīvokļu ēkās.

7. Piemērojot 5. un 6. punktu, dalībvalstis prasa, lai atbildīgās puses katru gadu ziņo par enerģijas ietaupījumiem, ko tās panākušas ar darbībām enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū, un prasa agregētu statistikas informāciju par to galalietotājiem, kurā identificētas izmaiņas enerģijas ietaupījumā salīdzinājumā ar iepriekš sniegto informāciju, un par sniegto tehnisko un finansiālo atbalstu.
8. No katras atbildīgās puses prasīto enerģijas ietaupījumu apjomu dalībvalstis izsaka kā primārās enerģijas patēriņu vai enerģijas galapatēriņu. Prasītā enerģijas ietaupījumu apjoma izteikšanai izvēlēto metodi izmanto arī, lai aprēķinātu atbildīgo pušu deklarētos ietaupījumus. Pārrēķinot enerģijas ietaupījumu apjomu, piemēro zemāko siltumspēju, kas noteikta Komisijas Īstenošanas regulas (ES) 2018/2066¹ VI pielikumā, un primārās enerģijas faktoru saskaņā ar 31. pantu, ja vien nav pamata izmantot citus pārrēķina koeficientus.

¹ Komisijas Īstenošanas regula (ES) 2018/2066 (2018. gada 19. decembris) par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012 (OV L 334, 31.12.2018., 1. lpp.).

9. Dalībvalstis izveido mērīšanas, kontroles un verifikācijas sistēmas, ar kuru palīdzību tiek veikta dokumentēta verifikācija attiecībā uz vismaz statistiski nozīmīgu un reprezentatīvu izlasi no atbildīgo pušu īstenotajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Mērīšanu, kontroli un verifikāciju veic neatkarīgi no atbildīgajām pusēm. Ja kāds subjekts ir atbildīgā puse valsts energoefektivitātes pienākuma shēmā saskaņā ar 9. pantu un ES ETS ēku un autotransporta sektorā saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK, monitoringa un verifikācijas sistēma nodrošina, ka aprēķinā un ziņojumos par subjekta enerģijas ietaupījumu pasākumos panākto enerģijas ietaupījumu tiek ņemta vērā oglekļa cena, kas tiek nodota tālāk, laižot degvielu patēriņam saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK.
10. Dalībvalstis par ieviestajām mērīšanas, kontroles un verifikācijas sistēmām, tostarp par izmantotajām metodēm, apzinātajām problēmām un to, kā minētās problēmas risinātas, informē Komisiju savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.
11. Energoefektivitātes pienākuma shēmas ietvaros dalībvalstis var atļaut atbildīgajām pusēm veikt šādas darbības:
- a) pienākumu izpildē ieskaitīt sertificētus enerģijas ietaupījumus, ko panākuši energopakalpojumu sniedzēji vai citas trešās puses, tostarp arī tad, ja atbildīgās puses pasākumus veicina ar citu valsts apstiprinātu struktūru vai publisko iestāžu starpniecību, un tas var notikt oficiālu partnerību ietvaros un var būt kombinācijā ar citiem finansējuma avotiem;

- b) ieskaitīt konkrētā gadā panāktus ietaupījumus tā, it kā tie būtu panākti vai nu kādā no iepriekšējiem četriem gadiem, vai kādā no nākamajiem trim gadiem, ja netiek pārsniegts 8. panta 1. punktā noteiktā ietaupījumu laikposma beigu termiņš.

Ja dalībvalstis to atļauj, tās nodrošina, ka pirmās daļas a) apakšpunktā minēto enerģijas ietaupījumu sertificēšana notiek saskaņā ar dalībvalstīs ieviestu apstiprināšanas procesu, kurš ir skaidrs, pārredzams un visiem tirgus dalībniekiem pieejams un kura mērķis ir sertifikācijas izmaksu samazināšana.

Dalībvalstis novērtē un attiecīgā gadījumā veic pasākumus, lai mazinātu ietekmi, ko energoefektivitātes pienākuma shēmu radītās tiešās un netiešās izmaksas atstāj uz starptautiskai konkurencei pakļautu energoietilpīgu nozaru konkurētspēju.

12. Reizi gadā dalībvalstis publicē katras atbildīgās puses vai atbildīgo pušu apakš kategorijas panāktos enerģijas ietaupījumus, kā arī kopējos shēmā panāktos ietaupījumus.

10. pants

Alternatīvi rīcībpolitikas pasākumi

1. Ja dalībvalstis nolemj izmantot alternatīvus politikas pasākumus, lai izpildītu savas saistības panākt 8. panta 1. punktā noteikto ietaupījumu apjomu, neskarot 8. panta 8. un 9. punktu, tās nodrošina, ka saskaņā ar 8. panta 1. punktu prasītos enerģijas ietaupījumus sasniedz pie galalietotājiem.

2. Attiecībā uz visiem pasākumiem, kas nav nodokļu pasākumi, dalībvalstis ievieš mērīšanas, kontroles un verificācijas sistēmas, saskaņā ar kurām dokumentēta verificācija tiek veikta vismaz statistiski nozīmīgai un reprezentatīvai izlasei no iesaistīto vai pilnvaroto pušu īstenotajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem. Mērīšanu, kontroli un verificāciju veic neatkarīgi no iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm.
3. Dalībvalstis par ieviestajām mērīšanas, kontroles un verificācijas sistēmām, tostarp par izmantotajām metodēm, apzinātajām problēmām un to, kā minētās problēmas risinātas, informē Komisiju savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata progresa ziņojumos, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 17. pantu.
4. Ziņojot par nodokļu pasākumu, dalībvalstis pierāda, kā nodokļu pasākuma izstrādē ir nodrošināts cenas signāla iedarbīgums, piemēram, nodokļa likme un redzamība laika gaitā. Ja nodokļa likme ir tikusi samazināta, dalībvalstis pamato, kā nodokļu pasākumi joprojām rada jaunus enerģijas ietaupījumus.

11. pants

Energopārvaldības sistēmas un energoauditi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumi, kuru vidējais gada enerģijas patēriņš iepriekšējos trīs gados, ņemot vērā visus enerģijas nesējus, pārsniedz 85 TJ, ievieš energopārvaldības sistēmu. Energopārvaldības sistēmu sertificē neatkarīga struktūra saskaņā ar atbilstošajiem Eiropas vai starptautiskajiem standartiem.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minētajiem uzņēmumiem ir ieviesta energopārvaldības sistēma ne vēlāk kā ... [četri gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas].

2. Dalībvalstis nodrošina, ka uzņēmumiem, kuru vidējais gada enerģijas patēriņš iepriekšējos trīs gados, ņemot vērā visus enerģijas nesējus, pārsniedz 10 TJ un kuri nav ieviesuši energopārvaldības sistēmu, tiek veikts energoaudits.

Šādus energoauditus:

- a) neatkarīgi un izmaksu ziņā lietderīgi veic kvalificēti vai akreditēti eksperti saskaņā ar 28. pantu; vai
- b) īsteno un uzrauga valsts tiesību aktos paredzētas neatkarīgas iestādes.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minētie uzņēmumi pirmo energoauditu veic līdz ... [trīs gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] un ka turpmākos energoauditus veic vismaz reizi četros gados. Ja šādi uzņēmumi energoauditus saskaņā ar pirmo daļu jau veic, tie saskaņā ar šo direktīvu turpina to darīt vismaz reizi četros gados.

Pamatojoties uz ieteikumiem, kas izriet no minētajiem energoauditiem, attiecīgie uzņēmumi izstrādā konkrētu un realizējamu rīcības plānu. Rīcības plānā nosaka pasākumus katra audita ieteikuma īstenošanai, ja tas ir tehniski vai ekonomiski realizējams. Rīcības plānu iesniedz uzņēmuma vadībai.

Dalībvalstis nodrošina, ka rīcības plāni un ieteikumu īstenošanas līmenis tiek publicēti uzņēmuma gada pārskatā un ka tie tiek darīti publiski pieejami, izņemot informāciju, uz kuru attiecas Savienības un valstu tiesību akti, kas aizsargā komercnoslēpumus, uzņēmējdarbības noslēpumus un konfidencialitāti.

3. Ja kādā konkrētā gadā 1. punktā minētā uzņēmuma gada patēriņš pārsniedz 85 TJ un ja 2. punktā minētā uzņēmuma gada patēriņš pārsniedz 10 TJ, dalībvalstis nodrošina, ka minētā informācija tiek darīta pieejama valstu iestādēm, kas atbildīgas par šā panta īstenošanu. Minētajā nolūkā dalībvalstis var popularizēt jaunas vai jau esošas platformas izmantošanu prasīto datu vākšanas atvieglināšanai valsts līmenī.
4. Dalībvalstis var mudināt 1. un 2. punktā minētos uzņēmumus savā gada ziņojumā sniegt informāciju par savu gada enerģijas patēriņu kWh, savu gada laikā patērētā ūdens daudzumu kubikmetros un sava enerģijas un ūdens patēriņa salīdzinājumu ar iepriekšējiem gadiem.
5. Dalībvalstis veicina to, lai visiem galalietotājiem būtu pieejami kvalitatīvi un izmaksu ziņā lietderīgi energoauditi, kurus:
 - a) neatkarīgi veic saskaņā ar kvalifikācijas kritērijiem kvalificēti vai akreditēti eksperti; vai
 - b) īsteno un uzrauga valsts tiesību aktos paredzētas neatkarīgas iestādes.

Pirmajā daļā minētos energoauditus var veikt uzņēmuma iekšējie speciālisti vai energoauditori ar noteikumu, ka attiecīgā dalībvalsts ir ieviesusi sistēmu, ar ko nodrošina to kvalitāti, tostarp vajadzības gadījumā nejaušas izlases veidā pārbaudot vismaz statistiski būtisku daļu no visiem energoauditiem, kurus veikuši šādi uzņēmuma iekšējie speciālisti vai energoauditori.

Lai nodrošinātu kvalitatīvus energoauditus un energopārvaldības sistēmas, dalībvalstis saskaņā ar VI pielikumu un ņemot vērā attiecīgos Eiropas vai starptautiskos standartus, ievieš pārredzamus un nediskriminējošus minimālos energoauditu kritērijus. Dalībvalstis izraugās kompetentu iestādi vai struktūru, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīti grafiki šā panta 2. punktā izklāstīto energoauditu veikšanai un tiek pareizi piemēroti VI pielikumā izklāstītie minimālie kritēriji.

Energoauditos neietver klauzulas, ar kurām audita rezultātus liedz nodot jebkuram kvalificētam vai akreditētam energopakalpojumu sniedzējam, ar noteikumu, ka klients neiebilst pret rezultātu tālāk nodošanu.

6. Dalībvalstis izstrādā programmas ar mērķi mudināt MVU, kuriem 1. vai 2. punkts nav piemērojams, veikt energoauditus un pēc tam īstenot minēto auditu rezultātā sniegtos ieteikumus, un sniegt tiem tehnisko atbalstu.

Pamatojoties uz pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem un neskarot Savienības tiesību aktus valsts atbalsta jomā, dalībvalstis var izveidot mehānismus, piemēram, MVU un mikrouzņēmumiem paredzētus energoauditu centrus, – ar noteikumu, ka šādi mehānismi nekonkurē ar privātajiem auditoriem –, lai tiem nodrošinātu energoauditus. Tās var nodrošināt arī citas MVU atbalsta shēmas, tostarp, ja šādi MVU ir noslēguši brīvprātīgas vienošanās, lai segtu izdevumus, kas saistīti ar energoauditu veikšanu un energoauditu izmaksu ziņā lietderīgāko ieteikumu īstenošanu, ja minētajos ieteikumos ierosinātie pasākumi tiek īstenoti.

7. Dalībvalstis nodrošina, ka 6. punktā minētajās programmās ir ietverts atbalsts MVU dažādo ieguvumu kvantificēšanā no energoefektivitātes pasākumiem to darbībā, energoefektivitātes ceļvežu izstrādē un tādu energoefektivitātes tīklu izstrādē MVU, ko veicina neatkarīgi eksperti.

Dalībvalstis informē MVU, tostarp izmantojot attiecīgos uzņēmumus pārstāvošas starpniecorganizācijas, par konkrētiem piemēriem, kā energopārvaldības sistēmas varētu palīdzēt to uzņēmējdarbībā. Komisija palīdz dalībvalstīm, atbalstot paraugprakses apmaiņu šajā jomā.

8. Dalībvalstis izstrādā programmas, lai uzņēmumus, kuri nav MVU un kuriem 1. vai 2. punkts nav piemērojams, mudinātu veikt energoauditus un pēc tam īstentot minēto auditu rezultātā sniegtos ieteikumus, un sniegt tiem tehnisko atbalstu.

9. Uzskata, ka energoauditi atbilst 2. punkta prasībām, ja tos:
- a) veic neatkarīgā veidā, pamatojoties uz VI pielikumā izklāstītajiem minimālajiem kritērijiem;
 - b) veic saskaņā ar brīvprātīgu vienošanos starp ieinteresēto personu organizācijām un iestādi, kuru izraudzījusies un uzrauga attiecīgā dalībvalsts, cita struktūra, kurām kompetentās iestādes ir deleģējušas attiecīgo atbildību, vai Komisija.

To tirgus dalībnieku piekļuves pamatā, kuri sniedz energopakalpojumus, ir pārredzami un nediskriminējoši kritēriji.

10. Uzņēmumus, kas īsteno energoefektivitātes līgumu, no šā panta 1. un 2. punktā noteiktajām prasībām atbrīvo ar nosacījumu, ka energoefektivitātes līgums aptver vajadzīgos energopārvaldības sistēmas elementus un ka līgums atbilst XV pielikumā noteiktajām prasībām.
11. Šā panta 1. un 2. punktā noteiktās prasības nepiemēro uzņēmumiem, kuri īsteno vides vadības sistēmu, ko saskaņā ar attiecīgajiem Eiropas vai starptautiskiem standartiem ir sertificējusi neatkarīga struktūra, ar noteikumu, ka attiecīgajā vides pārvaldības sistēmā ietilpst energoaudita veikšana, pamatojoties uz minimālajiem kritērijiem, kuri izklāstīti VI pielikumā.

12. Energoauditus var veikt atsevišķi vai kā daļu no plašāka vides audita. Dalībvalstis var prasīt, lai energoauditā ietilptu tehniskās un ekonomiskās īstenojamības novērtējums par pieslēgumu esošam vai plānotam centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes tīklam.

Neskarot Savienības tiesību aktus valsts atbalsta jomā, dalībvalstis var ieviest stimulus un atbalsta sistēmas, lai īstenotu ieteikumus, kuri izriet no energoauditiem un līdzīgiem pasākumiem.

12. pants

Datu centri

1. Līdz 2024. gada 15. maijam un pēc tam katru gadu dalībvalstis pieprasa to teritorijā esošo datu centru īpašnieki un operatori, kuru instalētās informācijas tehnoloģijas (IT) jaudas pieprasījums ir vismaz 500 kW, darītu publiski pieejamu VII pielikumā izklāstīto informāciju, izņemot informāciju, uz kuru attiecas Savienības un valsts tiesību akti, kas aizsargā komercnoslēpumus, uzņēmējdarbības noslēpumus un konfidencialitāti.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro datu centriem, kuru izmantošanas vai pakalpojumu sniegšanas vienīgais galīgais mērķis ir aizsardzība un civilā drošība.
3. Komisija izveido datu centru Eiropas datubāzi, kurā iekļauta informācija, ko atbildīgie datu centri paziņojuši saskaņā ar 1. punktu. Eiropas datubāze ir publiski pieejama kopējā līmenī.

4. Dalībvalstis mudina to teritorijā esošo datu centru, kuru instalētās IT jaudas pieprasījums ir vienāds ar vai lielāks par 1 MW, īpašniekus un operatorus ņemt vērā labāko praksi, kas minēta Eiropas rīcības kodeksa attiecībā uz datu centru energoefektivitāti jaunākajā redakcijā.
5. Līdz 2025. gada 15. maijam Komisija novērtē pieejamos datus par datu centru energoefektivitāti, kuri tai iesniegti, ievērojot 1. un 3. punktu, un ciešā sadarbībā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kam attiecīgā gadījumā pievieno tiesību aktu priekšlikumus, kuros ietverti turpmāki pasākumi energoefektivitātes uzlabošanai, tostarp pasākumi, ar kuriem izveido minimālos snieguma standartus, un novērtējumu par iespējām īstenot pāreju uz neto nulles emisiju datu centru sektoru. Šādos priekšlikumos var noteikt termiņu, kurā pašreizējiem datu centriem ir jāatbilst minimālajiem snieguma standartiem.

13. pants

Dabaszgāzes uzskaitē

1. Dalībvalstis nodrošina, lai dabaszgāzes galalietotājiem, ciktāl tas ir tehniski iespējams, finansiāli pamatoti un samērīgi attiecībā pret potenciālo enerģijas ietaupījumu, par konkurētspējīgu cenu tiktu nodrošināti individuāli skaitītāji, kas precīzi atspoguļo galalietotāja faktisko enerģijas patēriņu un sniedz informāciju par faktisko izmantošanas laiku.

Šādu individuālu skaitītāju par konkurētspējīgu samaksu nodrošina vienmēr, ja:

- a) tiek aizstāts lietošanā esošs skaitītājs, ja vien tas tehniski nav iespējams vai nav izmaksu ziņā lietderīgi attiecībā pret paredzamo potenciālo enerģijas ietaupījumu ilgtermiņā;
- b) jaunā ēkā tiek veikts jauns pieslēgums vai ēkā notiek nozīmīgi renovācijas darbi Direktīvas 2010/31/ES nozīmē.

2. Ja un ciktāl dalībvalstis īsteno viedās uzskaites sistēmas un ievieš viedos skaitītājus dabasgāzes patēriņa mērīšanai saskaņā ar Direktīvu 2009/73/EK:

- a) tās nodrošina, ka galalietotāji no skaitītāju sistēmām var iegūt informāciju par faktisko izmantošanas laiku un ka, nosakot minimālās skaitītāju funkcijas un tirgus dalībniekiem noteiktos pienākumus, tiek pilnībā ņemti vērā energoefektivitātes mērķi un galalietotāju ieguvumi;
- b) atbilstīgi attiecīgajiem Savienības tiesību aktiem datu aizsardzības un privātuma jomā tās nodrošina viedo skaitītāju un datu paziņošanas drošību, kā arī galalietotāju privātumu;
- c) tās pieprasa, lai viedo skaitītāju uzstādīšanas laikā klientiem tiktu sniegti atbilstīgi padomi un informācija, jo īpaši par visām iespējam attiecībā uz skaitītāja rādījumu pārvaldību un enerģijas patēriņa pārraudzību.

14. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes uzskaitē

1. Dalībvalstis nodrošina, lai centralizētās siltumapgādes, centralizētās aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes galalietotājiem par konkurētspējīgu cenu tiktu nodrošināti skaitītāji, kas precīzi atspoguļo viņu faktisko enerģijas patēriņu.
2. Ja ēkas siltumapgāde, aukstumapgāde vai mājsaimniecības karstā ūdens apgāde tiek nodrošināta no centrāla avota, kas apkalpo vairākas ēkas, vai no centralizētas siltumapgādes vai centralizētas aukstumapgādes sistēmas, tad skaitītāju uzstāda pie siltummaiņa vai piegādes punkta.

15. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes dalītā uzskaitē un izmaksu sadalē

1. Daudzdzīvokļu ēkās un daudzfunkcionālās ēkās, kuru siltumapgāde vai aukstumapgāde tiek nodrošināta no centrāla avota vai no centralizētas siltumapgādes vai centralizētas aukstumapgādes sistēmas, uzstāda individuālos skaitītājus, kas mēra siltumenerģijas vai aukstumapgādes enerģijas vai mājsaimniecības karstā ūdens patēriņu katrā ēkas vienībā, ja tas ir tehniski iespējami un izmaksu ziņā lietderīgi tādā nozīmē, ka tas ir samērīgi attiecībā pret potenciālo enerģijas ietaupījumu.

Ja individuālu skaitītāju izmantošana katrā ēkas vienībā nav tehniski iespējama vai nav izmaksu ziņā lietderīga, siltumenerģijas patēriņa mērīšanai izmanto individuālus siltummaksas sadalītājus, ar kuriem mēra siltumenerģijas patēriņu katrā radiatorā, ja vien attiecīgā dalībvalsts nav pierādījusi, ka šādu siltummaksas sadalītāju uzstādīšana nebūtu izmaksu ziņā lietderīga. Tādos gadījumos var apsvērt alternatīvas izmaksu ziņā lietderīgas metodes siltumenerģijas patēriņa uzskaitēi. Katra dalībvalsts skaidri nosaka un publicē vispārējos kritērijus, metodes un procedūras, lai noteiktu, pie kādiem to uzskata par tehniski neiespējamu vai izmaksu nelietderīgu.

2. Jaunās daudzdzīvokļu ēkās un jaunu daudzfunkcionālu ēku dzīvojamajā daļās, kuras ir aprīkotas ar centrālu mājstāvētības karstā ūdens uzsildīšanas avotu vai kuru apgāde tiek nodrošināta no centralizētām siltumapgādes sistēmām, neatkarīgi no 1. punkta pirmās daļas uzstāda individuālos skaitītājus mājstāvētības karstajam ūdenim.
3. Ja siltumapgāde un aukstumapgāde daudzdzīvokļu vai daudzfunkcionālās ēkās tiek nodrošināta, izmantojot centralizētu siltumapgādi vai centralizētu aukstumapgādi, vai ja šādas ēkas galvenokārt izmanto savas koplietošanas siltumapgādes vai aukstumapgādes sistēmas, dalībvalstis nodrošina, ka tajās ir ieviesti pārredzami, publiski pieejami valsts noteikumi par to, kā sadala izmaksas par siltumenerģijas, aukstumapgādes enerģijas vai mājstāvētības karstā ūdens patēriņu šādās ēkās, lai nodrošinātu, ka individuālais patēriņš tiek uzskaitīts pārredzami un precīzi. Attiecīgos gadījumos šādos noteikumos iekļauj vadlīnijas par to, kā sadalīt maksu par enerģiju, ko izmanto:
 - a) mājstāvētības karstā ūdens apgādei;

- b) siltuma starojumam no ēkas konstrukcijām un koplietošanas telpu apsildei, ja kāpņutelpas un gaiteni ir aprīkoti ar radiatoriem;
- c) dzīvokļu siltumapgādei vai aukstumapgādei.

16. pants

Attālinātas nolasīšanas prasība

1. Direktīvas 14. un 15. panta nolūkā jaunuzstādīti skaitītāji un siltummaksas sadalītāji ir attālināti nolasāmas ierīces. Piemēro tehniskās iespējamības un izmaksu lietderības nosacījumus, kas izklāstīti 15. panta 1. punktā.
2. Līdz 2027. gada 1. janvārim skaitītājus un siltummaksas sadalītājus, kas nav attālināti nolasāmi, bet ir jau uzstādīti, dara attālināti nolasāmus vai aizstāj ar attālināti nolasāmām ierīcēm, izņemot gadījumus, ja attiecīgā dalībvalsts ir pierādījusi, ka tas nav izmaksu ziņā lietderīgi.

17. pants

Rēķinu informācija par dabasgāzi

1. Ja galalietotājiem nav Direktīvā 2009/73/EK minēto viedo skaitītāju dabasgāzes patēriņa mērīšanai, dalībvalstis nodrošina, lai rēķinu informācija par dabasgāzi būtu uzticama, precīza un balstīta uz faktisko patēriņu saskaņā ar VIII pielikuma 1.1. punktu, ja tas ir tehniski iespējams un ekonomiski pamatoti.

Šo pienākumu var izpildīt, izmantojot sistēmu, saskaņā ar kuru galalietotāji paši pastāvīgi nolasa skaitītāja rādījumus un paziņo tos enerģijas piegādātājam. Tikai tad, ja galalietotājs nav iesniedzis skaitītāja rādījumu par konkrētu apmaksas laikposmu, rēķinu izraksta, balstoties uz patēriņa aplēsi vai fiksētu likmi.

2. Saskaņā ar Direktīvu 2009/73/EK uzstādītie skaitītāji ļauj sniegt precīzu rēķinu informāciju, kas balstīta uz faktisko patēriņu. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem ir iespējams viegli piekļūt papildinformācijai par vēsturisko patēriņu detalizētu pašpārbaūžu veikšanai.

Papildu informācijā par patēriņa vēsturi ietilpst:

- a) kumulatīvi dati par patēriņu vismaz trīs iepriekšējos gados vai laikā kopš piegādes līguma sākuma, ja tas ir īsāks;
- b) detalizēti dati atbilstoši lietošanas laikam jebkurā dienā, nedēļā, mēnesī un gadā.

Dati, kas minēti otrās daļas a) apakšpunktā, atbilst laikposmam, par kuru ir sagatavota parasta rēķina informācija.

Dati, kas minēti otrās daļas b) apakšpunktā, tiek darīti pieejami galalietotājam, izmantojot internetu vai skaitītāja saskarni, vismaz par iepriekšējiem 24 mēnešiem vai par laiku kopš piegādes līguma sākuma, ja tas ir īsāks.

3. Neatkarīgi no tā, vai viedie skaitītāji ir uzstādīti, dalībvalstis:

- a) paredz, ka tādā apjomā, kādā galalietotājiem ir pieejama informācija par enerģijas rēķiniem un patēriņa vēsturi, pēc galalietotāja pieprasījuma to dara pieejamu galalietotāja izraudzītam energopakalpojumu sniedzējam;
- b) nodrošina, lai galalietotājiem tiktu piedāvāta iespēja rēķinu informāciju un rēķinus saņemt elektroniskā formātā un lai viņi pēc pieprasījuma saņemtu skaidru un viegli saprotamu skaidrojumu par to, kā ir sagatavots viņu rēķins, it īpaši, ja rēķinu pamatā nav faktiskais patēriņš;
- c) nodrošina, ka līdz ar rēķinu ir pieejama visa attiecīgā informācija, lai saskaņā ar VIII pielikumu galalietotājiem nodrošinātu izsmeļošu atskaiti par aktuālajām enerģijas izmaksām;
- d) var paredzēt, ka pēc galalietotāja pieprasījuma minētajos rēķinos iekļauto informāciju neuzskata par maksājuma pieprasījumu. Šādos gadījumos dalībvalstis nodrošina, lai energoresursu piegādātāji piedāvātu elastīgu kārtību faktisko maksājumu veikšanai;
- e) pieprasa, lai informācija un enerģijas izmaksu aplēses pēc patērētāju pieprasījuma tiktu nodrošinātas laikus un viegli saprotamā formātā, kuru patērētāji var izmantot, lai salīdzinātu piedāvājumus pēc līdzvērtīgām pazīmēm.

18. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes rēķinu un patēriņa informācija

1. Ja skaitītāji vai siltummaksas sadalītāji ir uzstādīti, dalībvalstis nodrošina, ka visiem galaizmantotājiem tiek sniegta uzticama, precīza un uz faktisko patēriņu vai siltummaksas sadalītāja rādījumiem balstīta rēķinu un patēriņa informācija saskaņā ar IX pielikuma 1. un 2. punktu.

Minēto pienākumu var izpildīt – ja to ir paredzējusi dalībvalsts, izņemot gadījumus, kad patēriņa uzskaitē ir dalīta saskaņā ar 15. pantu, pamatojoties uz siltummaksas sadalītājiem, – izmantojot sistēmu, saskaņā ar kuru galalietotāji vai galaizmantotāji paši regulāri nolasa un paziņo skaitītāja rādījumus. Tikai tad, ja galalietotājs vai galaizmantotājs nav iesniedzis skaitītāja rādījumu par konkrētu apmaksas periodu, rēķinu izraksta, balstoties uz patēriņa aplēsi vai fiksētu likmi.

2. Dalībvalstis:
 - a) paredz, ka, ja ir pieejama informācija par galaizmantotājiem izrakstītajiem enerģijas rēķiniem un vēsturisko patēriņu vai siltummaksas sadalītāja rādījumiem, to pēc galaizmantotāja pieprasījuma dara pieejamu galaizmantotāja izraudzītam energopakalpojumu sniedzējam;
 - b) nodrošina, lai galalietotājiem tiktu piedāvāta iespēja rēķinu informāciju un rēķinus saņemt elektroniskā formātā;
 - c) nodrošina, lai visiem galaizmantotājiem saskaņā ar IX pielikuma 3. punktu līdz ar rēķinu, tiktu sniegta skaidra un saprotama informācija;

- d) veicina kiberdrošību un nodrošina galaizmantotāju privātuma un datu aizsardzību saskaņā ar piemērojamajām Savienības tiesībām.

Dalībvalstis var paredzēt, ka pēc galalietotāja pieprasījuma rēķina informācijas sniegšana nav uzskatāma par maksājuma pieprasījumu. Šādos gadījumos dalībvalstis nodrošina, ka tiek piedāvāta elastīga kārtība faktisko maksājumu veikšanai.

3. Dalībvalstis izlemj, kam jābūt atbildīgam par 1. un 2. punktā minētās informācijas sniegšanu galaizmantotājiem bez tieša vai individuāla līguma ar energopiegādātāju.

19. pants

Maksa par piekļuvi dabasgāzes uzskaites un rēķinu informācijai

Dalībvalstis nodrošina, lai rēķinus un rēķinu informāciju par enerģijas patēriņu galalietotāji saņemtu bez maksas un lai galalietotāji pienācīgā veidā un bez maksas varētu piekļūt saviem patēriņa datiem.

20. pants

Maksa par piekļuvi siltumenerģijas, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens uzskaites un rēķinu un patēriņa informācijai

1. Dalībvalstis nodrošina, lai rēķinus un rēķinu informāciju par enerģijas patēriņu galaizmantotāji saņemtu bez maksas un lai galaizmantotāji pienācīgā veidā un bez maksas varētu piekļūt saviem patēriņa datiem.
2. Neatkarīgi no šā panta 1. punkta, izmaksas, kas rodas, sagatavojot rēķinu informāciju par individuālo siltumenerģijas, aukstumapgādes enerģijas un mājsaimniecības karstā ūdens patēriņu daudzdzīvokļu un daudzfunkcionālās ēkās saskaņā ar 15. pantu, sadala, ievērojot bezpeļņas principu. Izmaksas, kas rodas, ja minēto uzdevumu uztic trešai personai, piemēram, pakalpojuma sniedzējam vai vietējam enerģijas piegādātājam, un kas ietver faktiskā individuālā patēriņa mērīšanas, sadales un uzskaites izmaksas šādās ēkās, var prasīt segt galaizmantotājiem, ciktāl šādas izmaksas ir pamatotas.
3. Lai nodrošinātu, ka izmaksas par 2. punktā minētajiem dalītās uzskaites pakalpojumiem ir saprātīgas, dalībvalstis var stimulēt konkurenci minētajā pakalpojumu sektorā, veicot piemērotus pasākumus, piemēram, iesakot vai kā citādi veicinot konkursu izmantošanu vai tādu savietojamu ierīču un sistēmu izmantošanu, kas atvieglo pāreju starp pakalpojumu sniedzējiem.

IV nodaļa

Patērētāju informēšana un stiprināšana

21. pants

Siltumapgādes, aukstumapgādes un mājāsaimniecības karstā ūdens apgādes līgumiskās pamattiesības

1. Neskarot Savienības noteikumus par patērētāju aizsardzību, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2011/83/ES¹ un Padomes Direktīvu 93/13/EEK², dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem un – ja tas ir skaidri minēts – galaizmantotājiem ir piešķirtas šā panta 2.–9. punktā paredzētās tiesības.
2. Galalietotāji ir tiesīgi ar savu piegādātāju slēgt līgumu, kurā norādīta šāda informācija:
 - a) piegādātāja identitāte, adrese un kontaktinformācija;
 - b) sniegtie pakalpojumi un iekļautie pakalpojumu kvalitātes līmeņi;
 - c) uzturēšanas pakalpojumu veidi, kas līgumā iekļauti bez papildu maksas;
 - d) līdzekļi, ar kādiem var iegūt jaunāko informāciju par visiem piemērojamiem tarifiem, uzturēšanas maksu un produktu vai pakalpojumu komplektiem;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EEK (OV L 304, 22.11.2011., 64. lpp.).

² Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV L 95, 21.4.1993., 29. lpp.).

- e) līguma darbības ilgums, nosacījumi, ar kādiem var atjaunot vai izbeigt līgumu un pakalpojumus, ieskaitot produktus vai pakalpojumus, kas nāk komplektā ar minētajiem pakalpojumiem, un norāde par to, vai ir atļauts līgumu izbeigt bez maksas;
- f) kompensācijas un atlīdzināšanas kārtība, ko piemēro, ja netiek nodrošināti līgumā noteiktie pakalpojumu kvalitātes līmeņi; te ietilpst arī nepareizi vai kavēti rēķini;
- g) tas, kā tiek uzsākta strīdu ārpustiesas izšķiršanas procedūra saskaņā ar 22. pantu;
- h) informācija par patērētāju tiesībām, arī informācija par sūdzību izskatīšanu un visa šajā punktā minētā informācija, kas ir skaidri norādīta rēķinā vai uzņēmuma tīmekļvietnē un ietver kontaktinformāciju vai saiti uz 22. panta 3. punkta e) apakšpunktā minēto vienoto kontaktpunktu tīmekļvietni;
- i) kontaktinformācija, kas ļauj lietotājam noteikt attiecīgās vienas pieturas aģentūras, kas minētas 22. panta 3. punkta a) punktā.

Piegādātāju nosacījumi ir taisnīgi, un galalietotājiem tos dara zināmus iepriekš. Šajā punktā minēto informāciju sniedz pirms līguma noslēgšanas vai apstiprināšanas. Ja līgumus slēdz, izmantojot starpniekus, šo informāciju arī sniedz pirms līguma noslēgšanas.

Galalietotājiem un galaizmantotājiem kopsavilkumu par galvenajiem līguma nosacījumiem, tostarp cenām un tarifiem, sniedz saprotami un kodolīgā un vienkāršā valodā.

Galalietotājiem sniedz līguma kopiju un skaidru informāciju par piemērojamajām cenām un tarifiem un par standarta noteikumiem par piekļuvi siltumapgādes, aukstumapgādes un mājsaimniecības karstā ūdens apgādes pakalpojumiem un to izmantošanu.

Dalībvalstis izlemj, kam jābūt atbildīgam par šajā punktā minētās informācijas sniegšanu galaizmantotājiem – pēc pieprasījuma, pienācīgā veidā un bez maksas – bez tieša vai individuāla līguma ar piegādātāju.

- Galalietotāji par jebkuru nodomu izmainīt līguma nosacījumus tiek pienācīgi informēti. Piegādātāji pārredzami un saprotami tiešā veidā informē savus galalietotājus par piegādes cenas korekcijām, kā arī par korekcijas iemesliem un priekšnosacījumiem un par tās apmēru, un dara to savlaicīgi, proti, ne vēlāk kā divas nedēļas un – mājsaimniecības lietotāju gadījumā – ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms korekcijas stāšanās spēkā. Galalietotāji nekavējoties informē galaizmantotājus par jaunajiem nosacījumiem.

4. Piegādātāji galalietotājiem piedāvā plašu apmaksas metožu izvēli. Minētās apmaksas metodes nerada lietotāju nepamatotu diskrimināciju. Ar maksājumu metodēm vai priekšapmaksas sistēmām saistīto maksu atšķirības ir objektīvas, nediskriminējošas un samērīgas un nepārsniedz tiešās izmaksas, kas rodas maksājuma saņēmējam par konkrētās maksājumu metodes vai priekšapmaksas sistēmas izmantošanu, saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2015/2366¹ 62. pantu.
5. Saskaņā ar 4. punktu māsaimniecības lietotāji, kuriem ir piekļuve priekšapmaksas sistēmām, šādu priekšapmaksas sistēmu dēļ netiek nostādīti neizdevīgā stāvoklī.
6. Galalietotājiem un – attiecīgā gadījumā – galaizmantotājiem tiek piedāvāti taisnīgi un pārredzami vispārīgie noteikumi, ko sniedz vienkāršā un nepārprotamā valodā, un tie neietver ārpuslīgumiskus šķēršļus lietotāja tiesību izmantošanai, piemēram, pārmērīgu līgumisko dokumentāciju. Galaizmantotājiem piekļuvi minētajiem vispārīgajiem noteikumiem nodrošina pēc pieprasījuma. Galalietotāji un galaizmantotāji ir aizsargāti pret negodīgām vai maldinošām pārdošanas metodēm. Galalietotājiem ar invaliditāti visu atbilstošo informāciju par līgumu ar piegādātāju sniedz piekļūstamā formātā.
7. Galalietotājiem un galaizmantotājiem ir tiesības uz augsta līmeņa pakalpojumiem un to, ka viņu piegādātāji izskata sūdzības. Piegādātāji sūdzības izskata vienkāršā, taisnīgā un ātrā kārtībā.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2015/2366 (2015. gada 25. novembris) par maksājumu pakalpojumiem iekšējā tirgū, ar ko groza Direktīvas 2002/65/EK, 2009/110/EK un 2013/36/ES un Regulu (ES) Nr. 1093/2010 un atceļ Direktīvu 2007/64/EK (OV L 337, 23.12.2015., 35. lpp.).

8. Kompetentās iestādes nodrošina, ka tiek izpildīti šajā direktīvā noteiktie patērētāju aizsardzības pasākumi. Kompetentās iestādes rīkojas neatkarīgi no tirgus interesēm.
9. Plānotas atslēgšanas gadījumā attiecīgajiem galalietotājiem pietiekami savlaicīgi, ne vēlāk kā vienu mēnesi pirms plānotās atslēgšanas un bez papildu maksas sniedz pienācīgu informāciju par alternatīviem pasākumiem.

22. pants

Informēšana un izpratnes veicināšana

1. Dalībvalstis sadarbībā ar reģionālajām un vietējām iestādēm attiecīgā gadījumā nodrošina, ka informācija par pieejamajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, atsevišķām darbībām un finansiālo un juridisko satvaru ir pārredzama, pieejama un tiek plaši izplatīta visiem attiecīgajiem tirgus dalībniekiem, piemēram, galalietotājiem, galaizmantotājiem, patērētāju organizācijām, pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, atjaunīgās enerģijas kopienām, iedzīvotāju energokopienām, vietējām un reģionālajām pašvaldībām, enerģētikas aģentūrām, sociālo pakalpojumu sniedzējiem, būvniekiem, arhitektiem, inženieriem, vides auditu un energoauditu veicējiem un Direktīvas 2010/31/ES 2. panta 9. punktā definēto būvelementu uzstādītājiem.
2. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus nolūkā sekmēt un atvieglot efektīvu enerģijas izmantošanu galalietotāju un galaizmantotāju vidū. Minētos pasākumus ietver valsts stratēģijā, piemēram, integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paredzēti Regulā (ES) 2018/1999, vai ilgtermiņa renovācijas stratēģijā, kas izveidota, ievērojot Direktīvas 2010/31/ES 2.a pantu.

Šā panta vajadzībām minētie pasākumi ietver virkni instrumentu un rīcībpolitiku, ar kuriem veicina uzvedības maiņu, tādus kā:

- a) fiskālie stimuli;
- b) piekļuve finansējumam, taloni, dotācijas vai subsīdijas;
- c) valsts atbalstīti enerģijas patēriņa novērtējumi un mērķtiecīgi konsultāciju pakalpojumi un atbalsts mājsaimniecībām, jo īpaši enerģētiskās nabadzības skartiem cilvēkiem, mazaizsargātiem lietotājiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošiem cilvēkiem;
- d) mērķtiecīgi konsultāciju pakalpojumi MVU un mikrouzņēmumiem;
- e) informācijas sniegšana formā, kas pieejama cilvēkiem ar invaliditāti;
- f) paraugprojekti;
- g) darbības darba vietās;
- h) apmācības darbības;
- i) digitālie rīki;
- j) iesaistes stratēģijas.

3. Šā panta vajadzībām 2. punktā minētajos pasākumos ietilpst atbalstoša satvara radīšana tādiem tirgus dalībniekiem kā 1. punktā minētie, jo īpaši šādā nolūkā:
- a) vienas pieturas aģentūru vai līdzīgu mehānismu izveide ar mērķi galalietotājiem un galaizmantotājiem, jo īpaši mājsaimniecībām un mazajiem galalietotājiem un galaizmantotājiem, kas nav mājsaimniecības, tostarp MVU un mikrouzņēmumiem, sniegt tehniskas, administratīvas un finanšu konsultācijas un palīdzību energoefektivitātes jautājumos, piemēram, saistībā ar energopārbaudēm mājsaimniecībās, jautājumos par ēku energorenovāciju, informāciju par vecu un neefektīvu siltumapgādes sistēmu nomaiņu uz modernām un efektīvākām iekārtām un pāreju uz atjaunīgās enerģijas izmantošanu un enerģijas uzkrāšanu ēkās;
 - b) sadarbība ar privātiem dalībniekiem, kas sniedz tādus pakalpojumus kā energoauditi un enerģijas patēriņa novērtējumi, finansēšanas risinājumi un energorenovācijas īstenošana;
 - c) informēšana par izmaksu ziņā lietderīgām un viegli īstenojamām izmaiņām enerģijas izmantošanā;
 - d) informācijas par energoefektivitātes pasākumiem un finansēšanas instrumentiem izplatīšana;
 - e) vienotu kontaktpunktu izveide ar mērķi sniegt galalietotājiem un galaizmantotājiem visu nepieciešamo informāciju par viņu tiesībām, piemērojamajiem tiesību aktiem un strīdu izšķiršanas mehānismiem, kas tiem pieejami strīda gadījumā. Šādi vienoti kontaktpunkti var būt vispārīgas patērētāju informācijas sniegšanas punktu daļa.

4. Šā panta nolūkā dalībvalstis sadarbībā ar kompetentajām iestādēm un – attiecīgā gadījumā – ar privātām ieinteresētajām personām izveido īpašas vienas pieturas aģentūras vai līdzīgus mehānismus tehnisku, administratīvu un finansiālu konsultāciju sniegšanai energoefektivitātes jomā. Minētie mehānismi:
- a) konsultē, sniedzot racionalizētu informāciju par tehniskajām un finanšu iespējām un risinājumiem mājāsaimniecībām, MVU, mikrouzņēmumiem un valsts sektora iestādēm;
 - b) sniedz visaptverošu atbalstu visām mājāsaimniecībām, īpašu uzmanību pievēršot enerģētiskās nabadzības skartajām mājāsaimniecībām un ēkām ar viszemāko sniegumu, kā arī akreditētiem uzņēmumiem un uzstādītājiem, kas sniedz modernizācijas pakalpojumus, atbalstu pielāgojot dažādiem mājokļu tipiem un ģeogrāfiskajam mērogam, un sniedz atbalstu, kurš aptver dažādos modernizācijas projekta posmus, tostarp nolūkā atvieglināt minimālā energoefektivitātes standarta īstenošanu, ja šāds standarts ir noteikts Savienības legislatīvā aktā;
 - c) konsultē par enerģijas patēriņa paradumiem.
5. Īpašās vienas pieturas aģentūras mehānismi, kas minēti 4. punktā, attiecīgā gadījumā:
- a) sniedz informāciju par kvalificētiem energoefektivitātes speciālistiem;
 - b) apkopo tipoloģijas kopsavilkuma datus no energoefektivitātes projektiem, dalās pieredzē un to dara publiski pieejamu;

- c) piesaista tirgus dalībniekus potenciāliem projektiem, jo īpaši mazāka mēroga, vietējiem projektiem.

Piemērojot pirmās daļas b) apakšpunktu, Komisija palīdz dalībvalstīm, lai veicinātu paraugprakses apmaiņu un uzlabotu pārrobežu sadarbību attiecībā uz to.

- 6. Šā panta 4. punktā minētās vienas pieturas aģentūras piedāvā īpašus pakalpojumus enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un cilvēkiem mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem.

Komisija sniedz dalībvalstīm vadlīnijas minēto vienas pieturas aģentūru izveidei ar mērķi panākt visā Savienībā saskaņotu pieeju. Vadlīnijas veicina sadarbību starp publiskām struktūrām, enerģētikas aģentūrām un kopienas vadītām iniciatīvām.

- 7. Dalībvalstis rada tirgus dalībniekiem piemērotus apstākļus, lai tie nodrošinātu gala patērētājiem, arī enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem, MVU un mikrouzņēmumiem pienācīgu un mērķtiecīgu informāciju un padomus par energoefektivitāti.

8. Dalībvalstis nodrošina, ka galalietotājiem, galaizmantotājiem, enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem ar neatkarīga mehānisma, piemēram, enerģētikas ombuda vai patērētāju struktūras, starpniecību vai ar regulatīvās iestādes starpniecību ir pieejami vienkārši, taisnīgi, pārredzami, neatkarīgi, iedarbīgi un efektīvi ārpustiesas mehānismi strīdu izšķiršanai attiecībā uz šajā direktīvā paredzētajām tiesībām un pienākumiem. Ja galalietotājs ir patērētājs, kas definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/11/ES¹ 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā, šādi strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismi atbilst tajā izklāstītajām prasībām. Minētajam nolūkam var izmantot dalībvalstīs jau esošus ārpustiesas strīdu izšķiršanas mehānismus ar noteikumu, ka tie ir vienlīdz efektīvi.

Vajadzības gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka strīdu alternatīvas izšķiršanas vienības sadarbojas, lai nodrošinātu vienkāršus, taisnīgus, pārredzamus, neatkarīgus, iedarbīgus un efektīvus strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismus jebkādiem strīdiem, kuri rodas tādu produktu vai pakalpojumu sakarā, kas saistīti ar kādu produktu vai pakalpojumu, kurš ietilpst šīs direktīvas darbības jomā, vai nāk komplektā ar šādu produktu vai pakalpojumu.

Uzņēmumu dalība mājsaimniecības lietotājiem paredzētos strīdu ārpustiesas izšķiršanas mehānismos ir obligāta, ja vien dalībvalsts Komisijai nepierāda, ka citi mehānismi ir tikpat iedarbīgi.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2013/11/ES (2013. gada 21. maijs) par patērētāju strīdu alternatīvu izšķiršanu un ar ko groza Regulu (EK) Nr. 2006/2004 un Direktīvu 2009/22/EK (Direktīva par patērētāju SAI) (OV L 165, 18.6.2013., 63. lpp.).

9. Neskarot savus īpašuma un īres tiesību pamatprincipus, dalībvalstis veic nepieciešamos pasākumus, lai novērstu regulatīvus un neregulatīvus šķēršļus energoefektivitātei attiecībā uz ēkas vai ēkas vienības īpašnieku un īrnieku vai nomnieku vai vairāku īpašnieku pretrunīgajām interesēm, ar mērķi nodrošināt, ka minētās personas netiek atturētas veikt investīcijas energoefektivitātes uzlabošanā, kuras tās citādi būtu veikušas, tādēļ, ka viņi paši nesaņems visus ieguvumus vai ka nav noteikumu par to, kā starp viņiem sadalīt izmaksas un ieguvumus.

Pasākumi šādu šķēršļu novēršanai var ietvert stimulu nodrošināšanu, normatīvo noteikumu atcelšanu vai grozīšanu, vadlīniju pieņemšanu un skaidrojošus paziņojumus, administratīvo procedūru vienkāršošanu, arī valsts noteikumus un pasākumus, ar kuriem regulē lēmumu pieņemšanas procesus vairākīpašnieku īpašumos, un iespēju vērsties pie trešo pušu finansējuma risinājumiem. Pasākumus var kombinēt ar izglītības, apmācību, specifiskas informācijas un tehniskas palīdzības nodrošināšanu energoefektivitātes jautājumos tādiem tirgus dalībniekiem kā 1. punktā minētie.

Dalībvalstis veic piemērotus pasākumus, ar ko atbalsta daudzpusēju dialogu starp attiecīgajiem partneriem, piemēram, vietējām un reģionālām pārvaldes iestādēm, sociālajiem partneriem, īpašnieku un īrnieku vai nomnieku organizācijām, patērētāju organizācijām, enerģijas sadales uzņēmumiem vai enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumiem, ESKO, atjaunīgās enerģijas kopienām, iedzīvotāju energokopienām, publiskajām iestādēm un aģentūrām, ar mērķi nākt klajā ar priekšlikumiem par kopīgi akceptētiem pasākumiem, stimuliem un vadlīnijām, kas attiecas uz ēkas vai ēkas vienības īpašnieku un īrnieku vai nomnieku vai vairāku īpašnieku pretrunīgām interesēm.

Katra dalībvalsts par šādiem šķēršļiem un veiktajiem pasākumiem ziņo savā ilgtermiņa renovācijas stratēģijā, kas izveidota, ievērojot Direktīvas 2010/31/ES 2.a pantu un Regulu (ES) 2018/1999.

10. Komisija veicina informācijas apmaiņu un izplatīšanu saistībā ar labu praksi un metodikām energoefektivitātes jomā un sniedz tehnisko palīdzību pretrunīgu interešu mazināšanai dalībvalstīs.

23. pants

Partnerības energoefektivitātes jomā

1. Līdz ... [12 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] Komisija novērtē, vai esošajās partnerībās ir aptverta energoefektivitāte. Ja novērtējumā izrādās, ka ar esošajām partnerībām energoefektivitāte pietiekamā mērā nav aptverta, Komisija izveido konkrētām nozarēm pielāgotas energoefektivitātes partnerības Savienības līmenī ar apakšpartnerību katrā sektorā, kur šādas partnerības trūkst, iekļaujot un reprezentatīvi apvienojot galvenās ieinteresētās personas, tostarp sociālos partnerus, tādās nozarēs kā IKT, transports, finanses un būvniecība.

Ja tiek izveidota partnerība, Komisija – attiecīgā gadījumā – ieceļ priekšsēdētāju katrai konkrētai nozarei pielāgotai Savienības energoefektivitātes partnerībai.

2. Šā panta 1. punktā minēto partnerību mērķis ir veicināt dialogus klimata un enerģētikas pārkaršošanās jomā un mudināt nozares izstrādāt energoefektivitātes ceļvežus, lai apzinātu pieejamos pasākumus un tehnoloģiskās iespējas, kā panākt enerģijas ietaupījumu, sagatavoties atjaunīgās enerģijas izmantošanai un dekarbonizēt nozares.

Šādi ceļveži būtu vērtīgs devums, kas palīdz nozarēm plānot nepieciešamos ieguldījumus, lai sasniegtu šīs direktīvas un Regulas (ES) 2021/1119 mērķus, kā arī veicina pārrobežu sadarbību starp dalībniekiem, lai stiprinātu iekšējo tirgu.

24. pants

Mazaizsargāto lietotāju stiprināšana un aizsargāšana un enerģētiskās nabadzības mazināšana

1. Neskarot savu valsts ekonomikas un sociālo politiku un savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, dalībvalstis veic piemērotus pasākumus, ar ko stiprina un aizsargā enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus.

Definējot jēdzienu "mazaizsargātais lietotājs", ievērojot Direktīvas 2009/73/EK 3. panta 3. punktu un Direktīvas (ES) 2019/944 28. panta 1. punktu, dalībvalstis ņem vērā galaizmantotājus.

2. Neskarot savu valsts ekonomikas un sociālo politiku un savus pienākumus saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, lai mazinātu enerģētisko nabadzību, dalībvalstis energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un saistītos patērētāju aizsardzības vai informēšanas pasākumus, jo īpaši tos, kas noteikti šīs direktīvas 8. panta 3. punktā un 22. pantā, prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Minēto pasākumu monitoringu un ziņošanu par tiem veic, ievērojot spēkā esošās ziņošanas prasības, kas izklāstītas Regulas (ES) 2018/1999 24. pantā.
3. Lai atbalstītu enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus, dalībvalstis attiecīgā gadījumā:
 - a) īsteno energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus ar mērķi mazināt sadales ietekmi, ko rada citas rīcībpolitikas un pasākumi, piemēram, nodokļu pasākumi, kurus īsteno saskaņā ar šīs direktīvas 10. pantu, vai emisijas kvotu tirdzniecības piemērošana ēku un transporta sektorā saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK;
 - b) pēc iespējas labāk izmanto Savienības un valstu līmenī pieejamo publisko finansējumu, tostarp attiecīgā gadījumā finansiālo devumu, ko dalībvalstis saņēmušas no Sociālā klimata fonda saskaņā ar Regulas (ES) 2023/955 9. un 14. pantu, un ieņēmumus no emisijas kvotu izsolēm emisijas kvotu tirdzniecības, ievērojot ES ETS, saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK, investīcijām energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos kā prioritārām darbībām;

- c) veic agrīnas, uz nākotni vērstas investīcijas energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos, pirms parādās to citu rīcībpolitiku un pasākumu ietekme uz sadali;
 - d) veicina tehnisko palīdzību un tādu veicinošu finansējuma un finanšu rīku ieviešanu kā rēķinos balstītas shēmas, vietēja aizdevuma zaudējumu rezerve, garantiju fondi un fondi, kas koncentrējas uz dziļo renovāciju un renovāciju ar minimālu enerģijas ieguvumu;
 - e) veicina tehnisko palīdzību sociālās jomas dalībniekiem ar mērķi veicināt mazaizsargāto lietotāju aktīvu iesaisti enerģijas tirgū un pozitīvas izmaiņas viņu enerģijas patēriņa paradumos;
 - f) nodrošina piekļuvi finansējumam, dotācijām vai subsīdijām, kas sasaistīti ar enerģijas ieguvumu minimumu, un tādējādi veicina piekļuvi banku aizdevumiem par pieejamu cenu vai īpaši paredzētām kredītlinijām.
4. Dalībvalstis izveido tīklu, ko veido eksperti no dažādām nozarēm, piemēram, veselības, būvniecības un sociālās nozares, vai uztic uzdevumu esošam tīklam, kas izstrādā stratēģijas ar mērķi vietējiem un valsts līmeņa lēmumu pieņēmējiem palīdzēt īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un tehniskās palīdzības un finanšu rīkus nolūkā mazināt enerģētisko nabadzību. Dalībvalstis cenšas nodrošināt, lai ekspertu tīkla sastāvs nodrošina dzimumu līdzsvaru un atspoguļo visu cilvēku perspektīvas.

Dalībvalstis ekspertu tīklam var uzticēt konsultāciju sniegšanu par:

- a) valstu definīcijām, rādītājiem un kritērijiem attiecībā uz enerģētisko nabadzību, enerģētiski nabadzīgiem un mazaizsargātiem lietotājiem, tostarp galalietotājiem;
- b) to attiecīgo rādītāju un datu kopu izstrādi vai uzlabošanu, kas attiecas uz enerģētiskās nabadzības jautājumu un kas būtu jāizmanto un par ko būtu jāziņo;
- c) metodēm un pasākumiem, ar ko nodrošina dzīvošanas izmaksu pieejamību un veicina mājokļu izmaksu neitralitāti, vai veidus, kā nodrošināt, ka no energoefektivitātes uzlabošanas pasākumos investētajiem publiskajiem līdzekļiem labumu gūst gan ēku un ēku vienību īpašnieki, gan īrnieki vai nomnieki, – īpašu uzmanību pievēršot enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem, cilvēkiem mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem;
- d) pasākumiem, ar ko nepieļauj vai novērš situācijas, kurās konkrētas grupas ir vairāk skartas vai vairāk pakļautas enerģētiskās nabadzības riskam vai kuras ir vairāk pakļautas enerģētiskās nabadzības nelabvēlīgajai ietekmei, piemēram, pamatojoties uz to ienākumiem, dzimumu, veselības stāvokli vai piederību kādai minoritātes kopienai, un demogrāfiju.

V nodaļa

Enerģijas piegādes efektivitāte

25. pants

Siltumapgādes un aukstumapgādes novērtēšana un plānošana

1. Katra dalībvalsts savā integrētajā nacionālajā enerģētikas un klimata plānā un tā atjauninātajās redakcijās, ievērojot Regulu (ES) 2018/1999, iesniedz Komisijai visaptverošu siltumapgādes un aukstumapgādes novērtējumu. Minētajā visaptverošajā novērtējumā ietver šīs direktīvas X pielikumā noteikto informāciju, un tam pievieno novērtējumu, kas veikts, ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 15. panta 7. punktu.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka ieinteresētām personām, ko skar 1. punktā minētais visaptverošais novērtējums, tiek dota iespēja piedalīties siltumapgādes un aukstumapgādes plānu, visaptverošā novērtējuma un rīcībpolitiku un pasākumu sagatavošanā, vienlaikus nodrošinot, ka kompetentās iestādes neizpauž vai nublicē komercnoslēpumus vai uzņēmējdarbības noslēpumus, kas kā tādi ir identificēti.

3. Lai veiktu 1. punktā minēto visaptverošo novērtējumu, dalībvalstis veic izmaksu un ieguvumu analīzi, kura aptver to teritoriju, pamatojoties uz klimatiskajiem apstākļiem, ekonomisko iespējamību un tehnisko piemērotību. Ar minētās izmaksu un ieguvumu analīzes palīdzību ir iespējams veicināt resursefektīvāko un izmaksu ziņā lietderīgāko risinājumu apzināšanu, lai nodrošinātu siltumapgādes un aukstumapgādes vajadzības, ņemot vērā principu "energoefektivitāte pirmajā vietā". Minēto izmaksu un ieguvumu analīzi var veikt kā daļu no Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2001/42/EK¹ paredzētā vides novērtējuma.

Dalībvalstis izraugās kompetentās iestādes, kas atbild par izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanu, nodrošina detalizētas metodikas un pieņēmumus saskaņā ar XI pielikumu, kā arī izveido un publisko ekonomiskās analīzes procedūras.

4. Ja šā panta 1. punktā minētajā visaptverošajā novērtējumā un šā panta 3. punktā minētajā analīzē ir konstatēts, ka ir potenciāls, lai izmantotu augstas efektivitātes koģenerāciju un/vai efektīvu centralizētu siltumapgādi un aukstumapgādi no atlikumsiltuma, un tā radītie ieguvumi pārsniedz izmaksas, dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus efektīvas centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūras izveidei, lai attīstītu efektīvu centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūru, mudinātu iekārtu izstrādi atlikumsiltuma utilizācijai, tostarp arī rūpniecības nozarē, un radītu iespējas augstas efektivitātes koģenerācijas attīstībai un atlikumsiltuma un atjaunīgo energoresursu izmantošanai siltumapgādē un aukstumapgādē saskaņā ar šā panta 1. punktu un 26. panta 7. un 9. punktu.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/42/EK (2001. gada 27. jūnijs) par noteiktu plānu un programmu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 197, 21.7.2001., 30. lpp.).

Ja šā panta 1. punktā minētajā visaptverošajā novērtējumā un šā panta 3. punktā minētajā analīzē nav konstatēts potenciāls, kura radītie ieguvumi pārsniedz izmaksas, tostarp administratīvās izmaksas, kas saistītas ar 26. panta 7. punktā minētās izmaksu un ieguvumu analīzes veikšanu, attiecīgā dalībvalsts kopā ar vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm attiecīgā gadījumā var iekārtām nepiemērot šā panta 1. un 3. punktā paredzētās prasības.

5. Dalībvalstis pieņem rīcībpolitikas un pasākumus, kas nodrošina, ka tiek izmantots potenciāls, kas identificēts saskaņā ar šā panta 1. punktu veiktajos visaptverošajos novērtējumos. Minētās rīcībpolitikas un pasākumi ietver vismaz X pielikumā noteiktos elementus. Katra dalībvalsts minētās rīcībpolitikas un pasākumus paziņo kā daļu no savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumiem, kas iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, saviem turpmākajiem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata plāniem, kas paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu, un attiecīgajiem progresa ziņojumiem, kas iesniegti, ievērojot minēto regulu.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka reģionālās un vietējās iestādes sagatavo vietējus siltumapgādes un aukstumapgādes plānus vismaz tajās pašvaldībās, kurās kopējais iedzīvotāju skaits pārsniedz 45 000. Minētajiem plāniem, kā minimums, vajadzētu:
 - a) būt balstītiem uz informāciju un datiem, kas sniegti saskaņā ar 1. punktu veiktajos visaptverošajos novērtējumos, un sniegt aplēsi un kartējumu par energoefektivitātes palielināšanas potenciālu, ietverot zemas temperatūras centralizētās siltumapgādes gatavību, augstas efektivitātes koģenerāciju, atlikumsiltuma atgūšanu un atjaunīgās enerģijas izmantošanu siltumapgādē un aukstumapgādē konkrētajā teritorijā;

- b) atbilst principam "energoefektivitāte pirmajā vietā";
- c) ietvert stratēģiju saskaņā ar a) apakšpunktu apzinātā potenciāla izmantošanai;
- d) būt sagatavotiem, iesaistot visas attiecīgās reģionālās vai vietējās ieinteresētās personas un nodrošinot plašas sabiedrības līdzdalību, arī vietējās energoinfrastruktūras operatoru līdzdalību;
- e) ņemt vērā attiecīgo esošo energoinfrastruktūru;
- f) ņemt vērā vietējo kopienu un vairāku vietējo vai reģionālo administratīvo vienību vai reģionu kopīgās vajadzības;
- g) izvērtēt energokopienu lomu un citas patērētāju virzītas iniciatīvas, kuras var aktīvi veicināt vietējo siltumapgādes un aukstumapgādes projektu īstenošanu;
- h) iekļaut vietējā ēku fonda siltumapgādes un aukstumapgādes iekārtu un sistēmu analīzi, ņemot vērā katras teritorijas specifiskās iespējas veikt energoefektivitātes pasākumus un vajadzību pievērsties ēkām ar ļoti sliktu elektrosniegumu un neaizsargāto mājāsaimniecību vajadzības;
- i) izvērtēt, kā finansēt rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanu, un identificēt finanšu mehānismus, kas ļautu patērētājiem pāriet uz atjaunīgo siltumapgādi un aukstumapgādi;

- j) ietvert trajektoriju plānu mērķu sasniegšanai atbilstīgi klimatneitralitātei un identificēto rīcībpolitiku un pasākumu īstenošanas progresa uzraudzību;
- k) tiekties uz to, lai publiskajās struktūrās esošas vecas un neefektīvas siltumapgādes un aukstumapgādes iekārtas aizstātu ar augstas efektivitātes alternatīvām, lai pakāpeniski atteiktos no fosilā kurināmā;
- l) izvērtēt iespējamo sinerģiju ar kaimiņos esošo reģionālo vai vietējo pārvaldes iestāžu plāniem veicināt kopīgas investīcijas un izmaksu efektivitāti.

Dalībvalstis nodrošina, ka visām attiecīgajām personām, tostarp publiskām un attiecīgām privātām ieinteresētajām personām, tiek dota iespēja piedalīties siltumapgādes un aukstumapgādes plānu, 1. punktā minētā visaptverošā novērtējuma un 5. punktā minēto rīcībpolitiku un pasākumu sagatavošanā.

Minētajā nolūkā dalībvalstis reģionālo un vietējo iestāžu atbalstam izstrādā ieteikumus, kas palīdz īstenot rīcībpolitikas un pasākumus energoefektīvas un atjaunīgajā enerģijā balstītas siltumapgādes un aukstumapgādes jomā reģionālā un vietējā līmenī, lietderīgi izmantojot apzināto potenciālu. Dalībvalstis reģionālās un vietējās iestādes atbalsta, cik lielā mērā vien iespējams, izmantojot jebkādu līdzekļu, arī finansiālā atbalsta un tehniskā atbalsta shēmas. Dalībvalstis nodrošina, ka siltumapgādes un aukstumapgādes plāni ir saskaņoti ar citām vietējām klimata, enerģētikas un vides plānošanas prasībām, lai izvairītos no administratīvā sloga vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm un veicinātu plānu efektīvu īstenošanu.

Vietējos siltumapgādes un aukstumapgādes plānus var kopīgi īstenot vairāku kaimiņos esošu vietējo pārvaldes iestāžu grupa, ja ir piemērots ģeogrāfiskais un administratīvais konteksts, kā arī siltumapgādes un aukstumapgādes infrastruktūra.

Vietējos siltumapgādes un aukstumapgādes plānus novērtē kompetentā iestāde, un vajadzības gadījumā pēc tam veic atbilstīgus īstenošanas pasākumus.

26. pants

Siltumapgāde un aukstumapgāde

1. Lai nodrošinātu primārās enerģijas efektīvāku patēriņu un palielinātu atjaunīgās enerģijas īpatsvaru siltumapgādē un aukstumapgādē tīklā, efektīva centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma atbilst šādiem kritērijiem:
 - a) līdz 2027. gada 31. decembrim – sistēma, kurā izmanto vismaz 50 % atjaunīgās enerģijas, 50 % atlikumsiltuma, 75 % koģenerācijas režīmā saražota siltuma vai šādas enerģijas un siltuma kombināciju 50 % apmērā;
 - b) no 2028. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 50 % atjaunīgās enerģijas, 50 % atlikumsiltuma, 50 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma, 80 % augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražota siltuma vai vismaz šādas siltumenerģijas kombināciju tīklā, atjaunīgās enerģijas īpatsvaram esot vismaz 5 % un kopējam atjaunīgās enerģijas, atlikumsiltuma vai augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražota siltuma īpatsvaram esot vismaz 50 %;

- c) no 2035. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 50 % atjaunīgās enerģijas, 50 % atlikumsiltuma vai 50 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma, vai sistēma, kurā atjaunīgās enerģijas, atlikumsiltuma vai augstas efektivitātes koģenerācijas rezultātā saražota siltuma kopējais īpatsvars ir vismaz 80 % un – papildus tam – atjaunīgās enerģijas vai atlikumsiltuma kopējais īpatsvars ir vismaz 35 %;
- d) no 2040. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 75 % atjaunīgās enerģijas, 75 % atlikumsiltuma vai 75 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma, vai sistēma kurā izmanto vismaz 95 % atjaunīgās enerģijas, atlikumsiltuma un augstas efektivitātes koģenerācijas rezultātā saražota siltuma un – papildus tam – atjaunīgās enerģijas vai atlikumsiltuma kopējais īpatsvars ir vismaz 35 %;
- e) no 2045. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto vismaz 75 % atjaunīgās enerģijas, 75 % atlikumsiltuma vai 75 % atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma;
- f) no 2050. gada 1. janvāra – sistēma, kurā izmanto tikai atjaunīgo enerģiju, tikai atlikumsiltumu vai tikai atjaunīgās enerģijas un atlikumsiltuma kombināciju.

2. Dalībvalstis var arī kā alternatīvu šā panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem izvēlēties ilgtspējas snieguma kritērijus, kas balstīti uz SEG emisiju daudzumu, ko centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma rada uz lietotājiem piegādātā siltuma vai aukstuma vienību, ņemot vērā pasākumus, kas īstenoti, lai izpildītu pienākumu, ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 24. panta 4. punktu. Ja tiek izvēlēti minētie kritēriji, efektīvai centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmai ir šāds maksimālais SEG emisiju daudzums uz vienu lietotājiem piegādātā siltuma vai aukstuma vienību:
- a) līdz 2025. gada 31. decembrim: 200 grami/kWh;
 - b) no 2026. gada 1. janvāra: 150 grami/kWh;
 - c) no 2035. gada 1. janvāra: 100 grami/kWh;
 - d) no 2045. gada 1. janvāra: 50 grami/kWh;
 - e) no 2050. gada 1. janvāra: 0 grami/kWh.

3. Dalībvalstis var izvēlēties piemērot SEG emisiju kritērijus uz vienu siltuma vai aukstuma vienību jebkurā šā panta 2. punkta a)-e) apakšpunktā minētajā laikposmā. Ja tās izvēlas to darīt, tās informē Komisiju līdz... [trīs mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] par šā panta 2. punkta a) apakšpunktā minēto laikposmu un vismaz sešus mēnešus pirms šā panta 2. punkta b)-e) apakšpunktā minēto attiecīgo laikposmu sākuma. Šādā paziņojumā ietver pasākumus, kas īstenoti, lai izpildītu pienākumu, ievērojot Direktīvas (ES) 2018/2001 24. panta 4. punktu, ja par tiem nav jau paziņots iepriekš to jaunākajā nacionālā enerģētikas un klimata plānu atjauninājumā.
4. Lai centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma kvalificētos par efektīvu, dalībvalstis nodrošina, ka līdz ar tās būvniecību vai tās piegādes vienību būtisku modernizāciju centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēma atbilst 1. vai 2. punktā izklāstītajiem kritērijiem, kas piemērojami laikā, kad tās ekspluatācija tiek sākota vai turpināta pēc modernizācijas. Dalībvalstis arī nodrošina, ka līdz ar centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmas būvniecību vai tās piegādes vienību būtisku modernizāciju:
- a) esošajos siltumavotos netiek palielināts tāda fosilā kurināmā izmantojums, kas nav dabasgāze, salīdzinājumā ar gada patēriņu, kas aprēķināts kā vidējais rādītājs no iepriekšējiem trīs pilnas ekspluatācijas kalendārajiem gadiem pirms modernizācijas; un
 - b) nevienā jaunajā siltumavotā šajā sistēmā netiek izmantots fosilais kurināmais, izņemot dabasgāzi, ja sistēma būvēta vai būtiski modernizēta līdz 2030. gadam.

5. Dalībvalstis nodrošina, ka no 2025. gada 1. janvāra un pēc tam reizi piecos gados visu tādu esošo centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmu operatori, kuru kopējā siltuma un aukstuma izlaide pārsniedz 5 MW un kuras neatbilst 1. punkta b)–e) apakšpunktā noteiktajiem kritērijiem, sagatavo plānu primārās enerģijas efektīvāka patēriņa nodrošināšanai, sadales zudumu samazināšanai un atjaunīgās enerģijas īpatsvara palielināšanai siltumapgādē un aukstumapgādē. Plānā ietver pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu 1. punkta b)–e) apakšpunktā noteiktos kritērijus, un tas ir jāapstiprina kompetentajai iestādei.
6. Dalībvalstis nodrošina, ka datu centri, kuru kopējā nominālā enerģijas ielaide pārsniedz 1 kW, utilizē atlikumsiltumu vai izmanto citus atlikumsiltuma atgūšanas lietojumus, izņemot, ja datu centri var pierādīt, ka tas nav tehniski vai ekonomiski iespējams saskaņā ar 7. punktā minēto novērtējumu.
7. Lai novērtētu siltumapgādes un aukstumapgādes energoefektivitātes palielinājuma ekonomisko īstenojamību, dalībvalstis nodrošina, ka tiek veikta izmaksu un ieguvumu analīze iekārtas līmenī saskaņā ar XI pielikumu tad, ja no jauna tiek plānotas vai būtiski modernizētas šādas iekārtas:
 - a) termoelektroenerģijas ražošanas iekārta, kuras gada vidējā kopējā enerģijas ielaide pārsniedz 10 MW, – lai novērtētu, kādas būtu izmaksas un ieguvumi, nosakot, ka iekārtai jādarbojas kā augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtai;
 - b) rūpnieciska iekārta, kuras gada vidējā kopējā enerģijas ielaide pārsniedz 8 MW, lai novērtētu atlikumsiltuma utilizāciju objektā un ārpus tā;

- c) pakalpojumu komplekss, kura gada vidējā kopējā enerģijas ielaide pārsniedz 7 MW, piemēram, notekūdeņu attīrīšanas kompleksi un sašķidrīnātas dabasgāzes (LNG) kompleksi, lai novērtētu atlikumsiltuma utilizāciju objektā un ārpus tā;
- d) datu centrs, kura kopējā nominālā enerģijas ielaide pārsniedz 1 MW līmeni, lai novērtētu izmaksu un ieguvumu analīzi, attiecībā uz atlikumsiltuma utilizāciju, ja to izmantotu, lai apmierinātu ekonomiski pamatotu pieprasījumu, un šīs iekārtas pieslēgšanu centralizētas siltumapgādes tīklam vai efektīvai/AER balstītai centralizētas aukstumapgādes sistēmai, vai citiem atlikumsiltuma atgūšanas tai skaitā – bet ne tikai – tehnisko iespējamību, izmaksu efektivitāti un ietekmi uz energoefektivitāti un vietējo siltuma pieprasījumu, ieskaitot sezonālās izmaiņas, lietojumiem.

Analīzē, kura minēta d) punkta pirmajā daļā, apsver aukstumapgādes sistēmas risinājumus, kas ļauj aizvadīt vai uztvert atlikumsiltumu lietderīgā temperatūras līmenī ar minimālu papildu enerģijas ielaidi.

Dalībvalstis tiecas likvidēt šķēršļus atlikumsiltuma utilizācijai un sniedz atbalstu atlikumsiltuma izmantošanai, ja iekārtas tiek no jauna plānotas vai modernizētas.

Tādas iekārtas uzstādīšana, ar ko uztvert sadedzināšanas iekārtā radīto oglekļa dioksīdu, lai to ģeoloģiski uzglabātu, kā paredzēts Direktīvā 2009/31/EK, neuzskata par modernizāciju šā punkta b) un c) apakšpunkta nozīmē.

Dalībvalstis prasa, lai izmaksu un ieguvumu analīze tiktu veikta sadarbībā ar uzņēmumiem, kas atbild par kompleksa darbību.

8. Dalībvalstis var atbrīvot no 7. punkta prasībām:

- a) tādas maksimālās slodzes un rezerves elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kuras paredzēts ekspluatēt mazāk nekā 1500 darba stundas gadā – rēķinot kā slīdošo vidējo piecu gadu laikposmā –, balstoties uz dalībvalstu noteiktu verifikācijas procedūru, ar ko tiek nodrošināta šā atbrīvojuma kritērija ievērošana;
- b) iekārtas, kam jāatrodas tuvu pie ģeoloģiskām uzglabāšanas vietām, kuras ir apstiprinātas saskaņā ar Direktīvu 2009/31/EK;
- c) datu centrus, kuru atlikumsiltums tiek vai tiks izmantots centralizētās siltumapgādes tīklā vai tieši telpu apsildei, mājsaimniecības karstā ūdens sagatavošanai vai citiem lietojumiem ēkā vai ēku grupā vai kompleksos, kuros datu centrs izvietots.

Dalībvalstis atsevišķu iekārtu atbrīvošanai no 7. punkta c) un d) apakšpunkta piemērošanas var arī noteikt robežvērtības, kas izteiktas kā pieejamā izmantojamā atlikumsiltuma apjoms, siltuma pieprasījums vai attālums starp rūpnieciskām iekārtām un centralizētas siltumapgādes tīkliem.

Dalībvalstis paziņo Komisijai par atbrīvojumiem, kas pieņemti saskaņā ar šo punktu.

9. Dalībvalstis pieņem atļaujas izsniegšanas kritērijus, kā minēts Direktīvas (ES) 2019/944 8. pantā, vai līdzvērtīgus atļaujas kritērijus, lai:

- a) ņemtu vērā 25. panta 1. punktā minētā visaptverošā novērtējuma rezultātu;

- b) nodrošinātu, ka tiek izpildītas 7. punktā noteiktās prasības;
 - c) ņemtu vērā 7. punktā minētās izmaksu un ieguvumu analīzes rezultātus.
10. Dalībvalstis var uz konkrētām iekārtām neattiecināt prasības, kas noteiktas ar 9. punktā minētajiem atļaujas izsniegšanas vai līdzvērtīgiem atļaujas kritērijiem, īstenojot risinājumus, kuru ieguvumi pārsniedz izmaksas, ja pastāv sevišķi svarīgi iemesli, kas izriet no tiesību aktiem, īpašumtiesībām vai finansējuma. Minētajos gadījumos attiecīgā dalībvalsts trīs mēnešu laikā pēc minētā lēmuma pieņemšanas iesniedz Komisijai argumentētu lēmumu. Komisija trīs mēnešu laikā pēc paziņojuma saņemšanas var izdot atzinumu par šo lēmumu.
11. Šā panta 7., 8., 9. un 10. punktu piemēro iekārtām, uz kurām attiecas Direktīva 2010/75/ES, neskarot minētajā direktīvā noteiktās prasības.
12. Dalībvalstis par izmaksu un ieguvumu analīzēm, kas veiktas saskaņā ar 7. punkta a)–d) apakšpunktu, vāc informāciju. Minētajai informācijai vajadzētu saturēt vismaz datus par pieejamajiem siltumapgādes apjomiem un siltuma parametriem, plānoto darbības stundu skaitu gadā un objektu ģeogrāfisko atrašanās vietu. Minētos datus publicē, pienācīgi ņemot vērā to iespējamo sensitivitāti.

13. Pamatojoties uz III pielikuma d) punktā minētajām saskaņotajām efektivitātes atsaucēs vērtībām, dalībvalstis nodrošina, ka ir iespējams apliecināt augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas izcelsmi saskaņā ar objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, kurus noteikusi katra dalībvalsts. Tās nodrošina, ka minētais izcelsmes apliecinājums atbilst XII pielikumā noteiktajām prasībām un ka tajā ir iekļauta vismaz XII pielikumā norādītā informācija. Dalībvalstis savstarpēji atzīst savus izcelsmes apliecinājumus tikai kā šajā punktā minētās informācijas pierādījumu. Atteikumu atzīt izcelsmes apliecinājumu kā šādu pierādījumu, jo īpaši ar krāpšanas novēršanu saistītu iemeslu dēļ, pamato ar objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem. Dalībvalstis paziņo Komisijai par šādu atteikumu un izklāsta tā pamatojumu. Izcelsmes apliecinājuma atzīšanas atteikuma gadījumā Komisija var pieņemt lēmumu likt atteikuma paudējam atzīt izcelsmes apliecinājumu, jo īpaši atsaucoties uz objektīviem, pārredzamiem un nediskriminējošiem kritērijiem, ar kuriem pamatota šāda atzīšana.
14. Dalībvalstis nodrošina, ka jebkāds pieejamais koģenerācijas atbalsts tiek piešķirts tikai tad, ja elektroenerģija tiek ražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā un atlikumsiltums tiek lietderīgi izmantots, lai panāktu primārās enerģijas ietaupījumu. Publiskajam atbalstam koģenerācijai un centralizētas siltumapgādes ražošanai un tīkliem attiecīgā gadījumā piemēro noteikumus par valsts atbalstu.

27. pants

Enerģijas pārveide, pārvade un sadale

1. Valstu energoregulatori, veicot Direktīvā 2009/73/EK un Direktīvā (ES) 2019/944 paredzētos regulatīvos uzdevumus attiecībā uz lēmumiem par gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras darbību, arī lēmumiem par tīkla tarifiem, piemēro principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu. Papildus principam "energoefektivitāte pirmajā vietā" valstu energoregulatori var ņemt vērā izmaksu efektivitāti, sistēmas efektivitāti un piegādes drošību, un tirgus integrāciju, vienlaikus aizsargājot Savienības klimata mērķrādītājus un ilgtspēju, kā izklāstīts Regulas (ES) 2019/943 18. pantā un Regulas (EK) Nr. 715/2009 13. pantā.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka gāzes un elektroenerģijas pārvades un sadales sistēmu operatori tīkla plānošanā, tīkla attīstīšanā un investīciju lēmumos piemēro principu "energoefektivitāte pirmajā vietā" saskaņā ar šīs direktīvas 3. pantu. Valstu regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās valstu iestādes verificē, ka metodikā, ko izmanto pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori izmaksu un ieguvumu analīzē novērtē alternatīvas un ņem vērā plašākus ieguvumus no energoefektivitātes risinājumiem, pieprasījuma puses elastību un investīcijas aktīvos, kas veicina klimata pārmaiņu mazināšanu. Valstu regulatīvās iestādes vai citas izraudzītās valstu iestādes arī verificē to, kā pārvades sistēmu operatori vai sadales sistēmu operatori, apstiprinot, verificējot vai uzraugot savus projektus un tīkla attīstības plānus, ievērojot Direktīvas 2009/73/EK 22. pantu un Direktīvas (ES) 2019/944 32. panta 3. punktu un 51. pantu, ir īstenojuši principu "energoefektivitāte pirmajā vietā". Valstu regulatīvās iestādes var nodrošināt metodiku un norādījumus par to, kā izmaksu un ieguvumu analīzē – ciešā sadarbībā ar pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem, kuri var dalīties ar svarīgām tehniskām zināšanām, – novērtēt alternatīvas.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades un sadales sistēmu operatori uzrauga un kvantificē kopējo tīkla zudumu apjomu un, ja tas ir tehniski un finansiāli iespējams, optimizē tīklus un uzlabo tīkla efektivitāti. Pārvades un sadales sistēmu operatori par minētajiem pasākumiem un paredzamo enerģijas ietaupījumu, ko dos tīkla zudumu samazināšana, ziņo valsts enerģētikas regulatīvajai iestādei. Dalībvalstis nodrošina, ka pārvades un sadales sistēmu operatori energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus novērtē attiecībā uz esošajām gāzes vai elektroenerģijas pārvades vai sadales sistēmām un energoefektivitāti uzlabo infrastruktūras konstrukcijā un ekspluatācijā, jo īpaši saistībā ar viedtīklu izvēršanu. Dalībvalstis mudina pārvades un sadales sistēmu operatorus izstrādāt inovatīvus risinājumus, kuri uzlabotu esošo un turpmāko sistēmu energoefektivitāti, un tam izmanto stimulus balstītus noteikumus saskaņā ar tarifu principiem, kas izklāstīti Regulas (ES) 2019/943 18. pantā un Regulas (EK) Nr. 715/2009 13. pantā.
4. Valstu enerģētikas regulatīvās iestādes gada ziņojumā, ko sagatavo, ievērojot Direktīvas 2009/73/EK 41. pantu un ievērojot Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 1. punkta i) apakšpunktu, iekļauj īpašu sadaļu par progresu, kas panākts energoefektivitātes uzlabošanā attiecībā uz gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras ekspluatāciju. Minētajos ziņojumos valstu enerģētikas regulatīvās iestādes sniedz novērtējumu par gāzes un elektroenerģijas infrastruktūras ekspluatācijas kopējo efektivitāti un par pārvades un sadales sistēmu operatoru veiktajiem pasākumiem un attiecīgā gadījumā sniedz ieteikumus par energoefektivitātes uzlabošanu, tostarp par izmaksu efektīvām alternatīvām, ar kurām samazina maksimālo slodzi un kopējo elektroenerģijas patēriņu.

5. Attiecībā uz elektroenerģiju dalībvalstis nodrošina, ka tīklu noteikumi un tīklu tarifi atbilst XIII pielikumā izklāstītajiem kritērijiem, ņemot vērā tīkla kodeksus un vadlīnijas, kas izstrādāti, ievērojot Regulu (ES) 2019/943 un Direktīvas (ES) 2019/944 59. panta 7. punkta a) apakšpunktā izklāstīto pienākumu, lai ļautu veikt visas vajadzīgās investīcijas tīklos tādā veidā, kas ļauj nodrošināt tīklu dzīvotspēju.
6. Dalībvalstis var atļaut pie tīkla piesaistītai enerģijas pārvadei un sadalei izmantot tādas shēmu un tarifu struktūru elementus, kuriem ir sociāls mērķis, ar noteikumu, ka jebkāda kropļojoša ietekme uz pārvades un sadales sistēmu ir pēc iespējas mazāka un nav nesamērīga ar sociālo mērķi.
7. Valstu regulatīvās iestādes nodrošina, ka tiek atcelti tie pārvades un sadales tarifi, kas iestrādāti stimuli, kas negatīvi ietekmē elektroenerģijas un gāzes ražošanas, pārvades, sadales un piegādes energoefektivitāti. Dalībvalstis nodrošina infrastruktūras projektēšanas un esošās infrastruktūras ekspluatācijas efektivitāti saskaņā ar Regulu (ES) 2019/943 un to, ka tarifi ļauj reaģēt uz pieprasījumu.
8. Pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori ievēro XIV pielikumu.

9. Attiecīgos gadījumos valstu regulatīvās iestādes var pieprasīt, lai pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori veicina augstas efektivitātes koģenerācijas iekārtu izvietojumu netālu no siltuma pieprasījuma vietām, samazinot pieslēguma un sistēmas izmantošanas maksu.
10. Dalībvalstis var ļaut elektroenerģijas ražotājiem, kas izmanto augstas efektivitātes koģenerācijas režīmu un vēlas pieslēgties tīklam, izsludināt konkursu par pieslēgšanas darbiem.
11. Sniedzot ziņojumu saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES un neskarot tās 9. panta 2. punktu, dalībvalstis apsver iespēju ziņojumā iekļaut informāciju par energoefektivitātes līmeni iekārtās, kurās veic kurināmā sadedzināšanu un kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauka ir 50 MW vai vairāk, ņemot vērā attiecīgos labākos pieejamos tehniskos paņēmienus, kas izstrādāti saskaņā ar Direktīvu 2010/75/ES.

VI nodaļa

Horizontāli noteikumi

28. pants

Kvalifikācijas, akreditācijas un sertifikācijas shēmu pieejamība

1. Dalībvalstis izveido tīklu, kurš nodrošina ar energoefektivitāti saistītām profesijām vajadzīgo kompetences līmeni, kas atbilst tirgus vajadzībām. Dalībvalstis ciešā sadarbībā ar sociālajiem partneriem nodrošina, ka ar energoefektivitāti saistītām profesijām, tai skaitā energopakalpojumu sniedzējiem, energoauditu sniedzējiem, energopārvaldniekiem, neatkarīgiem ekspertiem, būvelementu uzstādītājiem, kā minēts Direktīvā 2010/31/ES, un integrētu renovācijas darbu veicējiem, ir pieejamas sertifikācijas un/vai līdzvērtīgas kvalifikācijas shēmas un vajadzības gadījumā arī piemērotas mācību programmas un ka tās ir uzticamas un palīdz sasniegt valstu energoefektivitātes mērķus un vispārējos Savienības dekarbonizācijas mērķus.

Dalībvalstis nodrošina, ka sertifikācijas vai līdzvērtīgu kvalifikācijas shēmu un vajadzības gadījumā arī piemērotu mācību programmu nodrošinātāji ir akreditēti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 765/2008¹ vai apstiprināti, ievērojot saskaņotus valstu tiesību aktus vai standartus.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (EK) Nr. 765/2008 (2008. gada 9. jūlijs), ar ko nosaka akreditācijas prasības un atceļ Regulu (EEK) Nr. 339/93 (OV L 218, 13.8.2008., 30. lpp.).

2. Dalībvalstis veicina dalību sertifikācijas, mācību un izglītības programmās, kas nodrošina energoefektivitātes profesijām vajadzīgo kompetences līmeni, kurš atbilst tirgus vajadzībām.
3. Komisija līdz ... [12 mēneši pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]:
 - a) sadarbībā ar dalībvalstu ieceltu ekspertu grupu izveido satvaru vai izstrādā kampaņu, lai energoefektivitātes profesijām piesaistītu vairāk cilvēku, vienlaikus nodrošinot nediskriminēšanas principa ievērošanu;
 - b) novērtē, cik reāli ir izveidot vienota piekļuves punkta platformu, pēc iespējas izmantojot esošās iniciatīvas, lai sniegtu atbalstu dalībvalstīm savu pasākumu izstrādāšanā, ar mērķi nodrošināt atbilstīga līmeņa kvalificētus speciālistus, kas vajadzīgi, lai saglabātu energoefektivitātes progresu nolūkā sasniegt Savienības klimata un enerģētikas mērķrādītājus. Platforma apvienotu dalībvalstu ekspertus, sociālos partnerus, izglītības iestādes, akadēmiskās aprindas un citas attiecīgās ieinteresētās personas ar mērķi veicināt un popularizēt paraugpraksi kvalifikācijas shēmu un mācību programmu jomā, lai nodrošinātu lielāku skaitu energoefektivitātes speciālistu un esošo speciālistu pārkvalificēšanu vai kvalifikācijas celšanu nolūkā apmierināt tirgus vajadzības.
4. Dalībvalstis nodrošina, ka nacionālajās sertifikācijas shēmās vai līdzvērtīgās kvalifikācijas shēmās un vajadzības gadījumā arī mācību programmās ir ņemti vērā pastāvošie Eiropas vai starptautiskie energoefektivitātes standarti.

5. Dalībvalstis 1. punktā minētās sertifikācijas, shēmas, līdzvērtīgas kvalifikācijas shēmas vai piemērotas mācību programmas dara publiski pieejamas un sadarbojas savā starpā un ar Komisiju, lai veiktu shēmu salīdzināšanu un atzīšanu.

Dalībvalstis veic piemērotus pasākumus, lai patērētāji būtu informēti par 29. panta 1. punktā minēto shēmu pieejamību.

6. Dalībvalstis līdz 2024. gada 31. decembrim un pēc tam vismaz reizi četros gados novērtē, vai shēmas nodrošina energopakalpojumu sniedzējiem, energoauditoriem, energopārvaldniekiem, neatkarīgiem ekspertiem, būvelementu uzstādītājiem, kā minēts Direktīvā 2010/31/ES, un integrētu renovācijas darbu veicējiem, vajadzīgo kompetences līmeni un vienlīdzīgu piekļuvi visām personām saskaņā ar nediskriminēšanas principu. Dalībvalstis arī izvērtē atšķirību, kas pastāv starp speciālistu pieejamību un nepieciešamību pēc tiem. Dalībvalstis novērtējumu un uz to balstītos ieteikumus dara publiski pieejamus un tos iesniedz, izmantojot e-platformu, kas izveidota saskaņā ar 28. pantu Regulā (ES) 2018/1999.

29. pants

Energoapakalpojumi

1. Dalībvalstis veicina energopakalpojumu tirgu un MVU piekļuvi tam, izplatot skaidru un viegli pieejamu informāciju par:
 - a) pieejamiem energopakalpojumu līgumiem un noteikumiem, kas būtu jāiekļauj šādos līgumos, lai nodrošinātu enerģijas ietaupījumu un galalietotāju tiesības;

- b) finanšu instrumentiem, stimuliem, dotācijām, apgrozības fondiem, garantijām, apdrošināšanas shēmām un aizdevumiem, ar ko tiek atbalstīti energoefektivitātes pakalpojumu projekti;
 - c) pieejamajiem energopakalpojumu sniedzējiem, piemēram, *ESCO*, kas ir kvalificēti vai sertificēti, un to kvalifikāciju vai sertifikāciju saskaņā ar 28. pantu;
 - d) pieejamajām monitoringa un verifikācijas metodikām un kvalitātes kontroles shēmām.
2. Dalībvalstis mudina tādu kvalitātes marķējumu izstrādi, cita starpā no tirgotāju apvienību puses, kuri attiecīgā gadījumā ir balstīti uz Eiropas vai starptautiskiem standartiem.
 3. Dalībvalstis dara publiski pieejamu un regulāri atjaunina pieejamo kvalificēto vai sertificēto energopakalpojumu sniedzēju un to kvalifikācijas dokumentu vai sertifikātu sarakstu saskaņā ar 28. pantu vai nodrošina saskarni, kur energopakalpojumu sniedzēji var sniegt minēto informāciju.
 4. Dalībvalstis, ja tas ir tehniski un ekonomiski iespējams, veicina un nodrošina energoefektivitātes līgumu izmantošanu publisko struktūru īpašumā esošu lielu ēku renovācijai. Attiecībā uz tādu lielu nedzīvojamu ēku renovāciju, kuru kopējā lietderīgā grīdas platība pārsniedz 750 m², dalībvalstis nodrošina, ka publiskās struktūras novērtē energoefektivitātes līgumu un citu uz sniegumu balstītu energopakalpojumu izmantošanas iespējamību.

Dalībvalstis var mudināt publiskās struktūras energoefektivitātes līgumus kombinēt ar paplašinātiem energopakalpojumiem, arī pieprasījumu reakciju un uzkrāšanu, lai nodrošinātu enerģijas ietaupījumu un saglabātu laika gaitā gūtos rezultātus, veicot pastāvīgu uzraudzību, efektīvu ekspluatāciju un uzturēšanu.

5. Dalībvalstis atbalsta to, ka publiskais sektors izmanto energopakalpojumu piedāvājumus, jo īpaši ēku modernizācijai, un šajā nolūkā:
 - a) nodrošina energoefektivitātes līgumu paraugus, kuros ietilpst vismaz XV pielikumā uzskaitītie elementi un ir ņemti vērā pastāvošie Eiropas vai starptautiskie standarti, pieejamās iepirkuma konkursu vadlīnijas un *Eurostat* rokasgrāmata par to, kā energoefektivitātes līgumi uzskaitāmi valdības kontos;
 - b) nodrošina informāciju par paraugpraksi energoefektivitātes līgumu slēgšanā, tostarp izmaksu un ieguvumu analīzi, kurā izmantota dzīves cikla pieeja – ja tāda pieejama;
 - c) popularizē un dara publiski pieejamu datubāzi par īstenotajiem un notiekošajiem energoefektivitātes līgumu projektiem, kas ietver prognozētos un sasniegtos enerģijas ietaupījumus.
6. Dalībvalstis atbalsta energopakalpojumu tirgus pareizu darbību, un šajā nolūkā tās:
 - a) apzina un publisko vienu vai vairākus kontaktpunktus, kur galalietotāji var iegūt 1. punktā minēto informāciju;

- b) novērš regulatīvus un neregulatīvus šķēršļus, kas traucē slēgt energoefektivitātes līgumus un ieviest citus energoefektivitātes pakalpojumu modeļus enerģijas taupīšanas pasākumu apzināšanai vai īstenošanai, vai abām minētajām darbībām;
 - c) izveido padomdevējas struktūras un neatkarīgus tirgus starpniekus, tai skaitā vienas pieturas aģentūras vai līdzīgus atbalsta mehānismus, un veicina to lomu, lai stimulētu tirgus attīstību pieprasījuma un piedāvājuma pusē, un informāciju par šiem atbalsta mehānismiem dara publiski pieejamu un piekļūstamu tirgus dalībniekiem.
7. Lai atbalstītu energopakalpojumu tirgus pienācīgu darbību, dalībvalstis var izveidot atsevišķu mehānismu vai iecelt ombudu, kas nodrošinātu, ka tiek efektīvi izskatītas sūdzības un ārpustiesas kārtībā izšķirti strīdi, kas radušies energopakalpojumu un energoefektivitātes līgumu sakarā.
8. Dalībvalstis nodrošina, ka enerģijas sadales uzņēmumi, sadales sistēmu operatori un enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi atturas no jebkādām darbībām, kas var kavēt energopakalpojumu vai energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu pieprasījumu un sniegšanu vai traucēt šādu pakalpojumu vai pasākumu tirgu attīstību, tostarp liedzot konkurentiem piekļuvi tirgum vai ļaunprātīgi izmantojot dominējošu stāvokli.

30. pants

Valsts energoefektivitātes fonds, finansēšana un tehniskais atbalsts

1. Neskarot LESD 107. un 108. pantu, dalībvalstis atvieglo finansēšanas mehānismu izveidi vai spēkā esošo mehānismu izmantošanu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, lai pēc iespējas palielinātu ieguvumus, ko sniedz dažādas finansējuma plūsmas un dotāciju, finanšu instrumentu un tehniskās palīdzības kombinēšana.
2. Komisija attiecīgā gadījumā tieši vai ar finanšu iestāžu starpniecību palīdz dalībvalstīm izveidot finansēšanas mehānismus un projektu izstrādes palīdzības mehānismus valstu, reģionālā vai vietējā līmenī ar mērķi paaugstināt investīcijas energoefektivitātē dažādās nozarēs un aizsargāt un stiprināt enerģētiskās nabadzības skartos cilvēkus, mazaizsargātos lietotājus, cilvēkus mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošos cilvēkus, arī integrējot līdztiesības perspektīvu tā, lai neviens netiktu atstāts novārtā.

3. Dalībvalstis pieņem pasākumus, ar ko veicina energoefektivitātei veltītus aizu produktus, piemēram, zaļos hipotekāros kredītus un zaļos aizdevumus (nodrošinātus un nenodrošinātus), un nodrošina, ka finanšu iestādes tos plaši un nediskriminējoši piedāvā un ka tie redzami un pieejami patērētājiem. Dalībvalstis pieņem pasākumus, ar ko sekmē rēķinos un nodokļos bāzētas finansēšanas shēmas, ņemot vērā Komisijas norādījumus, kas sniegti saskaņā ar 10. punktu. Dalībvalstis nodrošina, ka bankas un citas finanšu iestādes saņem informāciju par iespējam piedalīties energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu finansēšanā, tostarp veidojot publiskā un privātā sektora partnerības. Dalībvalstis rosina aizdevumu garantiju mehānismu izveidi ieguldījumiem energoefektivitātē.
4. Neskarot LESD 107. un 108. pantu, dalībvalstis veicina finansiālā atbalsta shēmu izveidi, lai palielinātu energoefektivitātes uzlabošanas pasākumu ieviešanu attiecībā uz individuālu un centralizētu siltumapgādes un aukstumapgādes sistēmu būtisku modernizāciju.
5. Dalībvalstis veicina vietējo zināšanu un tehniskās palīdzības izveidošanu, attiecīgā gadījumā izmantojot esošos tīklus un mehānismus, lai konsultētu par paraugpraksi attiecībā uz vietējās centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizācijas panākšanu, piemēram, par piekļuvi īpašam finansiālam atbalstam.

6. Komisija veicina paraugprakses apmaiņu starp kompetentajām valsts vai reģionālajām iestādēm vai struktūrām, tostarp izmantojot pārvaldes struktūru ikgadējas sanāksmes, publiskas datubāzes, kurās apkopota informācija par dalībvalstu īstenotajiem pasākumiem, un salīdzināšanu valstu starpā.
7. Lai mobilizētu privāto finansējumu energoefektivitātes pasākumiem un energorenovācijai un lai veicinātu Savienības energoefektivitātes mērķrādītāju, valstu devuma saskaņā ar šīs direktīvas 4. pantu un Direktīvā 2010/31/ES noteikto mērķu sasniegšanu, Komisija rīko dialogu gan ar publiskā, gan privātā finansējuma iestādēm, kā arī ar attiecīgām konkrētām nozarēm, lai apzinātu vajadzības un iespējamās veicamās darbības.
8. Šā panta 7. punktā minētās darbības ietver šādus elementus:
 - a) kapitāla investīciju energoefektivitātē piesaistīšanu, apsverot plašāku enerģijas ietaupījuma ietekmi;
 - b) tādu īpašu energoefektivitātes finanšu instrumentu un finansēšanas shēmu plašas īstenošanas veicināšanu, kas jāizveido finanšu iestādēm;
 - c) labāku datu par energoefektivitātes un finanšu sniegumu nodrošināšanu:
 - i) turpinot izskatīt, kā investīcijas energoefektivitātē uzlabo pamatā esošo aktīvu vērtību;

- ii) atbalstot pētījumus nolūkā novērtēt, kā tiek naudas izteiksmē izteikti ar enerģiju nesaistītie ieguvumi no investīcijām energoefektivitātē.

9. Lai mobilizētu privāto finansējumu energoefektivitātes pasākumiem un energorenovācijai dalībvalstīs, īstenojot šo direktīvu:

- a) apsver iespējas uzlabot energopārvaldības sistēmu un energoauditu izmantošanu saskaņā ar 11. pantu ar mērķi ietekmēt lēmumu pieņemšanu;
- b) optimāli izmanto iespējas un rīkus, kas pieejami Savienības budžetā un ierosināti iniciatīvā "Energoviedu ēku vieda finansēšana" un Komisijas 2020. gada 14. oktobra paziņojumā "Renovācijas vilnis – par zaļākām ēkām, jaunām darbvietām un labāku dzīvi".

10. Līdz 2024. gada 31. decembrim Komisija sniedz norādījumus dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem par privāto investīciju piesaistīšanu.

Šo norādījumu mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm un tirgus dalībniekiem, tostarp dažādajās Savienības programmās izstrādāt un īstenot investīcijas energoefektivitātē, un tajos ierosina pienācīgus finanšu mehānismus un inovatīvus finansēšanas risinājumus, kuros kombinētas dotācijas, finanšu instrumenti un projektu izstrādes palīdzība, ar mērķi kāpināt esošo iniciatīvu mērogu un izmantot tādas Savienības programmas, kā katalizators privātā finansējuma piesaistei un atraisīšanai.

11. Dalībvalstis var izveidot valsts energoefektivitātes fondu. Šā fonda mērķis ir īstenot energoefektivitātes pasākumus, kas dalībvalstīm palīdz sasniegt valstu energoefektivitātes devumu un indikatīvo trajektoriju, kas minēti 4. panta 2. punktā. Valsts energoefektivitātes fondu var izveidot kā īpašu fondu jau esoša kapitālieguldījumu veicināšanas valsts mehānisma satvarā. Valsts energoefektivitātes fondu var finansēt ar ieņēmumiem no emisijas kvotu izsolēm saskaņā ar ES ETS ēku un transporta sektorā.
12. Kad dalībvalstis veido valsts energoefektivitātes fondus, kā minēts šā panta 11. punktā, tās izveido finansēšanas instrumentus, tostarp valsts garantijas, lai panāktu, ka tiek vairāk izmantotas privātās investīcijas energoefektivitātē un energoefektivitātes aizdevumu produkti, kā arī inovatīvās shēmas, kas minētas šā panta 3. punktā. Ievērojot 8. panta 3. punktu un 24. pantu, valsts energoefektivitātes fonds atbalsta to, ka pasākumus prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju, cilvēku mājsaimniecībās ar zemiem ienākumiem un – attiecīgā gadījumā – sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū. Minētais atbalsts ietver finansējumu energoefektivitātes pasākumiem MVU, lai piesaistītu un atraisītu privāto finansējumu MVU.
13. Dalībvalstis var publiskajām struktūrām ļaut 6. panta 1. punktā izklāstītos pienākumus izpildīt, katru gadu valsts energoefektivitātes fondā veicot iemaksu, kas ir līdzvērtīga investīciju summai, kura nepieciešama, lai izpildītu minētos pienākumus.

14. Dalībvalstis var noteikt, ka atbildīgās puses savus 8. panta 1. un 4. punktā paredzētos pienākumus var izpildīt, katru gadu valsts energoefektivitātes fondā iemaksājot summu, kas ir līdzvērtīga investīcijām, kuras nepieciešamas, lai izpildītu minētos pienākumus.
15. Ieņēmumus, kas gūti no Lēmumā 406/2009/EK minētajiem ikgadējiem emisiju iedaļes apjomiem, dalībvalstis var izmantot energoefektivitātes uzlabojumu inovatīva finansējuma izstrādei.
16. Komisija novērtē energoefektivitātes publiskā finansējuma atbalsta lietderību un efektivitāti Savienības un valstu līmenī un dalībvalstu spēju palielināt privāto investīciju izmantošanu energoefektivitātes jomā, vienlaikus arī ņemot vērā nacionālajos enerģētikas un klimata plānos norādītās publiskā finansējuma vajadzības. Komisija izvērtē, vai Savienības līmeņa energoefektivitātes mehānisms ar mērķi nodrošināt Savienības garantiju, tehnisko palīdzību un saistītās dotācijas, lai varētu īstenot finanšu instrumentus, kā arī finansēšanas un atbalsta shēmas valsts līmenī, varētu izmaksu ziņā lietderīgi atbalstīt Savienības energoefektivitātes un klimata mērķrādītāju sasniegšanu, un attiecīgā gadījumā ierosina šāda mehānisma izveidi.

Šajā nolūkā Komisija līdz 2024. gada 30. martam iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei un attiecīgā gadījumā tam pievieno tiesību aktu priekšlikumus.

17. Dalībvalstis līdz 2025. gada 15. martam un pēc tam ik pēc diviem gadiem saistībā ar saviem integrētajiem nacionālajiem enerģētikas un klimata progresā ziņojumiem, kas iesniegti, ievērojot 17. pantu un saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 21. pantu, paziņo Komisijai šādus datus:

- a) energoefektivitātes jomā veikto publisko investīciju apjoms un vidējais sviras efekts, kas panākts, izmantojot publisko finansējumu energoefektivitātes pasākumu atbalstam;
- b) energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu apjoms, nošķirot dažādus produktus;
- c) attiecīgā gadījumā valstu finansēšanas programmas, kas izveidotas, lai palielinātu energoefektivitātes un paraugprakses ieviešanu, kā arī inovatīvas finansēšanas shēmas energoefektivitātes jomā.

Lai atvieglotu šā punkta pirmajā daļā minētā ziņojuma sagatavošanu, Komisija iepriekš minētājā daļā izklāstītās prasības iekļauj vienotajā veidnē, kas noteikta saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 17. panta 4. punktu pieņemtajos īstenošanas aktos.

18. Lai izpildītu 17. punkta b) apakšpunktā minēto pienākumu un neskarot valsts papildu pasākumus, dalībvalstis ņem vērā spēkā esošos finanšu iestādēm noteiktos informācijas atklāšanas pienākumus, tostarp:
- a) informācijas atklāšanas noteikumus, kas noteikti kredītiestādēm saskaņā ar Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2021/2178¹;
 - b) informācijas par VSP riskiem atklāšanas prasības kredītiestādēm saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 575/2013² 449.a pantu.

Lai atvieglotu datu par energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu apjomu vākšanu un apkopošanu 17. punkta b) apakšpunktā minētā pienākuma izpildes nolūkā, Komisija līdz 2024. gada 15. martam sniedz norādījumus dalībvalstīm par kārtību attiecībā uz piekļuvi datiem par energoefektivitātei paredzētu aizdevumu produktu apjomu un šo datu vākšanu un apkopošanu valsts līmenī.

¹ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2178 (2021. gada 6. jūlijs), ar ko papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2020/852, precizējot tās informācijas saturu un noformējumu, kas uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 2013/34/ES 19.a vai 29.a pants, jāatklāj par vides ziņā ilgtspējīgām saimnieciskajām darbībām, un precizējot metodoloģiju minētā informācijas atklāšanas pienākuma izpildei (OV L 443, 10.12.2021., 9. lpp.).

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 575/2013 (2013. gada 26. jūnijs) par prudenācijām prasībām attiecībā uz kredītiestādēm un ar ko groza Regulu (ES) Nr. 648/2012 (OV L 176, 27.6.2013., 1. lpp.).

31. pants

Pārrēķina koeficienti un primārās enerģijas faktori

1. Lai salīdzinātu enerģijas ietaupījumu un veiktu pārrēķinu uz salīdzināmu vienību, piemēro zemāko siltumspēju, kas noteikta Regulas (ES) 2018/2066 VI pielikumā, un primārās enerģijas faktorus, kas noteikti šā panta 2. punktā, izņemot gadījumus, kad var pamatot citu vērtību vai koeficientu izmantošanu.
2. Primārās enerģijas faktorus piemēro tad, ja enerģijas ietaupījumu aprēķina primārās enerģijas izteiksmē, izmantojot augšupēju pieeju, ko balsta uz enerģijas galapatēriņu.
3. Attiecībā uz elektroenerģijas ietaupījumu (kWh), lai panāktā primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma aprēķins būtu precīzs, dalībvalstis piemēro koeficientu. Ja vien pamatotu valstu apstākļu dēļ dalībvalstis neizmanto rīcības brīvību definēt citu koeficientu, tās piemēro standartkoeficientu 1,9.
4. Attiecībā uz citu enerģijas nesēju ietaupījumu (kWh), lai panāktā primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma aprēķins būtu precīzs, dalībvalstis piemēro koeficientu.
5. Ja kādas saskaņā ar šo direktīvu sniegtas standartvērtības vietā dalībvalstis nosaka savu koeficientu, tās šo koeficientu nosaka ar pārredzamu metodiku, pamatojoties uz nacionāliem, reģionāliem vai vietējiem apstākļiem, kas ietekmē primārās enerģijas patēriņu. Minētos apstākļus pamato, tie ir verificējami, un to pamatā ir objektīvi un nediskriminējoši kritēriji.

6. Ja dalībvalstis nosaka pašas savu koeficientu, tās ņem vērā energoresursu struktūru, kas iekļauta savu integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu atjauninājumos, kuri iesniegti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 14. panta 2. punktu, un savos turpmākajos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas Komisijai paziņoti, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu. Ja dalībvalstis neizmanto standartvērtību, tās paziņo Komisijai koeficientu, ko tās izmanto, kā arī aprēķina metodiku un pamatā esošos datus minētajos atjauninājumos un turpmākajos plānos.
7. Komisija līdz 2026. gada 25. decembrim un pēc tam ik pēc četriem gadiem pārskata standartkoeficientus, balstoties uz novērotajiem datiem. Minētās pārskatīšanas veic, ņemot vērā to ietekmi uz Savienības tiesību aktiem, piemēram, Direktīvu 2009/125/EK un Regulu (ES) 2017/1369.

VII nodaļa

Nobeiguma noteikumi

32. pants

Sankcijas

Dalībvalstis paredz noteikumus par sankcijām, kuras piemēro par to valsts noteikumu pārkāpumiem, kuri pieņemti saskaņā ar šo direktīvu, un veic visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to piemērošanu. Paredzētās sankcijas ir efektīvas, samērīgas un atturošas. Dalībvalstis līdz ... [divi gadi pēc šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas] paziņo Komisijai par minētajiem pasākumiem un nekavējoties ziņo par jebkādiem turpmākiem grozījumiem, kas skar šos pasākumus.

33. pants

Deleģētie akti

1. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai pārskatītu saskaņotās efektivitātes atsauces vērtības, kas noteiktas Regulā (ES) 2015/2402.
2. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai grozītu šo direktīvu, pielāgojot tehnikas attīstībai 31. pantā un II, III, V, VIII–XII un XIV pielikumā noteiktās vērtības, aprēķina metodes, primārās enerģijas standartkoeficientus un prasības.

3. Komisija ir pilnvarota pieņemt deleģētos aktus saskaņā ar 34. pantu, lai papildinātu šo direktīvu, pēc apspriešanās ar attiecīgajām ieinteresētajām personām izveidojot kopīgu Savienības shēmu tās teritorijā izvietoto datu centru ilgtspējas reitinga noteikšanai. Komisija pieņem pirmo šādu deleģēto aktu līdz 2023. gada 31. decembrim. Šajā kopīgajā Savienības shēmā nosaka datu centru ilgtspējas rādītāju definīciju un izklāsta galvenos snieguma rādītājus un metodiku, kā tos mērīt.

34. pants

Deleģēšanas īstenošana

1. Pilnvaras pieņemt deleģētos aktus Komisijai piešķir, ievērojot šajā pantā izklāstītos nosacījumus.
2. Pilnvaras pieņemt 33. pantā minētos deleģētos aktus Komisijai piešķir uz piecu gadu laikposmu no ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās dienas]. Komisija sagatavo ziņojumu par pilnvaru deleģēšanu vēlākais deviņus mēnešus pirms piecu gadu laikposma beigām. Pilnvaru deleģēšana tiek automātiski pagarināta uz tāda paša ilguma laikposmiem, ja vien Eiropas Parlaments vai Padome neiebilst pret šādu pagarinājumu vēlākais trīs mēnešus pirms katra laikposma beigām.
3. Eiropas Parlaments vai Padome jebkurā laikā var atsaukt 33. pantā minēto pilnvaru deleģēšanu. Ar lēmumu par atsaukšanu izbeidz tajā norādīto pilnvaru deleģēšanu. Lēmums stājas spēkā nākamajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* vai vēlākā dienā, kas tajā norādīta. Tas neskar jau spēkā esošos deleģētos aktus.

4. Pirms deleģētā akta pieņemšanas Komisija apspriežas ar katras dalībvalsts ieceltajiem ekspertiem saskaņā ar principiem, kas noteikti 2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu.
5. Tiklīdz Komisija pieņem deleģētu aktu, tā par to paziņo vienlaikus Eiropas Parlamentam un Padomei.
6. Saskaņā ar 33. pantu pieņemts deleģētais akts stājas spēkā tikai tad, ja divos mēnešos no dienas, kad minētais akts paziņots Eiropas Parlamentam un Padomei, ne Eiropas Parlaments, ne Padome nav izteikuši iebildumus vai ja pirms minētā laikposma beigām gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir informējuši Komisiju par savu nodomu neizteikt iebildumus. Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes iniciatīvas šo laikposmu pagarina par diviem mēnešiem.

35. pants

Īstenošanas pārskatīšana un pārraudzība

1. Komisija savā ziņojumā par enerģētikas savienības stāvokli, kas iesniegts, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 35. pantu, ziņo par oglekļa tirgus darbību saskaņā ar minētās regulas 35. panta 1. punktu un 35. panta 2. punkta c) apakšpunktu, ņemot vērā šīs direktīvas īstenošanas ietekmi.

2. Līdz 2025. gada 31. oktobrim un pēc tam reizi četros gados Komisija izvērtē esošos pasākumus, ar ko panāk energoefektivitātes pieaugumu un siltumapgādes un aukstumapgādes dekarbonizāciju. Izvērtējumā ņem vērā visu turpmāk minēto:
- a) energoefektivitātes un SEG tendences siltumapgādē un aukstumapgādē, tostarp centralizētajā siltumapgādē un aukstumapgādē;
 - b) savstarpējās saiknes starp veiktajiem pasākumiem;
 - c) izmaiņas energoefektivitātē un siltumnīcefekta gāzu emisijās siltumapgādē un aukstumapgādē;
 - d) esošās un plānotās energoefektivitātes rīcībpolitikas un pasākumi un siltumnīcefekta gāzu samazināšanas rīcībpolitikas un pasākumi Savienības un valstu līmenī;
 - e) pasākumi, ko dalībvalstis paredzējušas savos visaptverošajos novērtējumos saskaņā ar šīs direktīvas 25. panta 1. punktu un paziņojušas saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 17. panta 1. punktu.

Komisija līdz 2025. gada 31. oktobrim un pēc tam ik pēc četriem gadiem iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par minēto izvērtējumu un atbilstošā gadījumā ierosina pasākumus, ar ko nodrošina Savienības klimata un enerģētikas mērķrādītāju sasniegšanu.

3. Saskaņā ar II pielikumā izklāstītajiem vispārīgajiem principiem dalībvalstis katru gadu līdz 30. aprīlim iesniedz Komisijai statistikas datus par valstī augstas un zemas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģijas un siltuma daudzumu attiecībā pret kopējo saražoto siltuma un elektroenerģijas daudzumu. Tās iesniedz arī ikgadējos statistikas datus par koģenerācijas siltuma un elektroenerģijas ražošanas jaudu un koģenerācijai izmantoto kurināmo, un par centralizētas siltumapgādes un aukstumapgādes saražoto daudzumu un jaudu attiecībā pret kopējo siltuma un elektroenerģijas saražoto daudzumu un jaudu. Dalībvalstis saskaņā ar III pielikumā izklāstīto metodoloģiju iesniedz statistikas datus par primārās enerģijas ietaupījumu, kas sasniegts, izmantojot koģenerāciju.
4. Komisija līdz 2021. gada 1. janvārim iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu, kura pamatā ir energoefektivitātes potenciāla novērtējums enerģijas pārveidošanas, pārveides, pārvades, transportēšanas un uzglabāšanas ziņā, attiecīgā gadījumā pievienojot tiesību aktu priekšlikumus.
5. Līdz 2021. gada 31. decembrim Komisija, ņemot vērā jebkādas izmaiņas Direktīvas 2009/73/EK noteikumos par mazumtirdzniecības tirgiem, veic izvērtējumu un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei par noteikumiem saistībā ar dabasgāzes uzskaiti, rēķinu vai patēriņa informāciju, lai attiecīgā gadījumā panāktu to atbilstību attiecīgajiem noteikumiem par elektroenerģiju, kas paredzēti Direktīvā (ES) 2019/944, lai pastiprinātu patērētāju aizsardzību un ļautu galalietotājiem saņemt regulārāku, skaidru un aktualizētu informāciju par viņu dabasgāzes patēriņu un ļautu viņiem regulēt savu enerģijas izmantošanu. Pēc iespējas drīz pēc minētā ziņojuma iesniegšanas Komisija attiecīgā gadījumā pieņem tiesību aktu priekšlikumus.

6. Komisija līdz 2022. gada 31. oktobrim izvērtē, vai Savienība ir sasniegusi savus 2020. gada energoefektivitātes pamatmērķrādītājus.
7. Komisija līdz 2027. gada 28. februārim un turpmāk ik pēc pieciem gadiem novērtē šīs direktīvas īstenošanu un iesniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei.

Minētajā izvērtējumā iekļauj:

- a) novērtējumu par to, kāda ir šīs direktīvas vispārējā efektivitāte un vai ir vajadzīgs turpmāk pielāgot Savienības energoefektivitātes rīcībpolitiku saskaņā ar Parīzes nolīguma mērķiem un ņemot vērā ekonomikas un inovāciju attīstību;
- b) detalizēti izstrādātu novērtējumu par šīs direktīvas kopējo makroekonomisko ietekmi, uzsverot ietekmi uz Savienības enerģētisko drošību, enerģijas cenām, enerģētiskās nabadzības samazināšanu, ekonomikas izaugsmi, konkurētspēju, darbvietu radīšanu, mobilitātes izmaksām un mājsaimniecību pirktspēju;
- c) Savienības 2030. gadam nospraustos energoefektivitātes pamatmērķrādītājus, kas noteikti 4. panta 1. punktā, lai minētos mērķrādītājus augšupēji pārskatītu tādu būtisku izmaksu samazinājumu gadījumā, kuru iemesls ir ekonomiskas un tehnoloģiskas norises, vai tad, ja tas ir nepieciešams, lai sasniegtu Savienības 2040. un 2050. gadam nospraustos dekarbonizācijas mērķrādītājus vai izpildītu Savienības starptautiskās saistības dekarbonizācijas jomā;

- d) to, vai dalībvalstīm desmit gadu periodos pēc 2030. gada ir jāturpina sasniegt jauni ikgadēji ietaupījumi saskaņā ar 8. panta 1. punkta pirmās daļas b) punkta iv) apakšpunktu;
- e) to, vai dalībvalstīm ir jāturpina nodrošināt, ka katru gadu tiek renovēti vismaz 3 % publiskajām struktūrām piederošu apsildāmu un/vai dzesējamu ēku kopplatības saskaņā ar 6. panta 1. punktu, lai pārskatītu minētajā pantā minēto renovācijas normu;
- f) to, vai dalībvalstīm desmit gadu periodos pēc 2030. gada ir jāturpina enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū panākt enerģijas ietaupījuma daļu, ievērojot 8. panta 3. punktu;
- g) to, vai dalībvalstīm ir jāturpina panākt enerģijas galapatēriņa samazinājumu saskaņā ar 5. panta 1. punktu;
- h) šīs direktīvas ietekmi uz ekonomikas izaugsmes atbalstīšanu, rūpnieciskās ražošanas apjoma palielināšanu, atjaunīgo energoresursu izmantošanu vai progresīviem centieniem panākt klimatneitralitāti.

Izvērtējumā ietver arī ietekmi uz ekonomikas elektrificēšanas vai ūdeņraža ieviešanas centieniem, kā arī to, vai jebkādas režīma izmaiņas attiecībā uz tīriem atjaunīgiem energoresursiem varētu būt pamatotas, un atbilstošā gadījumā ierosina risinājumus jebkādas potenciāli konstatētas nelabvēlīgas ietekmes novēršanai.

Minētajam ziņojumam pievieno detalizēti izstrādātu novērtējumu par to, vai regulējuma vienkāršošanas labad šī direktīva ir jāgroza, un atbilstošā gadījumā ierosinājumus turpmākiem pasākumiem.

8. Komisija līdz 2032. gada 31. oktobrim izvērtē, vai Savienība ir sasniegusi savus 2030. gada energoefektivitātes pamatmērķrādītājus.

36. pants

Transponēšana

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību 1., 2. un 3. pantam, 4. panta 1. līdz 4. punktam, 4. panta 5. punkta pirmajai, otrajai, ceturtajai, piektajai un sestajai daļai, 4. panta 6. un 7. punktam, 5. līdz 11. pantam, 12. panta 2. līdz 5. punktam, 21. līdz 25. pantam, 26. panta 1., 2., un 4. līdz 14. punktam, 27. pantam, 28. panta 1. līdz 5. pantam, 29. līdz 32. pantam un I, III līdz VII, X, XI un XV pielikumam līdz ... [divi gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā].

Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai panāktu atbilstību 4. panta 5. punkta trešajai daļai, 12. panta 1. punktam, 26. panta 3. punktam un 28. panta 6. punktam līdz tajos minētajiem datumiem. Tās nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto pasākumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Tajos ietver arī paziņojumu, ka atsauces esošajos normatīvajos un administratīvajos aktos uz direktīvu, kas atcelta ar šo direktīvu, uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu. Dalībvalstis nosaka, kā izdarāma šāda atsauce un kā formulējams minētais paziņojums.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus galvenos noteikumus tiesību aktos, ko tās pieņēmušas jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

37. pants

Grozījums Regulā (ES) 2023/955

Regulas (ES) 2023/955 2. panta 1. punktu aizstāj ar šādu:

- "1) "enerģētiskā nabadzība" ir enerģētiskā nabadzība, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2023/... 2. panta 52. punktā⁺.

* Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2023/... par energoefektivitāti un ar ko groza Regulu (ES) 2023/955 (OV L ..., ..., lpp.)."

+ OV: lūgums ievietot tekstā tās direktīvas numuru, kas ietverta dokumentā PE-CONS 15/23 (2021/0203(COD)), un zemspējas piezīmē ievietot attiecīgās direktīvas numuru, datumu, nosaukumu un atsauci uz OV.

38. pants

Atcelšana

Direktīvu 2012/27/ES, kas grozīta ar XVI pielikuma A daļā uzskaitījumiem aktiem, atceļ no ... [2 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā plus viena diena], neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņiem, kuros XVI pielikuma B daļā minētās direktīvas transponējamas valsts tiesību aktos.

Atsauces uz atceltajām direktīvām uzskata par atsaucēm uz šo direktīvu, un tās lasa saskaņā ar atbilstības tabulu XVII pielikumā.

39. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Šīs direktīvas 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 un 20 pantu un II, VIII, IX, XII, XIII un XIV pielikumu piemēro no ... [2 gadi pēc šīs direktīvas stāšanās spēkā plus 1 diena].

Regulas 37. pantu piemēro no ... [dienu, līdz kurai piemēro Regulu (ES) 2023/955].

40. pants

Adresāti

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā,

*Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētāja*

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*

I PIELIKUMS

VALSTU DEVUMI SAVIENĪBAS 2030. GADA ENERGOEFEKTIVITĀTES MĒRĶRĀDĪTĀJU SASNIEGŠANĀ ATTIECĪBĀ UZ ENERĢIJAS GALAPATĒRIŅU UN/VAI PRIMĀRĀS ENERĢIJAS PATĒRIŅU

1. Valstu devumu līmeni aprēķina, balstoties uz šādu indikatīvu formulu:

$$FEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) FEC_{B_{2030}}$$

$$PEC_{C_{2030}} = C_{EU}(1 - Target) PEC_{B_{2030}}$$

kur C_{EU} ir korekcijas koeficients, Target ir valstu ieceru vērīena līmenis un $FEC_{B_{2030}}$ $PEC_{B_{2030}}$ ir 2020. gada ES atsaucis scenārijs, kas izmantots par bāzlīniju 2030. gadam.

2. Tālāk sniegtā indikatīvā formula reprezentē objektīvos kritērijus, kas atspoguļo 4. panta 3. punkta d) apakšpunkta i)–iv) punktā uzskaitītos faktoros, kurus katru izmanto, lai definētu valstu ieceru vērīena līmeni % (Target), un kuriem formulā ir vienāds svārs (0,25):

- a) no agrīnas rīcības atkarīgs devums ("F_{early-action}");
- b) no IKP uz vienu iedzīvotāju atkarīgs devums ("F_{wealth}");
- c) no energointensitātes atkarīgs devums ("F_{intensity}");
- d) izmaksu ziņā lietderīga enerģijas ietaupījuma potenciāla devums ("F_{potential}").

3. $F_{\text{early-action}}$ aprēķina katrai dalībvalstij kā produktu, ko veido katras dalībvalsts enerģijas ietaupījuma apjoms un katras dalībvalsts panāktais energointensitātes uzlabojums. Enerģijas ietaupījuma apjomu katrai dalībvalstij aprēķina, pamatojoties uz enerģijas patēriņa samazinājumu (izteikts toe) salīdzinājumā ar Savienības enerģijas patēriņa samazinājumu starp trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam un trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam. Energointensitātes uzlabojumu katrai dalībvalstij aprēķina, pamatojoties uz energointensitātes samazinājumu (izteikts toe/EUR) samazinājumu salīdzinājumā ar Savienības energointensitātes samazinājumu starp trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2007. līdz 2009. gadam un trīs gadu vidējo rādītāju laikposmā no 2017. līdz 2019. gadam.
4. F_{wealth} aprēķina katrai dalībvalstij, balstoties uz tās trīs gadu vidējā *Eurostat* reālā IKP uz vienu iedzīvotāju indeksu attiecībā pret Savienības trīs gadu vidējo rādītāju 2017.–2019. gada periodā, kas izteikts pirktspējas paritātēs (PPP).
5. $F_{\text{intensity}}$ aprēķina katrai dalībvalstij, balstoties uz tās trīs gadu vidējās enerģijas galapatēriņa intensitātes (*FEC* vai *PEC* uz reālo IKP PPP izteiksmē) indeksu attiecībā pret Savienības trīs gadu vidējo rādītāju 2017.–2019. gada periodā.
6. $F_{\text{potential}}$ aprēķina katrai dalībvalstij, balstoties uz galaenerģijas vai primārās enerģijas ietaupījumu saskaņā ar scenāriju "PRIMES MIX 55 %" 2030. gadam. Ietaupījumi tiek izteikti attiecībā uz 2020. gada ES atsaucē scenārija prognozēm 2030. gadam.

7. Katram 2. punkta a)–d) apakšpunktā paredzētajam kritērijam piemēro apakšējo un augšējo robežu. Ieceru vēriena līmenis F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ un $F_{\text{potential}}$ faktoriem ir ierobežots šādi: 50 % un 150 % no Savienības vidējā ieceru vērienīguma līmeņa konkrētam faktoram. Ieceru vēriena līmenis $F_{\text{early-action}}$ faktoram ir ierobežots šādi: 50 % un 100 % no Savienības vidējā ieceru vērienīguma līmeņa.
8. Šo faktoru aprēķināšanā izmantoto ievaddatu avots ir *Eurostat*, ja vien nav norādīts citādi.
9. F_{total} aprēķina kā visu četru faktoru ($F_{\text{early-action}}$, F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ un $F_{\text{potential}}$) svērto summu. Pēc tam mērķrādītāju aprēķina kā kopējā faktora F_{total} un Savienības mērķrādītāja reizinājumu.
10. Komisija aprēķina primārās enerģijas patēriņa un enerģijas galapatēriņa korekcijas koeficientu C_{EU} , ko piemēro, lai pielāgotu formulas rezultātu summu visiem valstu devumiem attiecīgo 2030. gada Savienības mērķrādītāju sasniegšanā. Koeficients C_{EU} visām dalībvalstīm ir identisks.

II PIELIKUMS

KOĢENERĀCIJAS REŽĪMĀ SARAŽOTĀS ELEKTROENERĢIJAS APRĒĶINA VISPĀRĪGIE PRINCIPI

I daļa

Vispārīgie principi

Vērtības, ko izmanto koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas aprēķināšanai, nosaka, pamatojoties uz iekārtas paredzamo vai faktisko darbību normālos lietošanas apstākļos. Attiecībā uz mikrokoģenerācijas iekārtām šos aprēķinus var balstīt uz sertificētām vērtībām.

- 1) Koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzumu uzskata par vienlīdzīgu ar iekārtas kopējo gadā saražotās elektroenerģijas daudzumu, ko mēra galveno ģeneratoru izejas punktā, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:
 - a) koģenerācijas iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 2), 4), 5), 6), 7) un 8) tipam un kuru dalībvalstu noteiktā gada kopējā efektivitāte ir vismaz 75 %;
 - b) koģenerācijas iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 1) un 3) tipam un kuru dalībvalstu noteiktā gada kopējā efektivitāte ir vismaz 80 %.

- 2) Koģenerācijas iekārtās, kuru gada kopējā efektivitāte ir zemāka par to, kas minēta 1. punkta a) apakšpunktā, proti, koģenerācijas iekārtas, kas atbilst II daļā minētajam 2), 4), 5), 6), 7) un 8) tipam vai kuru gada kopējā efektivitāte ir zemāka par to, kas minēta 1. punkta b) apakšpunktā, proti, koģenerācijas iekārtas, kas atbilst II daļā minētajam 1) un 3) tipam, koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju aprēķina saskaņā ar šādu formulu:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} * C$$

kur

E_{CHP} ir koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzums;

C ir attiecība starp elektroenerģiju un siltumu;

H_{CHP} ir koģenerācijas režīmā saražotā lietderīgā siltuma daudzums (šim nolūkam aprēķināts kā kopējais saražotais siltuma daudzums, no kura atņemts siltuma daudzums, kas saražots atsevišķos apkures katlos vai iegūts, ekstrahējot tiešo tvaiku no tvaika ģeneratora pirms turbīnas).

Koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas aprēķinu pamato ar faktisko attiecību starp elektroenerģiju un siltumu. Ja nav zināma faktiskā attiecība starp elektroenerģiju un siltumu koģenerācijas iekārtā, attiecībā uz iekārtām, kas atbilst II daļā minētajam 1), 2), 3), 4) un 5) tipam, jo īpaši statistikas vajadzībām var izmantot šādas standarta vērtības, ja aprēķinātais koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzums ir mazāks par kopējo iekārtā saražoto elektroenerģijas daudzumu vai vienāds ar to:

Iekārtas tips	Standarta attiecība starp elektroenerģiju un siltumu, C
Kombinētā cikla gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu	0,95
Tvaika pretspiediena turbīna	0,45
Tvaika kondensācijas turbīna	0,45
Gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu	0,55
Iekšdedzes dzinējs	0,75

Ja dalībvalstis ievieš standarta vērtības attiecībai starp elektroenerģiju un siltumu iekārtās, kas atbilst II daļā minētajam 6), 7), 8), 9), 10) un 11) tipam, šādas standarta vērtības publicē un par tām paziņo Komisijai.

- 3) Ja daļu no enerģijas, kas ir koģenerācijas procesā izmantotajā kurināmajā, atgūst ķīmisku vielu veidā un reciklē, šo daļu var atņemt no izmantotā kurināmā daudzuma pirms 1) un 2) punktā izmantotās kopējās efektivitātes aprēķināšanas.
- 4) Ja iekārta koģenerācijas režīmā darbojas ar mazāku jaudu, dalībvalstis var noteikt attiecību starp elektroenerģiju un siltumu kā attiecību starp elektroenerģiju un lietderīgo siltumu, izmantojot attiecīgās iekārtas darbības datus.
- 5) Aprēķinu veikšanai saskaņā ar 1) un 2) punktu dalībvalstis var ievērot pārskata laikposmus, kas nav gada pārskata laikposmi.

II daļa

Koģenerācijas tehnoloģijas, uz kurām attiecas šī direktīva

- 1) Kombinētā cikla gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu,
- 2) Tvaika pretspiediena turbīna,
- 3) Tvaika kondensācijas turbīna,
- 4) Gāzes turbīna ar siltuma atgūšanu,
- 5) Iekšdedzes dzinējs,
- 6) Mikroturbīnas,
- 7) Sterlinga dzinēji,
- 8) Kurināmā elementi,
- 9) Tvaika dzinēji,
- 10) Organiskais Renkina cikls,
- 11) Citas tehnoloģijas vai to kombinācijas, kas ietver koģenerāciju.

Īstenojot un piemērojot koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas vispārīgos aprēķina principus, dalībvalstis izmanto Komisijas Lēmumā 2008/952/EK¹ sīki izstrādātās pamatnostādnes.

¹ Komisijas Lēmums 2008/952/EK (2008. gada 19. novembris), ar ko nosaka sīki izstrādātās pamatnostādnes Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/8/EK II pielikuma īstenošanai un piemērošanai (OV L 338, 17.12.2008., 55. lpp.).

III PIELIKUMS

KOĢENERĀCIJAS PROCESA EFEKTIVITĀTES NOTEIKŠANAS METODOLOĢIJA

Vērtības, ko izmanto koģenerācijas efektivitātes un primārās enerģijas ietaupījuma aprēķināšanai, nosaka, pamatojoties uz iekārtas paredzamo vai faktisko darbību normālos lietošanas apstākļos.

a) Augstas efektivitātes koģenerācija

Šajā direktīvā augstas efektivitātes koģenerācija atbilst šādiem kritērijiem:

- ražošana koģenerācijas režīmā koģenerācijas iekārtās nodrošina primārās enerģijas ietaupījumu, ko aprēķina saskaņā ar b) punktu, vismaz 10 % apmērā salīdzinājumā ar atsaucēs vērtībām siltuma un elektroenerģijas atsevišķai ražošanai;
- ražošanu maza apjoma koģenerācijas iekārtās un mikrokoģenerācijas iekārtās, kas ļauj sasniegt primārās enerģijas ietaupījumu, var uzskatīt par augstas efektivitātes koģenerāciju;
- koģenerācijas iekārtām, kas tiek būvētas vai būtiski modernizētas pēc šā pielikuma transponēšanas, ar fosilo kurināmo darbināmā koģenerācijas procesā produkcijas oglekļa dioksīda tiešās emisijas ir mazākas par 270 g CO₂ uz 1 kWh enerģijas izlaides no kombinētās ražošanas (ieskaitot siltumapgādi/aukstumapgādi, elektroenerģiju un mehānisko enerģiju);

- koģenerācijas iekārtām, kas tiek ekspluatētas pirms ... [šīs direktīvas spēkā stāšanās diena], var nepiemērot šo prasību līdz 2034. gada 1. janvārim ar nosacījumu, ka tām ir plāns līdz 2034. gada 1. janvārim pakāpeniski samazināt emisijas, lai sasniegtu robežvērtību, kas nepārsniedz 270 gCO₂ uz 1 kWh, un ka tās ir paziņojušas par šo plānu attiecīgajiem operatoriem un kompetentajām iestādēm.

Ja tiek būvēta vai būtiski pārjaunota koģenerācijas iekārta, dalībvalstis nodrošina, ka esošajos siltumavotos netiek palielināts tāda fosilā kurināmā izmantojums, kas nav dabasgāze, salīdzinājumā ar gada patēriņu, kas aprēķināts kā vidējais rādītājs no iepriekšējiem trīs pilnas ekspluatācijas kalendārajiem gadiem pirms modernizācijas, un ka nevienā jaunajā siltumavotā šajā sistēmā netiek izmantots fosilais kurināmais, kas nav dabasgāze.

b) Primārās enerģijas ietaupījuma aprēķināšana

Primārās enerģijas ietaupījuma apjomu, kuru sasniedz koģenerācijas režīmā, kas definēts saskaņā ar II pielikumu, aprēķina, izmantojot šādu formulu:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH\eta}{RefH\eta} + \frac{CHPE\eta}{RefE\eta}} \right) \times 100 \%$$

kur

PES ir primārās enerģijas ietaupījums,

CHP H_η ir koģenerācijas procesa termiskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā saražotā lietderīgā siltuma attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai koģenerācijas režīmā saražotu kopējo lietderīgā siltuma un elektroenerģijas daudzumu,

Ref H_η ir efektivitātes atsauces vērtība atsevišķai siltuma ražošanai,

CHP E_η ir koģenerācijas procesa elektriskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai koģenerācijas režīmā saražotu kopējo lietderīgā siltuma un elektroenerģijas daudzumu. Ja koģenerācijas iekārtā ražo mehānisko enerģiju, gadā koģenerācijas režīmā iekārtā saražotās elektroenerģijas apjomu var palielināt, iekļaujot tajā papildu vienību, kas ir mehāniskās enerģijas daudzumam ekvivalents elektroenerģijas daudzums. Šī papildu vienība nedod tiesības izsniegt izcelsmes apliecinājumus saskaņā ar 26. panta 13. punktu,

Ref E_η ir efektivitātes atsauces vērtība atsevišķai elektroenerģijas ražošanai.

c) Enerģijas ietaupījuma aprēķināšana, izmantojot alternatīvas aprēķinu metodes

Dalībvalstis var aprēķināt primārās enerģijas ietaupījumu, kas radies, ražojot siltumu, elektroenerģiju un mehānisko enerģiju, kā ir norādīts turpmāk, nepiemērojot II pielikumu, lai izslēgtu tās šā procesa siltuma un elektroenerģijas daļas, kas nav saražotas koģenerācijas procesā.

Šādu ražošanu var uzskatīt par augstas efektivitātes koģenerāciju, ja tā atbilst šā pielikuma

a) punktā noteiktajiem efektivitātes kritērijiem un ja attiecībā uz koģenerācijas iekārtām, kuru elektroenerģijas ražošanas jauda ir lielāka par 25 MW, kopējā efektivitāte pārsniedz 70 %. Tomēr šādā ražošanā koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzumu izcelsmes apliecināšanas un statistikas vajadzībām nosaka saskaņā ar II pielikumu.

Ja kāda procesa primārās enerģijas ietaupījumu aprēķina pēc iepriekš minētās alternatīvās aprēķina metodes, primārās enerģijas ietaupījumu aprēķina pēc šā pielikuma b) punktā dotās formulas, aizstājot "CHP H_η" ar "H_η" un "CHP E_η" ar "E_η", kur:

H_η ir procesa termiskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā saražotā siltuma daudzuma attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai saražotu kopējo siltuma un elektroenerģijas daudzumu,

E_η ir procesa elektriskais lietderības koeficients, ko izsaka kā gadā saražotās elektroenerģijas daudzuma attiecību pret kurināmā daudzumu, kas izmantots, lai saražotu kopējo siltuma un elektroenerģijas daudzumu. Ja koģenerācijas iekārtā ražo mehānisko enerģiju, gadā koģenerācijas režīmā iekārtā saražotās elektroenerģijas apjomu var palielināt, iekļaujot tajā papildu vienību, kas ir mehāniskās enerģijas daudzumam ekvivalents elektroenerģijas daudzums. Šī papildu vienība nedod tiesības izsniegt izcelsmes apliecinājumus saskaņā ar 26. panta 13. punktu,

To aprēķinu vajadzībām, kas veikti saskaņā ar šā pielikuma b) un c) punktu, dalībvalstis var izmantot citus pārskata laikposmus, kas nav gada pārskata laikposmi.

Attiecībā uz mikrokoģenerācijas iekārtām primārās enerģijas ietaupījumu var aprēķināt, pamatojoties uz sertificētiem datiem.

d) Efektivitātes atsauces vērtības atsevišķai siltuma un elektroenerģijas ražošanai

Saskaņotās efektivitātes atsauces vērtības veido vērtību matrica, kur vērtības atšķiras pēc attiecīgiem faktoriem, tostarp iekārtas izlaides gada un kurināmā veida, un to pamatā ir labi dokumentēta analīze, kurā cita starpā ņemti vērā dati par ekspluatāciju reālos apstākļos, kurināmā kombināciju un klimatiskajiem apstākļiem, kā arī par izmantotajām koģenerācijas tehnoloģijām.

Efektivitātes atsaucēs vērtības atsevišķai siltuma un elektroenerģijas ražošanai atbilstoši šā pielikuma b) punktā minētajai formulai nosaka darbības efektivitāti siltuma un elektroenerģijas atsevišķai ražošanai, kuru paredzēts aizstāt ar koģenerāciju.

Efektivitātes atsaucēs vērtības aprēķina saskaņā ar šādiem principiem:

- i) attiecībā uz koģenerācijas iekārtām, salīdzinājums ar atsevišķu elektroenerģijas ražošanu ir balstīts uz principu, ka salīdzina viena veida kurināmo;
- ii) katru koģenerācijas iekārtu salīdzina ar labāko šīs iekārtas izlaides gadā tirgū pieejamo un ekonomiski pamatoto tehnoloģiju atsevišķai siltuma un elektroenerģijas ražošanai;
- iii) efektivitātes atsaucēs vērtības koģenerācijas iekārtām, kas ir vecākas par desmit gadiem, nosaka, pamatojoties uz atsaucēs vērtībām desmit gadus vecām iekārtām;
- iv) efektivitātes atsaucēs vērtības atsevišķai elektroenerģijas un siltuma ražošanai atspoguļo klimatiskās atšķirības starp dalībvalstīm.

IV PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVITĀTES PRASĪBAS PUBLISKAJĀ IEPIRKUMĀ

Publisko līgumu un koncesiju piešķiršanas procedūrās līgumslēdzējas iestādes un līgumslēdzēji, kas iegādājas ražojumus, pakalpojumus, ēkas un būvdarbus:

- a) ja uz ražojumu attiecas deleģēts akts, kas pieņemts saskaņā ar Regulu (ES) 2017/1369, Direktīvu 2010/30/ES vai saistīts Komisijas īstenošanas akts, iegādājas vienīgi tādus ražojumus, kuri atbilst minētās regulas 7. panta 2. punktā noteiktajam kritērijam;
- b) ja uz ražojumu neattiecas a) punkts, bet attiecas īstenošanas pasākums saskaņā ar Direktīvu 2009/125/EK, iegādājas tikai tādus ražojumus, kas atbilst energoefektivitātes etalonrādītājiem, kas noteikti attiecīgajā īstenošanas pasākumā;
- c) ja ražojumu vai pakalpojumu aptver Savienības zaļā publiskā iepirkuma kritēriji vai pieejami līdzvērtīgi nacionālie kritēriji, kas attiecas uz ražojuma vai pakalpojuma energoefektivitāti, dara visu iespējamo, lai iegādātos tikai tādus ražojumus un pakalpojumus, kas atbilst vismaz "pamata" līmeņa tehniskajām specifikācijām, kas noteiktas attiecīgajos Savienības zaļā publiskā iepirkuma kritērijos vai pieejamos līdzvērtīgos nacionālajos kritērijos, tostarp datu centriem, serveru telpām un mākoņpakalpojumiem, ceļu apgaismojumam un luksoforiem un datoriem, monitoriem, planšetdatoriem un viedtālruniem;

- d) iegādājas vienīgi tādas riepas, kas atbilst augstākajai degvielas energoefektivitātes klasei, kas definēta Regulā (ES) 2020/740, kas neliedz publiskajām struktūrām iegādāties riepas, kas pieder pie augstākās klases tādos parametros kā saķere ar slapju ceļu vai ārējais rites troksnis, ja to var pamatot ar drošuma vai sabiedrības veselības apsvērumiem;
- e) savos konkursos par pakalpojumu līgumiem pieprasa, lai pakalpojumu sniedzēji, nodrošinot attiecīgo pakalpojumu, izmantotu vienīgi ražojumus, kas atbilst a), b) un d) apakšpunktā minētajām prasībām. Šī prasība attiecas tikai uz jauniem ražojumiem, ko pakalpojumu sniedzēji iegādājušies pilnībā vai daļēji nolūkā sniegt attiecīgo pakalpojumu;
- f) iegādājas tādas ēkas vai slēdz jaunus nomas līgumus par tādām ēkām, kas atbilst vismaz gandrīz nulles enerģijas līmenim, neskarot šīs direktīvas 6. pantu, ja vien pirkuma mērķis nav:
- i) veikt dziļo renovāciju vai nojaukšanu;
 - ii) publisko struktūru gadījumā – pārdot ēku, neizmantojot to pašas publiskās struktūras mērķiem; vai
 - iii) saglabāt ēku, ko oficiāli aizsargā kā daļu no klasificētas vides vai tās īpašās arhitektoniskās vai vēsturiskās vērtības dēļ.

Atbilstību šī pielikuma f) punktā noteiktajām prasībām pārbauda, izmantojot energoefektivitātes sertifikātus, kas minēti Direktīvas 2010/31/ES 11. pantā.

V PIELIKUMS

KOPĪGAS METODES UN PRINCIPI, LAI APRĒĶINĀTU ENERGOEFEKTIVITĀTES PIENĀKUMA SHĒMU VAI CITU TO RĪCĪBPOLITIKAS PASĀKUMU IETEKMI, KURI VEIKTI SASKAŅĀ AR 8., 9. UN 10. PANTU UN 30. PANTA 14. PUNKTU

1. Enerģijas ietaupījuma (izņemot tā, ko rada nodokļu pasākumi) aprēķināšanas metodes 8., 9. un 10. panta un 30. panta 14. punkta vajadzībām.

Lai aprēķinātu enerģijas ietaupījumu, atbildīgās, iesaistītās vai pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes var izmantot turpmāk uzskaitītās metodes:

- a) paredzamais ietaupījums: izmanto salīdzināšanu ar neatkarīgi konstatētiem iepriekšējo enerģijas ietaupījumu rezultātiem līdzīgās iekārtās. Šādu vispārējo pieeju apzīmē "*ex ante*";
- b) uzskaitītais ietaupījums: ar pasākumu vai pasākumu kopumu panākto ietaupījumu nosaka, reģistrējot faktisko enerģijas izmantojuma samazinājumu un pienācīgi ņemot vērā tādus faktoros kā papildināmība, noslogojums, ražošanas līmeņi un laika apstākļi, kas var ietekmēt patēriņu. Šādu vispārējo pieeju apzīmē "*ex post*";

- c) mērogotais ietaupījums: izmanto ietaupījuma tehniskās aplēses. Šo pieeju drīkst izmantot tikai tad, ja attiecībā uz kādu konkrētu iekārtu ir grūti iegūt pilnīgi precīzi izmērītus datus vai šādu datu ieguve būtu nesamērīgi dārga, piemēram, nomainot kompresoru vai elektromotoru, attiecībā uz kuriem tika iegūta neatkarīga informācija par ietaupījumu, ar citiem, kuru kWh rādītāji ir atšķirīgi, vai tad, ja šīs aplēses, pamatojoties uz valsts noteiktām metodēm un kritērijiem, iegūst kvalificēti vai akreditēti eksperti, kuri darbojas neatkarīgi no atbildīgajām, iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm;
- d) aprēķinot enerģijas ietaupījumu 8. panta 3. punkta nolūkos, ko var ieskaitīt, lai izpildītu minētajā pantā paredzēto pienākumu, dalībvalstis var aplēst enerģijas ietaupījumu enerģētiskās nabadzības skartiem cilvēkiem, mazaizsargātiem lietotājiem, mājāsaimniecībās ar zemiem ienākumiem dzīvojošiem vai, attiecīgā gadījumā, sociālos mājokļos dzīvojošiem cilvēkiem, pamatojoties uz inženiertehniskajām aplēsēm, kurās izmanto standarta apdzīvotības vai siltumkomforta apstākļus vai parametrus, piemēram, parametrus, kas noteikti valsts būvniecības noteikumos. Dalībvalstīm būtu jāziņo Komisijai, kā komforts tiek ņemts vērā attiecībā uz darbībām ēkās, iesniedzot arī paskaidrojumus par savu aprēķināšanas metodiku;
- e) apsekotais ietaupījums: tiek noteikta patērētāju reakcija uz padomiem, informācijas kampaņām, marķējuma vai sertificēšanas shēmām vai viedo uzskaiti. Šo pieeju izmanto tikai attiecībā uz ietaupījumu, ko rada izmaiņas patērētāju paradumos. To neizmanto, lai noteiktu ietaupījumu, ko panāk, veicot fiziskus pasākumus.

2. Nosakot kāda energoefektivitātes pasākuma radīto enerģijas ietaupījumu 8., 9. un 10. panta un 30. panta 14. punkta vajadzībām, piemēro šādus principus:
- a) dalībvalstis pierāda, ka viens no rīcībpolitikas pasākuma mērķiem – jauns vai esošais – ir panākt enerģijas galapatēriņa ietaupījumu saskaņā ar 8. panta 1. punktu, un sniedz pierādījumus un dokumentāciju, kas apliecina, ka enerģijas ietaupījumu ir radījis rīcībpolitikas pasākums, arī brīvprātīgas vienošanās;
 - b) jāpierāda, ka ietaupījumi ir ietaupījumi papildus tiem, kuri rastos jebkurā gadījumā bez atbildīgo, iesaistīto vai pilnvaroto pušu, vai īstenojošo publisko iestāžu darbības. Lai noteiktu ietaupījumu, ko var deklarēt kā papildu ietaupījumu, dalībvalstis rēķinās ar to, kā enerģijas izmantojums un pieprasījums mainītos, ja nebūtu attiecīgā politikas pasākuma, ņemot vērā vismaz šādus faktorus: enerģijas patēriņa tendences, patērētāju paradumu izmaiņas, tehnikas progress un citu Savienības un valsts līmenī īstenotu pasākumu radītas izmaiņas;

- c) ietaupījumu, ko rada obligātu Savienības tiesību aktu īstenošana, uzskata par ietaupījumu, kas būtu radies jebkurā gadījumā, tāpēc to nedeklarē kā enerģijas ietaupījumu 8. panta 1. punkta nolūkā. Atkāpjoties no minētās prasības, ietaupījumu, kas saistīts ar esošo ēku renovāciju, tostarp ietaupījumus, ko rada ēkām piemērojamo minimālo energoefektivitātes standartu īstenošana saskaņā ar Direktīvu 2010/31/ES, var deklarēt kā enerģijas ietaupījumu 8. panta 1. punkta nolūkā ar noteikumu, ka tiek nodrošināts šī pielikuma 3. punkta h) apakšpunktā minētais būtiskuma kritērijs. Pasākumus, ar kuriem veicina energoefektivitātes uzlabojumus publiskajā sektorā saskaņā ar 5. un 6. pantu, var ņemt vērā, lai sasniegtu 8. panta 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu, ar nosacījumu, ka tie rada verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šim pielikumam;
- d) enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, kas panākts, īstenojot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus, kuri veikti, ievērojot ārkārtas noteikumus saskaņā ar LESD 122. pantu, var deklarēt 8. panta 1. punkta nolūkā ar nosacījumu, ka tas izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu, izņemot to enerģijas ietaupījumu, kas izriet no enerģijas normēšanas vai ražošanas samazināšanas pasākumiem;
- e) pasākumus, ko veic saskaņā ar Regulu (ES) 2018/842 par saistošiem ikgadējiem SEG emisiju samazinājumiem, var uzskatīt par būtiskiem, taču dalībvalstīm ir jāpierāda, ka tie rada verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šā pielikuma prasībām;

- f) dalībvalstis ieskaita tikai enerģijas galapatēriņa ietaupījumus no rīcībpolitikas pasākumiem nozarēs vai iekārtās, uz ko attiecas Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļa, ja tie izriet no šīs direktīvas 9. vai 10. panta īstenošanas un pārsniedz Direktīvā 2003/87/EK noteiktās prasības vai pārsniedz to darbību īstenošanu, kuras saistītas ar bezmaksas kvotu piešķiršanu saskaņā ar minēto direktīvu. Dalībvalstis pierāda, ka rīcībpolitikas pasākumi rada verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šā pielikuma prasībām. Ja kāds subjekts ir atbildīgā puse valsts energoefektivitātes pienākuma shēmā saskaņā ar šīs direktīvas 9. pantu un ES ETS ēku un autotransporta sektorā saskaņā ar Direktīvas 2003/87/EK IVa nodaļu, monitoringa un verificācijas sistēma nodrošina, ka oglekļa cena, kas noteikta, nododot degvielu patēriņam saskaņā ar minēto nodaļu, tiek ņemta vērā, aprēķinot un ziņojot par enerģijas ietaupījumu, ko radījuši energotaupības pasākumi;
- g) ietaupījumus var atzīt ar noteikumu, ka tiek atzīti tikai tādi ietaupījumi, kas pārsniedz šādus līmeņus:
- i) Savienības emisijas standarti jauniem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem kravas transportlīdzekļiem pēc Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) 2019/631¹ īstenošanas; Lai parādītu, ka papildus Savienības prasībām attiecībā uz jaunu transportlīdzekļu CO₂ emisijām ir panākti papildu ietaupījumi, dalībvalstīm ir jānorāda iemesli, pieņēmumi un aprēķināšanas metodika;

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2019/631 (2019. gada 17. aprīlis) par CO₂ emisiju standartu noteikšanu jauniem vieglajiem pasažieru automobiļiem un jauniem vieglajiem komerciālajiem transportlīdzekļiem un ar kuru atceļ Regulu (EK) Nr. 443/2009 un Regulu (ES) Nr. 510/2011 (OV L 111, 25.4.2019., 13. lpp.).

- ii) Savienības prasības par konkrētu energopatēriņu ietekmējošu ražojumu izņemšanu no tirgus pēc īstenošanas pasākumu ieviešanas saskaņā ar Direktīvu 2009/125/EK; Lai parādītu, ka ir panākti papildu ietaupījumi, dalībvalstis iesniedz pierādījumus, pieņēmumus un aprēķināšanas metodiku;
- h) ir atļauta rīcībpolitika, kuras mērķis ir veicināt ražojumu, aprīkojuma, transporta sistēmu, transportlīdzekļu un degvielu, ēku un ēku elementu, procesu vai tirgu augstāku līmeņu energoefektivitāti, izņemot rīcībpolitikas pasākumus:
 - i) kuri attiecas uz fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģiju izmantošanu un kurus īsteno no jauna no 2026. gada 1. janvāra; un
 - ii) ar kuriem subsidē fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģiju izmantošanu dzīvojamās ēkās no 2026. gada 1. janvāra.
- i) enerģijas ietaupījumu, ko panāk no 2024. gada 1. janvāra no jauna īstenoto rīcībpolitikas pasākumu rezultātā attiecībā uz fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas izmantojumu ražojumos, aprīkojumā, transporta sistēmās, transportlīdzekļos, ēkās vai būvdarbos, enerģijas ietaupījuma pienākuma izpildē, ievērojot 8. panta 1. punkta b) apakšpunktu, neieskaita. Attiecībā uz tādiem rīcībpolitikas pasākumiem, kuri veicina tehnoloģiju kombinēšanu, no 2024. gada 1. janvāra nav attiecināma tāda enerģijas ietaupījuma daļa, kas saistīta ar fosilā kurināmā sadedzināšanas tehnoloģiju.

- j) atkāpjoties no i) apakšpunkta, laikposmā no 2024. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim enerģijas ietaupījumu no fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģijām, ar kurām uzlabo energoefektivitāti energoietilpīgos rūpniecības nozares uzņēmumos, var ieskaitīt kā enerģijas ietaupījumu tikai 8. panta 1. punkta b) un c) apakšpunkta nolūkos līdz 2030. gada 31. decembrim ar noteikumu, ka:
- i) uzņēmums ir veicis energoauditu, ievērojot 11. panta 2. punktu un īstenošanas plānu, kas ietver:
- pārskatu par visiem izmaksu ziņā lietderīgiem energoefektivitātes pasākumiem, kuru atmaksāšanās laikposms ir pieci gadi vai mazāk, pamatojoties uz vienkārša atmaksāšanās perioda metodikām, ko nodrošina dalībvalsts,
 - visu ieteikto energoefektivitātes pasākumu, kuru atmaksāšanās laikposms ir pieci gadi vai mazāk, īstenošanas grafiku,
 - tā enerģijas ietaupījuma aprēķinu, kuru paredzēts gūt ieteikto energoefektivitātes pasākumu rezultātā, un
 - energoefektivitātes pasākumus, kas saistīti ar fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģiju izmantojumu, kam pievienota attiecīgā informācija, kura vajadzīga, lai:
 - pierādītu, ka norādītais pasākums nepalielina nepieciešamo enerģijas daudzumu vai iekārtas jaudu,

- pamatotu, ka ilgtspējīga, nefosila kurināmā tehnoloģiju ieviešana nav tehniski iespējama,
 - parādītu, ka fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas tehnoloģija atbilst jaunākajiem attiecīgajiem Savienības emisiju standartu tiesību aktiem un novērš tehnoloģisko iesīksti, nodrošinot turpmāku saderību ar klimatneitrālām alternatīvām nefosilām degvielām un tehnoloģijām;
- ii) tiešās fosilā kurināmā tehnoloģijas izmantojuma turpināšana ir energoefektivitātes pasākums nolūkā samazināt enerģijas patēriņu, kura atmaksāšanās periods ir pieci gadi vai mazāk, balstoties uz vienkārša atmaksāšanās perioda metodikām, ko nodrošina dalībvalsts, un kurš ir ieteikts energoaudita rezultātā, ievērojot 11. panta 2. punktu, un ir iekļauts īstenošanas plānā;
- iii) tiešo fosilā kurināmā tehnoloģiju izmantojums atbilst jaunākajiem attiecīgajiem Savienības emisiju standartu tiesību aktiem, neizraisa tehnoloģisko iesīksti un nodrošina turpmāku saderību ar klimatneitrālām alternatīvām degvielām un tehnoloģijām;
- iv) tiešo fosilā kurināmā tehnoloģiju izmantojums uzņēmumā neizraisa lielāku enerģijas patēriņu vai nepalielina iekārtas jaudu minētajā uzņēmumā;

- v) tiek sniegti pierādījumi, ka alternatīvs, ilgtspējīgs nefosilā kurināmā risinājums nav tehniski iespējams;
 - vi) tiešo fosilā kurināmā tehnoloģiju izmantojuma rezultātā tiek gūts verificējams un izmērāms vai aplēšams enerģijas galapatēriņa ietaupījums, ko aprēķina saskaņā ar šo pielikumu;
 - vii) pierādījumi ir publicēti tīmekļa vietnē vai ir darīti publiski pieejami visiem ieinteresētiem iedzīvotājiem;
- k) pasākumus, ar kuriem veicina maza apjoma atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju ierīkošanu uz ēkām vai tajās, var ņemt vērā, lai izpildītu direktīvas 8. panta 1. punktā minēto prasīto enerģijas ietaupījumu, ar noteikumu, ka tie izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Enerģijas ietaupījuma aprēķins atbilst šā pielikuma prasībām;
- l) pasākumus, ar kuriem veicina saules siltumenerģijas tehnoloģiju uzstādīšanu, var ņemt vērā, lai sasniegtu direktīvas 8. panta 1. punktā prasīto enerģijas ietaupījumu, ar noteikumu, ka tie izraisa verificējamu un izmērāmu vai aplēšamu enerģijas galapatēriņa ietaupījumu. Siltumu, kas ražots ar saules siltumenerģijas tehnoloģijām no saules starojuma, no to enerģijas galapatēriņa var izslēgt;

- m) attiecībā uz rīcībpolitikām, kas paātrina efektīvāku ražojumu un transportlīdzekļu nonākšanu aprītē, izņemot no 2024. gada 1. janvāra jaunīstenotās rīcībpolitikas, kas attiecas uz fosilā kurināmā tiešās sadedzināšanas izmantojumu, ietaupījumu drīkst deklarēt pilnā apmērā, ar noteikumu, ka tiek pierādīts, ka šāda nonākšana aprītē notiek pirms ražojuma vai transportlīdzekļa paredzamā vidējā kalpošanas laika beigām vai pirms ražojums vai transportlīdzeklis parasti tiktu aizstāts, un ietaupījumi tiek deklarēti tikai par periodu līdz aizstājamā ražojuma vai transportlīdzekļa paredzamā vidējā kalpošanas laika beigām;
- n) veicinot energoefektivitātes pasākumu nonākšanu aprītē, dalībvalstis attiecīgos gadījumos nodrošina ražojumu, pakalpojumu un uzstādīšanas pasākumu kvalitātes standartu uzturēšanu vai ieviešanu, ja šādu standartu nav;
- o) lai ņemtu vērā reģionālās klimatiskās atšķirības, dalībvalstis ir tiesīgas izvēlēties ietaupījuma koriģēšanu atbilstoši standarta vērtībai vai pieskaņot dažādos enerģijas ietaupījumus, ņemot vērā reģionos pastāvošās temperatūras atšķirības;

p) aprēķinot enerģijas ietaupījumu, ņem vērā pasākumu dzīves ilgumu un koeficientu, ar kādu ietaupījums laika gaitā samazinās. Minētajā aprēķinā ieskaita ietaupījumu, ko ar katru atsevišķu darbību iegūs laikposmā no tās īstenošanas dienas līdz katra pienākuma perioda beigām. Kā alternatīvu dalībvalstis var izveidot citu metodi, ar ko paredzēts sasniegt vismaz tādu pašu kopējā ietaupījuma apjomu. Izmantojot citu metodi, dalībvalstis nodrošina, ka kopējais ar minēto metodi iegūtais aprēķinātais enerģijas ietaupījuma apjoms nepārsniedz enerģijas ietaupījuma apjomu, kas būtu radies, ja aprēķinā tiktu skaitīts ietaupījums, ko ar katru atsevišķu darbību sasniegs laikposmā no tās īstenošanas dienas līdz 2030. gadam. Dalībvalstis savos integrētajos nacionālajos enerģētikas un klimata plānos, kas paziņoti, ievērojot Regulas (ES) 2018/1999 3. pantu un 7.–12. pantu, sīki apraksta minēto citu metodi un noteikumus, kas ir paredzēti, lai nodrošinātu, ka tiek izpildīta saistošā aprēķināšanas prasība.

3. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek izpildītas šādas prasības attiecībā uz rīcībpolitikas pasākumiem, ko veic saskaņā ar 10. pantu un 30. panta 14. punktu:

- a) ar rīcībpolitikas pasākumiem un atsevišķām darbībām tiek gūts verificējams enerģijas galapatēriņa ietaupījums;
- b) ir skaidri noteikta attiecīgi katras iesaistītās puses, pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes atbildība;
- c) panākto vai panākamo enerģijas ietaupījumu nosaka pārredzamā veidā;

- d) enerģijas ietaupījuma apjoms, kas ir prasīts vai jāpanāk ar rīcībpolitikas pasākumu, ir izteikts kā primārās enerģijas patēriņš vai kā enerģijas galapatēriņš, izmantojot 31. pantā minēto zemāko siltumspēju vai primārās enerģijas faktorus;
- e) tiek sniegts gada pārskats par pilnvaroto pušu, iesaistīto pušu vai īstenojošo publisko iestāžu panākto enerģijas ietaupījumu, kā arī dati par enerģijas ietaupījuma gada tendenci, un šī informācija tiek publiskota;
- f) tiek veikts rezultātu monitorings un tiek veikti piemēroti pasākumi, ja panāktais progress nav pietiekams;
- g) enerģijas ietaupījumu, kas gūts no atsevišķas darbības, deklarē tikai viena puse;
- h) ir pierādīts, ka iesaistītās puses, pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes darbības ir būtiskas deklarētā enerģijas ietaupījuma sasniegšanai;
- i) iesaistītās puses, pilnvarotās puses vai īstenojošās publiskās iestādes darbībām nav nelabvēlīgas ietekmes uz enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem.

4. Nosakot enerģijas ietaupījumu, ko dod ar nodokļiem saistīti rīcībpolitikas pasākumi, kuri īstenoti saskaņā ar 10. pantu, piemēro šādus principus:
- a) atzīst tikai tādu enerģijas ietaupījumu, kas gūts, piemērojot nodokļu pasākumus, kuri pārsniedz degvielai piemērojamos nodokļu minimālos līmeņus, kā paredzēts Padomes Direktīvās 2003/96/EK¹ vai 2006/112/EK²;
 - b) īstermiņa cenu elastīgums enerģijas nodokļu pasākumu ietekmes aprēķināšanas vajadzībām atspoguļo enerģijas pieprasījuma reaģēšanu uz cenu izmaiņām, un to aplēš, pamatojoties uz neseniem un reprezentatīviem oficiāliem datu avotiem, kuri attiecas uz konkrēto dalībvalsti, un attiecīgā gadījumā, pamatojoties uz neatkarīga institūta veiktiem papildu pētījumiem. Ja izmanto cenu elastību, kas nav īstermiņa elastība, dalībvalstis paskaidro, kā bāzlīnijā, kas izmantota, lai aplēstu enerģijas ietaupījumu, ir iekļauti ar citiem Savienības tiesību aktiem panāktie energoefektivitātes uzlabojumi vai kā ir novērsta ar citiem Savienības tiesību aktiem panāktā enerģijas ietaupījuma dubulta uzskaitē;
 - c) enerģijas ietaupījumu, ko dod nodokļu rīcībpolitikas papildu instrumenti, tostarp fiskāli stimuli vai iemaksas fondā, uzskaita atsevišķi;
 - d) lai izvairītos no pārklāšanās ar Savienības tiesību aktiem un citiem rīcībpolitikas pasākumiem, ar nodokļu pasākumiem gūtā enerģijas ietaupījuma novērtēšanai būtu jāizmanto īstermiņa elastības aplēses;

¹ Padomes Direktīva 2003/96/EK (2003. gada 27. oktobris), kas pārkārto Kopienas noteikumus par nodokļu uzlikšanu energoproduktiem un elektroenerģijai (OV L 283, 31.10.2003., 51. lpp.).

² Padomes Direktīva 2006/112/EK (2006. gada 28. novembris) par kopējo pievienotās vērtības nodokļa sistēmu (OV L 347, 11.12.2006., 1. lpp.).

- e) dalībvalstis nosaka nodokļu un līdzvērtīgu pasākumu sadales ietekmi uz enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem un demonstrē saskaņā ar 24. panta 1., 2. un 3. punktu īstenoto ietekmes mazināšanas pasākumu efektu;
- f) dalībvalstis iesniedz pierādījumus, arī aprēķina metodiku, kas apliecina, ka gadījumos, kad enerģijas vai oglekļa nodokļu pasākumu vai saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK veiktās emisijas kvotu tirdzniecības ietekme pārklājas, nenotiek enerģijas ietaupījuma dubulta uzskaitē.

5. Paziņojums par metodoloģiju

Dalībvalstis saskaņā ar Regulu (ES) 2018/1999 informē Komisiju par savu priekšlikumu sīki izstrādātai metodoloģijai šīs direktīvas 9. un 10. pantā un 30. panta 14. punktā minēto energoefektivitātes pienākuma shēmu un alternatīvo pasākumu darbībai. Izņemot gadījumus, kas attiecas uz nodokļiem, šādā paziņojumā iekļauj informāciju par:

- a) enerģijas ietaupījuma līmeni, kas prasīts saskaņā ar 8. panta 1. punkta pirmo daļu, vai ietaupījumu, ko paredzēts sasniegt visā laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 2030. gada 31. decembrim;
- b) to, kā saskaņā ar 8. panta 1. punkta pirmo daļu prasītā jaunā enerģijas ietaupījuma vai enerģijas ietaupījuma, ko paredzēts sasniegt, aprēķinātais apjoms tiks pakāpeniski sadalīts visā pienākuma periodā;

- c) atbildīgajām, iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm, vai īstenojošām publiskām iestādēm;
- d) mērķa nozarēm;
- e) rīcībpolitikas pasākumiem un atsevišķām darbībām, tostarp paredzamo katra pasākuma kopējā kumulatīvā enerģijas ietaupījuma apmēru;
- f) rīcībpolitikas pasākumiem vai programmām, vai pasākumiem, ko finansē no valsts energoefektivitātes fonda un ko prioritāri īsteno enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū;
- g) to enerģijas ietaupījuma daļu un apjomu, ko panāk enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū;
- h) attiecīgā gadījumā – izmantotajiem rādītājiem, vidējo aritmētisko īpatsvaru un iznākumu saskaņā ar 8. panta 3. punktu izveidotajiem rīcībpolitikas pasākumiem;
- i) attiecīgā gadījumā – saskaņā ar 8. panta 3. punktu īstenoto rīcībpolitikas pasākumu ietekmi un nelabvēlīgo ietekmi uz enerģētiskās nabadzības skartajiem cilvēkiem, mazaizsargātajiem lietotājiem un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošajiem cilvēkiem;
- j) energoefektivitātes pienākuma shēmas pienākuma laikposma ilgumu;

- k) attiecīgā gadījumā – tā enerģijas ietaupījuma apjomu vai izmaksu samazinājuma mērķrādītājiem, kas atbildīgajām pusēm jāsasniedz enerģētiskās nabadzības skarto cilvēku, mazaizsargāto lietotāju un attiecīgā gadījumā sociālajos mājokļos dzīvojošo cilvēku vidū;
- l) rīcībpolitikas pasākumā paredzētajām darbībām;
- m) aprēķina metodoloģiju, tostarp to, kā noteikta papildināmība un būtiskums un kādas metodoloģijas un etaloni ir izmantoti paredzamā un mērogotā ietaupījuma noteikšanai, un attiecīgā gadījumā par izmantoto zemāko siltumspēju un pārrēķina koeficientiem;
- n) pasākumu ilgumiem un to, kā tie tiek aprēķināti vai uz ko tie pamatojas;
- o) pieeju, kas izmantota, lai ņemtu vērā dalībvalstī pastāvošās klimatiskās atšķirības;
- p) pārraudzības un verifikācijas sistēmas pasākumiem saskaņā ar 9. un 10. pantu un to, kā tiek nodrošināta to neatkarība no atbildīgajām, iesaistītajām vai pilnvarotajām pusēm;

- q) gadījumos, kas attiecas uz nodokļiem:
- i) mērķa nozarēm un nodokļu maksātāju segmentu;
 - ii) īstenojošo publisko iestādi;
 - iii) ietaupījumu, ko paredzēts sasniegt;
 - iv) nodokļu pasākuma ilgumu;
 - v) aprēķināšanas metodoloģiju, tostarp izmantotajiem cenu elastīgumiem un to, kā tie ir noteikti, un
 - vi) to, kā ir novērsta pārklāšanās ar ES ETS, ko īsteno saskaņā ar Direktīvu 2003/87/EK, un likvidēts dubultās uzskaites risks.
-

VI PIELIKUMS

MINIMĀLIE KRITĒRIJI ATTIECĪBĀ UZ ENERGOAUDITIEM, TOSTARP TIEM, KO VEIC KĀ DAĻU NO ENERGOPĀRVALDĪBAS SISTĒMĀM

Šīs direktīvas 11. pantā minētie energoauditi:

- a) ir balstīti uz jaunākajiem, izmērītiem, izsekojamiem darbības datiem par enerģijas patēriņu un slodzes profiliem (attiecībā uz elektroenerģiju);
- b) ietver sīku pārskatu par ēkas vai ēku grupas, rūpnieciskās darbības vai iekārtas, tostarp pārvaldījumu, enerģijas patēriņa profilu;
- c) apzina energoefektivitātes pasākumus, ar ko samazina enerģijas patēriņu;
- d) apzina atjaunīgās enerģijas izmaksu lietderīga izmantojuma vai ražošanas potenciālu;
- e) pēc iespējas balstās uz dzīves cikla izmaksu analīzi, nevis uz vienkāršiem atmaksāšanās periodiem, lai ņemtu vērā ilgtermiņa ietaupījumu, ilgtermiņa investīciju atlikušās vērtības un diskonta likmes;
- f) ir samērīgi un pietiekami reprezentatīvi, lai varētu iegūt ticamu priekšstatu par vispārējo energoefektivitāti un ticami apzināt visnozīmīgākās iespējas veikt uzlabojumus.

Energoauditi ļauj veikt sīki izstrādātus un pamatotus aprēķinus par ierosinātajiem pasākumiem, lai varētu iegūt skaidru informāciju par iespējamiem ietaupījumiem.

Energoauditos izmantotie dati ir saglabājami vēsturiskās analīzes un darbības izsekojamības nolūkā.

VII PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ DATU CENTRU ENERGOEFEKTIVITĀTES MONITORINGU UN PUBLICĒŠANU

Attiecībā uz 12. pantā minēto datu centru energoefektivitāti monitorē un publicē šādu informācijas minimumu:

- a) datu centra nosaukums, datu centra īpašnieka un operatoru nosaukums/vārds, datums, kurā datu centrs sāka savu darbību, un pašvaldība, kurā bāzēts datu centrs;
- b) datu centra grīdas platība, uzstādītā jauda, ikgadējā ienākošo un izejošo datu plūsma un datu centrā glabāto un apstrādāto datu apjoms;
- c) datu centra energoefektivitāte pēdējā pilnajā kalendārajā gadā saskaņā ar galvenajiem snieguma rādītājiem cita starpā par energopatēriņu, jaudas lietderīgu izmantojumu, temperatūras iestatījumiem, atlikumsiltuma utilizāciju, ūdens izmantojumu un atjaunīgās enerģijas izmantojumu, attiecīgā gadījumā par pamatu izmantojot CEN/CENELEC dokumentu EN 50600-4 "Informācijas tehnoloģijas – Datu centru iekārtas un infrastruktūra", līdz stājas spēkā deleģētais akts, kas pieņemts, ievērojot 33. panta 3. punktu.

VIII PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ RĒĶINU IZRAKSTĪŠANU UN UZ FAKTISKĀ DABASGĀZES PATĒRIŅA BALSTĪTU RĒĶINU INFORMĀCIJU

1. Minimālās prasības rēķinu izrakstīšanai

1.1. Rēķini, kuru pamatā ir faktiskais patēriņš

Lai ļautu galalietotājam regulēt savu enerģijas patēriņu, uz faktisko patēriņu balstītu rēķinu būtu jāizraksta vismaz reizi gadā, un rēķinu informāciju vajadzētu darīt pieejamu vismaz reizi ceturksnī pēc pieprasījuma vai ja patērētāji ir izvēlējušies saņemt rēķinus elektroniski, vai divreiz gadā – citos gadījumos. Šo prasību var neattiecināt uz gāzi, ko izmanto vienīgi ēdiena gatavošanai.

1.2. Rēķinā ietvertās informācijas minimums

Dalībvalstis attiecīgā gadījumā nodrošina, lai galalietotājiem skaidrā un saprotamā veidā rēķinos, līgumos, darījuma dokumentos un sadales staciju izsniegtajās kvītīs vai līdztekus minētajiem dokumentiem būtu pieejama šāda informācija:

- a) enerģijas pašreizējās faktiskās cenas un faktiskais patēriņš;
- b) galalietotāja pašreizējā enerģijas patēriņa salīdzinājums, vēlams – grafiskā veidā, ar patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējā gadā;

- c) informācija saziņai ar galalietotāju organizācijām, enerģētikas aģentūrām vai līdzīgām struktūrām, tostarp tīmekļa vietņu adreses, kur var iegūt informāciju par pieejamajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, salīdzinošus datus par galaizmantotāju profiliem un objektīvas enerģiju patērējošo iekārtu tehniskās specifikācijas.

Turklāt, ja iespējams un ir lietderīgi, dalībvalstis nodrošina, lai galalietotājiem skaidrā un saprotamā veidā rēķinos, līgumos, darījuma dokumentos un sadales uzņēmumu izsniegtajās kvītīs vai līdztekus minētajiem dokumentiem būtu pieejami salīdzinājumi ar tādas pašas lietotāju kategorijas vidējo normalizēto vai etalona galalietotāju vai norādes uz tiem.

1.3. Ieteikumi par energoefektivitāti, kas pievienoti rēķiniem, un cita atgriezeniskā saite ar galalietotājiem

Nosūtot līgumus un līgumu izmaiņas, un rēķinos, kurus saņem patērētāji, vai tīmekļa vietnēs, kas paredzētas individuāliem patērētājiem, enerģijas sadales uzņēmumi, sadales sistēmas operatori un enerģijas mazumtirdzniecības uzņēmumi skaidrā un saprotamā veidā informē patērētājus par neatkarīgu patērētāju konsultēšanas centru, enerģētikas aģentūru vai līdzīgu iestāžu kontaktinformāciju, tostarp interneta adresēm, kur viņi var iegūt padomus par pieejamajiem energoefektivitātes pakalpojumiem, viņu enerģijas patēriņa salīdzināšanas profiliem un enerģiju patērējošo ierīču tehniskajām specifikācijām, kas var noderēt, lai samazinātu minēto ierīču patēriņu.

IX PIELIKUMS

MINIMĀLĀS PRASĪBAS ATTIECĪBĀ UZ RĒĶINIEM UN SILTUMAPGĀDES, AUKSTUMAPGĀDES UN MĀJSAIMNIECĪBAS KARSTĀ ŪDENS PATĒRIŅA INFORMĀCIJU

1. Faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstīti rēķini

Lai ļautu galaizmantotājiem regulēt savu enerģijas patēriņu, rēķini tiek sagatavoti vismaz reizi gadā, balstoties uz faktisko patēriņu vai siltummaksas sadalītāju rādījumiem.

2. Rēķinu vai patēriņa informācijas sniegšanas biežums

Līdz 2021. gada 31. decembrim, ja ir uzstādīti attālināti nolasāmi skaitītāji vai siltummaksas sadalītāji, faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstītu rēķinu vai patēriņa informāciju nodrošina galaizmantotājiem vismaz reizi ceturksnī pēc pieprasījuma vai gadījumā, ja galapatērētāji ir izvēlējušies saņemt elektroniskus rēķinus, vai citādi divreiz gadā

No 2022. gada 1. janvāra, ja ir uzstādīti attālināti nolasāmi skaitītāji vai siltummaksas sadalītāji, faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstītu rēķinu vai patēriņa informāciju galaizmantotājiem nodrošina vismaz reizi mēnesī. To var arī darīt pieejamu internetā un atjaunināt tik bieži, cik to atļauj izmantotās mērierīces un sistēmas. Attiecībā uz siltumapgādi un aukstumapgādi no minētās prasības var atkāpties laikā, kas nav siltumapgādes vai aukstumapgādes sezona.

3. Rēķinā ietvertās informācijas minimums

Dalībvalstis nodrošina, lai galaizmantotājiem skaidrā un saprotamā veidā faktiskajā patēriņā vai siltummaksas sadalītāju rādījumos balstītos rēķinos vai līdz ar tiem būtu pieejama šāda informācija:

- a) pašreizējās faktiskās cenas un enerģijas faktiskais patēriņš vai kopējā siltummaksa un siltummaksas sadalītāju rādījumi;
- b) izmantotā kurināmā struktūra un ar to saistītais ikgadējais SEG emisiju apjoms, tostarp galaizmantotājiem ar centralizētu siltumapgādi vai centralizētu aukstumapgādi, un dažādu piemēroto nodokļu, nodevu un tarifu apraksts;
- c) galaizmantotāju pašreizējā enerģijas patēriņa salīdzinājumi grafiskā veidā ar patēriņu tajā pašā laikposmā iepriekšējā gadā un ar klimatisko apstākļu korekciju siltumapgādei un aukstumapgādei;
- d) informācija saziņai ar galalietotāju organizācijām, enerģētikas aģentūrām vai līdzīgām struktūrām, tostarp tīmekļa vietņu adreses, kur var iegūt informāciju par pieejamajiem energoefektivitātes uzlabošanas pasākumiem, salīdzinošus datus par galaizmantotāju profiliem un objektīvas enerģiju patērējošo iekārtu tehniskās specifikācijas;
- e) informācija par dalībvalstīs piemērojamajām saistītajām sūdzību iesniegšanas procedūrām, ombuda pakalpojumiem vai alternatīviem strīdu izšķiršanas mehānismiem;

- f) salīdzinājumi ar tādas pašas patērētāju kategorijas vidējo normalizēto vai etalona galaizmantotāju. Elektronisko rēķinu gadījumā šādus salīdzinājumus var darīt pieejamus tiešsaistē un rēķinos sniegt norādes uz tiem.

Dalībvalstis var ierobežot tvērumu, ar kādu tiek piemērota prasība sniegt informāciju par SEG emisijām saskaņā ar pirmās daļas b) punktu, nosakot, ka tā attiecas vienīgi uz enerģiju, kas nodrošināta no centralizētām siltumapgādes sistēmām, kuru kopējā nominālā ievadītā siltumjauca pārsniedz 20 MW.

Ja rēķina pamatā nav faktiskais patēriņš vai siltummaksas sadalītāju rādījumi, tajos iekļauj skaidru un saprotamu paskaidrojumu par to, kā tika aprēķināta rēķinā norādītā summa, un vismaz d) un e) apakšpunktā minēto informāciju.

X PIELIKUMS

SILTUMAPGĀDES UN AUKSTUMAPGĀDES EFEKTIVITĀTES POTENCIĀLS

Valsts siltumapgādes un aukstumapgādes potenciāla visaptverošajā novērtējumā, kas minēts 25. panta 1. punktā, iekļauj un balstās uz šādu informāciju:

I daļa

PĀRSKATS PAR SILTUMAPGĀDI UN AUKSTUMAPGĀDI

1. Siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījums, ko nosaka pēc novērtētās lietderīgās enerģijas¹ un skaitliski izteiktā enerģijas galapatēriņa (GWh gadā²) pa nozarēm:
 - a) mājokļu nozare;
 - b) pakalpojumu nozare;
 - c) rūpniecības nozare;
 - d) jebkura cita nozare, kas atsevišķi veido vairāk nekā 5 % no kopējā valsts lietderīgās siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma.

¹ Siltumenerģijas daudzums, kas vajadzīgs, lai apmierinātu galaizmantotāju pieprasījumu pēc siltumapgādes un aukstumapgādes.

² Būtu jāizmanto jaunākie pieejamie dati.

2. Apzinātā vai – a) apakšpunkta i) punkta gadījumā – apzinātā vai aplēstā pašreizējā siltumapgāde un aukstumapgāde:
- a) pa tehnoloģijām (GWh gadā¹) 1. punktā minētajās nozarēs, ja iespējams, enerģiju, kas iegūta no fosilajiem energoresursiem, nošķirot no tās, kas iegūta no atjaunīgajiem energoresursiem:
- i) ko uz vietas nodrošina mājokļos un pakalpojumu nozares objektos, izmantojot:
- tikai siltuma ražošanai paredzētus katlus;
 - augstas efektivitātes siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerāciju;
 - siltumsūkņus;
 - citas lokālas tehnoloģijas un avotus;
- ii) ko uz vietas nodrošina tādos objektos, kas nav ne pakalpojumu nozares objekti, ne mājokļi, izmantojot:
- tikai siltuma ražošanai paredzētus katlus;
 - augstas efektivitātes siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerāciju;
 - siltumsūkņus;
 - citas lokālas tehnoloģijas un avotus;

¹ Būtu jāizmanto jaunākie pieejamie dati.

- iii) ko nodrošina ārpus objektiem, izmantojot:
 - augstas efektivitātes siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerāciju;
 - atlikumsiltumu;
 - citas ārpus vietas esošas tehnoloģijas un avotus;

- b) apzinātās iekārtas, kas ģenerē atlikumsiltumu vai atlikumaukstumu, un to siltumapgādes vai aukstumapgādes potenciāls (GWh gadā):
 - i) termiskās jaudas ražošanas iekārtas, kuras var piegādāt atlikumsiltumu vai tikt pāraprīkotas atlikumsiltuma piegādei un kuru kopējā ievadītā siltumjauda pārsniedz 50 MW;
 - ii) siltumenerģijas un elektroenerģijas koģenerācijas iekārtas, kuras izmanto II pielikuma II daļā minētās tehnoloģijas un kuru kopējā ievadītā siltumjauda pārsniedz 20 MW;
 - iii) atkritumu sadedzināšanas stacijas;
 - iv) atjaunīgo energoresursu iekārtas, kuru kopējā ievadītā siltumjauda pārsniedz 20 MW, izņemot i) un ii) punktā minētās iekārtas, kas ražo siltumu un aukstumu, izmantojot atjaunīgo enerģiju;
 - v) rūpnieciskas iekārtas, kuru kopējā ievadītā siltumjauda pārsniedz 20 MW un kuras var nodrošināt atlikumsiltumu;

- c) ziņotais atjaunīgo energoresursu un atlikumsiltuma vai atlikumaukstuma enerģijas īpatsvars centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes¹ sektora enerģijas galapatēriņā pēdējos piecos gados saskaņā ar Direktīvu (ES) 2018/2001.
3. Apkopoti tādi dati par koģenerācijas iekārtām esošajos centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīklos piecos jaudas diapazonos, kuri aptver sekojošo:
- a) primārās enerģijas patēriņš;
 - b) kopējā efektivitāte;
 - c) primārās enerģijas ietaupījums;
 - d) CO₂ emisijas faktori.
4. Apkopoti tādi dati par esošajiem centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīkliem, ko apgādā, izmantojot koģenerāciju piecos jaudas diapazonos, kuri aptver sekojošo:
- a) kopējais primārās enerģijas patēriņš;
 - b) koģenerācijas iekārtu primārās enerģijas patēriņš;
 - c) koģenerācijas īpatsvars centralizētajā siltumapgādē vai aukstumapgādē;
 - d) centralizētās siltumapgādes sistēmas zudumi;

¹ Ja saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/2001 35. pantu ir izstrādāta metodika tam, kā aprēķināt atjaunojamās enerģijas daudzumu, ko izmanto aukstumapgādei un centralizētai aukstumapgādei, "atjaunojamo energoresursu aukstumapgādes" apzināšanu veic saskaņā ar minēto direktīvu. Līdz tam to veic saskaņā ar piemērotu valsts metodiku.

- e) centralizētās aukstumapgādes sistēmas zudumi;
 - f) savienojuma blīvums;
 - g) sistēmu īpatsvars sadalījumā pa dažādām darba temperatūras grupām.
5. Karte, kura aptver visu valsts teritoriju un kurā, vienlaikus aizsargājot komerciāli sensitīvu informāciju, norāda:
- a) siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma zonas, kas izriet no 1. punkta analīzes, izmantojot konsekventus kritērijus, lai fokusā būtu energoietilpīgas zonas pašvaldībās un konurbācijās;
 - b) pašreizējos siltumapgādes un aukstumapgādes punktus, kas minēti 2. punkta b) apakšpunktā, un centralizētās siltumapgādes pārvades iekārtas;
 - c) tāda tipa plānotos siltumapgādes un aukstumapgādes punktus, kas aprakstīti 2. punkta b) apakšpunktā, un saistībā ar centralizēto siltumapgādi un aukstumapgādi apzinātās jaunās zonas.
6. Siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma tendenču prognoze, kas ļauj gūt priekšstatu par nākamajiem 30 gadiem (GWh), jo īpaši ņemot vērā nākamo 10 gadu prognozes, pieprasījuma izmaiņas ēkās un dažādās rūpniecības nozarēs, kā arī ar pieprasījuma pārvaldību saistīto rīcībpolitiku un stratēģiju –, piemēram, Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2018/844¹ paredzēto ēku renovācijas ilgtermiņa stratēģiju – ietekmi.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2018/844 (2018. gada 30. maijs), ar ko groza Direktīvu 2010/31/ES par ēku energoefektivitāti un Direktīvu 2012/27/ES par energoefektivitāti (OV L 156, 19.6.2018., 75. lpp.).

II daļa

MĒRĶI, STRATĒGIJAS UN RĪCĪBPOLITIKAS PASĀKUMI

7. Plānotais dalībvalsts devums valstu mērķos, mērķrādītājos un devumos piecās enerģētikas savienības dimensijās, kas paredzēts Regulas (ES) 2018/1999 3. panta 2. punkta b) apakšpunktā, panākts ar siltumapgādes un aukstumapgādes efektivitāti, jo īpaši saistībā ar minētās regulas 4. panta b) punkta 1)–4) apakšpunktu un 15. panta 4. punkta b) apakšpunktu, norādot, kurš no minētajiem elementiem ir papildu elements salīdzinājumā ar integrēto nacionālo enerģētikas un klimata plānu, kas paziņots, ievērojot minētās regulas 3. pantu un 7.–12. pantu.
8. Vispārīgs pārskats par pašreizējām rīcībpolitikām un pasākumiem, kuri aprakstīti jaunākajā ziņojumā, kas iesniegts saskaņā ar Regulas (ES) 2018/1999 3., 20. un 21. pantu, kā arī 27. panta a) punktu.

III daļa

SILTUMAPGĀDES UN AUKSTUMAPGĀDES EFEKTIVITĀTES EKONOMISKĀ POTENCIĀLA ANALĪZE

9. Dažādu siltumapgādes un aukstumapgādes tehnoloģiju ekonomiskā potenciāla analīze¹, kura jāveic attiecībā uz visu valsts teritoriju, izmantojot 25. panta 3. punktā minēto izmaksu un ieguvumu analīzi, un kurā jānosaka alternatīvi scenāriji efektīvākām siltumapgādes un aukstumapgādes tehnoloģijām, kurās izmanto atjaunīgos energoresursus, nodalot enerģiju, kas iegūta no fosilajiem energoresursiem, nošķirot no enerģijas no atjaunīgajiem energoresursiem.

¹ Analizējot ekonomisko potenciālu, būtu jānorāda, kāds enerģijas daudzums (GWh) gadā iegūstams ar katru analizēto tehnoloģiju. Būtu jāņem vērā arī energosistēmas ierobežojumi un tās elementu mijiedarbība. Analīzē var izmantot modeļus, kuru pamatā ir pieņēmumi, ka darbībās izmanto izplatītu veidu tehnoloģijas vai sistēmas.

Būtu jāapsver šādas tehnoloģijas:

- a) rūpnieciskais atlikumsiltums un atlikumaukstums;
- b) atkritumu sadedzināšana;
- c) augstas efektivitātes koģenerācija;
- d) atjaunīgie energoresursi, piemēram, ģeotermālā enerģija, saules siltumenerģija un biomasas, izņemot tos, ko izmanto augstas efektivitātes koģenerācijā;
- e) siltumsūkņi;
- f) siltuma un aukstuma zudumu samazināšana pašreizējos centralizētajos tīklos;
- g) centralizēta siltumapgāde un aukstumapgāde;

10. Ekonomiskā potenciāla analīzē iekļauj šādus posmus un apsvērumus.

- a) Apsvērumi:
 - i) izmaksu un ieguvumu analīzē 25. panta 3. punkta vajadzībām ietver ekonomisko analīzi, kurā ņem vērā sociālekonomiskos un vidiskos faktorus¹, un finansiālu analīzi, ko veic, lai projektus novērtētu no investoru viedokļa, gan ekonomiskajā, gan finansiālajā analīzē par novērtēšanas kritēriju izmantojot neto pašreizējo vērtību;

¹ Tostarp Direktīvas (ES) 2018/2001 15. panta 7. punktā minēto novērtējumu.

- ii) par atskaites punktu būtu jāizmanto pamatscenāriju, tajā ņem vērā rīcībpolitikas šā visaptverošā novērtējuma¹ sagatavošanas laikā, un tas ir sasaistīts ar datiem, kas savākti saskaņā ar šā pielikuma I daļu un II daļas 6. punktu;
- iii) pamatscenārijam alternatīvajos scenārijos ņem vērā Regulas (ES) 2018/1999 energoefektivitātes un atjaunīgo energoresursu mērķus, un katrā scenārijā salīdzinājumā ar pamatscenāriju aplūko šādus elementus:
 - to tehnoloģiju ekonomiskais potenciāls, ko pārbauda, par kritēriju izmantojot neto pašreizējo vērtību;
 - SEG emisiju samazinājumi;
 - primārās enerģijas ietaupījums (GWh gadā);
 - ietekme uz atjaunīgo energoresursu īpatsvaru valsts energoresursu struktūrā.

Scenārijus, kas nav iespējami tehnisku iemeslu, finansiālu iemeslu vai valstu tiesību aktu dēļ, var jau sākotnējās izmaksu un ieguvumu analīzes stadijās no tās izslēgt, ja to pamato, balstoties uz rūpīgiem, skaidri formulētiem un labi dokumentētiem apsvērumiem.

¹ Termins, līdz kuram esošās rīcībpolitikas ņem vērā pamatscenārija izstrādē, ir tā gada beigas, kas ir pirms gada, līdz kura beigām ir jāiesniedz visaptverošais novērtējums. Citiem vārdiem sakot, rīcībpolitikas, kas ieviestas viena gada laikā pirms visaptverošā novērtējuma iesniegšanas termiņa, vērā nav jāņem.

Novērtējumā un lēmumu pieņemšanā būtu jāņem vērā izmaksas un enerģijas ietaupījumu no palielināta enerģijas piegādes elastīguma un piemērotākas elektrotīklu ekspluatācijas analizētajos scenārijos, tostarp aiztaupītās izmaksas un ietaupījumu no mazākām investīcijām infrastruktūrā.

b) Izmaksas un ieguvumi

Izmaksas un ieguvumi, kas minēti a) apakšpunktā, ietver vismaz šādas izmaksas un ieguvumus:

i) izmaksas:

- staciju un aprīkojuma kapitālizmaksas;
- saistīto energotīklu kapitālizmaksas;
- mainīgās un fiksētās ekspluatācijas izmaksas;
- enerģijas izmaksas;
- ar vidi, veselību un drošību saistītās izmaksas, ciktāl iespējams;
- darba tirgus izmaksas, energoapgādes drošība un konkurētspēja, ciktāl iespējams.

ii) ieguvumi:

- ieguvumi patērētājam no izlaides (siltumapgāde, aukstumapgāde un elektroenerģija);
- ārējie ieguvumi, piemēram, ar vidi, siltumnīcefekta gāzu emisijām, veselību un drošību saistīti ieguvumi, ciktāl iespējams;
- ietekme uz darba tirgu, energoapgādes drošība un konkurētspēja, ciktāl iespējams.

c) Pamatscenārijam atbilstošie scenāriji:

ņem vērā visus pamatscenārijam atbilstošos scenārijus, tostarp efektīvas individuālās siltumapgādes un aukstumapgādes nozīmi. Lai plānošanas nolūkā noteiktu izmaksu ziņā visefektīvāko un vislietderīgāko siltumapgādes vai aukstumapgādes risinājumu – salīdzinājumā ar pamatscenāriju – konkrētai ģeogrāfiskajai teritorijai, izmaksu un ieguvumu analīze var aptvert vai nu viena projekta novērtējumu, vai plašākam vietējam, reģionālam vai valstu novērtējumam – projektu grupu.

d) Robežas un integrēta pieeja:

- i) ģeogrāfiskā robeža aptver piemērotu, precīzi noteiktu ģeogrāfisku zonu;

- ii) izmaksu un ieguvumu analīzē ņem vērā visus atbilstošos centralizētos vai decentralizētos sistēmas un ģeogrāfiskajās robežās pieejamos apgādes resursus, tostarp šā pielikuma III daļas 9. punktā aplūkotās tehnoloģijas, kā arī siltumapgādes un aukstumapgādes pieprasījuma tendences un raksturojumu.
- e) Pieņēmumi:
- i) dalībvalstis norāda, kādi pieņēmumi par galveno ielaides un izlaides faktoru cenām un diskonta likmi ir izmaksu un ieguvumu analīzes pamatā;
 - ii) diskonta likmi, ko izmanto ekonomiskajā analīzē, lai aprēķinātu neto pašreizējo vērtību, izvēlas saskaņā ar Eiropas vai valstu vadlīnijām;
 - iii) dalībvalstis izmanto valsts, Eiropas vai starptautiskas enerģijas cenu attīstības prognozes, attiecīgā gadījumā – valsts, reģionālā vai vietējā kontekstā;
 - iv) cenas, kas izmantotas ekonomiskajā analīzē, atspoguļo sociālekonomiskās izmaksas un ieguvumus. Cik vien iespējams, proti, ja pastāv tirgus cena vai tā jau ir iekļauta Eiropas vai valsts tiesību aktos, būtu jāņem vērā ārējās izmaksas, piemēram, negatīvu ietekmi uz vidi un veselību.
- f) Jūtīguma analīze: lai novērtētu projekta vai projektu grupas izmaksas un ieguvumus, veic jutīguma analīzi, kuras pamatā ir mainīgi faktori, kam ir būtiska ietekme uz aprēķinu rezultātiem, piemēram, atšķirīgas enerģijas cenas, pieprasījuma līmeņi, diskonta likmes un citi faktori.

IV daļa

POTENCIĀLĀS JAUNĀS STRATĒĢIJAS UN RĪCĪBPOLITIKAS PASĀKUMI

11. Pārskats par jauniem leģislatīviem un neleģislatīviem rīcībpolitikas pasākumiem¹, ar kuriem iecerēts realizēt ekonomisko potenciālu, kas apzināts saskaņā ar 9. un 10. punktu, kā arī prognoze par:
- a) siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumiem;
 - b) primārās enerģijas ietaupījumu (GWh gadā);
 - c) ietekmi uz augstas efektivitātes koģenerācijas īpatsvaru;
 - d) ietekmi uz atjaunīgo energoresursu īpatsvaru valsts energoresursu struktūrā un siltumapgādes un aukstumapgādes nozarē;
 - e) saikni ar valsts finanšu plānošanu un izmaksu ietaupījumiem publiskā sektora budžetā un tirgus dalībniekiem;
 - f) aplēsi par publiskā atbalsta pasākumiem, ja tādi ir, norādot to gada budžetu un potenciālo atbalsta elementu.

¹ Šajā pārskatā iekļauj finansēšanas pasākumus un programmas, kas varētu tikt pieņemti visaptverošā novērtējuma periodā, neskarot atsevišķu paziņojumu par valsts atbalsta shēmām valsts atbalsta novērtējumam.

XI PIELIKUMS

IZMAKSU UN IEGUVUMU ANALĪZE

Izmaksu un ieguvumu analīzē sniedz informāciju, kas vajadzīga 25. panta 3. punkta un 26. panta 7. punktā minēto pasākumu veikšanai.

Ja tiek plānota iekārta, kas ražo tikai elektroenerģiju, vai iekārta bez siltuma atgūšanas, veic salīdzinājumu starp plānotajām iekārtām vai plānoto modernizāciju un līdzīgām iekārtām, kas ražo tādu pašu elektroenerģijas apjomu vai tehnoloģisko siltumu, un atgūst atlikumsiltumu un piegādā siltumu, izmantojot augstas efektivitātes koģenerāciju vai centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīklus, vai abus minētos.

Attiecīgajās ģeogrāfiskajās robežās veiktajā novērtējumā ņem vērā plānoto iekārtu un ikvienu atbilstīgu pastāvošu vai potenciālu siltumapgādes vai aukstumapgādes pieprasījuma punktu, kuram tiktu nodrošināta piegāde, ņemot vērā racionālas iespējas, piemēram, tehnisko iespējamību un attālumu.

Sistēmas robežu nosaka tā, lai tajā iekļautu plānoto iekārtu un siltumslodzi un aukstumslodzi, piemēram, ēku(-as) un ražošanas procesu. Šajā sistēmas robežā siltuma un elektroenerģijas piegādes kopējās izmaksas nosaka attiecībā uz abiem gadījumiem un tās salīdzina.

Siltumslodzē vai aukstumslodzē iekļauj esošo siltumslodzi vai aukstumslodzi, piemēram, rūpniecības iekārtas vai esošās centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes sistēmas, kā arī – attiecībā uz pilsētu rajoniem – siltumslodzi vai aukstumslodzi un izmaksas, kas rastos, ja ēku grupām vai pilsētas daļai nodrošinātu jaunu centralizētas siltumapgādes vai aukstumapgādes tīklu vai ja tās/to pieslēgtu šādam tīklam, vai veiktu abas minētās darbības.

Izmaksu un ieguvumu analīzes pamatā ir plānotās iekārtas apraksts un salīdzināmā(-s) iekārta(-s), ņemot vērā elektroenerģijas un siltumenerģijas jaudu, ja nepieciešams, kurināmā veidu, paredzēto izmantojumu un katru gadu paredzētās darbības stundas, izvietojumu un elektroenerģijas un siltumenerģijas pieprasījumu.

Siltumatlikuma utilizācijas novērtējumā ņem vērā pašreizējās tehnoloģijas. Novērtējumā ņem vērā siltumatlikuma tiešu izmantošanu vai tā paaugstināšanu līdz augstākam temperatūras līmenim, vai abus. Ja atlikumsiltums tiek atgūts pašā objektā, novērtē vismaz siltummaiņu, siltumsūkņu un siltumenerģijas ražošanas tehnoloģiju izmantošanu. Ja atlikumsiltums tiek atgūts ārpus objekta, kā potenciālos pieprasījuma punktus novērtē vismaz rūpnieciskās iekārtas, lauksaimniecības objektus un centralizētās siltumapgādes tīklus.

Lai veiktu salīdzināšanu, jāņem vērā siltumenerģijas pieprasījums un siltumapgādes un aukstumapgādes veidi, kurus izmanto tuvumā esošie siltumapgādes vai aukstumapgādes pieprasījuma punkti. Salīdzināšanā iekļauj plānotās iekārtas un salīdzināmās iekārtas ar infrastruktūru saistītām izmaksām.

Izmaksu un ieguvumu analīzē, ko veic saskaņā ar 26. panta 7. punktu, iekļauj ekonomisko analīzi, ar ko aptver finanšu analīzi, kurā atspoguļo pašreizējos naudas plūsmu darījumus, kas veikti saistībā ar investīcijām un darbībām attiecībā uz atsevišķām iekārtām.

Projekti ar pozitīvu izmaksu un ieguvumu rezultātu ir tādi projekti, kuros ekonomiskajā un finanšu analīzē diskonta ieguvumu summa pārsniedz diskonta izdevumu summu (pozitīvas izmaksas un ieguvumi).

Dalībvalstis nosaka galvenos principus attiecībā uz metodoloģiju, pieņēmumiem un laikposmu ekonomiskās analīzes veikšanai.

Dalībvalstis var pieprasīt, lai uzņēmumi, kas atbildīgi par termoelektrostaciju ražošanas iekārtu darbību, rūpniecības uzņēmumi, centralizētās siltumapgādes un aukstumapgādes tīkli vai citas puses, ko ietekmē definētās sistēmu robežas un ģeogrāfiskās robežas, sniegtu datus, kurus izmantos atsevišķas iekārtas izmaksu un ieguvumu novērtējumā.

XII PIELIKUMS

AUGSTAS EFEKTIVITĀTES KOĢENERĀCIJAS REŽĪMĀ SARAŽOTAS ELEKTROENERĢIJAS IZCELSMES APLIECINĀJUMS

- 1) Dalībvalstis veic pasākumus, lai nodrošinātu to, ka:
 - a) augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas elektroenerģijas izcelsmes apliecinājums:
 - ļauj ražotājiem pierādīt, ka to pārdotā elektroenerģija ir saražota augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā, un minētajā nolūkā to izsniedz pēc ražotāja pieprasījuma;
 - ir precīzs, uzticams un pasargāts no krāpšanas;
 - tiek izsniegts, nosūtīts un atcelts elektroniski;
 - b) viena un tā pati augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotas enerģijas vienība tiek ņemta vērā tikai vienu reizi.
- 2) Direktīvas 26. panta 13. punktā minētajā izcelsmes apliecinājumā iekļauj vismaz šādu informāciju:
 - a) iekārtas, kurā enerģija saražota, identitāte, atrašanās vieta, tips un (siltumenerģijas un elektroenerģijas) jauda;
 - b) ražošanas datumi un vietas;

- c) elektroenerģijas ražošanā izmantotā kurināmā veida zemākā siltumspēja;
- d) līdz ar elektroenerģiju iegūtā siltuma daudzums un izmantojums;
- e) augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražotās elektroenerģijas daudzums saskaņā ar III pielikumu, uz kuru attiecas izcelsmes apliecinājums;
- f) primārās enerģijas ietaupījums, kas aprēķināts saskaņā ar III pielikumu, pamatojoties uz saskaņotajām efektivitātes atsaucēs vērtībām, kuras norādītas III pielikuma d) punktā;
- g) stacijas nominālā elektroenerģijas un siltumenerģijas efektivitāte;
- h) vai un kādā apmērā iekārta ir guvusi investīciju atbalstu;
- i) vai un kādā apmērā enerģijas ražošanas vienība ir guvusi citu labumu no valsts atbalsta shēmas, un atbalsta shēmas tips;
- j) datums, kad ir sāкта iekārtas ekspluatācija; un
- k) izdošanas datums un valsts, un unikāls identifikācijas numurs.

Izcelsmes apliecinājums attiecas uz standarta apjomu 1 MWh. Tas attiecas uz tīro saražoto elektroenerģiju, kas izmērīta pie stacijas robežas un eksportēta uz tīklu.

XIII PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVĪTĀTES KRITĒRIJI ENERĢIJAS TĪKLA REGULĒŠANAI UN ELEKTROENERĢIJAS TĪKLA TARIFIEM

1. Tīkla tarifi ir pārredzami un nediskriminējoši, kā arī atbilst Regulas (ES) 2019/943 18. pantam un atspoguļo izmaksu ietaupījumu tīklos, kas panākts ar pieprasījuma puses un pieprasījumreakcijas pasākumiem un ar kliegētu ražošanu, ieskaitot ietaupījumu no piegādes izmaksu vai tīkla investīciju izmaksu pazemināšanas un optimālākas tīkla darbības.
2. Tīkla regulēšana un tarifi netraucē tīkla operatoriem vai enerģijas mazumtirgotājiem darīt pieejamus sistēmas pakalpojumus pieprasījumreakcijas pasākumiem, pieprasījuma pārvaldībai un kliegētai ražošanai organizētos elektroenerģijas tirgos, tostarp ārpusbiržas tirgos un elektroenerģijas biržās enerģijas, jaudas, balansēšanas pakalpojumu un papildu pakalpojumu tirdzniecībai visos laikposmos, tostarp nākotnes, nākamās dienas un tekošās dienas tirgos, jo īpaši:
 - a) galalietotājiem slodzes pārvirzīšanu no maksimālā slodzes laika uz mazāk noslogotu laiku, ņemot vērā atjaunīgās enerģijas, koģenerācijas režīmā saražotas enerģijas un kliegētas ražošanas pieejamību;
 - b) enerģijas ietaupījumu no izkliegtu patērētāju pieprasījumreakcijas, izmantojot neatkarīgus agregatorus;

- c) pieprasījuma samazinājumu, pateicoties energoefektivitātes pasākumiem, ko veic energopakalpojumu sniedzēji, ieskaitot *ESCO*;
- d) ražošanas avotu pieslēgšanu un dispečēšanu ar zemāku sprieguma līmeni;
- e) patēriņa vietai tuvāku ražošanas avotu pieslēgšanu; un
- f) enerģijas uzglabāšanu.

3. Ar tīkla vai mazumtirdzniecības tarifiem var atbalstīt dinamiskas cenas galalietotāja pieprasījumureakcijas pasākumiem, piemēram:

- a) lietošanas laika tarifu;
 - b) kritiskās maksimālās slodzes cenas;
 - c) reālā laika cenas; un
 - d) maksimālās slodzes laika atlaides.
-

XIV PIELIKUMS

ENERGOEFEKTIVĪTES PRASĪBAS PĀRVADES SISTĒMU OPERATORIEM UN SADALES SISTĒMU OPERATORIEM

Pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori:

- a) izveido un publisko standarta noteikumus saistībā ar to izmaksu uzņemšanos un sadali, kas saistītas ar tehniskiem pielāgojumiem, piemēram, tīkla pieslēgumiem, tīkla pastiprinājumiem un jaunu tīklu ieviešanu, uzlabotu tīkla darbību un noteikumiem par nediskriminējošu tīkla kodeksu īstenošanu, kuri ir nepieciešami, lai integrētu jaunus ražotājus, kas augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā saražoto elektroenerģiju piegādā savstarpēji savienotā tīklā;
- b) katram jaunajam augstas efektivitātes koģenerācijas režīmā iegūtās elektroenerģijas ražotājam, kurš vēlas pieslēgties sistēmai, nodrošina plašu nepieciešamo informāciju, tostarp:
 - i) visaptverošu un sīku ar pieslēgumu saistīto izmaksu aprēķinu;
 - ii) pamatotu un precīzu laika grafiku tīkla pieslēguma pieprasījuma saņemšanai un apstrādei;

iii) pamatotu indikatīvu laika grafiku jebkuram ierosinātajam tīkla pieslēgumam.
Kopumā process, lai pieslēgtos tīklam, nevajadzētu būt ilgākam par 24 mēnešiem,
ņemot vērā to, ciktāl tas ir praktiski iespējami un nediskriminējoši;

c) decentralizētiem augstas efektivitātes koģenerācijas ražotājiem nodrošina standartizētas un
vienkāršotas pieslēgšanas procedūras, lai veicinātu viņu pieslēgšanos tīklam.

Standarta noteikumi, kas minēti pirmās daļas a) punktā, balstās uz objektīviem, pārredzamiem un
nediskriminējošiem kritērijiem, jo īpaši ņemot vērā visas izmaksas un ieguvumus, kas saistīti ar šo
ražotāju pieslēgšanu tīklam. Tajos var paredzēt dažādu veidu pieslēgumus.

XV PIELIKUMS

DATU MINIMUMS, KAS IEKĻAUJAMS ENERGOEFEKTIVITĀTES LĪGUMOS VAI SAISTĪTAJOS KONKURSA NOTEIKUMOS

- Konstatējumi un ieteikumi analīzēs un energoauditos, kas veikti pirms līguma noslēgšanas un kas attiecas uz enerģijas izmantošanu ēkā ar mērķi īstenot energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus.
- Skaidrs un pārredzams saraksts ar efektivitātes pasākumiem, kas jāīsteno, vai efektivitātes rezultātiem, kas jāsasniedz.
- Garantētais ietaupījums, kas jāpanāk, īstenojot līgumā noteiktos pasākumus.
- Līguma darbības termiņš un starpposma atskaites punkti, līguma laušanas nosacījumi un termiņi.
- Skaidrs un pārredzams katras līgumslēdzējas puses pienākumu saraksts.
- Atsauces datums(-i), kurā(-os) konstatējams panāktais ietaupījums.
- Skaidrs un pārredzams saraksts ar pasākuma vai pasākumu kopuma īstenošanai veicamajām darbībām un, attiecīgā gadījumā, saistītajām izmaksām.
- Pienākums pilnībā īstenot līgumā noteiktos pasākumus un visu projekta laikā veikto izmaiņu dokumentācija.

- Noteikumi par līdzvērtīgu prasību iekļaušanu, slēdzot jebkādu apakšlīgumu ar trešām personām.
 - Projekta finansiālās ietekmes un panākto naudas ietaupījumu sadalījums starp abām pusēm, proti, pakalpojuma sniedzēja atlīdzības, skaidrs un pārredzams atainojums.
 - Skaidri un pārredzami noteikumi par panākto garantēto ietaupījumu mērījumiem un verifikāciju, kvalitātes pārbaudēm un garantijām.
 - Noteikumi, kas paskaidro procedūru, kā rīkoties pamatnosacījumu maiņas gadījumos, kuri skar līguma saturu un tā iznākumu, proti, ja mainās enerģijas cenas un iekārtas lietošanas intensitāte.
 - Sīka informācija par katras līgumslēdzējas puses pienākumiem un sankcijām pārkāpumu gadījumos.
-

XVI PIELIKUMS

A daļa

Atceltā direktīva ar tajā secīgi veikto grozījumu sarakstu
(minēti 39. pantā)

Eiropas Parlamenta un Padomes
Direktīva 2012/27/ES
(OV L 315, 14.11.2012., 1. lpp.)

Padomes Direktīva 2013/12/ES
(OV L 141, 28.5.2013., 28. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva
(ES) 2018/844
(OV L 156, 19.6.2018., 75. lpp.)

tikai 2. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva
(ES) 2018/2002
(OV L 328, 21.12.2018., 210. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Regula
(ES) 2018/1999
(OV L 328, 21.12.2018., 1. lpp.)

tikai 54. pants

Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmums
(ES) 2019/504
(OV L 85I, 27.3.2019., 66. lpp.)

tikai 1. pants

Komisijas Deleģētā regula (ES) 2019/826
(OV L 137, 23.5.2019., 3. lpp.)

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva
(ES) 2019/944
(OV L 158, 14.6.2019., 125. lpp.)

tikai 70. pants

B daļa

Termiņi transponēšanai valsts tiesību aktos

(minēti 39. pantā)

Direktīva	Transponēšanas termiņš
2012/27/ES	2014. gada 5. jūnijs
(ES) 2018/844	2020. gada 10. marts
(ES) 2018/2002	2020. gada 25. jūnijs, izņemot 1. panta 5.–10. punktu un pielikuma 3. un 4. punktu
	2020. gada 25. oktobris attiecībā uz 1. panta 5.–10. punktu un pielikuma 3. un 4. punktu
(ES) 2019/944	2019. gada 31. decembris attiecībā uz 70. panta 5. punkta a) apakšpunktu
	2020. gada 25. oktobris attiecībā uz 70. panta 4. punktu
	2020. gada 31. decembris attiecībā uz 70. panta 1.–3. punktu, 5. punkta b) apakšpunktu un 6. punktu

XVII PIELIKUMS

Atbilstības tabula

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
1. pants	1. pants
2. panta ievadfrāze	2. panta ievadfrāze
2. panta 1. punkts	2. panta 1. punkts
–	2. panta 2., 3. un 4. punkts
2. panta 2. punkts	2. panta 5. punkts
2. panta 3. punkts	2. panta 6. punkts
–	2. panta 7. punkts
2. panta 4. punkts	2. panta 8. punkts
2. panta 5. punkts	2. panta 9. punkts
2. panta 6. punkts	2. panta 10. punkts
2. panta 7. punkts	2. panta 11. punkts
2. panta 8. punkts	2. panta 12. punkts
2. panta 9. punkts	–
2. panta 10. punkts	2. panta 13. punkts
–	2. panta 14. un 15. punkts
2. panta 11. punkts	2. panta 16. punkts
2. panta 12. punkts	2. panta 17. punkts
2. panta 13. punkts	2. panta 18. punkts
2. panta 14. punkts	2. panta 19. punkts
2. panta 15. punkts	2. panta 20. punkts
2. panta 16. punkts	2. panta 21. punkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
2. panta 17. punkts	2. panta 22. punkts
2. panta 18. punkts	2. panta 23. punkts
2. panta 19. punkts	2. panta 24. punkts
2. panta 20. punkts	2. panta 25. punkts
2. panta 21. punkts	2. panta 26. punkts
2. panta 22. punkts	2. panta 27. punkts
2. panta 23. punkts	2. panta 28. punkts
2. panta 24. punkts	2. panta 29. punkts
–	2. panta 30. punkts
–	2. panta 31. punkts
2. panta 25. punkts	2. panta 32. punkts
2. panta 26. punkts	–
2. panta 27. punkts	2. panta 33. punkts
2. panta 28. punkts	2. panta 34. punkts
2. panta 29. punkts	2. panta 35. punkts
2. panta 30. punkts	2. panta 36. punkts
2. panta 31. punkts	2. panta 37. punkts
2. panta 32. punkts	2. panta 38. punkts
2. panta 33. punkts	2. panta 39. punkts
2. panta 34. punkts	2. panta 40. punkts
2. panta 35. punkts	2. panta 41. punkts
2. panta 36. punkts	2. panta 42. punkts
2. panta 37. punkts	2. panta 43. punkts
2. panta 38. punkts	2. panta 44. punkts
2. panta 39. punkts	2. panta 45. punkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
2. panta 40. punkts	–
2. panta 41. punkts	2. panta 46. punkts
2. panta 42. punkts	2. panta 47. punkts
2. panta 43. punkts	2. panta 48. punkts
–	2. panta 49. punkts
2. panta 44. punkts	2. panta 50. punkts
2. panta 45. punkts	2. panta 51. punkts
–	2. panta 52., 53., 54., 55. un 56. punkts
–	3. pants
–	4. panta 1. punkts
3. panta 1. punkta pirmā daļa	4. panta 2. punkta pirmā daļa
	4. panta 2. punkta otrā daļa
3. panta 1. punkta otrās daļas ievadfrāze	4. panta 2. punkta pirmās daļas ievadfrāze
3. panta 1. punkta otrās daļas a) un b) apakšpunkts	4. panta 2. punkta pirmās daļas a) un b) apakšpunkts
3. panta 1. punkta otrās daļas c) apakšpunkts	–
3. panta 1. punkta otrās daļas d) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas c) apakšpunkts
3. panta 1. punkta trešās daļas ievadfrāze	–
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas d) apakšpunkta ievadfrāze
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas d) apakšpunkta i), ii) un iii) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas a) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas d) apakšpunkta iv) punkts
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta ievadfrāze

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
3. panta 1. punkta trešās daļas b) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta i) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas c) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta ii) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas d) apakšpunkts	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta iii) punkts
3. panta 1. punkta trešās daļas e) apakšpunkts	–
–	4. panta 3. punkta pirmās daļas e) apakšpunkta iv) punkts
3. panta 2. un 3. punkts	–
3. panta 4. punkts	35. panta 6. punkts
3. panta 5. un 6. punkts	–
–	4. panta 4. punkts
–	4. panta 5. punkts
–	4. panta 6. punkts
–	4. panta 7. punkts
–	5. pants
5. panta 1. punkta pirmā daļa	6. panta 1. punkta pirmā daļa
5. panta 1. punkta otrā daļa	6. panta 1. punkta piektā daļa
–	6. panta 1. punkta otrā un trešā daļa
5. panta 1. punkta trešā daļa	6. panta 1. punkta ceturtnā daļa
5. panta 1. punkta ceturtnā un piektā daļa	
5. panta 2. punkts	6. panta 2. punkts
–	6. panta 2. punkta otrā daļa
5. panta 3. punkts	6. panta 3. punkts
5. panta 4. punkts	6. panta 4. punkts
5. panta 5. punkts	6. panta 5. punkts
5. panta 5. punkta pirmās daļas b) apakšpunkts	6. panta 5. punkta otrās daļas c) apakšpunkts
–	6. panta 5. punkta otrās daļas b) apakšpunkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
5. panta 6. punkts	6. panta 6. punkts
–	6. panta 6. punkta otrās daļas a) apakšpunkts
5. panta 6. punkta otrā daļa	6. panta 6. punkta otrās daļas b) apakšpunkts
5. panta 6. punkta trešā daļa	6. panta 6. punkta trešā daļa
5. panta 7. punkts	–
6. panta 1. punkta pirmā daļa	7. panta 1. punkta pirmā daļa
6. panta 1. punkta otrā daļa	7. panta 1. punkta pirmā daļa
–	7. panta 1. punkta otrā daļa
6. panta 2., 3. un 4. punkts	7. panta 2., 3. un 4. punkts
–	7. panta 5., 6., 7., un 8. punkts
7. panta 1. punkta ievadfrāzes a) un b) apakšpunkts	8. panta 1. punkta ievadfrāzes a) un b) apakšpunkts
–	8. panta 1. punkta c) apakšpunkts
7. panta 1. punkta otrā daļa	8. panta 5. punkts
7. panta 1. punkta trešā daļa	8. panta 1. punkta piektā daļa
7. panta 1. punkta ceturtnā daļa	8. panta 1. punkta ceturtnā daļa
–	8. panta 3. un 4. punkts
7. panta 2. punkts	8. panta 6. punkts
7. panta 3. punkts	8. panta 7. punkts
7. panta 4. punkts	8. panta 8. punkts
7. panta 5. punkts	8. panta 9. punkts
7. panta 6. punkts	8. panta 10. punkts
7. panta 7. punkts	–
7. panta 8. punkts	–

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
7. panta 9. punkts	–
7. panta 10. punkts	8. panta 2. punkts
7. panta 11. punkts	–
–	8. panta 11., 12. un 13. punkts
7. panta 12. punkts	8. panta 14. punkts
7.a panta 1. punkts	9. panta 1. punkts
7.a panta 2. punkts	9. panta 3. punkts
7.a panta 3. punkts	9. panta 4. punkts
–	9. panta 2. punkts
–	9. panta 5., 6. un 7. punkts
7.a panta 4. un 5. punkts	9. panta 8. un 9. punkts
–	9. panta 10. punkts
7.a panta 6. un 7. punkts	9. panta 11. un 12. punkts
7.b panta 1. un 2. punkts	10. panta 1. un 2. punkts
–	10. panta 3. un 4. punkts
–	11. panta 1. un 2. punkts
–	11. panta 3. un 4. punkts
8. panta 1. un 2. punkts	11. panta 5., 6. un 7. punkts
8. panta 3. un 4. punkts	–
–	11. panta 8. punkts
8. panta 5. punkts	11. panta 9. punkts
–	11. panta 10. punkts
8. panta 6. punkts	11. panta 11. punkts
8. panta 7. punkts	11. panta 12. punkts
–	12. pants

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
9. pants	13. pants
9.a pants	14. pants
9.b pants	15. pants
9.c pants	16. pants
10. pants	17. pants
10.a pants	18. pants
11. pants	19. pants
12. pants	20. pants
–	21. pants
–	22. panta 1. punkts
12. panta 1. punkts	22. panta 2. punkts
12. panta 2. punkta ievadfrāze un a) apakšpunkta i)–v) punkts	22. panta 2. punkta otrās daļas a)–g) apakšpunkts
12. panta 2. punkta b) apakšpunkts	22. panta 2. punkta otrās daļas h) apakšpunkts
–	22. panta 3. punkta trešā daļa
12. panta 2. punkta b) apakšpunkta i) un ii) punkts	22. panta 3. punkta trešās daļas a) un b) apakšpunkts
–	22. panta 3. punkta trešās daļas c) un d) apakšpunkts
–	22. panta 3. punkta trešās daļas e) apakšpunkts
–	22. panta 4., 5., 6., 7., 8. un 9. punkts
–	23. pants
–	24. pants

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
13. pants	32. pants
14. panta 1. punkts	25. panta 1. punkts
–	25. panta 2. punkts
14. panta 2. punkts	25. panta 5. punkts
14. panta 3. punkts	25. panta 3. punkta pirmā daļa
–	25. panta 3. punkta otrā daļa
14. panta 4. punkts	25. panta 4. punkts
–	25. panta 6. punkts
–	26. panta 1., 2., 3., 4., 5., un 6. punkts
14. panta 5. punkta ievadfrāze un a) apakšpunkts	26. panta 7. punkta ievadfrāze un a) apakšpunkts
14. panta 5. punkta b), c) un d) apakšpunkts	–
–	26. panta 7. punkta b), c) un d) apakšpunkts un otrā daļa
14. panta 5. punkta otrā un trešā daļa	26. panta 7. punkta trešā un ceturtā daļa
14. panta 6. punkta a) apakšpunkts	26. panta 8. punkta a) apakšpunkts
14. panta 6. punkta b) apakšpunkts	–
14. panta 6. punkta c) apakšpunkts	26. panta 8. punkta b) apakšpunkts
–	26. panta 8. punkta c) apakšpunkts
14. panta 6. punkta otrā un trešā daļa	26. panta 8. punkta otrā un trešā daļa
14. panta 7., 8. un 9. punkts	26. panta 9., 10. un 11. punkts
–	26. panta 9. punkts
14. panta 10. un 11. punkts	26. panta 10. un 11. punkts
15. panta 1. punkta pirmā daļa	27. panta 1. punkts
15. panta 1. punkta otrā un trešā daļa	–

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
–	27. panta 2., 3. un 4. punkts
15. panta 1. punkta ceturtdā daļa	27. panta 5. punkts
15. panta 2. un 2.a punkts	–
15. panta 3. un 4. punkts un 5. punkta pirmā daļa	27. panta 6., 7. un 8. punkts
15. panta 5. punkta otrā daļa	–
15. panta 6. punkta pirmā daļa	–
15. panta 6. punkta otrā daļa	27. panta 9. punkts
15. panta 7. punkts	27. panta 10. punkts
15. panta 9. punkta pirmā daļa	27. panta 11. punkts
15. panta 9. punkta otrā daļa	–
16. panta 1. un 2. punkts	–
–	28. panta 1., 2., 3. un 5. punkts
16. panta 3. punkts	28. panta 4. punkts
17. panta 1. punkta pirmā daļa	–
17. panta 1. punkta otrā daļa	30. panta 3. punkts
17. panta 2. punkts	22. panta 7. punkts
17. panta 3. punkts	–
17. panta 4. punkts	–
17. panta 5. punkts	22. panta 10. punkts
18. panta 1. punkta ievadfrāze	29. panta 1. punkta ievadfrāze
18. panta 1. punkta a) apakšpunkta i) un ii) punkts	29. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts
–	29. panta 1. punkta c) un d) apakšpunkts
18. panta 1. punkta b) apakšpunkts	29. panta 2. punkts
18. panta 1. punkta c) apakšpunkts	29. panta 3. punkts
–	29. panta 4. punkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
18. panta 1. punkta d) apakšpunkta i) un ii) punkts	29. panta 5. punkta a) un b) apakšpunkts
–	29. panta 5. punkta c) apakšpunkts
18. panta 2. punkta a) un b) apakšpunkts	29. panta 6. punkta a) un b) apakšpunkts
18. panta 2. punkta c) un d) apakšpunkts	–
–	29. panta 6. punkta c) apakšpunkts
–	29. panta 7. punkts
18. panta 3. punkts	29. panta 8. punkts
19. panta 1. punkta a) apakšpunkts	22. panta 5. punkta pirmā daļa
19. panta 1. punkta b) apakšpunkts	7. panta 7. punkta pirmā daļa
19. panta 1. punkta otrā daļa	22. panta 5. punkta otrā daļa
19. panta 2. punkts	–
20. panta 1. un 2. punkts	30. panta 1. un 2. punkts
–	30. panta 3., 4. un 5. punkts
20. panta 3., 3.a, 3.b un 3.c punkts	30. panta 6., 7., 8. un 9. punkts
20. panta 3.d punkts	30. panta 10. punkta pirmā daļa
–	30. panta 10. punkta otrā daļa
20. panta 4., 5., 6. un 7. punkts	30. panta 11., 12., 13. un 14. punkts
–	30. panta 12. punkts
–	30. panta 16. punkts
–	30. panta 17. un 18. punkts
21. pants	31. panta 1. punkts
IV pielikums, 3. zemspītras piezīme	31. panta 2., 3., un 4. punkts
–	29. panta 5. punkts
IV pielikums, 3. zemspītras piezīme	29. panta 6. un 7. punkts

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
22. panta 1. un 2. punkts	33. panta 1. un 2. punkts
–	33. panta 3. punkts
23. pants	34. pants
24. panta 4.a, 5. un 6. punkts	35. panta 1., 2. un 3. punkts
24. panta 7., 8., 9., 10. un 12. punkts	–
24. panta 13. un 14. punkts	35. panta 4. un 5. punkts
24. panta 15. punkta ievadfrāze	35. panta 7. punkta ievadfrāze
24. panta 15. punkta a) apakšpunkts	–
24. panta 15. punkta b) apakšpunkts	35. panta 7. punkta a) apakšpunkts
	35. panta 7. punkta b), c), d), e), f), g) un h) apakšpunkts
24. panta 15. punkta otrā daļa	35. panta 7. punkta otrā daļa
24. panta 8. punkts	35. panta 7. punkta trešā daļa
25. pants	–
26. pants	–
28. pants	36. pants
–	37. pants
27. panta pirmā daļa	38. panta pirmā daļa
27. panta otrā daļa	–
27. panta trešā daļa	38. panta otrā daļa
28. panta 1. punkta pirmā daļa	36. panta 1. punkta pirmā daļa
28. panta 1. punkta otrā daļa	–
28. panta 1. punkta trešā un ceturtā daļa	36. panta 1. punkta otrā daļa
28. panta 2. punkts	36. panta 2. punkts
29. pants	39. pants

Direktīva 2012/27/ES	Šī direktīva
–	39. panta otrā daļa
–	39. panta trešā daļa
30. pants	40. pants
–	I pielikums
I pielikums	II pielikums
II pielikums	III pielikums
III pielikums	IV pielikums
IV pielikums	–
V pielikums	V pielikums
VI pielikums	VI pielikums
–	VII pielikums
VII pielikums	VIII pielikums
VIIa pielikums	IX pielikums
VIII pielikums	X pielikums
IX pielikums	XI pielikums
X pielikums	XII pielikums
XI pielikums	XIII pielikums
XII pielikums	XIV pielikums
XIII pielikums	XV pielikums
XV pielikums	–
–	XVI pielikums
–	XVII pielikums